Jozef Kronerwöther

DRUGA VJERSKA POUKA

Kateheze o temeljnim istinama katoličke vjere

25820

J o s e f K r o n e r w ö t h e r

DRUGA VJERSKA POUKA

K A T E H E Z E

o temeljnim istinama katoličke vjere

Đ a k o v o,
1959.

KNJIŽNICA ZAGREB DOMINIKANSKOG SAMOSTANA

STANOVIŠTE CRKVE GLEDE PRVE SV. ISPOVIJEDI I PRVE SV. PRIČESTI

D e k r e t o P r v p j s v. P r i č e s t i d j e c e

O -smoga kolovoza 1910. ustalio je Papa Pio X. na svečan način jed-nim krasnim pismom " Quam singulari", dob i uvjete za Prvu sv.Pričest."Dječaci i djevojčice neka pristupe stolu Gospodnjem, kada su došli u doba raspoznavanja... Doba raspoznavanja za Ispovijed kao i za Prvu sv.Pričest, jesu godine u kojima dijete počinje misliti, t.j. oko sedme godine, prije sedme ili poslije sedme. S ovom dobi počinje dvostruka dužnost Ispovijedi i Pričesti." U ovom dekretu o Prvoj sv.Pričesti ne traži se potpuna upotreba razuma,nego samo ono razumsko doba, u kojem dijete počne misliti. Za Ispovijed uzima se ono doba raspoznavanja, kada dijete znade razlikovati dobro od zla; za Pričest vidi drugo poglavlje.

Dekret o Pričesti djece naziva ove upute,"propisi, kojih se općenito ima držati". Nije to dakle želja sv. Oca, nego naložena dužnost.

C r k v e n o p r a v o :

Kanon 859.§1 traži:" Svi vjernici obojeg spola kad dođu do razuma, moraju jedamput u godini,barem o Uskrsu primiti sakramenat Ispovijedi i Pričesti, ako se možda po sudu svog svećenika ne moraju uzdržati od nje za neko vrijeme iz kojeg zazložitog uzroka." Kanon 88 § 3 glasi: "Pretpostavlja se, da je dijete navršenom sedmom godinom došlo do uporabe razuma." Biskupi su osim toga dužni da svake pete godine traže izvještaj, da li se ovaj kanon obdržava u njegovoj biskupiji.

Dakle, i Crkveno pravo točno kao i Dekret o Pričesti propisuje, da je svako dijete dužno oko sedme godine primiti sv.Pri -čest.

U v j e t i o d s t r a n e d j e t e t a

1. N a s m r t b o l e s n o d i j e t e :

Kanon 854 § 2.:" Kada su djeca u smrtnoj pogibli,može i mora im se podijeliti Presveta Euharistija. Dovoljno je,

da umiju razlikovati Tijelo Kristovo od obične hrane i s poštovanjem mu se klanjati." Od teško bolesnog djeteta smije se samo to tražiti i ništa više. Ako ispu-njava taj uvjet, mora mu se pružiti Pričest.

II. N o r m a l n o, z d r a v o, p r i č e s n i č k o d i j e t e:

Kanon 854 § 3 traži: " Zdrava djeca treba da, prema svojoj sposobnosti shvaćanja posjeduju potpunije poznavanje kršćanske nauke i treba da imaju valjanu/dobru/ pripravu; ovo treba tako razumjeti: da razumiju glavne kršćanske istine primjereno njihovim sposobnostima i da Presvetu Euharistiju prime onom pobožnošću, koja odgovara njihovoj dobi."

Kanon 854 § 5 glasi: " Župnik ne smije dozvolit- i da sv. Pričesti pristupe ona djeca, koja još nisu došla do razuma i nisu dovoljno pripravljena; isto tako ima i dužnost, da se brine, da se ona djeca, koja su došla k razumu i koja su dovoljno pripravljena po mogućnosti što prije okrijepe nebeskom hranom."

Po ovom kanonu traži se od normalnog djeteta za Prvu sv. Pričest znanje i pobožnost.

1. Z n a n j e :

a) Najvažnije istine, koje su potrebne za spasenje, tumači kardinal Gener-ri u svom Komentaru o prvopričasnicima: "Dovoljno je, da dijete znade, da ga je Bog stvorio; da je taj Bog Stvoritelj neba i zemlje, da je samo jedan Bog; da su u Bogu tri osobe, koje se zov-u, Otac, Sin i Duh Sveti; da je druga osoba Sin, došla na zemlju, postala čovjek i u neopisivim bolima na križu umrla; da će svi koji po milosti Božjoj i zaslugama Kristovim drže Božje zapovijedi i čine dobra djela, biti nagrađeni nebom, gdje će gledati neizmjernu ljepotu Božju i uživati potpunu sreću: da će nasuprot sve, koji krše Božje zapovijedi, čine zlo i umru u smrtnom grijehu, Bog kazniti paklom, gdje ne će gledati Boga, nego će vječno trpjeti u vatri sve vrsti boli. To je sve, što dijete mora znati o glavnim istinama vjere." Kratko sažeto to je nauka o jednom Bogu, o Presvetom Trojstvu, o Sinu Božjem, koji je postao čovjek, o muci i smrti Spasiteljevoj, te istina, da Bog dobro vječno nagrađuje u nebu, a zlo vječno kažnjava u paklu.

b) Najvažnije o Presv. Euharistiji.

2. P o b o ž n o s t

Za pobožno primanje sv. Pričesti propisana je neka stal-

na priprava i zahvala.

Razumljivo je,da se ne traži, da dijete samo obavi svoju pripravu i zahvalu. Dovoljno je ako djeca mole napamet naučene molitve ili molitve,koje drugi predmole. Nigdje se ne traži da dijete mora znati čitati.

To su uvjeti,koje mora ispuniti dijete za Prvu sv. Pričest.

P a p a k a o u z o r :

Slijedeći događaj,koji navodi Forbes u svojoj knjizi: Papa Pio X", neka nam osvijetli,kako je sveti Otac razumjevao dekret o sv, Pričesti djece.

Neka engleska dama povela je u audijenciju sv. Ocu svoga četirigodišnjeg sinčića, da ga sv. Otac blagoslovi. Dok je ona razgovarala sa sv.Ocem, stajalo je dijete po strani i gledalo. Kad je razgovor bio pri kraju, mališ se polagano približio Papi, položio svoje ručice na njegova koljena i povjerljivo gledao u lice Sv. Oca:"Koliko mu je godina?" pitao je Pijo X.i pomiluje dijete.-"Četiri godine",odgovori majka," i ja se nadam, da će za dvije ili tri godine smjeti ići na Prvu sv.Pričest." Sv. Otac gledao je ozbiljno u bistre oči djeteta. "Koga primaš u sv.Pričesti?", pitao je. "Isusa Krista",glasio je brzi odgovor.- " A tko je Isus Krist?" "Isus Krist je Bog",jednako brzo odgovri mali."Dovedite ga sutra ujutro k meni",reče Papa,"podijelit ću mu sv.Pričest."

Upravitelj biskupije Msgr.Mutschlechner izvijestio je Sv. Oca u privatnoj audijenciji /30travnja 1929./, da u njegovj biskupijiBr-ixen pristupaju djeca na prvu sv. Pričestopćenito u drugom ili trećem razredu, iznimno već u prvom razredu, ali u drugom razredu treba da se sva djeca vode k Prvoj sv.Pričesti.Papa je pohvalio njegovo nazmranje i naglasio je,radi mnogih i velikih opasnosti,kojima su djeca danas izložena,potrebna rana i česta sv.Pričest. Zatim je nastavio:"Recite svećenicima kao i roditeljima: rano, rano,rano."

P i s m o r o d i t e l j i m a :

Da se roditelje upozori na pouku u vezi s prvom sv. Ispovijedu i Pričešću i da ih se potkne, da i oni pomognu, može se roditeljima uputiti cirkular s otprilike ovim sadržajem:

Znam,Oče, da ti svakog dana mnogo sati teško radiš i da dolaziš svaki dan kasno i umoran kući. Ali se od tebe ne traži nešto nemoguće. To je u interesu tvoga djeteta, koje te sada nužno treba.Kupi tvojem djetetu malu knjižicu" Moja prva sv. Ispovijed" i "Moja prva sv.Pričest". Te su knjižice bogato opremljene slikama i jako će olakšati Tvome djetetu Vjersku pouku i pripravu.
V-jerska pouka je svaki dan.....i ....u....sati. Brinite=

se, da vaše dijete na pouku redovito dolazi. Šaljite ga i nedjeljom redovito na dječju sv. Misu u...sati. Traži, da ti dijete iza svakog vjeronaučnog sata ili barem nedjeljom pripovijeda, što je učilo.

Draga majko! I ti, radi mnogo posla, raspolažeš s malo slobodnog vremena. Zanimanje za tvoje dijete ne treba da te oduzme baš ni malo vremena. Dok radiš, neka ti dijete pripovijeda, što je čulo na vjeronauku. Osobito u ov. oj godini zahtijevaj od Tvog djeteta jutarnju i večernju molitvu i da savjesno ispunjava četvrtu zapovijed.

Sa nešto dobre volje sve će se to moći lako učiniti. Ovaj mali trud bit će vam na veselje, a Vašem će djetetu donijeti blagoslov.

Bog neka blagoslovi Vaše nastojanje i Vašu obitelj!"

NAJAVA GODIŠNJEG CILJA:

PRVA SVETA ISPOVIJED

Praznici su završeni. Počinje opet obiljno vrijeme. Odmah od početka morate marljivo učiti.

Stanimo uspravno, sklopimo lijepo ruke i pomolimo se Duhu Svetom: Duše Sveti, molim te, pomozi mi u ovoj školskoj godini. Očenaš....

Prošla godina bila je za vas važna. Pošli ste prviput u školu. Ova godina je za vas i opet od velikog značenja. Vi ste se sigurno toj godini već veselili. Zašto? U ovoj godini pripravlja vam dragi Isus dvostruko veselje. Ove godine ćete smjeti prviput ispovijediti svoje grijehe i primiti prvu svetu Pričest.

Kolika sreća! Smjet ćete se ispovjediti. Ako se budete dobro ispovjedili, onda će vam Gospodin Isus oprostiti sve grijehe, i opet će vas tako voljeti, kao da niste počinili ni jedan grijeh. Onda ćete biti jako veseli. Zato se jako veselite d-anu svoje prve sv. Ispovijedi! Toga dana ne smijete nikada zaboraviti!

Ali samo oni će se veseliti i samo one će Isus voljeti, koji se budu dobro ispovijedili. Da se znate dobro ispovjediti, morate odsada na satovima vjeronaučne pouke dobro paziti, marljivo učiti i biti jako dobri. Pobožno moliti ujutro i navečer. Tko se je preko praznika uvijek molio? Tko je u nedjelju i blagdane uvijek bio na sv. Misi? Dragi Bog se tome jako veseli. I sada za vrijeme škole dolazite uvijek marljivo! Dječja Misa je svake nedjelje u .... (Napisati na ploču!) Molite vaše rodit-elje da vam dopuste ići na sv. Misu. U crkvi budite dobri! Slušajte roditelje i budite dobri svojoj braći i sestrama, podnosite se međusobno u razredu! Ako budete tako radili, onda ne ćete imati puno grijeha na Ispovijedi, a dragi Bog, vaši roditelji i učitelji bit će s vama jako zadovoljni.

Često molite jedan Očenaš, osobito kada dođete u crkvu, da svi, koji se pripravljate za prvu sv. Ispovijed i sv. Pričest, budete dobra djeca i da takovi i ostanete.

I. BOG . STVARANJE .

1. Vječni Bog. 2. Svemogući Bog. 3. Dobri Bog. 4. Sveti Bog. 5. Nevidljivi Bog.

Dodatak: Veliki Bog.

1. Vječni Bog:

Mi sada vidimo mnoge stvari. Prije mnogo, mnogo vremena nije bilo ništa: ni stola, ni kuće, ni drveta, ni zemlje, ni sunca, ni zvijezda. Ali netko je bio uvijek tu, dragi Bog. Bog je bio uvijek.

2. S v e m o g u ć i B o g :

Bog je napravio(načinio) travu, drveće, ljude i životinje; On je načinio sunce,mjesec i zvijezde. Bog je sve stvorio. Kad je Bog stvarao nije mu za taj svoj stvoriteljski posao ništa trebalo. Kad budete veći, onda ćete to bolje razumjeti. (Atomi) Bog je sve stvorio iz ništa.

Ponoviti stvranje u šest dana uz crtanje. Bog može učiniti sve, što hoće.

Jer je Bog stvorio sve za nas i jer nas ljubi kao dobri otac, zato ga zovemo "Ocem".

Vjerujem u Boga, Ova svemogućega, Stvoritelja neba i zemlje.

Samo jedan Božji mig, i sve ga sluša: vjetar i oluja, sunce i kiša, dan i noć, godišnja doba. Sve se zbiva po njegovoj volji. Boge je Gospodar svijeta.

3. D o b r o s t i v i B o g :

Kako je lijepo Bog uredio svijet? Cvijeće na livadi, šarene ptičice, a kako su dražesni i lijepi razni kukci!

Kako se Bog brine za sve stvorene stv-ari?Za biljke, za svaku pojedinu životinju?

Nema leptira lijepa,šarena,
Ni crvića ljeti još kako malena:
Da cvijetak il' listak barem ne nađu,
To jedu i više se ne muče glađu.
Ko ptičice,cvijeće i potpci gle:
I šumica slavi Boga za sve,
Što Gospod joj pred- obri dade na dar...
Za dobra tolika da šutim ja zar?
Tebe Boga hvalimo..... (ponoviti ili napamet učiti)

4. S v e t i B o g :

Jer je dragi Bog tako velik i moćan, ne smijemo njegovo ime izgovarati kao obično ime, osobito ga ne smijemo upotrijebiti u šali ili za psovanje. Sveti se ime Tvoje!

5. N e v i d l j i v i B o g :

Dragi Bog stanuje u nebu. Ondje, gdje putuju bijeli oblaci i gdje stoje zlatne zvijezdice, u plavoj nebeskoj kući, tamo je dragi Bog kod kuće. Oče naš,koji jesi na nebesima!

Na zemlji ima mnogo stvari,koje mi ne možemo vidjeti ili dohvatiti; na pr. elektricitet:vidimo samo jednu žicu u kojoj se struja vodi dalje. Mi ne vidimo, što Ivica upravo sada misli; ni svojih vlastitih misli ne možemo vidjeti. Tako je i Bog za nas nevidljiv. Bog je duh.

Ono, što je nevidljivo, možemo si vrlo teško predočiti. Bog nema glave, ruke, noge, krila. Bog uopće nema tijela. Mi ljudi na zemlji ne možemo dragog Boga vidjeti.Ali mi možemo sebi dragog Boga predočiti, i zato ga rišemo kao

starog čovjeka sa dugom bijelom kosom, sa dugom bijelom bradom; predstavljamo si da dragi Bog sjedi na oblacima ili na kakvoj lijepoj stolici usred neba i drži u ruci lijep štap, a u drugoj ruci plavu ili zlatnu zemaljsku kuglu. Oko njegove glave je jak sjaj, često u obliku trokuta.

Pokazati sliku i ponoviti!

Kao završetak: Tebe Boga hvalimo....ili kao molitvu ili kao pjesmu.

D o d a t a k k I.

V E L I K I B O G :

Neki kralj, koji je bio jako bogat, htio je biti jedini kralj na zemlji. Njegove su mu sluge laskali i govorili svako jut-ro: "Ti si najmoćniji kralj na zemlji. Nijedan nema toliko moć kao ti." Jednoga dana zalutao je kralj u šumi. Do noći trčao je kralj po šumi, ali nije našao ni jednog čovjeka, ni jedne kuće. Kada je nastao mrak, vidio je u daljini svijetlo. Žurio se prema svijetlu. Bila je to svjećica pustinjaka, koji se još molio.

Kralj ugleda časnog starca i čuo je kako razgovara sa svojim Bogom. To mu je bilo nešto novo. Još nikada nije čuo o Bogu i, kada je čuo za Boga, zaboravio je glad i žeđ.

Pristupio je stracu i upitao ga: "Ti razgovaraš s Bogom? Reci mi tko je to?" Pustinjak odgovori: " On je najveći Gospodar. Njemu pripada nebo i zemlja.

Smijući se kimao je kralj glavom.: " Dragi pustinjače, to ne može biti. Moje sluge kažu svaki dan, da sam ja najveći gospodar. I pustinjak se smiješio.

"Kralju, pripada li tebi sunce? Možeš li zapovijedati zvijezdama? Možeš li iz svoje zemlje istjerati smrt? Ili cvijetu zapovijedati da cvate?"

"To ne mogu", odgovori kralj. "Pripovijedaj mi sve što znadeš o Bogu!"

Pustinjak je pripovijedao cijelu noć. Ujutro reče kralj: "Sada znam, tko je najveći gospodar. Njemu pod noge položit ću svoju krunu i samo njemu će služiti."

II. A N Đ E L I I N J I H O V A Z A Š T I T A

1. Anđeli. 2. Njihova oprema. 3. Služba anđela. 4. Kušnja i pad.

Dodatak: Oslobođenje Petra.

P o n a v l j a n j e o B o g u

1. A n đ e l i :

Dragi je Bog stvorio i u nebu bića: anđele. U nebu je Bog stviro anđele.

Imaju li anđeli ruke, glavu? Nemaju niti tijela. Anđeli su nevidljivi kao Bog. Anđeli su dusi.

M-ožemo li diha naslikati? Ne. Ali mi sebi anđele predočujemo; i zato anđela crtamo kao mladića s krilima ili male glavice s krilima.- (Nacrtati ili pokazati sliku.) Anđele crtamo kao ljude i dajemo im krila.

2. N j i h o v a o p r e m a :

Iako anđele ne vidimo, ipak znamo, da su lijepi, mnogo ljepši nego li i najljepši ljudi.

Kada bismo mogli vidjeti kako je anđeo lijep, onda bismo sve učinili, da i mi budemo jednom tako lijepi kao anđeli. Za anđele nema zapreka. Oni ne poznaju vrata, zid, oni mogu svukuda. Anđeli ne poznaju ni daljine. Njima je svejedno, da li je nešto jedan metar udaljeno ili sto kilometara. Oni zamisle i požele, i već su u daljini od sto kilometara. Anđeli imaju veliku pamet. Oni ne moraju učiti; oni razumiju sve; svaki jezik i svaki račun. Anđeli imaju i veliku moć. Sjećat-e li se kako sam vam pripovijedao o jednom dječaku, kojega je kralj bacio u lavlju jamu? Što je anđeo kod njega radio? Čuvao ga je i donosio mu je hranu. Ili sjetite se Isusova uskrsnuća. Anđeli su odvalili velik kamen s groba.

3. Z a d a ć a a n đ e l a :

Zašto je dragi Bog stvorio anđele? Da budu kod drago-g Boga, da mu služe, hvale ga i slave. U nebu nisu svi anđeli jednaki. Jedni su anđeli, drugi Arkanđeli, jedni se opet zovu Kerubini, a drugi Serafini. (Pojedine korove napisati na ploču.) Neka najprije čitaju pojedina djeca imena, a onda svi zajedno.)

Kerubini složno svi
Duboko se klanjaju;
Serafini smjerno Ti
Jednoglasno pjevaju:
Svet, svet, svet je Gospod Bog,
Kralj presvavni puka svog.

4. K u š n j a a n đ e l a i p a d :

Anđeli su morali pokazati, da su zaslužili nebo. Anđeli su morali proći kušnju. Dragi Bog im je nešto zapovjedio, ali anđeli nisu htjeli slušati. Vi znate, što radi majka, kada dijete ne će da sluša? Dijete mora stati u kut. Zloćesta djeca budu kažnjena . Tako je i dragi Bog potjerao zle anđele iz neba i odbacio ih u pakao, gdje će ostati i vječno trpjeti mnoge muke. Za kaznu oduzeo je Bog zlim anđelima ljepotu, mudrost i moć. Anđeli su u nebu bili kušani. Zli su anđeli strovaljeni u pakao.

Dobri anđeli ostali su u nebu i ne moraju se bojati, da će ikada izgubiti nebo. Dobre je anđele Bog u nebu nagradio.

Pokazati sliku: Anđeli kod Boga. Pritome kratko ponavljanje. Kao završetak uzeti II kiticu "Tebe Boga hvalimo.." kao molitvu ili kao pjesmu.

D O D A T A K k II.

O s l o b o đ e n j e P e t r o v o :

U ono vrijeme dao je kralj Herod (Agripa I) uhvatiti neke od Crkve i zlostavljati ih. Jakova, brata Ivanova, dao je mačem pogubiti. Kad je vidio, da se to sviđa Židovima, dao je uhvatiti i Petra - bili su to dani beskvasnih hljebova (Židovski vazam); zato ga je najprije dao samo uhvatiti i baciti u tamnicu i predao ga je četvorim stražama, u svakoj po četiri vojnika, htij-ući ga iza vazma predvesti pred narod. Crkva se je neprestano za njega Bogu molila. U noći prije nego ga je Herod htio predvesti, spavao je Petar među dv-ojicom vojnika, okovan u dvoje verige, a stražari su pred vratima čuvali tamnicu i gle, anđeo Gospodnji pristupi i svijetlost zasja po sobi i, kucnuvši Petra u bok probudi ga i reče: "Ustani brže!" i spadoše mu verige s ruku. Anđeo mu reče: "Opaši se i obuj svoju obuću!" i učini tako. I reče mu: "Obuci haljinu svoju i hajde za mnom!" Petar ga je slijedio i išao je, a da nije znao da je to istina, što je učinio anđeo, nego je mislio, da ima viđenje. Kada su prošli prvui drugu stražu i došli k gvozdenim vratima, što vode u grad; ona se sama otvoriše. I, izišavši prođoše jednu ulicu, i anđeo odmah odstupi od njega, i nestane ga. Sada Petar dođe k sebi i reče:" Sada zaista znam, da je Gospodin poslao svoga anđela, da me izbavi iz ruke Herodove."

Kada se razabrao ode u kuću Marije, majke Ivanove, koji se zvao Marko, tamo su bili sakupljeni mnogi učenici i molili su se. Kad je pokucao na vrata od dvora, dođe djevojka po imenu Roda, da čuje (tko je). Pr-epoznala je Petrov glas i od radostine otvori vrata, nego otrča unutra i javi, da je Petar pred vratima. Oni joj odgovoriše: "Ti si luda!" Ali ona je čvrsto tvrdila, da je tako. Oni su tvrdili, da je to njegov anđeo. Petar je neprestano kucao na vrata, i kada su otvorili, v-idjeli su, da je on, i začudili se. On im mahne rukom, da šute, i ispripov jedi im kako ga je Gospodin izveo iz tamnice, i reče: "Javite Jakov-u i braći!" i ode na drugo mjesto.

Kada je nastao dan, straža se jako uplašila, kada je vidjela da nema Petra. Kada je Herod pitao za Petra, i nije ga bilo, ispita stražare i otpusti ih. (Dj.Ap. XII.1-20)

III. T I J E L O I D U Š A Č O V J E K O V A

1. Tijelo prvog čovjeka. 2. Duša. 3. Duše. 4. Anđeo Čuvar.

Dodatak: Očeva slika. Sat i njegova kućica.

1. T i j e l o p r v o g č o v j e k a :

Tko je bio prvi čovjek? Adam. Iz čega je Bog načinio prvog čovjeka? Iz zemlje. Bog je prvog čovjeka načinio iz zemlje.

Bog je načinio još jednog čovjeka. Evu. Kako ju je Bog načinio? Bog je dao, da Adam čvrsto zaspe i iz rebra Adamova načinio je ženu. Iz rebra Adamova načinio je Bog ženu.

2. D u š a :

I d-anas mora sam dragi Bog dati dušu svakom čovjeku prije nego dođe na svijet. Ova duša mora se opet vratiti dragom Bogu. Svaki čovjek ima dušu.

Možemo li mi ljudi napraviti dušu? Mi ljudi ne možemo napraviti ni tijelo, a kamo li dušu. To može samo Bog. Tijelo i dušu, cijeli život dao je dragi Bog. Čovjek se sastoji od duše i tijela.

Z a d a ć a d u š e :

Što oživljuje tijelo? Duša. Što to znači? Duša čini, da oči vide, da uši čuju, da srce kuca, da ruke prihvaćaju, da noge hodaju. Duša oživljuje tijelo. Kako je tijelo bez duše? Mrtvo.

Duša može još više. Duša misli i hoće. Kada dijete računa, piše i govori, onda duša misli. Kada je dijete dobro, onda duša hoće dobro; Kada je dijete zločesto, onda duša hoće zlo. Duša hoće zlo, dobro, duša hoće učiti it.d.

Šta je važnije, duša ili tijelo? Duša. Zašto? Jer bez duše ne možemo živjeti. Duša je važnija od tijela.

Gdje je duša? U rukama, u nogama, u glavi.... Duša je u cijelom tijelu.

3. K a k o i z g l e d a d u š a ?

Jesi li kada već vidio dušu? ne. Zašto je nisi vidio? Jer je duh. Duša je duh. Koga još ne možemo vidjeti? Dragog Boga ni anđele.

Može li se duša nacrtati? Ne. Ali mi hoćemo, da si dušu predočimo. Kako nacrtamo dušu? Kao srce sa krilima.

Ostaje li duša uvijek u tijelu? Ne. Koliko godina može ostati u tijelu? 2,5,10,70 godina. Tko određuje, kako dugo ima duša ostati u tijelu? Dragi Bog. Kako kažemo, kada duša mora otići iz tijela? Čovjek umire. Što se događa sa tijelom? Tijelo se zakopa na groblju. Što se događa sa dušom? Ona ide ili u nebo ili u čistilište ili u pakao. Prestaje li život tijela? Da, ono se konačno raspane. Može li i duša

prestat živjeti?Ne, duša ne može prestati živjeti; ona se ne može raspasti. Tijelo je smrtno, duša je besmrtna.I zato jer ne može nikada prestati biti,duša više vrijedi nego li tijelo.

Znadem još jedan razlog zašto duša više vrijedi nego tijelo: jer u duši može stanovati dragi Bog. Bog nije samo u nebu; Bog stanuje i u duši. Usporedi:"Prva vjerska pouka o vjeri" od J. Kronerwother-a: VI kateheza; Duša,stan Božji, Milost.

Na ploču: Bog u duši = milost posvećijuća. To znači kada Bog stanuje u duši,to se također može r- eći: Duša ima milost posvećujuću; duša je sveta. (K tomu crtež).broj 1.)

4. A n đ e o Č u v a r :

Dragi Bog jako voli sve ljude i hoće da svi ljudi dođu u nebo. Zato dragi Bog daje svakom čovjeku nekoga, tko na njega mora paziti. Tko je to? Anđeo Čuvar. I Adam i Eva imali su anđela čuvara. Svaki čovjek ima Anđela Čuvara. Čim se dijete rodi, Bog odredi iz velike anđeoske čete jednog anđela za Anđela Čuvara tome djetetu.

Koju zadaću ima Anđeo Čuvar? Šta se sve može dogoditi djetetu? Često otac i majka ne mogu dijete zaštititi, jer ne mogu biti uvijek uz njega. Anđeo voli dijete kao i roditelji i uvijek je uz njega; on ga čuva u svim opasnostima. Primjeri.(Djeca će navesti najprije ono,što pada u oči, što je osjetno, što se može razabrati: nesreće,bolesti,trpljenje. Doći će čak i na t-o, da Anđeo Čuvar može zaštititi i duševna trpljenja. Ali će malo koje dijete spomenuti da također Anđeo Čuvar zaštićuje dušu djeteta. Moraju li Anđeli štititi samo tijelo? Ne, nego i dušu. Šta je nesreća za dušu? Grijeh. Anđeo Čuvar pazi na dijete, da ne sagriješi. I vi morate često paziti na vašu malu sestricu. Ako hoće da ide k užarenoj peći ili potoku hoćete li je pustiti da ide? Ne. Ako je dijete oblizavo, pa hpće da samo uzme, onda ga Anđeo Čuvar opominje, da to ne čini, govori mu: Dijete ne idimo, ne budi oblizavo! Anđeo Čuvar potiče na dobro i odvraća od zla.

Tko moli svaki dan molitvu u čast Anđelu Čuvaru? Ponoviti molitvu. Kada se treba moliti Anđelu Čuvaru? Barem kod jutarnje i večernje molitve, ali i u opasnosti.

D O D A T A K k III.

O č e v a s l i k a

Pripovijeda se, da je Poljski kralj Boleslav na svojim prsima uvijek nosio sliku svoga oca. Svakiput, kada je morao nešto važno poduzeti, pogledao je sliku svoga oca i rekao: "Daleko od mene, da učinim nešto, što bi bilo tebe nedostojno!" Tvoja duša treba da bude slika Kristova, slika onoga, koji posjeduje sve kreposti u najvećoj mjeri. Svakiput kada moraš nešto važno učiniti, osobito u svakoj napasti reci:"Daleko od

mene, da učinim nešto, što bi bilo tebe nedostojno. Daleko od mene, da u sebi grijehom oskvrn-em Tvoju sliku."

S a t i n j e g o v a k u ć i c a:

Učitelj se trudio, da djeci rastumači razliku između tijela i duše. U tu je svrhu pokazao djeci svoj džepni sat i dao, da ga djeca pobliže opišu. Djaci su rekli: "Ono radi: tik tak." Ima srebrnu kućicu." Može se naviti." "Kazaljke idu." Tada izvadi učitelj kotače i ostavi samu kućicu. Pitao je djecu: " Koje od ovoga dvoga je sada sat?" "ono, što radi: tik tak", odgovore djeca. "Eto vidite, kućica sata je posve mirna mrtva, kada sam izvadio kotače. Tako je i kod čovjeka, kada smrt odijeli dušu od tijela. Tijelo je mirno i mrtvo. Ali duša živi i djeluje i dalje - vijek - vječno.

Tek kratko živi naše tijelo,
A duša je Božje vječno djelo.

IV. M O L I T V A

1. Adam i Eva u raju. 2. Božja dobrota. 3. Molitva.

Dodatak: Strahopočitanje pred Božjim darom.

1. A d a m i E v a u r a j u:

Za Adama i Evu stvorio je Bog raj zemaljski. Raj je bio lijep velik vrt. Kako lijepo je bilo u njemu! Adam i Eva živjeli su veselo u raju; bili su sretni duši i tijelu. (Klima, ljepota biljaka i životinja, bez brige, bez bolesti, bez ikakovog straha, bez grijeha. Adam i Eva bili su sretni u raju zemaljskom.

Poučljan je prošlog sata: Šta je još Bog poklonio ljudima? Tijelo, dušu, život, zdravlje, Anđela Čuvara; Sam Bog stanovao je u duši: bili su bez trpljenja i nesreća. Prvi ljudi bili su bogati, imali su sve, cijeli svijet je pripadao njima.

Ujutro i navečer zahvaljivali su se Adam i Eva dragom Bogu za sve, što im je dao.. Slavili su ga i hvalili, kad su nešto lijepo pronašli; divili su se njegovoj velikoj moći. Znali su da sve potječe od dragog Boga. Zato su ga i molili, da im i dalje daje ta dobra. Adam i Eva su Bogu Zahvaljivali i Njemu se molili. Adam i Eva su molili.

2. B o ž - j a d o b r o t a:

I mi imadem-o sv -e od dragog Boga: roditelje (spomenuti siročad bez oca i bez majke ili bez oboje), stan, sunce, mjesec i zvijezde, zimu i ljeto, odijelo, hranu itd. Mora li nam to sve dragi Bog dati? On nam to može uzeti. Mislimo na rat! Zato moramo Bgu biti zahvalni i moliti ga da nam sve to i ubuduće daje. To najbolje činimo kada molimo: ujutro, ngvečer, prije i poslije jela. Svi se ljudi moraju moliti Bogu.

3. M o l i t v e :

Ponoviti jutarnju molitvu, i kratko protumačiti. Vidi "Prva vjerska pouka" I.dio, kateheza II.

Ponoviti molitvu prije i poslije jela.

Ponoviti večernju molitvu, vidi "Prva vjerska pouka" I.dio kateheza III.

Najbolje je neka od slabije djece ili neka od novopridošle djece najprije pitati molitve. One molitve, koje najslabije idu, neka se zajednički mole prije i poslije pouke. Treba ponoviti i držanje kod molitve. Kako se drže ruke, prsti, kako se stoji, kuda se gleda i t.d.

Potrebno je, da se i u drugom odjeljenju ponovo ucijepi strahopočitanje, da cijene Božje darove, da cijene kruh. (Vidi: "Prva vjerska pouka, I dio kateheza VII. 4.Kruh.)

D O D A T A K k VI.

S t r a h o p o č i t a n j e p r e d B o ž j i m d a r o v i m a :

Posve je razumljivo, da seljak jako poštiva kruh, jer je uložio toliko rada, muke i brige, da dođe do njega. Kada se govori o kruhu, negdje se običaje reći: "dragi kruh" (kod nas " sveti kruh".) Djecu treba zaprijetiti da ne bacaju kruh, nego da ga cijene. Moja majka mi je pripovijedala: Tko, ne pazeći, mrvi kruh, taj će na sudnji dan morati svaku mrvicu sakupiti, ali onda će te mrvice postati užareno ugljevlje. To je mama pripovijedala, ali Bog teško kažnjava onoga, koji ne cijeni Božji dar: kruh.

Vrlo značajna je i legenda o pšeničnom klasu. Jednom, tako pripovijeda narod, bila je pšenična vlat odozgor do dolje puna zrnja, i ljudi su živjeli u izobilju. Tada jedna žena dođe na zlu misao i baci kruhove u blato, da si njezina kćer ne zaprlja cipele. Na ovu zloporabu Bog se tako razgnjevio, da je izjavio, da ne će više davati da izraste i jedno zrno, kad ljudi pokazuju prema kruhu toliko nepoštovanje. Ali naša draga Gospa molila je dragog Boga, da se smiluje radi ptičica i da ostavi na

svakoj vlati toliko zrna, koliko ona može pokriti svojom rukom. Bog joj to obeća i ona pokrije pšenični klas svojom rukom, a ostali dio je Bog skinuo sa vlati. Na spomen toga ima svako pšenično zrno na sebi sliku Presv. Trojstva. Sličnih priča o kazni Božjoj radi nepoštivanja kruha ima mnogo u narodu.

V. RAD I KUŠNJA U RAJU:

1. Rad u raju zemaljskom. 2. Rad danas. 3. Zapovijed i kušnja u raju. 4. Kušnja danas.

1. Rad u raju:

Neki ljudi sebi zamišljaju da Adam i Eva nisu imali nikakva posla u raju, da im je u raju bilo dosadno i pusto. Sigurno ne. Adam i Eva su uvijek nešto radili, uvijek su imali neko zanimanje. Adam je životinjama dao ime ili je obrađivao polja. Adama je rad veselio, bila je to za njega radost. On nije kod posla bio nezadovoljan, kako su to mnogi ljudi danas, kada moraju raditi. Rad ga je tako veselio, kao što veseli Dragana, kad smije željeznicom putovati ili kad smije preko praznika ići ujaku, koji ima veliko seosko gospodarstvo.- Adam i Eva radili su u raju zemaljskom.

2. Rad danas:

I danas mora svaki čovjek raditi. Već i djeca moraju raditi. Kad u školi sjedite, i to je neki posao. Ako jedno dijete ne pazi, nego brblja, okolo gleda, ne piše, kad drugi pišu, i ne čita, onda ono ne radi, i gospodin učitelj morat će na sramotu dječakovu reći njegovoj majci, da njezin dječak ne sudađuje u školi. Posve maloj djeci još je ljepše. Ona ne moraju ništa raditi; njihov posao je slušati.- Djeco, zamislite, šta bi bilo, kad nitko ne bi htio raditi? Seljak ne bi sijao u polju, trgovac prodavao, rad-nik ne bi ništa radio, liječnik ne bi zamatao rane, svi ljudi morali bi propasti i izgladniti. Zato radnik radi u tvornici, činovnik u uredu, učitelj u školi, kateheta u školi i u crkvi.- Jedamput kad budete veći morat ćete i vi raditi. Ivice, šta ćeš ti biti? Mehaničar. Onda ćeš morati popravljati strojeve i aute, ili kao šofer upravljati autom; to će onda biti tvoj posao. Katica će biti kuharica. Moć će onda, istina, jesti mnoge dobre stvari, ali treba mnogo truda i rada, dok bude sve pripravljeno. Gdjegod i štagod budete, morat ćete raditi. Zato je dob-ro, da već sada u školi i kod kuće marljivo i dobro obavljate vaše male poslove. Onda ćete i kasnije svoj posao rado i dobro obavljati. Svi ljudi moraju raditi. Ljudi koji ne rad-e, završe većinom u bijedi i nevolji. (Primjeri).

3. Z a p o v i j e d i k u š n j a u r a j u :

Adam i Eva morali su zaslužiti raj zemaljski i lijep život u njemu. Morali su pokazati, da su zavrijedili, da im bude tako lijepo. Zato im je Bog dao jednu zapovijed. Koju? Sa svakog drveta... Je li to bila t-eška zapovijed? Usporedi raj zemaljski s lijepim velikim vrtom, u kojem je vlasnik sebi zadržao samo jednu voćku, a sve drugo drveće poklonio je dvojici djece. Adam i Eva bili su kušani.

4. K u š n j a i d a n a s :

Adam i Eva morali su raditi i biti dobri. I današnji ljudi moraju rad--iti i biti dobri, ako hoće da im dragi Bog jednom pokloni nebo. Kada je dijete dobro?

Dobro u školi: Marljivo uči, ne brblja, ne ogledava se, ne prepisuje od susjeda. Ne čini ništa nažao svojim s-aučenicima, rado im pomaže i rado posuđuje. U nužniku je pristojno i ne ostaje predugo vani, na odmoru se ne tuče.

Dobro kod kuće: Nije oblizavo, ne laže, ne krade, nego, ako nešto hoće, lijepo moli majku; govori istinu; majci rado pomaže; izvršava njezine želje; uči i piše svoje zadaće; ujutro se i navečer moli a da ga nitko ne mora na to podsjetiti. Čestito se umiva, pere zube, odijelo drži u redu. Kada roditelji govore, ne miješa se u njihov razgovor. Kod igre ne želi uvijek biti pobjednik i prvi. Ne svađa se radi svake malenkosti sa svojom braćom i drugom djecom, a pogotovo se ne t-uče. Dobro je na ulici, ali i izvan grada, odnosno sela, prema ljudima, životinjama i bilja. Kada starije susreće na ulici, (osobito učitelje i svećenika), pozdravi; kada nekome nešto padne, brzo podig - ne; u tramwayu, autobusu i vlaku rado ustupi mjesto drugome.

VI. N A P A S T

1. Napastovanje Eve. 2. Napast kod djece. 3. Svadaj zli požudu. 4. Pomoć u napasti.

Dodatak: Napast. Pobjednik.

1. N a p a s t o v a n j e E v e :

Slika: Eva pred drvetom spoznaje. Koju je zapovijed Bog dao prvim ljudima? Sa svakog drveta u raju smijete jesti... Gdje stoji Eva ovdje? Pred drvetom usred raja zemaljskog. Tko je na drvetu? Z mija. Je li to obična zmija? Davao se je u njoj sakrio. Zašto se je sakrio? Jer je htio Evu zavesti na grijeh. Zašto je htio Evu zavesti na grijeh? Otkako je Bog zle anđele potjerao iz neba, odonda su oni zavidni ljudima, što ljudi mogu doći u nebo. Oni

mrze ljude i hoće da naškode njihovoj duši i tijelu, ne bi li onda i ljudi poslije smrti došli u pakao. Što je zmija najprije zapitala? Zašto ne jedu sa drveta u sredini raja? Kako je Eva rekla zmiji? Bog nam je zabranio; ako budemo s njega jeli morat ćemo umrijeti. Šta je zmija na to rekla? Ne ćete umrijeti; ako budete jeli s toga drveta, bit ćete kao Bog. Je li to bila is-tina? Đavao je lagao. Kako to? Kazao je protivno od onoga, što je dragi Bog kazao Adamu i Evi. Đavao je nastojao Evu prevariti i zavesti je na grijeh. Mi kažemo, đavao je Evu napastovao.

Je li Eva do tog časa počinila kakv grijeh? Nije. Da kako, nije smjela biti tako znatiželjan, i trebalo je da izbjegava to drvo.

2. N a p a s t k o d d j e c e :

I danas đavao mrzi ljude i hoće, da svi dođu u pakao, zato počinje đavao već kod male djece sa svojim napasničkim poslom. Ona su još bedasta i malo znadu o dragom Bogu, pa se lako dadu nagovoriti. I, kad već kao djeca slušaju đavla, onda će ga još lakše poslušati, kad budu veliki i odrasli; Kako vrši đavao ovaj posao napastovanja? Dolazi li on sam k nama kao k Evi u obliku zmije ili - kao na Nikolinje- kao rogonja s rogovima. Ne, jer bi ga se svi bojali, svi bi pobjegli od njega. Kad je napastovao Evu sakrio se je u zmiju. Onda se nije trebalo bojati od zmija; bile su to dobre životinje, isto tako dobre i pitome kao janješce ili srna. Inače bi i Eva bila pobjegla od zmije.

I danas se đavao sakriva iza drugih stvari; iza stvari koje nisu strašne, nego korisne i ugodne. Čujte pjesmicu: "Napast" (Vidi slijedeći dodatak!)

Iza koga se sakriva tu đavao? Što mora taj dječak? Učiti zadaće. Na što ga napastuje đavao? Da prekine s učenjem i ide k prozoru, ili da trči po vrtu i divi se cvijeću, sluša pjev ptičica, igra se i skače. Đavao pokušava, da odvrati dječaka od učenja. Zli neprijatelj napastuje djačaka.

Jako je dobra i pripovijest: Gljiva, ili Lovac štakora iz Hamelna. (Prva vjerska pouka" svezak I.) I lovac je štakora iz Hamelna na svoju frulu tako čarobno svirao, da du djeca iz grada Hamelna za njim tršala.

Tako vas i đavao može napastovati. Kada ste, na pr., posve sami kod kuće, a na stolu stoji šećer. Tada se lako dogodi, da vam đavao kaže: "Uzmi šećera, dobar je. Majka neće poznati, da si uzeo." Jeste li već kada čuli đavla da tako govori? (Djeca će potvrditi i sama pripovijedati zanimljive primjere.)

Kada vas đavao hoće navesti na nekakovo zlo, to je napast.

3. S v l a đ a j z l e ž e l j e :

I kod vas se često pojavi griješna želja. Tu želju može pobuditi đavao, ali može potjecati i od istočnog grijeha. Možda vam se već češće dogodilo, da ste htjeli nešto učiniti, što su otac i majka zabranili; da ste htjeli tući druge, ili biste htjeli ukrasti šećer; nešto skrivite, pa vam dođe želja da lažete. Ako vam dođe ovakva ili slična zla želja- onda ona dolazi od đavla, od zla i vodi k zlu. Ne smijete onda o tome dugo razmišljati, jer će ta želja prema zlu biti sve jača. Brzo recite: "Toga neću učiniti, to je grijeh. Bog kažnjava grijeh." Pamti, svladaj u sebi grešne želje.

4. P o m o ć u n a p a s t i m a :

Tko vam pomaže u napastima? Dakako, dragi Bog. Ali On šalje još nekoga: Anđela Čuvara. On vam pomaže i opominje vas: Ne diraj šećer, to ne smiješ; ni druga djeca ne mogu sve imati.

Đavao vas nagovara na zlo. Anđeo Čuvar na dobro. Koga ćete slušati? Posve jasno: Anđela Čuvara.

Nije lako uvijek činiti dobro, uvijek biti dobar. Ali se ipak to može. Dragi Bog, a po njegovoj zapovijedi i Anđeo čuvar pomaže nam, da budemo dorbi. Zato nemojte nikada zaboraviti moliti se Anđelu čuvaru.- Pamti: U napasti se moli dragom Bogu ili Anđelu čuvaru!

Za završetak: Molitva Anđelu čuvaru.

D O D A T A K k VI.

Napast

Dok dječak iz knjiga marljivo uči,
Kraj se raduje, al'malko s' i muči,
Kroz prozor se promoli sunačana zraka:
"Dođi! Topline ti treba i zraka!"
"O ne, naučiti treba mi prije,
A onda nek sunce me grije!"
I sjedi dječak i dalje uz knjige,
I pušta po strani sve druge brige.
A onda ga zovne ptičica milo:
"Izađi, tog učenja dosta je bilo!"
"O, ne; dok ne svršim, ne ću prestat',
Ptičica zato ne će mi nestat'!"
I dječak, da nauči; još više se trudi,
Al'zato, mu veselo dižu se grudi.
Kad voćnjak napast spremi mu vrelu:
"Jabuku nočas priredih ti zrelu!"
"Jabuka pobjeć' mi ne će,
Knjige mi brige su veće!"
A, kad je s u čenjem gotov već bio,
Veselo skoči i živo se smijo,
Ptičice sluša i cvjetiće gleda,

Pod jabuku krasnu radosno sjeda.
Tko napast junački tjera,
Veselju mu ne zna se mjera!

P o b j e d n i k

Ukrotiti lava, vel'ka je slava,
Pobjedit u ratu:još slavnija glava!
Al' jedno tek daje sreću u raju:
Pobjedit' i napasti koji ih znaju!

VIII. G R I J E H

1. Prvi grijeh. 2. Grijeh žalosti Boga. 3. I mi moramo slušati dragog Boga. 4. Grijeh moramo izbjegavati i onda kad je to teško.

Dodatak: Crv u jabuci. Radije umrijeti, Đavao. Jedmput kao nijedamput. Majka Monika.

1. P r v i g r i j e h :

Eva je čula, što ja đavao rekao. Ali je Eva čula i to što je govorila savjest i što je govorio Anđeo Čuvar. Ona se morala pitati, tko ima pravo. Da li zmija ili savjest. Ali, ona nije htjela misliti. Godilo joj je ono,što je zmija rekla. Ona hoće biti veća, nego što je uistinu. Ona hoće biti kao Bog. I posegne za plodom, ubere ga i đede. Dala ga je i Adamu,pa je i on jeo.

Zašto je to grijeh? Jer im je Bog zabranio jesti sa drveta u sredini vrta. Bog je gospodar, on ih je stvorio ; bio im je tako dobar: tijelo, duša,raj... I ipak ga nisu slušali, iako im je On htio samo dobro. Adam i Eva nisu slušali dragog Boga! Adam i Eva su sagriješili. Ne slušati Boga je grijeh. Tko ne sluša dragog Boga taj čini grijeh.

2. G r i j e h ž a l o s t i B o g a :

Ako ste vi bolježljivii majka vam kaže:"Dijete, ti moraš ostati u kući,inače ćeš se ozbiljno razboljeti"; a dijete, tek što je to majka rekla, istrči na ulicu, onda se majka žalosti i ljuti, jer vi ne slušate.- Još više se žalosti dragi Bog kad vi ne slušate. Vidi dodatak: Grijeh.- Obećejte: Dragi Bože, mi te nikada ne ćemo grijehom žalostiti ili uvrijediti.

Grijeh je strašan i odvratan. Vidi Dodatak: "Radije umrijeti" i "Crv u jabuci".

To je bilo dobro dijete i razborita majka. Znali su da je grijeh strašan. Dijete je bilo pripravno radije izgubiti i svoju kraljevsku čast, negoli učiniti samo jedan grijeh. Majka je bila spremna radije izgubiti svoje najve-

će blago, svoje dijete, negoli da d- ušu okalja samo jednim smrtnim grijehom.- Gledajte,kako je dijete(slika) razvuklo usta, jer je zagrizlo u crvlje gnijezdo na voću. Tako isto gadi se i dragom Bogu svako dijete i svaki čovjek, koji je opterećen grijesima.

3. I m i m o r a m o s l u š a t i dragog Boga:

Je li dragi Bog i nama nešto zapovjedio ili zabranio? (Iako u prvoj godini djeca i nisu prošla 10 zapovijedi,ipak znadu sama nabrojiti 10 zapovijedi.) Dragi Bog nas ne sili da ih vršimo. On je dao svakom čovjeku slobodnu volju. Moramo li Božje zapovijedi obdržavati? Treba da ih obdržavamo. Zašto? Jer nas je Bog stvorio i mi pripadamo posve Njemu. On je naš Gospodar. Kako još nazivamo Boga? On je naš Otac. On nas nada sve ljubi i svima nam želi samo dobro. Zato treba da zapovijedi Božje držimo. Hoćete li vi dragog Boga veseliti i držati njegove zapovijedi? Mi ćemo uvijek činiti samo ono, što od nas traži dragi Bog.

4. G r i j e h m o r a m o i z b j e g a v a t i,

i o n d a k a d a j e t o t e š k o :

Je li lagano uvijek držati Božje zapovijedi? Koji puta da. Na pr. Adam i Eva mogli su posve lagano držati Božje zapovijedi, jer u raju je bilo i mnogo drugog drveća. Jesu li morali jesti baš sa drveta u sredini vrta? Ne.- Tako je kojiput i djeci i odraslim ljudima vrlo lako činiti dobro, a grijeh izbjagavati. Imao sam u školi nekoliko dječaka čiji su roditelji imali velike voćnjake. Nekoliko puta bili su ti dječaci uhvaćeni kako kradu voće u tuđim voćnjacima. Ovim dječacima svakako nije bilo teško izbjegavati krađu i ne griješiti.- Ali nekad je ipak poteško oduprijeti se napasti. Na pr. Zimi, kada u nedjelju puše i snijeg pada, a do crkve ima pola sata hoda. Kod kuće je u krevetu lijepo toplo, a majka šuti o tome, da bi trebalo ići u crkvu. A ipak vi znate, da vam je duž-nost ići u crkvu. U takvu slučaju ustati, i svojevoljno ići u crkvu- to je već teže.- Dragi Bože, ja hoću tvoje zapovijedi vršiti i onda, kad mi je to teško.

Molite sami, da ne padnete u grijeh. Ivaša majka treba da za vas moli, da uvijek budete dobri i da činite dobro. Recite joj to i molite je, da se moli za vas. Što može molitva majke vidimo i iz lijepe pripovijesti o sv. Augustinu. Dodatak:Majka Monika.

D O D A T A K k VII.

C r v u j a b u c i

U vrtu leži na zemlji jabuka. Žuti se i c-rveni.jedno dijete je pokupi. Ah! Kako lijepo miriše! Izgledalo je, da je jako dobra. Brzo i pohlepno zagrize dijete u jabuku.

"Brrrr..." Rekne brzo iza toga razvuče lice i baci jabuku . Stresao se od gađenja.

Zašto je dijete bacilo jabuku? U jabuci je bio gadan crv. On je jabuku zagadio. Bilo je upravo odvratno.

Sve je to vidjela njegova majka i reče mu:"Svaku jabuku moraš najprije dobro pogledati. Negdje je možda na njoj rupica, koju je napravio crv."

Upravo je tako i kod djeteta,koje griješi. Izgleda, da je d--obro.Milo je kada govori, pristojno i dobro se vlada. Ali grijeh je u njemu kao crv u jabuci. Takovu djetetu mora Bog kazati:"Dalje s njim, kako je ružno!"

R a d i j e u m r i j e t i

Sveti kralj Ljudevit imao je svetu majku. Zvala se je Blanka. To znači: Čista. Kraljica Blanka je nastojala dan i noć da dobro odgoji sina Ljudevita. Mali Ljudevit molio je svaku večer:"Dragi Bože, nauči me bojati se grijeha.Radije ću biti prosjak, nego Tebe izgubiti!"

Majka je čula njegovu molitvu. Jednog dana pozove ga k sebi i reče mu:" Dijete moje, znaš li ti, kako te jako ljubim?"

"Znam, majko, i ja tebe ljubim od svega srca." Kraljica se radovala tim riječima svog sina. Zatim reče:" Ljudevite, v-olim te više nego sve na svijetu, ali radije bih te vidjela mrtva, negoli okaljana samo jednim smrtnim grijehom."

Č a v a o .

Neki je trgovac u gardu obavio dobar posao. Robu je sv-u prodao i torbak napunio zlatom i srebrom. Žurio se kući. Htio je da prije noće stigne kući. Pograbi svoj torbak, skoči na konja i odjaši.

O podne se je odmarao u jednom gradu. Kad je htio odjašiti dalje, dovede mu kućni sluga konja i reče:"Gospodaru, na zadnjem lijevom kopitu manjka u potkovi jedan čavao."

" Neka manjka!", odgovri trgovac,"izdržat će još šest sati do kuće. Meni se žuri."

Kada je poslije podne u jednoj gostioni opet sjahao i dao nahraniti,konja, došao je sluga u sobu i rekao:"Gospodaru, vašem konju manjka na lijevoj stražnjoj nogi potkova. Hoću li,ga voditi kovaču?"

" Neka manjka,"odgovori gospodar,"valjda će konj izdržati još tih nekoliko sati do kuće. Meni se žuri."

Odjahao je. Za kratko vrijeme počeoje konj hramati. Malo iza toga počeo je posrtati. A onda je pao i prebio nogu. Trgovac je morao konja ostaviti da leži na putu,a torbak odvezati uzeti ga na pleća, te pješačiti kući. Kući je stigao kasno u noć. Rekao je sam sebi. "Cijeloj nesreći kriv je nesret-ni čavap.

Grijeh počinje s malenkostima.- Ako đavlu pružiš mali prst uhvatit će ti odmah cijelu ruku.

J e d a m p u t k a o n i j e d a m p u t :

Jedan miš išao je iz svoje rupe i vidio mišolovku. "Aha" reče on, "tu stoji jedna mišolovka! Mudri ljudi! Na tri drvceta postave tešku ciglu, na jedno od tih drvceta nataknu komadić slanine. To zovu mišolovkom. Da, samo, kad ne bismo mi mišići bili mudriji od njih! Znamo mi dobro: Kad se prihvati slanina, klap, padne cigla i ubije prožrrljivca. Ne, ne, poznam ja vašu lukavost."

"ali", nastavi mišić, mirisati se ipak smije. Lovka se ne može zatvoriti ako samo mirišem, a ja ipak rado mirišem slaninu. Malo moram pomirisati. Jedamput, kao nijedamput." Potrči pod mišolovku i pomiriše slaninu. Lovka je bila posve labavo postavljena i tek što je mišić svojim nosićem pomirisao slaninu klap, padne cigla i zgnječi lakoumna mišića.

M a j k a M o n i k a

Prije mnogo godina živjela je u Afriv i pobožna žena po imenu Monika. Živjela je jako teško. Bila je udata za čovjeka koji je bio nagle i naprasite čudi, Uz to nije vršio ni svojih kršćanskih dužnosti. Majka Monika morala je mnogo trpjeti, ali je bila strpljiva. Molila je dan i noć. Bila je uvijek ljubezna i prijazna i nije štedjela lijepih riječi. Samo kad je bila u crkvi, kad je nitko nije vidio, onda bi se isplakala. Mnogo godina je molila i plakala, ali nije bila uslišana. Ipak nije izgubila pouzdanja. Još jedan križ morala je nositi. Imala je sina Augustina. Zadavao joj je mnogo briga. Bio je lakouman i rado je zalazio u loše društvo. Radije je slušao govore bezbožnika, nego Boga i opomene svoje majke.

Mnoga bi druga žena očajavala. Majka Monika nije tako radila. I za sina je radila je ono, što je radila za njegova oca. Bila je uvijek prema njemu ljubezna i prijazna i lijepo i blago mu je govorila. Tolika ustrajnost nije ostala neuslišana. Čovjek se obratio i umri dobrom smrti. Sveta Monika nije bila zadovoljna s ovom jednom pobjedom. I srce sina morala je osvojiti za Boga.

Augustin je nastojao, da se oslobodi utjecaja svoje majke. Potajno ostavi domovinu i odputuju u Rim. Radi toga je u prvi čas majka Monika klonula, plakala je, ali je još više molila. Ali sin se nije vraćao, a nije se ni javljao. Tada sv. Monika nije znala šta da bolje učini, negoli da pođe za njim preko mora. Pošla je zaista da traži svog sina kao dobar pastir svoju izgubljenu ovčicu. Htjela je da ga ondje čuva od opasnosti velegrada, ali sina nije više našla u Rimu. Molila je i tražila dalje. Konačno sazna, da je otputovao u Milano. Nije se plašila ni dalekog puta u Milano. Tu ga je i našla. Sin se je jako radovao, što je majka došla za njim, ali o obraćenju ni čuti.

Majka zamoli milanskog biskupa sv. Ambrozija, da joj

pomogne. Njegove riječi osvojile su tog naprasitog mladića za Boga. Sigurno ne bi ni on uspio svojim prodornim propovijedima, da nije bilo žarke molitve njegove majke. Biskup je rekao majci: "Dijete tolikih suza ne može se izgubiti." Majka Monika je pobijedila. Augustin se je dao krstiti i postao je pravi kršćanin.

Na Veliku Subotu 387 godine podijelio mu je sv. biskup Ambrozije u svojoj biskupskoj crkvi u Milanu sveto Krštenje. Došao je čas, da krštenici pristupe i prime sakramenat ponovnog rođenja. Ljudi su znatiželjno pružali svoje vratove da vide novokrštenike. Šaputali su da je među njima i mladi, učeni profesor Augustin. Njegova ga je majka dugo tražila i za njega molila. Konačno se je obratio i danas će se krstiti.

Tihi šapat prolazio je mnoštvom. Svi su gledali prema krstionici. Jedam mladi čovjek- mogao je imati tridesetak godina- silazio je prema krsnom zdencu. Za ruku je vodio malog dječačića, a pratio ga je jedan prijatelj. Nastala je grobna tišina. Po crkvi odzvanjale su riječi sv. Biskupa, čuli su se glasovi krštenika. Odricali su se sotone i svečano priznali, da vjeruju u jednog jedinog pravog Boga. Tada je zašumila krsna voda. A onda su ljudi ugledali pokraj njega jednu odličnu gospođu, koja je pala na koljena i glasno jecala. Šaputalo se od ustiju do ustiju: "To je majka Monika!"

Kasnije je Augustin posvećen za biskupa i postao je sveti biskup.

VIII. S V I J E S T K R I V N J E

1. Svijest krivnje kod Adama i Eve. 2. Svijest krivnje kod djece.

Dodatak: Zla savjest.

Čim su Adam i Eva počinili prvi grijeh, odmah se počela javljati savjest, koja im je govorila, da su učinili nešto zlo; zato su se sakrili.

1. S v i j e s t k r i v n j e k o d A d a m a i E v e :

Ponavljanje. Vidi: "Prva vjerska pouka" I.dio, VIII.kat, 4. Svijest krivnje.

2. S v i j e s t k r i v n j e k o d d j e c e :

Djeca misle, da mogu sigurno saznati, d a li itko govori istinu. Palcem pritisnu vrh nosa onomu, o kome se radi. Ako nos pocrveni, onda laže. Ili, odrede, da baca novac onaj, na koga sumnjaju, da li govori istinu. Pri tom odrede stranu, koja pokazuje, da li je govorio istinu. Ishod

takove bacanja može slučajno kazati istinu, ali ne mora. Po vladanju se ljudi već može zaključiti, d-a li su krivi ali se i tu možemo prevariti. Jedini dragi Bog znade točno da li je tko kriv ili nevin.

Ima ljudi, koji ne mogu sakriti,kada nešto skrive, ili ne mogu dugo sakriti,kada nešto skrive, ili ne mogu dugo skrivati da su nešto zlo učinili. Odviše ih tišti ta krivnja - zla savjest. Vidi priču u "Prva vjerska pouka",VIII kat.4.Svijest krivnje. Drugi mogu godinama sakrivati zlo, ali mira nemaju. Progoni ih zla savjest. Vidi dodatak: Zla savjest.

D O D A T A K

Z l a s a v j e s t :

Neki je čovjek htio na marvenom sajmu kupio kravu. Nije našao ni jedne, koja bi mu odgovarala, i vračao se s novcima kući. U šumi ga ubiju i opljačkaju, Dugo se je vremena tražio ubojica, ali bez uspjeha!

Nakon mnogo,godina umre u susjednom selu u staračkom domu jedan čovjek, kojega je savjest silila, da pred smrt prizna ubojstvo što ga je bio počinio. Točno je izjavio, da je na sajmu primjetio u seljaka veliku svotu novca. U šumi je vrebao na njega i ubio ga sjekirom. Savjest ga je uvijek pekla. Ali rakija je pomogla, da se svaki puta otresao tih misli. O razbojstvu znala je i njegova žena, koja je ranije umrla. Ona je poludila i došla u ludnicu, gdje je za kratko vrijeme i umrla. Prije smrti često je pripovijedala o rzabojstvu,koje je počinio njezin čovjek, ali radi njezine bolesti nitko nije msilio d-a ona govori istinu.

IX. K A Z N A Z A G R I J E H

1. Bog vidi sve. 2. Bog kažnjava Adama i Evu. 3. Bog kažnjava svaki grijeh.

Dodatak: U Pottenbrunnu stigla ga je sudbina. Kamo sreće, da sam poslušao majku!

1. B o g v i d i s v e .

Ponavljanje:vidi:"Prva vjerska pouka"IX kateheza.

Jedno oko uvijek gleda,
Sakrit mu se ništa ne da!

2. B o g k a ž n j a v a A d a m a i E v u :

Ponavljanje iz prvog svezka, IX kateheza, 2. Kazna.

3. B o g k a ž n j a v a s v a k i g r i j e h :

I mala djeca, kao što ste vi, padaju u grijehe. Sami od sebe počnu lagati. Ne misle puno i kradu slatkiše. Ka-

ko se brzo posvađaju! Sve je to proti volji Božjoj. Ali to nisu veliki grijesi, jer ne vrijeđaju jako dragog Boga. To su male uvrede, t.zv. laki grijesi. Pamti: Svi grijesi nisu veliki. Ima teških i lakih grijeha. Lake grijehe zovemo i "mali grijesi" (napisati) jer ih dragi Bog brzo oprosti samo ako je dijete dobro, rado moli, rado ide u crkvu, ili ako bolest strpljivo snosi iz ljubavi prema dragom Isusu. Laki grijeh prlja odijelo milosti posvetne i čini ga ružnim(srtež br. 2). Ali Bog ostaje ipak u duši. Svaki laki grijeh mora dragi Bog kazniti. Kažnjava ga često u ovom životu nesrećom, bolima i bijedom. Ako tko ne učini pokoru za svoje lake grijehe na zemlji, onda ga dragi Bog mora kazniti poslije smrti u vatri čišćenja ,u čistilištu.

Pamti: Lake grijehe, za koje još nije učinjena pokora, kažnjava Bog poslije smrti čistilištem.

Neki ljudi počinjaju velike grijehe i time jako vrijeđaju dragog Boga. Oni počinjaju teške grijehe. Kada čovjek počini takav t-ažak grijeh, onda tjera Boga iz svoje duše i u dušu mu se nastani zli neprijatelj.(Crteš br.3).

Težak grijeh oduzima duši odijelo milosti posvećujuće. Ni jedna duša, koja ima takav grijeh, ne može doći u nebo. Jer je duša u teškom grijehu mrtva za nebo, zove se takav grijeh i smrtni grijeh. I smrtne grijehe kažnjava Bog često već ovdje na zemlji.(Vidi dodatak: U Pottenbrunnu stigla ga je sudbina" "Kamo sreće, da sam slušao majku". Ako Bog ovakove ljude već i na zemlji kazni,ipak sa smrtnim grijehom ne smiju u nebo. Tko umre u smrtnom grijehu, Bude osuđen na vječne muke u paklu.- Težak grijeh,koji nije oprošten, kažnjava Bog i na msrti paklom.

Djeca u većini ne počinjaju još teške grijehe,nego samo lake.

D u š n i d a n :

Ponavljanje. iz I. svezka , IX kateheza,5. Dušni dan.

D O D A T A K k IX.

U P o tt e n b r u n n u s t i g l a g a j e s u d b i n a :

Trećeg travnja 1949. ukaro je u Salburgu nepoznati čovjek auto Ljudevita Almeida iz Mondes-a. Kradljivac se s tim vozilom odvezao cestom prema Beču. Radi prebrze vožnje počeo je auto u 23 sata odskakivati, i to na ulazu u Pottebrunn, i lijevim zadnjim kotačem udari u jedan telegrafski stup te ga prevali. Nakon mnogih odskakivanja padne auto u jrak i ostane lež-ati u jako oštećenom stanju. Počinitelj se je izvukao neozlijedjen iz prevaljneog auta.

Gospodin Leopold Maizler iz Pottenbrunn-a slučajno je prolazio pokraj mjesta nesreće i vidio je, kako je

vožač strgao pločicu s-auta i brzo ih spremio u torbu. Gospodinu Waiz-ler-u bilo je to sumljivo i obavijestio je o tome policiju u Pottenbrunnu.

M--edjutim je iz St. Pöltena došao jedan teretni auto. Počinal ga zaustavi i zamoli, da ga primi do Beča. Pučanstvo je na to bilo upozoreno i zabilježili su si broj teretnog auta, u kojem je krivac pobjegao. Iza kratkog vremena vožnje , već u Sreithofenu, zaustavila je policija auto i sumljiva čovjeka uhapsila.

Uh -a-pšeni je dvadest i peť godišnj Walter Rohrbach.

K a m o a r e ć e d a s a m p o s l u š a o m a j k u

Neki mladić u jed-nom češkom selu nije već dugo vre -mena išao u crkvu . Majka ga je svaké nedjelje podsjetila na Božju zapovijed, ali on nije slušao. Nadošao je dan crkvenog goda. Cijelo je selo išlo k svečanoj službi Božjoj. I m -ajka se spremila. U-srdno je molila sina: "Franjo, danas ćeš ipak ići sa mnom u crkvu !" Neuljudno odbije sin molbu svoje majke.

Svi su bili u crkvi. Franjo je sam ostao kod kuće. Sve ga je razdraživalo. Bio je zle volje. Otišao je u bašču. U taj čas jedna je šoljka doletjela na orah. "Pucat ću na nju", pomisli Franjo. Ode u kuću, uzme pušku i htjede opaliti kroz otvoreni prozor sobe. Medjutim se okliźne, padne, a puška odapne. Hitac ga pogodi u srce. Susjedov sluga, koji je morao ostati kod kuće kod bolesna marvinčeta, čuo je hitac. Dotračo je. Naš -ao jee Franju, kako umire. B--lijede usnice mogle su još šaptati: "Kamo sreće, da sam poslušao svoju majku!" I Franjo je bio mrtav.

X. S A V J E S T

1. Savjest. 2. Šta nam kaže savjest. 3 Dodatak: Glas Božji.

(U današnje vrijeme čujemo često tužbu, da se današnji ljudi besavjesni i bez svijesti odgovornosti. Zato je neophodno potrebno, da se djeca već kod pouke za prvu sv. Ispovijed pouče o savjesti i da treba svoju savjest odgojiti i izoštriti.)

K-ad je bolestan otac žedan, onda kaže: "Drago, done-si mi čašu vode!" Kad majka ide u grad kupovati, a n-a štednjaku stoji mlijeko, kazat će: "Marijo, stan-i uz štednjak i pazi, da mlijeko ne prekipi.-

Ako roditelji od vas nešto žele, onda vam to kažu. Ako oni to ne kažu, onda vi to ne znate.

K-ad vas majka šalje u dućan, da kupite mnoge stvari, onda vam napiše na ceduljica, što sve morate kupiti. Kojiput roditelji napišu svoje želje.

1. S a v j e s t:

Dragi Bog želi mnogo toga i od vas. Odakle znamo, šta On želi? U-čimo na vjeronauku. Kažu vam to i roditelji i učitelji. Ali ima i takve djece, koja ne idu n-a vj-eronauk i u školu i koja nemaju ni roditelje. Njihje sigurno mnogo teže, nego vama, ali oni ipak znaju, što dragi Bog od njih ž-eli. Jer dragi je Bog s-vakom pojedinom čovjeku, pa i maloj djeci u-pisao u dušu što moraju činiti i što ne smiju činiti. I u vašu je dušu dragi Bog točno upisao, što od vas traži.- Bog je upisao u dušu svakog pojedinog čovjeka, što treba da čini, i što ne smije da čini.

2. Š t a n a m k a ž e s a v j e s t?

Sigurno ste već vidjeli, da na vratima nogih dučana v-isi zvono. Kada tko otvori vrata, zazvoni zvono i upozoruje, da je netko ušao u trgovinu. To z-vono zazvoni svaki put, kadad ne- tko udje u trgovinu, bilo da je došao da nešto kupi ili da ukrade.

Slično je i u duši čovjekovoj. I ovdj-e ima nešto slično kao zvono, koje svaki put oglasi, kad se u duši ne-što dogodilo. No taj je zvuk u duši mnogo finiji, nego li zvuk dučanskog zvona. Zvono zvoni odmah, čim kupac ili lopov stupi u trgovinu. I z vono u duši odmah oglgšuje, da li je ono, što je čovjek učinio i mislio, do- bro, i da li se svidja dragom Bogu, ili je to bilo zlo, pa se zato dragom Bogu ne mili. To zvono u duši, koje upo-zoruje, da li je nešto dobro ili zlo, zoveme savjest.

S-av-j-est nam kazuje, da li je nešto dobro ili zlo. Budući da savjest razabiremo kao neki glas, nazivamo je i glas savjesti, koji nam je Bog usadio u dušu.

G L A S B O Ž J I

Sitan, nježan glasa
Srcu mom-e zbori:
"Dijete, tako ne govori!"
Taj isti tihi glas
Mira meni ne da,
Kad dobro činit' treba!

Šta je taj tihi glas,
Što potiče na dobro nas
I odvraća nas od zla?
Kakva to prijetnja je ta?
To Božji je u nama glas,
Što potiče, opominje nas!

Djeco, s-lušajte uvijek glas savjesti! Ona vam uvijek govori, što je dobro. Tko uvijek sluša taj glas, taj je savjestan. Savj-esnoj djeci veseli se dragi Bog i ljudi i oni su ponos svojih roditelja.

Odluka: Slušat ću uvijek glas savjesti. Vidi: "Prva vjerska pouka" I. dio., VIII. kat.: "Zvono zvoni."

D O D A T A K k X.

S a v j e s t

Neka mala djevojčica rekla je svojoj starijoj sestri: "Kad sam bila neuljudna ili kad sam učinila neko zlo, onda je svaki put u mojim grudima nešto kao sa čekićem, i onda

m-i je t-ako teško i taka se bojim." Sestra joj reče: "Taj čekić je zla savjest. Dragi Bog kuca na tvoje srce i kaže ti da si sagrij-ešila i da se moraše popra-v-iti. Šta osjećaš onda, k-ad su roditelji i učitelji s tobom zadovoljni?" Dijete odgovori: "O, onda mi ja tako dobro i lagano, ja sam sam sretna, a čekić je tih kao miš."

"gledaj! To je bobra savjest", reče seka. Zato mo-ramo nastojati, da čekić više ne kuca."

U grudima zvonce jasno se glasi,
Kad grijeha si slušo zločesti glas;
To zvonce ti mira nikako ne da...
A, kad smo d-obri glas se taj gasi,
Zvonce nas hvali i raduje nas...
U n-apasti dobar se nikada ne preda!..

XI. D E S E Z A P O V I J E D I B O Ž J I H

1. Izraelci u pustinji. 2. Priprava. 3. Bog pro-glašuje deset zapovijedi. 4. Odluka. 5. Put u nebo.
Crtež: Put u nebo.

Bog je upisao u dušu svakog djetea, što želi od n-jega. Neki ljudi mogli bi se ispričavati: "Dv-a gla-sa osjećam u svojim grudima. Jedan me savjetuje, da činim jedno (dobro / , a drugi& da činim protivno (zlo). Koji je pravi glas? Da činim jedno ili drugo? Da se ljudi ne mogu ispričati, rekao je dragi Bog, što traži od ljudi, i dao je to m napisati.

1. I z r a e l c i u p u s t i n j i:

Prošlo je mnogo doḍina od Adama i Eve i na zemlji je već bilo mnogo ljudi. U početku su bili dobri i čestiti i nisu griješili. Od svojih su praroditelja zna-li, kaka Bog kažnjava grijeh. No vremenom su zaboravili na strašnu kaznu i nisu više bili dobri. Za kaznu poslao je B-og veliku vodu, potop, i svi su se potopili. O toj velikoj vodi pripovijedat ću vam jednom kasnije, (kod še-ste zapovijedi). Uskoro iza te velike vode lju-di su i opet zaboravili na dragog B-oga. Mnogi su govo-rili: "Mi imamo kravu, ona nam daje mlijeko i maslaca, pa će-mo se klanjati kravi." Drugi su ljudi počinjali ope-t druge grijehe. To je žalostilo dragog Boga. Dragi B-og nije htio da ponovo uništi s-ve z-ločeste ljude, n-ego si je odabrao jedan narod, s kojim je htio pose-bno upravljati i voditi ga, da ostane uvijek dobar. Taj narod bili su Izr-aelci (napisati i dati izgovarati). Vodja toga naroda bio je Mojsije(napisati). Jednom je cijeli narod bio na velikom pu-tovanju i došao u pustinju,

to j-est u zemlju, u kojoj nema gradova, ni kuća, ni po-l-ja, ni šuma, nego samo kamen i kamen. U toj pustinji bila je i jedna velika gora, koja se zvala Sinaj (napisati).- Izraelci b-ili su sa M-ojsijem u pustinji kog gore Sinaj.

2. P r i p r a v a :

Dr-agi je Bog rekao Mojsiju: "Reci Izraelcima, da dan-as i sutra peru svoje haljine i da se mole više nego obično. Prekosutra neka budu pripravni, ja ću sići na Sinajaj . Ogradi Sinaj, da nitko ne dodje preblizu gori. Tko se približi previše umrijet će." Mojsije je sve uredio onako, kako je Bog rekao.

3. P r o g l a š e n j e:

Treći dan u zoru sijevalo je i grmjelo, i trube su trubile . Izraelci su se bojali i nisu se usudili izaći iz svojih šatora, ali ih Mojsije odvede pred goru Sinaj. Gus-ti oblak prekrivao je goru. Iz oblaka je neprestano sijevalo i dimilo se. O-d straha popadali su Izraelci na koljena, trube su zamuknule, a jedan gromki glas počeo je govo-riti sa gore: "Ja sam Gospodim Bog tvoj..." (Samo u onim razredima ponoviti u kojima djeca još ne z-naju pojedine zapovijedi, ili , ako ih djeca već znaju n-eka ih govore zajedno.) I onda je slijedilo deset Božjih zapovijedi, kako ih mi još danas učimo. Te zapovije-di napisao je sam dragi Bog na dvije kamene ploće.- Na gori Sinaj dao je Bog deset zapovijedi.

4. O d l u k a:

Te zapovijedi nisu vrijedile samo za Izraelce, nego za sve ljude cijele zemlje. Deset zapovijedi vrijedi još i danas i za velike ljude i za dj-ecu. Čut ćete točno, što dragi Bog traži od nas u deset zapovijedi. O-dlučimo već sada čvrsto, da ćemo činiti sve, što dragi Bog od nas zahtjeva u deset zapovijedi. Molite za mnom: Dragi Bože, Ti si dao I -zraelcima na brdu Sinaj deset zapovijedi. Ti hoćeš, da ih i mi obdržavamo. Ja Ti obećajem, da ću uvijek onako raditi, kako to Ti hoćeš.

5. P u t u n e b o:

Na cestama su drveća često obijeljena, bijelo okrečena, da upravljači auta (osobito po noći) vide kud ide put. (Upozorenje n-a cestama; putokazi u visokom gorju.) I mi svi nalazimo se na jednom putu; na kkoncu s-voga života treba ga dodj-emo u nebo. (Crtež br.:4.) Da na tom putu ne podj-emo krivo, postavio j-e dragi Bog n-a taj put ploče zapovijedi i ploće zabrane. Vidite, tako nas Bog voli; da nam se ništa zla ne dogodi, dao nam je deset zapovijedi. Tko se po njima ravna, taj će

ravno u nebo dragom Bogu.- Bog nam je dao deset zapovijedi, da lakše možemo doći u nebo.

XII. P R V A Z A P O V I J E D

1.U Boga vjerovati,2. Bogu se moliti. 3. Kada se treba moliti? 4. Kako se treba moliti? 5. Pokajanje. 6.Isusov dan.

Dodatak: Dje čak priznaje svoju vjeru.

1. V j e r o v a t i u B o g a:

Bog je sve stvorio, zato je sve njegovo. Bog je najviši Gospodar neba i zemlje; On je najmoćniji. Molimo: Vjerujem uBoga..., to znači, ja znam, da je samo jedan B og. Oče naš... djeco, imade zlih ljudi, koj-i kažu: "Ja Boga ne vidim i zato ne vjerujem, da ima Bog." Djeco, mi znamo, da ti ljudi lažu. Mi znamo, da ima Bog, i ako ga ne vidimo, j-er tko bi stvorio cijeli svijet i sve drugo? (Potrebno je barem toliko kazati djeci o vjeri u jednoga Boga; jer u nekim obiteljima su roditelji ili braća bez vjere. Dogodilo mi se već nekoliko pu-ta, da su mi djeca iz t-akovih obitelji otvoreno rekla: "N-e postoji nikakav Bog." Ali, kada su čuli, da t-o kažu samo ludjaci, (Sv. Pismo), nisu se usudili da to opet kažu.

Kada netko kaže, da Boga nema, takav žalosti dragog Bo-ga , a žalostiti Boga je grijeh. - U prvoj zapovijedi zapovijeda B-og, da u njega vjerujemo.

2. M o l i t i s e B o g u :

Ako nešto hoćemo imati, onda moramo moliti; ako ne-što dobijemo, on-da se pristoji, da se zato zahvalimo. Šta sve imamo od dragog Boga? I zato mu se moramo zahvaljivati i moliti ga. Kako zovemo to zahvaljivanje i prošnju jednim imenom? Moliti. - U prvoj zapovijedi zapovijeda B-og, da m-u se molimo.

3. K d a d a s e t r e b a m o l i t i :

Svaki dan; ne samo jedamput na dan, nego češće. Kada se treba svaki dan najprije moliti? Ujutro. Zašto? Zahvaliti i moliti. Koje jutarnje molitve smo učili? Tko ih više ne zna? (Ne koriti, ako se javi jedan broj djece. Molitve treba opet ponoviti i zajednički moliti. Našao sam već vjerou-čitelja, koji misle , da je ne-potrebno učiti dje-cu jutarnju molitvu, j-er većina djece je ne moli, a kad odrastu ni onda je ne će moliti. Zar da se uvijek moli samo O-čenaš? Ako djeca ne nauče nikakvu drugu molitvu, kako će onda moći jednom naučiti

svoju djecu.) Tko moli jutarnju molitvu svaki dan? Odsada morate opet revno obavljati svoje molitve, jer sada znate, da to dragi Bog traži u prvoj zapovijedi. Kada se molite, onda vam se dragi Bog veseli. Slično kod večernje molitve i molitve prije i poslije jela.

Koja kuća je posebno određena za molitvu? Crkva. Ako smo u crkvi, onda se treba moliti ili pjevati. I pjevanje je molitva.

Odluka: Ja ću se moliti svako jutro i svaku večer.

4. K a k o s e t r e b a m o l i t i :

Kako se morate vladati, kad govorite s nekim starijim od sebe? Ravno stajati, gledati u oči, ne igrati se rukama i paziti na njega, što govori. Molitva je razgovor s dragim Bogom. Mnogo više, nego itko na zemlji zaslužuje dragi Bog, da se kod molitve pristojno vladamo. Za takovu molitvu kažemo: molimo pobožno. Pritom moramo paziti na dolično vladanje, stajanje, kako držimo tijelo, sklapamo ruke, glavu, oči, misli. To sve nije lako, ali dragi Bog to traži. Tko ne će da se kod molitve sabere i ne misli na Boga, kada moli, taj ne moli pobožno i žalosti dragog Boga.

Odluka: Ja ću uvijek pobožno moliti; ja ću kod molitve uvijek dolično stajati i misliti na dragog Boga.

Sada znate, što vam dragi Bog u prvoj zapovijedi propisuje; i ako ste počinili nešto što dragi Bog u prvoj zapovijedi zabranjuje, onda je to bio grijeh. Na pr. ako jedno dijete predugo spava i onda nëme više vremena da se moli, jer se mora žuriti, da ne zakasne u školu; to je grijeh.- Ili neko je dijete bilo u nedjelju s ocem i majkom na izletu i navečer je umorno, pa ode spavati bez večernje molitve. Umor ne ispričava. Dijete je sagriješilo.- Druga djeca zaborave na molitvu. Ni to ne valja.- Ali je još gore, ako dijete ne će da se moli.- Ako je netko bolestan, onda može i u krevetu obaviti svoju molitvu, ali inače se treba priviknuti, da molitvu obavljamo klečeći pokraj kreveta ili na kojem drugom zgodnom mjestu. Ujutro valja uvijek na vrijeme ustati, da imamo vremena i za molitvu. Nastojat ćemo je obaviti, čim se umijemo i obučemo. Ako kojiput prespavate, onda ćete, kad pođete u školu, načiniti pred izlazak iz kuće znak križa i putem se tiho u sebi moliti.

5. P o k a j a n j e

Mnogi su se od vas sigurno već sjetili, da su i oni griješili. Tim ste žalostili dragog Boga i zaprljali svoju dušu i zato vas dragi Bog mora kazniti ili ovdje na zemlji, ili iza smrti u čistilištu. Zato ćemo sada moliti pokajanje i time moliti dragog Boga, da nam oprosti grijehe proti prvoj zapovijedi. (Ako djeca još ne znaju pokajanje, onda neka mole iza vjeroučitelja slijedeće: Dragi Bože,

žao mi je, što sam te uvrijedio grijesima proti prvoj zapovijedi. Molim Te, oprosti mi! Od sada ću svaki dan pobožno moliti.)

Danas navečer prije spavanja neka svako od vas glasno izgovori prvu zapovijed i neka promis -li da li je počinio kakav grijeh proti prvoj zapovijedi. Onda molite jako pobožno svoju večernju molitvu, u koju je uključeno i pokajanje.

6. I s u s o v d a n "

Već niz godina upotrebljavam u odjeljenju prvopričesnika "Isusov dan". Svako dijete dobije jednu tiskanicu. Odsada neka svaki dan zabilježe, da li su obavili svoje molitve. Mnogi to čine rado i s velikim marom . Vjeroučitelj mora najprije djeci rastumačiti (napisati na ploču) i na slijedećim satovima pregledati, da li su djeca sve dobro zabilježila. Za sada će bilježiti samo kod prve tri rubrike: jutarnja molitva, molitva kod jela i večernja molitva. Na satu prije svakog prvog u mjesecu dobiju djeca novi "Isusov dan ". Stari se na kraju mjeseca pokupe i spreme za eventualnu kontrolu na kraju godine.

D O D A T A K k XII.

D j e č a k p r i z n a j e s v o j u v j e r u

Bilo je to godine 304. U Rimu je bjesnio strašan progon kršćana. Jednog dana dovedu pred poganskog suca i malog Pankracija. Sucu je bilo žao dječaka, pa ga najprije zapita prijazno:"Tko si ti ?" Dječak odgovori:" Ja sam Pankracije i star sam 14 godina."

Sudac nastavi:" Ako nisi kršćansko pseto i ako budeš rimskim bogovima stavio tamjan, onda možeš mirno poći kući. Nitko ti ne će ni vlas s glave skinuti."

Pankracije zabaci svoje crne uvojke i reče neustrašivo:" Ja sam kršćanin! I ne stidim se priznati, da vjerujem u jednog pravog Boga. Ono, što ti držiš za bogove, to su krivi idoli."

Bijes se čitao na licu suca:"Lupite ga po gubici za njegovu hulu.

Jedan vojnik lupi svojm tvrdom rukom dječaka po ustima. On zatetura i padne, ali samo za trenu. Brzo se podigao i nije plakao.

Izranjena usta su se otvorila. Iz zubi tekla je krv preko usnica i brade. U bolima poviče:" Hvala ti!" Konačno sam smio nešto pretrpjeti od one kazne, koju je trpio moj Gospodin pred svojim sucem. Još jednom ti kažem:"Ja sam kršćanin!"

Tada sudac izreče osudu:" Pankracije,koji ne sluša cara i koji se ne klanje bogovima, osuđuje se na smrt mačem."

Osuda se odmah izvrši. Mladog priznavaoca izveli su iz grada. Tamo je četrnaestgodišnji dječak klekao i molio se Bogu. Krvnik zamahne mačem. Jedna glava pokrita s crnim uvojcima otkotrlja se u pijesak i zacrveni ga.

Dijete, smiješ li se stidjeti vjere, za koju je Pankracije dao život?

XIII. D R U G A Z A P O V I J E D

1. Sveta imena. 2. Lakoumno izgovaranje. 3. Izgovaranje u srdbi. 4. Druga zapovijed. 5. Upotrebljavajte druge izraze!

Dodatak: Pekar, koji je zlorabio ime Božje.

Kako glasi druga zapovijed? Ne izusti ime Gospodina Boga svoga uzalud.

1. S v e t a i m e n a ;

Slika stvaranja. Bog je stvorio sve: nebo i zemlju, nas ljude i anđele u nebu. On je najmoćniji. Sveti se ime Tvoje! Riječ "Bog" mora čovjeku biti najuzvišenija i najvažnija. Treba da se upotrijebi samo onda kad se govori o dragom Bogu, ili kad na njega mislimo. Na pr. kod molitve. Božja i sveta imena jesu: Isus Krist, Marija, Josip; raspelo- t.j. križ s raspetim Isusom. Sakramenat je također sveto ime. Zašto? To je Isus u tabernakulu- svetohraništu. Mi i pjevamo:Zdravo sveti Sakramente....ili molimo :Budi hvaljen i slavljen Isus u Presv. Olt. Sakramentu!- Pamti: U drugoj zapovijedi zapovijeda nam Bog, da sa strahopočitanjem izgovaramo sveta Imena.

2. L a k o u m n o i z g o v a r a n j e :

Ima djece, koja upotrebljavaju sveta imena u raznim zgodama. Kad im na pr., nešto padne, onda kažu:"Bože,što mi pada iz ruke!" U takvoj se prilici ne smije upotribiti ime Božje. Drugi kažu lakoumno, a da pri tom ništa ne misle:"Bože moj,kako je to bedasto!" Kako je lud!Kako je luda, šta ima dragi Bog s tim? ako mi nekoga ismjehavamo ili ga korimo.- Neki ljudi opet kažu:"Isuse ,Marijo, što sam se sada uplašio!", a da pri tom uopće ni ne misle na Isusa i Marijo. Pamti: U drugoj zapovijedi zabranjuje nam Bog lakoumno izgovaranje svetih imena.

3. I z g o v a r a n j e u s r đ b i

Još je veće zlo, kad netko u ljutini upotrebljava sveta imena. Na pr.: Jedan dječak hoće da si odreže šibu i pri tom slomi svoj nožić, pa inda u srdbi poviče:"Uh, Bože, slomio sam si nožić!" Ili, jedna djevojčica mora čuvati svoju sekicu, koja ne će da je sluša, i u ljutimi izgovara ime Božje. Dječak i djevojčica izgovarali su sveta imena u srdbi, a da pri tom nisu ni mislili na dragog Boga. Pamti: U drugoj zapovijedi zabranjuje nam dragi Bog

i izgovaranje svetih imena u srdbi.

4. D r u g a/z a p o v i j e d

Da li bi vam bilo pravo, kad bi se vaše ime upotrebljavalo kad se nekoga kori ili u srdbi? To bi vas ljutilo i vi biste to branili. Isto tako se tome ne veseli ni dragi Bog. Zato je dao drugu zapovijed: Ne izusti ime... to znači: Imena svetih osoba ili stvari smiješ upotrijebiti samo onda, kada je potrebno. Ako sveta imena izgovarano lakoumno iliu srdbi, onda griješimo ,a Bog grijeh kažnjava. Vidi dodatak: "Pekar koji je zlorabio ime Božje." Dragi Bog ne kažnjava uvijek odmah, ali kazniti mora.-Ne izusti ime Gospodina Boga svoga uzalud!

Sigurno se neki od vas već često bez poštovanja izgovarali ime Božje:" Bože moj!" ili "Isuse!". Ako niste znali da se to ne smije, onda niste sagriješili. Od sada znate, i u buduće bi to bio grijeh.Zato morate paziti da sveta imena izgovarate s poštovanjem a ne bez poštovanja.Ako se koje dijete već naučilo na takvu riječ, pa mu koji put izmakne, a da na to ni ne misli, onda to nije grijeh. To je zla navika.Od te se navike valja odučiti.A lako se može odučiti, ako svaki put, kad nam se takva riječ izmakne i kada to primjetimo, pomislimo: drugi puta ću bolje paziti. Ne ću Ime Božje izgovarati u nedoličnim takvim prilikama.

5. U p o t r e b l j a v a j t e d r u g e izraze:

Vrlo je važno, da se djeca odmah ovdje upozore, koje izraze mogu bez grijeha upotrijebiti, kad se začude ili kad provali srdba.

Mjesto "Isuse!" i sl.- "Au!"; "No tako šta"! "Gle!" "Uh strahote!" it.d. Ili "Vrabac te odnio!" "Tako mi brade!" "Hajde u šaš!" itd...

Neki se glumac na taj način odučio uzalud izgovarati ime Božje. I neki je dječak u srdbi i čuđenju uvijek upotrebljavao takve iizraze. Premda su mu se djeca zato rugala, ipak su svi morali priznati, da još nikada nisu čuli, da bi na nezgodan način izgovarao ime Božje.Pokajanje i očluka kao kod prve zapovijedi.

D O D A T A K k XIII.

P e k a r, k o j i j e z l o r a b i o i m e B o ž j e :

U nekom bavarskom selu živio je pekar, koji je uz svoj zanat dopremao ljudima u selu i drva.Svaki puta kad su prikočijašenju ili kod drugom posla nije sve dobro išlo, zlorabio je sveto ime Božje na najodurniji način. Jednoga dana kosio je pekar u polju sijeno. Na nebu se je pokazao oblak. Nitko se nije na njega obazirao, jer je tek nepri-

mj-etno zasjenio j-esensko sunce. Naje dnom se začu strašan prasak, i pekar je ležao mrtav. - Je li to bio slučaj ili pripuštenje? N arod je govorio o sudu Božjem.

XIV. T R E Č A Z A P O V I J E D

1. Zapovijed. 2. Svetkovanje nedjelje u Svetoj Obit-elji. 3. N edjelje i blagdani. 4. Pohađanje crkve. 5. Pokajanje i odluka.

Dodatak: Lopov.

Treću se zapovijed može obraditi ili ovdje ili kasnije neposredno pred Božić kod Isusova Djetinjstva.

1. Z a p o v i j e d

Čuli smo, da je dragi Bog stvorio svijet u šest dana. U svetoj knjizi, u kojoj je to zapisano piše: U šest dana stvorio je B og svijet, a sedmi je dan počinuo, blagoslovio ga i posvetio ga. Kad otac poslije podne u nedjelju legne i spava, onda kažemo: otac se odmara. Kad iza posla sjednemo i mirujemo, onda se odmaramo. Moramo se odmoriti, da iza toga opet možemo raditi.- Dragi Bog, dakako nije bio umoran. On se nije morao odmarati, ali u sedmi dan dragi Bog nije više ništa stvorio, da tako onda i ljudi rade. Zato je dragi Bog na gori Sinaju dao posebnu zapovijed: Spomeni se, da svetkuješ dan Gospodnji. Taj se je dan prije zvao sabbat. Danas je to nedjelja.

2. N e d j e l j a u sv. O b i t e l j i:

Tri puta u godini morala je Sv. Obitelj poći na daleki put u hram, crkvu u Jeruzalemu. Valjalo je pješke putovati tri do četiri dana. Dok je Isus bio malen nije smio s njima putovati. Ali od svoje dvanaeste godine mono je tri puta u godini i On poći na taj dalek put. U hramu su se onda molili, neešto su u čast dragom Bogu poklonili, kao što i danas dademo za crkvu novca ili cvijeća. Onda su se opet vratili kući.- Na dan Gospodnji Sveta Obitelj nije ništa radila, ali su se zato još više molili.

3. N e d j e l j e i b l a g d a n i :

I danas slavimo dan Gospodnji. Nedjelja je dan Gospodnji. U taj dan ne smiju veliki ljudi raditi. Otac ne ide na posao, majka ne smije prati; trgovine su sve zatvorene. Vi djeca smijete dulje spavati. Nemate škole., poslije podne najprije napišete svoje zadaće, a onda idete s ocem i majkom na šetnju. K ada ništa ne radimo i počivamo, onda se kaže da svetkujemo. Jer se na dan Gospodnji ništa

ne radi, nego se svetkuje, zato taj dan nazivamo svetkovina, svetac. Osim nedjelje ima i drugih svetkovina. Koje? Božić, Uskrs itd. Nedjelje i svetkovine su dani mirovanja; zato im kažemo: blagdani - blagi dani. Svetkuj zapovjedne blagdane. Tko je ustanovio blagdane? Crkva po B-ož jem nalogu.

4. P o h a đ a n j e c r k v e :

Bilo bi premalo kada bismo se nedjeljom htjeli samo odmoriti.. Što je još činila Sveta Obitelj? Išla je u onu kuću, u kojoj se molilo, a triputa u godini išla je u hram u Jeruzalemu. Tako moramo i mi svake nedjelje i blagdana ići u crkvu.- Nedjelja je dan Gospodnji, i zato idemo rado u crkvu. Je li svejedno, u koje vrijeme idemo u crkvu? U nedjelju i blagdane moramo onda ići u crkvu, kada je sv. Misa. U naše doba služi se po mnogim crkvama Misa i navečer. Ako nedjeljom i zapovjednim blagdanom nismo bili na jutarnjoj sv. Misi, treba da prisustvujemo svetoj Misi navečer!- Slušaj pobožno sv. Misu u nedjelju i ostale zapovjedne blagdane!

5. P o k a j a n j e i o d l u k a :

Sada promislite, jeste li u nedjelju i blagdane zanemarili sv. Misu. Ako jeste, onda molite dragog Boga za oprštenje i obećajte mu, da ćete od sada rado, svake nedjelje i blagdana, ići na sv. Misu.

P o p o d n e v n e p o b o ž n o s t i :

Nedjeljom i blagdanom popodne drže se u mnogim crkvama posebne pobožnosti. Pobožna djeca idu rado u crkvu i nedjeljom i blagdanom popodne. Molite roditelje, da vam to dozvole. Dragom Bogu je to jako drago. Kada idete u crkvu, ponesite svaki put i molitvenik! Lijepo je da i nedjeljom i blagdanom popodne idemo u crkvu na one pobožnosti, koje se drže ondje.

D O D A T A K k XIV.

L o p o v

Neki je seljak radio nedjeljom na njivi i rugao se svomo susjedu, koji je išao u crkvu. Susjed je stao i rekao: "Dragi prijatelju! Šta bi ti rekao, kad bih ja imao 700 din, pa bih 600 dao siromahu?"

Seljak odgovori: "Da si darežljiv čovjek."

"A šta bi ti rekao", nastavi susjed, kada bi me taj prosjak napao i oteo mi i tu zadnju stotinu?"

Seljak reče: "Da je nezahvalan čovjek i da zaslužuje vješala!" Tada se seljak glasno nasmije i reče: "Ti si sam sebi izrekao osudu, j er si ti sam t- aj

razbojnik. Sedam dana ima tjedan. Šest dana dragi Bog daje nama. Samo je sedmi dan zadržao dragi Bog za sebe, a ti mu otimaš i taj sedmi dan."

XV. C R K V A. V L A D A N J E U C R K V I

1. Crkva izvana. 2. Blagoslovljena voda. 3. Vladanje u crkvi. 4. Poklon. 5. Unutrašnjost frkve. 6. U crkvi molimo. 7. Kad izlazimo iz crkve. 8. Poticati djecu da idu u crkvu.

Dodatak: Grof Rudolf Habsburški.

1. C r k v a i z v a n a:

Crtež: Dugačka kuća, toranj, križ, pijetao, sat, z-vono itd. /Vidi svezak I. str. 79./- Dijete, crkva je kuća Bož-ja.

Najbolje bi bilo, da se ova kateheza obradi u crkvi i Na crkvenim vratima može se reći: Umoći prst u blagoslovljenu vodu i prekriži se!

2. B l a g o s l o v l j e n a :

N-a crkvenim vratima skinu dječaci šešire ili kape. Kod unutrašnjih vratiju lijevo i desno vidite jednu posudu. Vi znate, da je u tom voda. Ta blagoslovljena voda je zato, da se ljudi i djeca s njom blagoslove. Kako to činimo? Umočimo vrh prstiju desne ruke u vodu i prekrižimo se.

Kada činimo znak sv. križa, ne mojmo istodobno i poklaknuti! Osobito ne mojte poklicati kod ulaza u crkvu. Moglo bi se dogoditi, da se drugi spotaknu o vaše noge i padnu.

Pamti: Pri ulazu u crkvu treba uzeti blagoslovljene vode i načiniti znak sv. križa. (Dalje o znaku sv. križa v vidi knjiga I. str. 81.)

3. V l a d a n j e u c r k v i :

Kod kuće u vašem stanu smijete govoriti, smijati se, pa i trčati i skakati. N-o kadavas majka pošalje u tuđu ku ću, onda prije t oga kaže: " Budi dobar, vladaj se pristojno, da se moram radi tebe stidjeti." U tuđoj kući ne smijete vikati, ne smijete ići kuda v am se prohtije. Kako se tek treba vladati u crkvi; u kući, koja pripada dragom B ogu! Tu se uopće ne smije s drugima nepotrebno govoriti ni smijati se, a pogotovo se ne smije trčati ni skakati. Ako djetetu nešto padne napamet i htjelo bi to drugome kazati, onda čeka, dok izadje iz crkve, onda mož-e govoriti, koliko hoće. U crkvi se govori samo s dragim Bogom. Bit ću u crkvi miran, jer dragi Bog tako želi.

U crkvi se ne smije ni razgledavati, ni zuriti u druge ljude. Treba mirno sjediti na svom mjestu i gledati u

sv ećenika. Ako se dijete u crkvi tako ponaša, onda kažem-e, da je pobožno. Tko se u crkvi ne ponaša prist ojno, griješi.- Dijete, crkva je kuća Božja, zato ulazi i izlazi pobožno.

4. P o k l o n :

Ruke spustimo desno i lijevo i idemo mirno i polako do sredine crkve. Ondje svi zajedno se poklonimo: jedan, dva.

Mnoga djeca ne znaju pokleknuti. Kako se to radi, može se djeci pokazati u crkvi na najgornjoj stepenici oltara ili na podijumu u učioni. Lijevom nogom čvrsto stanemo, a desnom pokročimo natrag, tako da njezino stopalo stoji uspravno na prstima, zatim se desnim koljenom dotaknemo tla, dok lijevo koljeno istodobno malko savijemo. Glava i ostalo tijelo treba da pritom držimo uspravno. Više puta zajednički vježbati i kod svih pregledati, Ako je potrebno, neka pojedinci izađu iz reda i neka pokažu! U u čionici može nekoliko njih stati na podijum i pokazati.

Dakle, svaki put, kada dodjete u crkvu, pošto ste uzeli blagoslovljene vode, idete odmah do klupe, u koju ćete ući ili do svoga mjesta. Prije nego uđete u klupu, ili kada ste došli na svoje mjesto, onda se poklonite. O poklanjanju koje treba da djeca uvijek čine pred svetohraništem treba govoriti kasnije pred svetohraništem. Može se to uvježbati i u učioni. Više djece dolazi po redu kroz sredinu ili uza zid odostraga iz učione do prve ili druge klupe. Na tom mjestu neka dijete pokleknе prema podijumu (stolu ili ploči), a zatim neka uđe u klupi.

U klupi najprije kleknite na klecalo, koje je u svakoj klupi, i molite: Isuse, Tebi živim... Zatim možete sjesti. Ako ne ulazite u klupu, nego ćete ostati stajati izvan klupe, onda takodjer kleknite na onom mjestu, na kojem ćete stajati i molite: Isuse, Tebi živim..., a onda ustanite i stojte!

5. U n u t r a š n j o s t c r k v e :

Sada ćemo točno pogledati crkvu. Nije grijeh, ako sada gledate naokolo. Crkva je posve drugačije građena, nego naše kuće, u kojima stanujemo. Nema stolov-a, ormara, stolica, samo mnogo klupa.

Posve sprijeda u crkvi nalazi se kameni stol: oltar. Preko njega je prostrto v iše bijelih stolnjaka, kako je to i u našim kućama. Kada je stol svečano prostrt, na stolu je stolnjak. Na oltaru stoji mala, zlatna kućica - svetohranište. Tu stanuje Isus. Gore na tabernakulu stoji križ ili raspelo. Svijećnjaci, svijeće, cvijeće, poklanjanje i itd.

6. K a k o t r e b a d a s e m o l i m o u c r k v i ?

U crkvi se moramo moliti, pjevati, paziti na propovijed. Molimo koju od odnih molitava što ih znamo napamet. Neka djeca za vjeroučiteljem ponavljaju i nekoliko slobodnih rečenica. Na. pr. Dragi Isuse, Ti si u nebu. Ti stanuješ i ovdje u svetohraništu. I si na zemlji rado pomagao siromašnim ljudima. Ti ćeš pomoći i meni, ako te molim. Pomozi mi, da uvijek idem rado u crkvu, da se u crkvi dolično vladam, pomozi mi da budem dobro dijete i da jednom dođem u nebu!

7. K a d i z l a z i m o i z c r k v e :

Prije nego ćete izaći iz klupe, kleknite opet na klecalo i molite tiho: Moj Isuse, mislorđe!, i :Hvaljen i slavljen budi Isus! Danas ćemo to moliti glasno. Iza toga neka svako dijete tiho izađe iz klupe, odmah se pokloni, a da se ne prekriži. (Najbolje je, da svako dijete pokaže, kako će to učiniti.) Onda idemo tiho i polako do blagoslovljene vode kod crkvenih vratiju. Ako ima mnogo svijeta, nemojte se gurati, zamočimo opet prste u svetu vodu, načinimo znak sv.križa i izađemo iz crkve.

8. P o t i c a t i d j e c u d a i d u u crkvu:

Vi znate, što je Isus, dok je bio vidljiv na zemlji , rekao o djeci: "Pustite malene k Meni, jr..." Zato dođite rado i često u crkvu! Kada se u ... sati puštate iz škole, svi prolazite pokraj crkve. Imate toliko vremena, pa uđite u crkvu, izmolite Očemaš i onda idite kući! Ako inače nekamo idete- ma pr. nešto kupiti - i prolazite pokraj crkve, pohodite kratko Isusa u svetohraništu. Isus će se radi toga jako veseliti i blagoslovit će vas.

D O D A T A K k XV.

G r o f R u d o l f H a b s b u r š k i

Grof Rudolf Habsburški bio je jednom u lovu. Na putu sretne svećenika, koji je nosio svete sakramente jednom bolesniku. Velika bujica odnijela je most preko jednog potoka. Grof Rudolf sjaši sa svoga konja i ponudi svećeniku, da sjedne na nj. On sam uzme uzde i prevede konja preko potoka, sve do kolibice, u kojoj je bio bolesnik. Za vrijeme svetog čina, pobožno je kleknuo. Iza toga poveo je svećenika do njegove crkve i poklonio mu konja.

Svećenik se zahvali grofu za konja i za uslugu, što ju je učinio Gospodinu Bogu, Bog ne će tu uslugu ostaviti nenagrađenu.

Tako je i bilo! Iza nekoliko godina postao je grof Rudolf rimski kralj, a kratko vrijeme iza toga, postao je dapače i car.

XVI. Č E T V R T A Z A P O V I J E D

1. Četvrta zapovijed. 2. Djeca treba da svojim roditeljima čine veselje. 3. Djeca treba da paze, što govore roditelji. 4. Djeca treba da slušaju. 5. Pretpostavljeni. 6. Pokajanje i odluka.

Dodatak: Duh protivljenja. Ane od Guigne.

Dosada smo učili tri Božje zapovijedi. Hoćemo li nacrtati zapovijedi Božje, učinit ćemo to ovako: Nacrtati ploče Mojsijine. (Crtež br.5.) Zapovijedi naime, dijelimo na dužnosti, ili zapovijedi, što ih ispunjujemo prema Bogu: Prvo molitva i vjera, drugo sveta [illegible] imena, 3. nedjelje i blagdani; a drugo su dužnosti,koje moramo ispunjavati prema samima sebi i prema bližnjemu. U slijedećim satima ću vam tumačiti ovih sedam zapovijedi.

Život sv. Obitelji u Nazaretu: Vidi svezak I. str 71.
Primjer Isusov, svezak I.,str. 72.
Rad oca i majke: vidi svezak I,str.71.

1. Č e t v r t a z a p o v i j e d

Dragi Bog daje ljudima sve, što im treba. Djeci to daje preko roditelja. Dragi Bog nam je dao zapovijedi,pa ih je i napisao. Mala djeca još ne znaju čitati i pisati zato moraju djeci roditelji reći, što treba da čine. Dragije Bog roditeljima to naložio.- Zato dragi Bog hoće, da djeca budu zahvalna roditeljima i da ih slušaju. Dao je u tu svrhu i posebnu zapovijed: Poštuj oca i mater, da dugo... Riječ "Poštuj" je djeci malo teška. Lakše će shvatiti, ako im kod tumašenja kažemo : Čini tvojim roditeljima veselje, da dugo živiš i dobro ti bude na zemlji. Kako ćete vi izvršiti tu zapovijed?

2. D j e c a t r e b a d a s p o š t o v a n j e m s l u š a j u, k a d r o d i t e l j i govore:

Kad otac i majka govore, ne smiju djeca upadati u riječ; Isto tako,kad otac i majka govore s drugim ljudima, ne smiju se djeca mješati u njehov razgovor. Sa svojim roditeljima, ne smijete govoriti tako kao da su to vaša braća ili drugovi. Ne smijete odgovarati. Kada vam nešto govore, onda morate šuteći slušati; uvijek morate misliti: Dragi Bog to hoće, dragi Bog zapovijeda preko roditelja.

Pamti: Djeca ne smiju biti jezičava.

D j e c a t r e b a d a s l u š a j u :

Kada vam roditelji nešto nalože, onda morate slušati, to znači: Morate raditi onako, kako to roditelji od vas traže, Kad otac kaže: Mirko ustani!, Mirko mora odmah ustati. Mirko ne smije reći: Ima još vremena.- Kad majka zove:Drago,Drago, Drago se mora odmah odazvati, odmah doći k majci. Pamti: Djaca moraju slušati roditelje.

M o l i t i z a r o d i t e l j e :

Osobito kod večernje molitve i u crkvi. Vidi svezak I. str.73. Djeca moraju moliti za roditelje.

5. P r e t p o s t a v l j e n i :

Neki do vas nemaju više roditelje, ali je i njima dao dragi Bog nekoga, tko se za njih brine i tko im kaže, šta treba da čine, to je skrbnik, ujak, teta, baka, djed, ili netko drugi. Bog vam ih je dao, zato ih morate slušati i biti im na veselje.- Otac i majka nemaju vremena, da vas uče pisati, računati i čitati. Oni vam ne mogu pripovijedati sve o dragom Bogu. To čine učitelji i vjeroučitelji. Učitelje vam šalje Bog, da nešto naučite. Mene šalje dragi Bog k vama, da postanete pobožni i dođete u nebo. Svima, koji vam zapovijedaju i koje morate slušati su vaši pretpostavljeni. I pretpostavljenima moraju djeca biti na veselje; moraju ih slušati.

6. P o k a j a n j e i o d l u k a :

Tko vam je dao roditelje i pretpostavljene? Dragi Bog. Zato im morate biti na veselje, morate ih slušati, morate ih pozdravljati i voljeti.

Ako koje dijete to ne radi, onda ne sluša dragog Boga i čini grijeh. (Gdjekoji od vas, a možda i svi vjerojatno ste već griješili proti ovoj zapovijedi. Molimo sada dragog Boga za oproštenje: Dragi Bože, žao mi je, što sam griješio proti četvrtoj zapovijedi; molim Te, oprosti mi. Odsada ću svojim roditeljima i pretpostavljenima pružati više veselja, brže ću ih slušati; ne ću ih više nikada žalostiti. Dragi Bože, pomozi mi!

Danas se kod večernje molitve još napose pitajte, jeste li obdržavali četvrtu Božju zapovijed.

Ako vam je koji put preko dana bilo jako teško slušati, a vi ste ipak slušali, učinili ste dobro djelo, pa zato možete u Isusovim, danima napraviti uspravan potez.

D O D A T A K k XVI.

D u h p r o t i v l j e n j a

Mirko je bedasti dječak. Bio je toliko bedast, da bedastiji nije mogao biti. Ali, pomislite, on je bio tako bedast, da je mislio, da je pametniji od svojih roditelja, da sve znađe bolje od njih.

Kad je majka nekom nešto pripovijedala, onda bi Mirko upao u pripovijedanje i vikao: "Ne, nije bilo tako, već je ovako bilo". A onda bi pripovijedao. Možete si misliti, da nije znao bolje pripovijedati od svoje majke. Neki su mu se ljudi smijali i govorili : "Vidi bezobraznika!" Drugi su samo kimali glavom, a roditelji bi ga često opomi-

njali:" Mirko šuti, dok stariji govore i čekaj, dok te se nešto upita. Nemoj nipošto misliti da znaš nešto bolje od drugih i da to moraš svakako kazati."

No bedasti Mirko nije slušao svoje roditelje, nego je slušao đavla i svemu se protivio. Njegovo bedasto upadanje u riječ bilo je samo početak nečega goreg: odgovaranja. Vi ste dobra djeca i ne ćete moći vjerovati, kako je Mirko bio zao i zločest. Pomislite: Kada bi mu majka rekla: "Mirko, spremi svoje igračke," onda Mirko nije bio samo neposlušan, nego je još i rekao: "Ne ću!" Dobra djeca misle da je tako šta nemoguće. Iz toga vidite, kako je Mirko bio bedast. Kad je dijete drsko, onda je ujedno i jako bedasto. Pametno dijete dobro znade, da će biti zlo po njega, ako majka jednog dana kaže: "Ne dam ti ništa jesti. N e dam ti ništa za obući!" Pametno dijete znade, da svojim roditeljima mora biti zahvalno i kako bi mu bilo zlo, kad bi roditelji jednog dana pomislili: To dijete je drsko prema nama, i za takvo dijete ne ćemo više ništa učiniti.

Kakogod je strašno bedast bio Mirko, tako je njegova majka opet bila pametna. Kad se je opet jednom dao zavesti od đavla i drsko odgovarao, uspravila se majka pred njimi pogledala ga pogledom, koji je prodro u srce malog Mirka, i on je osjetio, da taj pogled hoće da probode u njemu taj đavolski duh odgpvaranja. Onda je rekla potpuno mirno, polako i naglašujući svaku riječ:" Ja sigurno nisam pravo čula što si ti kazao, jer ja ne mogu vjerovati, da moje dijete može tako odgovarati svojoj majci." Mirka je bilo, kao da je majka pogodila upravo u njegovo srce, a ujedno je osjetio i veliko dostojanstvo majke.

"Sjećaš li se pouke iz vjeronauka. Roditelji su djeci ovdje na zemlji Božji zamjenici, tako je bilo rečeno. I tebi su oni Božji zamjenici, a ti se usuđuješ protuslovit im, ti se usuđuješ biti drzak?", šaputao mu je u isti mah Anđeo Čuvar.

Majka je vidjela, da je Mirko slušao đavla više iz bedastoće, a ne zato, što bi bio tako jako zločest, i vidjela je, da je uvidio svoje grijehe,. Još uvijek ozbiljna i dostojanstvena, ali ipak blaže rekla mu je stoga: "Vidim, da ti je žao što si bio tako drzak." Mirko je tu misao majke potvrdio čvrstim kimanjem glave. "Dobro!", idi sada i učini, što sam ti rekla!" Tada je Mirko potrčao i učinio sve prema majčinoj zapovijedi.

I kad je Mirko, koji je, kako rekosmo, bio strašno bedast, i opet na to zaboravio i pustio, da i opet đavao zavlada u njegovu srcu, pa opet protuslovio, onda su mu roditelji morali pokazati samo malo svoga velikog dostojanstva i vlasti, koju im je Bog dao, da ga privedu pamet- i.

A n a o d G u i g n e :

Jednom je Ana iz ljepenke izrezala lutke za svoje sestrice. Morala se sastavljati sve komad s komadom. Uto ju je pozvala majka. Anica je kod sv, Pričesti obećala, da će brzo slušati. Taj put je oklijevala. "Ah mama," uzdisala je, "poslije ne ću znati kako valja sastaviti pojedine dijelove. Međutim se je ipak svladala i poslušala.

XVII. P E T A Z A P O V I J E D

1. Kain i Abel. 2. Peta zapovijed. 3. Korjen grijeha. 4. Što zapovijeda peta zapovijed? 5. Grijesi iz nepažnje. 7. Zlobna djeca.

Dodatak: Borba protiv samovolje i samoljublja. Ana od Guigne-a i njezine sestre. Erna Haider. Đavolski duh svađe.

1. K a i n I A b e l :

Vidi svezak I. od str. 51-53.

Kazne za Evu.

Mnogo posla i brige s malom djevom, ali još više s velikom, uz to još i duševno trpljenje. Kajn je nevaljanac i nitkov.

Zla volja Kajnova; njegova zla djala; roditelji se radi toga žaloste, i odvratan im je. Odvratan je i dragom Bogu.

Dobra volja Abelova; njegovo dobro srce; njegova dobra djela; time je na veselje svojim roditeljima i Bogu. Zato mu je dobar Bog, a dobri su mu i roditelji.

Zavist Kajnova, umorstvo i kazna.

2. Peta zapovijed.

Ono, što je Kajn učinio bilo je zlo. Da svi ljudi vide da to Bog ne će, dao je posebnu zapovijed. To je peta zapovijed i glasi: Ne ubij! - Pamti: Peta zapovijed nam kaže, da nijednom čovjeku ne smijemo uzeti život.

3. K o r i j e n g r i j e h a :

Neka djeca misle, da ova zapovijed ne vrijedi za djecu, jer se još nikada nije čulo, da je dijete nekoga ubilo. Baš djeca su najsretnija, ako im se ništa ne čini na žao. A ipak ta zapovijed vrijedi upravo za djecu. Jer zločestom Kajnu nije odjednom došla misao, da ubije svog brata. Ova povijest seže u njegovo djetinjstvo. Još kao dijete nije Kajn bio dobar prema svome bratu Abelu. Kajn je bio stariji i jači. On je uvijek tražio svoje pravo, i Abel je morao uvijek popuštati i biti zapostavljen. Kajn je svagdje htio biti prvi i vođa. Što je on činio, morao je Abel hvaliti. Kajn je bio umišljen, a to je zlo svojstvo. Kad Abel nije htio sudjelovati u njegovim zlim dje-

lima, onda mu se njegov brat ~~kkk~~ Kajn smijao i rugao mu se, dapače ga je i tukao. Iako je on svoga brata uvijek zapostavljao, ipak su Abela voljeli njegovi roditelji i dragi Bog. Zavist i težnja, da samo on vrijedi, dotjerali su ga konačno do umorstva. Već od malih nogu nije kod Kajna bilo sve u redu. Bog je Kajnu dao savjest i Anđela Čuvara, ali Kajn ih nije slušao i zato je došlo tako daleko. Pamti: Male pogreške u djetinjstvu su često korijen teškim grijesima.

4. Š t a s e z a p o v i j e d a u p e t o j z a p o v i j e d i

Bog hoće, da braća i uopće svi ljudi jedan drugome budu dobri. Ako druga djeca nešto dobiju ili ih se pohvali ne smijete im biti zavidni., već se veselite radi toga! Ako druga djeca nešto kažu, nemojte uvijek govoriti protivno, kao da vi sve bolje znate. Pustite, da i drugi imaju pravo. Ako nešto dobijete na poklon, podijelite s drugima; nedajte, da u vas samo gledaju- onda vam drugi ne će biti zavidni.- Vidi primjere u dodatku. Pamti:U petoj zapovijedi zapovijeda Bog, da budemo svima dobri, da drugima priuštimo njihovo i da ne diramo u njihova prava.- Dječaci treba da štite djevojčice.

5. Š t a s e z a b r a n j u j e u p e t o j z a p o v i j e d i

Grijeh je, ako drugom ne priuštite njegovo, kada ste zavidni. Grijeh je, kada se svađate s onima koji imaju pravo. Pa i onda, kad mislite ,da ste vi u pravu, ne smijete se svađati. Grijeh je kada se jedno dijete drugome ruga, čupa ga za kosu i baca na njega kamenje. Bog voli sve ljude i zato želi, da budete svim ljudima dobri. Pa i onda, ako vam se koje dijete ruga ili vas tuče, ne smijete mu ništ-a zla činiti."Ne vraćajte zlo zlim!" Tko je tako radio? Isa-s. Činite kao Isus ! Praštajte onima, koji vam čine zlo! Budite im dobri! Dakako, nije to lako, ali Isus nam pomaže, da to možemo. Ako vam druga djeca mnogo zla čine, onda to smijete i morate reći roditeljima i poglavarima, da se pobrinu za mir. (Stari ljudi i bogalji) Pamti: Ne smijemo biti zavidni. Ne smijemo tražiti, da samo mi uvijek imamo pravo.Ne smijemo druge žalostiti ni tući.

Udarcima škodimo tijelu. Ruganje boli dušu. Ima ljudi, koji ne samo da žaloste drugog, nego škode čak i duši bližnjega. Kao što je na pr., Eva škodila duši Adamovoj. Čime?- I djeca mogu druge navesti na grijeh. Na koji? (krađa,laž.) Svaki put kad tako radite škodit-e duši bližnjega. Vi ste krivi, da se je duša toga djeteta zaprljala. Ako zavedete koje dijete na težak grijeh,onda ste krivi, da je izgubilo milost posvetnu. Ako u tom stanju umre do-

ći će u pakao, pa ste onda i za to vi krivi. Kako je to strašno! To se ne može više nikada popraviti. Zato: ja ne smijem nikoga navesti na grijeh.

6. G r i j e s i i z n e p a ž n j e :

Može se dogoditi, da nekoga kod igre slučajno ozlijedite, To nije grijeh. Ako vas kada tko slučajno ozlijedi, oprostite mu i ostanite i dalje jedan drugome dobri. Ne tucite se ni iz šale, jer se to izrodi lako u ozbiljnu tučnjavu. Prije kratkog vremena tukli su se od šale jedan dječak i djevojčica. Razvilo se u ozbiljnu tučnjavu i djevojčica je prelomila ključnu kost.

7. Z l o b n a d j e c a :

Ima djece, koja vole u svemu drugima prkositi, i u tom upravo uživaju. Oni štipaju i draže drugu djecu; i, kad se najljepše igraju, onda dođe takav mali đavo i razori njihovu složnu igru. Da li vam je drago, da vas drugi štipaju ili tuku? Sigurno ne. Dragi Isus je rekao: "Što ne bi htio, da se tebi učini, to ne čini ni ti drugome!" Bog hoće, da svoj djeci bez iznimke budete dobri, jer su svi njegova djeca.

Pokajanje i odlika kao i kod drugih zapovijedi.

D O D A T A K k XVII.

B o r b a p r o t i t v r d o g l a v o s t i i s a m o l j u b l j u

Kada je Marija Klotilda 1908-1918. imala tek oko 3 godine, opazila se kod nje neka tvrdoglavost. Rekli su joj da kaže: "Molim", kad joj djevojka donese užinu. Klotilda nije htjela i to tako tvrdoglavo, da su se svi čudili. Tričetvrt sata trudili su se roditelji, da slome prkos male tvrdoglavke, i konačno im je je ipak uspjelo. Iza nekoliko slučajeva velikodušno je svladavala svoju tvrdoglavost.

Da svlada svoje samoljublje, majka ju je ljubezno nagovarala, da nikada ne uzme sebi najbolje, kada dobije s slatkiše, i da uvijek drugima dade prednost. Klotilda se dala voditi i odgajati. Osobiti oblik samoljublja bila je odvratnost od siromašnih ljudi. Neugodan zadah, koji često imade odijelo siromaha, bio joj je oso bito odvratan i nepodnošljiv. Majka je tada pripovijedala svojoj 4-godišnjoj djevojčici, kako Isus rado ima siromahe. Sve dobro što ga njima činimo, prima Isus, kao da smo njemu samom učinili. Klotilda je pažljivo slušala, i njezino srce bilo je tako dirnuto, da je otada posebnom ljubavlju tražila siromašnu i prljavu djecu.

A n a o d G u i g n e i n j e z i n a b r a ć a
(1911 - 1922 .)

Kao sva djeca, tako je i Anica voljela vesele zabave. Planirao se izlet, na kojem će sudjelovati vesela četa djece. Svi su se veselili i klicali. Jakovu je pozlilo i morao je čuvati sobu. Jedna mala prijateljica ponudila se, da će ostati uz dječaka i zabavljati ga. U srcu Anice odigravala se mala borba. Smijeh veselog društva mamio ju je u prirodu, a dužnost ljubavi prema bližnjemu opominjala ju je, da učini žrtvu. Ona je međutim poslušala nutarnji poticaj.

Jednom su se odašiljale tri noćne košulje za uzorak. Braći i sestrama sviđalo se uvući se u duge spavačice i igrati se klokana. Bile su nažalost samo tri spavaćice, a njih je bilo četver-o. Jedno od djece, moralo se odreći igre. Tko će to učiniti, ako ne, dobra Anica!

E r n a H a i d e r (1916-1924.)

Dobro dijete ima većinom potpuno nesvijesno mnoge male kreposti. Takvo dijete je osobito fino u saobraćaju s ljudima. Ono je uljudno, pristojno, prijazno pozdravlja, u tramvaju rado ustupa mjesto starijima, ono se uklanja i izabire za sebe lošije. Takav uzor za svu djecu bila je i Erna. Sa svom djecom se je slagala, i zato su je svi voljeli. U školi je bila najbolj-a učenica, uzor dijete. Sve svoje stvari imala je uvijek u redu. Njezine zadaće bile su bez pogreške. Ako je na kojoj saučenici primjetila nešto, što joj se nije sviđalo, onda ju je prijazno molila, da bude dobra i da učiteljicu ne žalosti.

Vrlo prijazna i mila bila je Erna prema siromašnoj djeci. Dijelila je s njima svoje užinu i uvijek je za njih imala lijepu i prijaznu riječ. Baka joj je pripovijedala o siromašnim dušama u čistilištu. Odtada je Erna revno nastojala da im pomogen svojom molitvom. Puna revnosti žurila se je na groblje i išla od groba do groba. Kod svakog groba htjela je izmoliti jedan Očenaš, ali to nije išlo, jer je grobova bilo prebiše.

D u h s v a d l j i v o s t i :

T-ri male sestrice: Liza, Katica i Zdenka bile su vrlo drăga djeca, ali se nisu mogle podnositi. Nemojte misliti, da se nisu voljele. Kada je koja od njih norala biti kažnjena, onda su je druge žalile i od sveg srca s njom plakale, ali koji put je među njima bilo upravo strašno.

Mjesto da se ujutro pristojno obuče, uzela je Katica svojoj sestri Zdenki jednu čarapu. Ne može se reći, da li je to učinila namjerno, da draži svoju sestru Zdenku, ili se je zabunila. Zdenka umjesto da lijepo zatraži svoju čarapu istrgne je Katici i povičă: "Ti bedasta Katice!" Nitko ne će da bude bedast i da mu se to još i kaže. Pogotovo nije dala to sebi kazati Katica. Naglo skoči prema Zdenki i prije nego se ova snašla, već se čula "pljus", i

Zdenka je dobila zaušnicu. To Zdenka nije mogla dozvoliti, i u tren oka čuo se udarac po Katičinom obrazu. Srdito su jedna drugu gledale i tko zna što bi jedna drugoj još učinile da nije majka rastavila oba pjetlića, i za kaznu morala je svaka u drugi kut stati i obući se.

Mislit ćete:Liza kao najstarija sigurno je razboritija i bolja nego li ove dvije. Ni govora! Da ih samo jednom promatrate kada pišu svoje zadaće. Katica voli poluglasno računati i kad Liza pokraj nje napravi mrlju na svoju zadaću- njezina je teka uvijek puna mrlja od tinte,- onda više:"to je zato što me Katica buni!", kao da se zato što netko poluglasno računa, moraju činiti mrlje.

Stvar je bila u tom, da su se sve tri sestrice dale zavesti na neslogu od đavolskog duha svađe.

Nekoliko puta govorila je majka sa svakom na samo i opominjala ih, da se podnose. Majka je svjetovala, da svaka odluči, da će biti snošljiva, onda sigurno ne će doći do svađe. Ali je svaka od njih tvrdila:ta ja ne ću da se svađam, one su svadljivke!" Roditelji su bili žalosni,ali đavao se jako veselio.

Iznenada se je dogodilo nešto neočekivamo. Katica je oboljela. Nije više imala volju za igru, imala je grozničcu i morala je ležati. Liza i Zdenka šuljale su se oko nje i donašale joj igračke, za koje su se inače žestoko svađale, i bile su izvanredno ljubazne. Koji put su sjedile u kutu i tiho šaptale kako bi to bilo, kad bi Katica naglo umrla; onda su se zagrlile i plakale.

Roditelji bi se inače veselili, što su se sestre najednom popravile, ali su bili u velikoj brizi radi Katice. Liječnik je ustanovio:"Katica ima šarlah i mora u bolnicu." Liza i Zdenka nisu više smjele ići Katici. Katica je bila tiha i pred-ana. Dopustila je da s njome rade sve što je moralo biti. Došla su dva čovjeka i odnijela su devetgodišnju Katicu u jedna kola. Liza i Zdenka mogle su je vidjeti samo kroz prozor. I majka je ušla u kola i odvezla se u bolnicu. Prošla su po prilici 2 sata dok se je majka vratila iz bolnice. Lizi i Zdenki činilo se to kao vječnost. Majka je mirisala po jednoj žestokoj stvari. Djeca su pitala što je to? Majka im je rastumačila, da se je prije nego što je k njima došla prala lizolom, jer je to dobro da se otkloni opasnost zaraze. Djeca su htjela više o tome čuti i najednom im je palo na pamet, da su možda i one zaražene od bolesti, samo što bolest još nije izbila. U toj ih je misli utvrdila i činjenici što neko vrijeme nisu smjele ići u školu. Cijeli dan su sjedile Liza i Zdenka kao dvije plašljive ptičice, malo su govorile i samo su se značajno pogledavale da li će otkriti znakove bolesti. Drugi dan izjavile su obadvije da su i one bolesne i da ne će ustati. Majka nije najprije vjerovala, ali, kad po toplomjeru vidjela, da imaju malu temperaturu uplašila se. Liječnik je međutim odmah pronašao, da je ta tempera-

tura došla uslijed uzrujavanja radi Katičine bolesti i od straha, da ne će i one oboljeti.

Liza i Zdenka bile su sada uzorna djeca. Ali učinili bismo Katici veliku nepravdu, kada bismo mislili, da je Katica bila uzrok česte svađe. Liza i Zdenka nisu se sada svađale, samo od žalosti za Katicom, mučila ih je misao, da bi Katica mogla umrijeti u bolnici, a one su joj tako često uskraćivale ljubav. Zajedno su molili dragog Boga da im oprosti i ozdravi Katicu. Obećale su da se više ne će svađati.

Nekoliko puta smjela su djeca u bolnicu pohoditi svoju bolesnu sestru. Ali nisu smjele k njoj, nego su joj iz dvorišta mahale. Bilo je to žalosno, ali ih je ipak veselilo, jer su vidjeli, da Katica nije umrla.

Iza nekoliko tjedana smjela je Katica izaći iz bolnice, ali je najprije otišla na nekoliko tjedana baki na oporavak. Konačno je došao velik čas kada će se sestre opet sastati. Liza i Zdenka bile su jako uzbuđene. Natrpale su u Katičinu policu za igračke skoro sve svoje igračke i neprestano su pronalazile još nešto lijepo i dobro, što će Katici dati ili kazati. Kada je Katica uistinu stupila u dječju sobu, nijedna nije izustila ni jedne riječi. U neprilici su pogledavale jedna drugu, i imale osjećaj, da se iza ovoga što su proživjele, više ne će svađati. Konačno reče majka: "Dajte si ruke! Dragi Bog vas je opet sastavio, jer on vidi u vaša srca i znade, da se jako volite. Iako ste ga svojim svađama često žalostili, On vam je to sve oprostio. On je vidio, da vam je žao, što ste se prije tako ponašale, i da ćete se odsada bolje podnositi. Neka vam ovo vrijeme, u koje ste bile rastavljene i ova bolest budu opomena i više ne dozvolite, da među vama vlada đavolski duh svađe."

Tri sestrice nisu ništa rekle. Stisnule su si ruke i odlučile, da se više ne će svađati.

XVIII. Š E S T A Z A P O V I J E D

1. Hamov grijeh. 2. Stidjeti se. 3. Biti besraman. 4. Naše tijelo. 5. Stidljivo dijete. 6. Vladanje kod umivanja i kupanja. 7. Kao djevojka kod djece. 8. Kod odijevanje. 9. U nužniku. 10. Zli prijatelji. 11. Bolest. 12. Za djevojčice. 13. Zle misli. 14. Šta je grijeh? 15. Potop. 16. Pokajanje i odlika.

Dodatak: Opći potop.

Nepisano je pravilo, da se u školi ne obrađuje šesta zapovijed. Mogle bi od djece pasti nelijepe i nezgodne primjedbe, a to bi škodilo ozbiljnosti i dostojanstvu (poštovanju) kojim treba obraditi ovu zapovijed.

Govorit ćemo danas o šestoj zapovijedi. Kako glasi? Ne sagriješi bludno! (Riječ: bludno je za djecu tuđa, nerazumljiva, treba je sa djecom uvježbati.) Djeco, bludni grijesi su jako teški grijesi i dragi Bog ih strahovito kažnjava. O tome ću vam na koncu sata pripovijedati jedan događaj.

Kod djece ima taj grijeh drugi naziv: grijeh besramnosti. Ne preporučuje se, da se djeci drugo odjeljenja kaže, da taj grijeh može dovesti do bludnosti. Taj grijeh većinom ne počinjaju djeca u ranoj mladosti a takvim tumačenjem mogla bi se u djeci pobuditi znatiželja. Ta bi ih znatiželja mogla navesti, da razjašnjanje traže na prljavim izvorima, a to se mora svakako izbjeći. Obično djeca u toj dobi počinjaju samo lake grijehe bezstidnosti, prouzrokovane znatiželjom (Dr. Pflieger). - Po načinu djejeg izražavanja su grijesi bluda jednaki grijesima bestidnosti. U daljnjem govori se samo o grijesima bestidnosti. Riječ "besramnost" i "besraman" napisati na ploču, i dati da djeca izgovaraju tu riječ. (Slušajte jedan događaj.)

1. H a m o v g r i j e h

Dugo vremena iza Adama i Eve živio je jedan čovjek, zvao se Noa. Imao je tri sina: Sema, Hama i Jafeta (na ploču). Jednom je Noa spavao u svoje šatoru (spomenuti pijano stanje Noino ne bi bilo dobro, jer bi to djetetu komplicíralo cijelu stvar i učinilo da dijete teško razumije.) Noa se u snu otkrio i košulja se u snu povukla i tako je Noa nepokriven ležao u krevetu. Jedan od njegovih sinova Ham, tražio je nešto u šatoru i vidio oca gdje leži gol. Izašao je iz šatora i pripovijedao je to rugajući se i smijući se svojoj braći. Sem i Jafet su se zgražali, što se Ham nije stidio gledati gola oca i što o tome čak i pripovijeda. Uzeli su pokriveč ušli u šator i pokrili oca, a da pri tom nisu gledali njegovo otkrivemo tijelo, i onda su opet izašli. Kada se Noa probudio i čuo, da je Ham gledao njegovo otkrito tijelo razljutio se i rekao: "Proklet da je Ham! Neka je najniži sluga braći svojoj, a neka su blagoslovljeni Sem i Jafet."

Zašto je Noa prokleo svoga sina Hama? Jer je učinio nešto zlo. Braća su se zgražala, što se Ham nije stidio.

2. S t i d j e t i s e :

Zbog čega se možemo ili moramo stidjeti? (Djeca će sama navesti niz primjera). Kad veće dijete tuče manje dijete. Kada dijete drugog odjeljenja još siše prste. Ka dijete laže učitelju. - Treba se stidjeti zbog onoga što nije pristojno; moramo se stidjeti ako smo počinili nešto zla. Stidjeti se, to je osjećaj stida, kad su nas uhvatili u zlu. (Ako se dijete, koje ukrade novac, uhvati u svađi i ako se ne stidi, onda se kaže, da je to dijete,

bez stida, ono je drsko. Takva djeca ne osjećaju, da je krađa zlo i grijeh. Pamti: dijete,koje se zb-og zla djela ne stidi, je dijete bez stida.

3. B i t i b e s r a m a n :

Ni Ham se nije stidio. Čega se nije stidio? Nije se stidio gledati otkriveno tijelo svoga oca. Ne kažemo: Ham se nije stidio. Taj grijeh ima drugi naziv. Kaže se: Ham je bio besraman.Ham je počinio besramni grijeh.

Ham se nije stidio gledati golo tijelo svog oca. Je li Ham bio zato besraman, što je gledao otkriveno lice svoga oca? Ne. To vidimo i kod svih drugih ljudi. Je li bio zato besraman,što je gledao gole ruke svog oca? Ne. Je li bio Ham zato besraman, što je gledao gola koljena svog oca? Ni zato ne. Ham je bio zato besraman, što je iz zle požude posebno gledao onaj dio tijela ,koji tr-eba uvijek- i kod kupanja- pokrivati.

Taj dio tijela gledao je Ham kod svog oca. To je bilo zlo. To je bio grijeh. Zato je Noa prokleo svog sina Hama.

4. N a š e t i j e l o :

Dragi Bog je stvorio čovječje tijelo. Bog je onda rekao: "Načinimo čovjeka na sliku i priliku svoju!"Bog je načinio lijepo i dobro tijelo. (Osvrt na svrsishodnost nogu, ruku, očiju, ušiju, zubi, itd., i na ljepotu kako je djeca u toj dobi mogu razumjeti:kosa, lice). Svaki dio tijela ima svoju zadaću. Cijelo tijelo je stan duše. Na krštenju dolazi u dušu Duh Sveti; tijelo je prema tome stan Duha Svetoga. Kod sv.Pričesti dolazi Isus u tijelo. Tijelo postaje kao Isusova pokaznica ili kao svetohranište. Tijelo nam je potrebno za posao, ali i za molitvu. Treba nam kad hoćemo vršiti Božje zapovijedi; kad idemo u crkvu, slušamo roditelje i kad hoćemo drugima pomoći i t.d. Sam Isus, kad je sišao s neba na zemlju, uzeo je isto tijelo, kakvo i mi ljudi imamo. Tijelo Isusovo je sada dapače u nebu. I naše će tijelo jednom na Sudnji dan, na koncu svijeta opet oživjeti. Tjelesa dobrih bit će tada krasna, a tjelesa zlih ružna. Tjelesa dobrih ostat će tada zauvijek u nebu.

Zato nam je Bog dao dužnost da se brinemo za svoje tijelo. Dužnost nam je, da u pravo vrijeme dademo svojem tijelu hranu i piło; moramo ga štititi od zime (odijelo), prati ga i držati čisto, ne samo lice i ruke, nego i cijelo tijelo.

5. S r a m e ž l j i v o d i j e t e :

Bog hoće, da onaj dio tijela, koji uvijek pokrivamo i kod kupanja, bez potrebe ne gledamo, niti dademo da drugi gledaju. Sramežljivo dijete nikada ne gleda bez potrebe taj dio tijela.

Bog hoće da ovo mjesto bez potrebe ne diramo, niti - dademo dirati. Sramežljivo dijete ne će nikada to mjesto dirati, niti dati drugima dirati,

Bog hoće, da o ovom mjestu na tijelu, koje uvijek pokrivamo, bez potrebe ne govorimo, niti slušamo o tome razgovore.

6. V l a d a n j e k o d u m i v a n j a i k o d k u p a n j a :

Nije nikakav grijeh kada majka izvadi svoje dijete iz kolica, kada više, sasvim ga skine i premota. Majka mora malu djecu koja si sama još ne mogu pomoći, metnuti u vodu i kupati ih, kad su prljava. Majka mora pri tom gledati cijelo tijelo, pa i onaj dio, koji je inače pokriven Majka mora cijelo tijelo, pa i onaj dio, oprati, i obrisati. Majka zato nema nikakav grijeh. Majka čini taj posao kod svoje djece do šeste ili sedme godine. Sa sedam godina moraju se djeca već sama prati i svoje tijelo držati čisto. Djeca treba da se kupaju, ako je moguće i ako postoji druga prostorija sama u jednoj sobi. Nitko osim roditelja ne smije biti prisutan i ne smije ih gledati. Ako dijete kad se kupa i pere gleda svoje tijelo, pere ga i briše, pa i ono mjesto, onda to nije grijeh. Gleda ga zato da ga dobro opere i obriše. Ali djeca ne smiju kod kupanja i brisanja ono mjesto dulje gledati i dirati, nego ostale dijelove tijela; ne dulje nego je potrebno.

Kada se upraznicima kupate, onda treba da se u kabini sami presvučete. Za vrijeme presvlačenja smije samo po jedno dijete biti u kabini. Kada se vani presvlačite, onda se nečim zaogrnite, da ste posve pokriveni. Ako nemate čime zaogrniti se, onda se idite presvući u grmlje ili na mjesto, gdje vas nitko ne može vidjeti. Neke majke puštaju svoju djecu posve golu u vodu. To ne bi smjelo biti Ne gledajte znatiželjno taku djecu. Djeca, koja su preko godinu dana stara moraju kod kupanja uvijek imati na sebi kupaće gačice. (Na selu ima djece, koja nemaju kupače gačice: neka onda oko sebe svežu maramu ili pregaču.)Dječaci neka se kupaju samo s dječacima, a djevojčice samo sa djevojčicama.

7. K o d č u v a n j a m a l e d j e c e :

Vi morate često čuvati vašu posve malu braću. Dogodi se, kad se prevrću, da bace sa sebe pokrivač i leže onda otkriveni u kolicima. Ako vi to vidite, onda još nemate grijeha, ali ne smijete, dok pokrivate dijete ono mjesto dulje gledati, nego je potrebno. Ako već razumije govor, onda mu recite:" Sram te bilo, kako ležiš.- pokri se!"

8. K o d o b l a č e n j a :

Kad ujutro ustanete, ne hodajte okolo u noćnoj košu-

lji, odmah se obucite, da vas nitko ne vidi u noćnoj odjeći. Sramežljivo dijete pazi i navečer kad se svlači, da ga nitko ne vidi gola niti polugola. Odijelo se svlači tek onda kad se ide u krevet. Kad se skine, onda se ne trči okolo u gačicama ili u spavačici. Uzeti blagoslovljenu vodu, moliti i ići u krevet i u krevetu mirno ležati. Pokrivač se povuče ispod ruku i ruke ostaviti na pokrivaču. Ako se ruke metnu pod pokrivač, onda se ne smije dirati po tijelu ili se igrati. Ako imate svoj krevet, onda nemojte nikada spavati zajedno s drugima.

9. U n u ž n i k u :

Ako morate obaviti malu nuždu, onda ne smijete to učiniti nasred puta ili na mjestu gdje vas drugi mogu vidjeti. I tamo se moraju dječaci tako postaviti da ih drugi ne mogu gledati. Treba rukom tako zakloniti, da ni znatiželjni ne mogu vidjeti.- Kada morate obaviti veliku nuždu onda treba nužnik svaki put zaključati i nikoga ne smijete puštati unutra. U nužniku se ne ostaje dulje nego je potrebno. Kada se svrši onda se još unutri uredi odijelo , da se ne bismo stidjeli kada bi nas drugi vidjeli u neuredno zakopčanom odijelu.

U nekim nužnic ima besramno narisanih ili napisanih stvari. To se ne smije gledati ili čitati. Dobra djeca to pošaraju olovkom. Tako ružnim crtarijama ne smijete nikada zaprljati zidove.

Za gradove je važno nešto,reći i o izlozima. Imade izloga u kojima su izloženo besramne slike.Kada takve slike vidite,onda ne smijete ostati stajati, da ih gledate, nego morate odmah ići dalje.

10. Z l i p r i j a t e l j i :

Ako druga djeca ružno govore, ne smijete stati i prisluškivati. Dijete, koje besramno govori, treba izbjegavati. To je zločesto,pokvareno dijete. Ima i takvih koji hoće kod drugih uvijek dirati onaj dio tijela, koji je uvijek pokriven. Ako vas netko hoće tako dirati,onda morate odmah pobjeći od njega i stvar prijaviti roditeljima ili velečasnom.

11. U b o l e s t i :

Ako dijete osjeti, da ga na tom dijelu tijela boli, onda smije, dapače, treba tamo pogledati. To nije grijeh. Smije se i na tom mjestu počešati, ali dijete treba misliti: Dragi Bože, ja ne ću ništa zla. Ja hoću samo sebi pomoći.Ako boli ne popuste,onda treba reći majci. Dijete mora dati da ga se pogleda i dotakne. Ni majka ni dijete nisu time počinili nikakav grijeh. Majka će onda namazati kakvom masti. Ako to ne pomaže, onda se mora ići liječniku. Liječnik mora također pogledati i dirati na tom mjestu. Ni on ne čini time nikakav grijeh. Ako vas na tom mjestu

nešto boli, ne smijete to nikada sakrivati, jer bi inače moglo nastati veliko zlo po zdravlje.

12. Z a d j e v o j č i c e :

Treba još posebno spomenuti: Djevojčice neka ne nose previše kratke haljine. Bez gačica ne smije djevojčica nikada biti preko dana. Djevojčice neka se kod igre ne valjaju po zemlji; ako sjednete, onda povucite uvijek suknjicu preko koljena.

13. Z l e m i s l i :

Ako vam dođju napamet zle misli, mislite brzo na nešto drugo. Onda to nije grijeh.

14. Š t a j e g r i j e h :

Ako dijete bez potrebe gleda ili dade da drugi gledaju, onaj dio tijela, koji mora uvijek biti pokriven.
Ako dijete bez potrebe dotiče ili dade dirati onaj dio tijela.
Ako dijete bez potrebe o ovom dijelu tijela govori ili sluša, kad drugi o tome govori.
To su besramna djeca.

15. O p ć i p o t o p :

Najprije sam vam, draga djeco, pripovijedao, kako je N-oa radi ovog grijeha prokelo svoga sina Ham-a. Sad ću vam pripovijedati, kako je dragi Bog kaznio taj grijeh.
(Bit će dobro, ako vjeručitelj ovu biblijsku pripovijest pripovijeda naširoko i napeto. Ako su možda koga djeca bila duševno uzbuđena ili su samo izgubila od običnog mirnog duševnog raspoloženja, onda će slijedeća pripovijest potpuno zaokupiti pažnju djece; djelovat će na djecu umirujuće.

16. P o k a j a n j e i o d l z k a :

A sda promislite, jeste li do sada uvijek bila dobra i sramežljiva djeca? Ako ste možda jednom prije mnogo vremena počinili nešto proti šeste zapovijedi, a onda još niste znali, da je to grijeh, onda vam to nije bio grijeh.- Ono dijete, koje nije nikada takve grijehe počinilo, ne-ka zahvali dragom Bogu. Svi morate obećati dragom Bogu, da nikada ne ćete počiniti t ako strašne grijehe, i molite Majku Božju i Andjela Čuvara, da vam pomognu.
Sad ću predmeoliti pokajanje, a vi ćete (stojeći) s svi za mnom moliti: Dragi Bože! Znam, da Ti jako kažnjavaš one ljude, koji su besramni.- Ako sam takve grijehe počinio, molim Te, oprosti mi!- Draga nebska Majko, dragi Anđele Čuvaru, budite mi u pomoći. Amen!

D oD A T A K k XVIII.

Iza Adama i Eve bilo je na zemlji mnogo ljudi. Ali većina je bila zla. Nisu vjerovali u Boga, nisu molili, a najgore je bilo to, što su bili besramni. Rado su mislili na besramne stvari, bez potrebe su o takvim stvarima govorili i bez potrebe su dirali ona mjesta, koja se ne smiju dirati. Ti su ljudi bili tako zli, da se dragi Bog nad njima zgražao. J-er se nisu htjeli obratiti, odluči dragi Bog, da će poslati veliku vodu, u kojoj će propasti svi besramni ljudi.

U ono vrijeme živio je i jedan dobar i pobožan čovjek, Pripovijedao sam vam o njemu na početku sata. T-o je bio Noa. Njega, njegove sinove i žene njegovih sinova htio je dragi Bog spasiti. Zato reče jednog dana dragi Bog Noi: "Ljudi su tako zločesti, da ne zaslužuju, da više žive. Zato ću dati, da svi ljudi propadnu u jednoj velikoj vodi. Ali tebe i tvoje hoću da spasim. Ti moraš srušiti veliko drveće. Iz tog drveća napravit ćeš si veliku ladju. U toj lađi napravi više spratova i prije nego dođe velika voda u-ništi ćeš sa svojima u lađu. U lađu ćeš smjestiti od svake životinj-e po jedan par i hrane za vas i za životinje."

Noa z-ah-vali dragom Bogu, dođe sa svojima u šumu, sruši veliko drveće i počne graditi lađu. Nazvao j-e tu lađu arka. (na ploču). Mnogo vremena je trebalo, dok je lađu sagradio, jer je morala biti jako velika.

Ljudi su u početku promatrali Noa, a znatiželjni su ga pitali, šta on to radi. N - oa im je pripovijedao o Božjoj zapovijedi i opominjao ih, da se poprave. Ali zli ljudi su se samo smijali i govorili: "Mi još nismo vidjeli Boga, Nama nije još ništa govorio; dakle nije istina, da ima Bog. Ako i postoji Bog, onda se On uopće ne brine za ljude. Uostalom, z-ar ti ne govoriš uvijek, da je Bog dobar i da rado oprašta sve grijehe ? Što ti Noa naklapaš, to nije istina. Ti si sigurno promašio silj. To se vidi i po tome, što gradiš lađu na brdu . Ho-će li ta tvoja lađa plivati u tom malom potočiću?" Tako su govorili zli ljudi, smijali se Nio i bili još gori.

Noa se nije dao pobuniti. On je i dalje gradio, a k-ad je bio gotov, složio je najprije unutra hranu z-a životinje, a onda utjerao životinje u lađu. Na svršetku uđe i sam s obiteljju u arku, zabravi vrata, da voda ne prodre u lađu.

Naskoro je počela padati kiša. Padala je jedan dan i onda još jedan . Zločesti su se ljudi još uvijek smijali i dalje griješili. Padalo je i treći i četvrti

dan. Potočići su postali rijeke. Na livadama i oranicama stajala je voda. Sa putova tekla je voda u kuće. I još uvijek nije prestajalo padati. Tada su ljudi mislili na ono, što im je N - oa govorio , ali su se još uvijek nadali, da će kiša skoro prestati. Ali kiša je i dalje padala. i voda se digla preko kuća i preko najveće-g drveća. Mnogi su ljudi trčali na brda, da se spase. Sada su svi mislili na svoje grijehe, kajali su se, molili dragog Boga za oproštenje i vapili Bogu za pomoć. No sada je već bilo prekašno. Voda je v-eć b-ila narsla i preko najviših brda, i svi su se ljudi morali potopiti. Jer je Bog radi grijeha potopio sv-e ljude, zato tu poplavu nazivamo opći potop (na ploću).

Noi i njegovima nije se ništa dogodilo. Voda je dizala njegovu arku i nosila je, dok nije iza mnogo tjedana voda opala. Tada je N -oa pustio i životinje iz arke i sa svojima se zahvalio dragom Bogu što ga j-e spasio.

Ovo, što sam vam sada pripovijedao, v-rlo je žalostan događaj. Iz njega vidimo, kako Bog kažnjava grijeh proti šestoj zapovijedi.

Najžalosnije je od svega, da su du-še m-nogih ljudi, koji se za svoje grijehe nisu pokajali, došle u pakao.

XIX. S E D M A Z A P O V I J E D :

1. Vlasništvo. 2. N - aša vlasništvo. 3. Tuđe vlasniš tvo. 4. Nađene stvari. 5. Poštenje. 6 . Ne ukradi!

Dodatak: Višnja. Sv. Martin. Savjesnost.

1. Vlasništvo:

U raju je bilo sve - ga dosta. Adam i Eva mogli su u zeti što su htjeli. Još i danas imade krajeva u kojima se bez pitanja m-ože uzeti drva i voća, koliko se koće. Tako je u prašumama.a

U našim krajevima je drugačije. Sve stvari (izuzevši zrak i sunce) pripadaju nekom čovjeku. To je njihovo vlasništvo . Svaka kuća ima vlasnika, svaka livada pripada nekome, svako je polje vlasništvo ovog ili onog seljaka. Hrana sa livada tre-ba za hranu krava. Na polju je čovjek radio: orao je, kupio sjeme i sijao pa zato i pripada plod njemu. I ribe u ribnjaku imaju svoga vlasnika, i on mora mora platiti ribara, kupiti ribice i odgajati ih itd. A neki šešir leži n-a u lici n-i on nije bez gospodara, i on pripada

nekome. (Kod djece nije razvijena svijest vlasništva. Osobito ako se radi o stvarima koje pripadaju drugima. Zato je potrebno ucijepiti osjećaj tuđeg vlasništva.)

I vi imate vlasništvo: vaše haljine, cipele, užina. To pripada vama, a ne drugom. Ako vam netko hoće nešto uzeti, onda se branite i s pravom se smijete braniti. Nije vam pravo, ako vam netko pojede užinu. Pamti: Svaka stvar pripada nekome.

Kako terba postupati s vlasništvom?

2. N a š e v l a s n i š t v o :

Otac se mora mučiti, da zaradi novac, da vam može kupiti odijelo i cipele, zato nije u redu ako vi svoje stvari hotimice oštećujete i derete.(S kamenjem igrati nogomet; previše se verati po drveću; ne išarati bilježnice , uništiti olovke. Kruh i drugu hranu umjereno uživati, a ne bez potrebe uništavati. Umjerenost. Ne dati, da se pokvari voće, ili bonboni,radije dati drugima.- Pamti: Svoje vlastite stvari moramo brižno čuvati i ne smijemo ih svojevoljno uništavati.

3. T u đ e v l a s n i š t v o :

Sve ,što znam da ne pripada meni, pripada nekom drugom. To je meni tuđe, to je tuđe vlasništvo. Ovo vlasništvo moram ostaviti drugom, ono se mene ne tiče. - Ako u razredu na podu leži olovka, a Dragan zna, da ne pripada njemu, onda zasigurno pripada nekom drugom.

Drveće, koje pripada vama,ne tiče vas se. Kod tog drveća vi nemate posla. Ne treba da idete ni u blizinu. Znate što se desilo Evi. Ako želite nešto imati, što vama ne pripada, onda morate moliti, da vam se to pokloni.- Trgovac i slastičar imaju stvari, koje biste vi rado imali. Biste li mogli doći k njima i moliti 10 dkg šećera? Onda valja to kupiti. Treba da to dati novac. Pamti: Svakom treba ostaviti njegovo vlasništvo.

4. N a đ e n e s t v a r i :

Što se radi, ako se ne zna, kome pripada neka stvar? U razredu na podu leži jedna gumica., koja izgleda upravo tako kao tvoja. Šta treba raditi? Ostaviti na podu? Najprije treba pogledati, da li je u pernici tvoja guma. Ako se tvoja nalazi u pernici, onda ova guma pripada nekome drugom. Pita se ili se guma preda učitelju. Na putu u školu nađe se jedno ravnalo. Treba ići pitati od razreda do razreda. Nađe se novčarka. Treba je odnijeti na Mjesni Odbor, policiji, ili u Župski ured. Iza Mise ostane u crkvi jedan kišobran, odnijeti ga sakristanu u sakristiju ili u župsku kancelariju. Pamti: Stvari koje se nađu treba vratiti vlasniku.

5. P o š t e n j e :

Kako je lijepo, kada dijete pazi na svoje i tuđe stvari i svakom ostavlja njegovo.: za takvo dijete onda velimo da je pošteno. (Vidi primjere u dodatku!) Ima mnogo poštene djece. Ja se nadam, da se među ubrajate i vi svi.- Odluka: Ja ću biti uvijek pošten. To znači: Ne ću nikada posjedovati nešto, što meni ne pripada.

6. N E u k r a d i !

No ima i takve djece, koja nisu uvijek poštena. Takva djeca ne paze na svoje vlastite stvari; a još manje na tuđe stvari. To su zla djeca.

Kad kod kuće leži nešto nezaključano(šećer, kolači it.d.) dijete toga ne smije uzeti. To treba majci za kuhanje i svi u obit-elji treba da se time zaslade i to uživaju. Neka djeca ne mogu vidjeti otvorenu posudu za šećer. Dok je majka kod kuće, dotle još iđe. Ali jao, kad nije kod kuće. Tada je često posuda za šećer kao magnet. Kako kažemo takvoj djeci? Lakoma su ili oblizava. To nije u redu, jer ostali članovi obitelji dobiju onda u kavu manje šećera, ili manje kolača. To je grijeh. Mali oblizavac- veliki kradljivac. Oblizivati se:znači: kod kuće potajno bez pitanja, uzeti nešto od jela.- Odluka: Ne ću biti oblizavac!

Ako u školi u klupi vidite komadić šećera i vi znate, da od kuće nijeste ponijeli šećera i vi ga pojedete, je li to oblizivanje. Ako netko nešto uzme što ne pripada njemu, onda je ukrao.

Ako djeca kod kuće bez pitanja uzmu nešto, ali ne od jela, razumije se da je i to krađa. Na pr.novac. Neka djeca kaže, ja to nisam ukrao, samo sam uzeo. Ako ono, što je dijete uzelo, nije njegovo, onda je ukrao.- Dragi Bog želi da svakom ostavimo njegovo. Zato je dao i posebnu zapovijed: Ne ukradi! - Kao primjer koji će naročito zastrašiti djecu neka se pripovijeda kako je svršio Juda.

Ovdje bi se mogla obraditi i škrtost i zavist. Htjeti ukrasti, i to je grijeh.

D O D A T A K k XIX.

G r a n č i c a t r e š n j e :

Moji roditelji bili su prema djeci nada sve blagi i popustljivi, ali kad su nas ulovili u laži,onda smo osjetili svu njihovu srđbu. Jednog ljetnog dana dočao sam kući sa kitnjastom grančicom,koja je bila puna crvenih trešanja. Potajno sam je otkinuo u stražnjem susjedovom vrtu. Moja majka upita me odmah, odakle mi grančica trešnje. Uplašio sam se i u prvom strahu reknem: s našeg drveta. Tek što sam tu riječ izgovorio, sjetim se, da

naša trešnja nema crni već bijeli plod. Bio sam spreman na najgore, ali majka je šutjela. Šutjela je i izašla u smočnicu. Odšuljao sam se za njom i našao sam je kako gorko plače.

Tako plače majka, kojoj najmilijeg sina vode u tamnicu. Otvorile su mi se oči. Na mojim ustima neistina, u mojoj ruci tuđe dobro. Pao sam pred majkom na koljena, sve sam joj priznao i molio za oproštenje.

"Ustani", reče ona, " odnesi grančic-u susjedu i reci mu što si radio."

Učinio sam to. Susjed se smijao i poklonio mi trešnje, a meni je to bila pouka za cijeli život.

\+ + +

Dragi Bog traži od nas, da svakom ostavimo njegovo vlasništvo, On traži još i više. On želi, da od onoga, što imamo, poklonimo nešto siromasima. Lijepi primjer daj-e nam sv.Martin. Slijedeća je pripovijest, legenda t.j. mi ne znamo da li se je to uistinu dogodilo.

S v e t i M a r t i n :

Bila je oštra zima. Sv.Martin je jahao na konju iz grada. Na putu ga sretne prosjak, koji je bio napola go i drhtao od zime. Nitko nije imao smilovanje s tim čovjekom. Sv,Martin nije ništa imao kod sebe, ni novčića, koji bi mogao pokloniti siromahu. No, on si je znao pomoći. Uzme svoj plašt, potegne mač i rasjeće kabanicu na dvoje. Polovicu dade siromahu, koji se toplo zahvaljivao.

Po noći je sv,Martin sanjao vrlo lijep san. Sam Isus došao je k njemu. Pratila ga je velika množina anđela. Isus je nosio onu polovicu plašta, koju je dan prije poklonio siromahu. Isus reče anđelima:" Gledajte, ovim plaštem zaogrnuo me Martin."

Kratko vrijeme iza ovog sna dao se Martin krstiti, a kasnije postade i biskup. Bio je uvijek dobar prema siromasima i živio je svetim životom.

S a v j e s n o s t :

Jednog dana pošao je Ljudevit Maroka (1904-1914) sa svojim starijim prijateljem na šetnju. Bila je velika vručina. Jesen. Grožđe je bilo zrelo. Obá dječaka bila su jako žedna i prijatelj odreže dva grozda, pa jedan dade Ljudevitu, koji si je njime ugasio žeđu. Kada su stigli kući, pekla ga je savjest:" Mama, ja sam ukrao jedan grozd. Koliko on vrijedi? Hoću da se odmah vratim i popravim svoju pogrešku." Trudili su se, da ga umire. Prvom prilikom išao je na sv.Ispovijed, uzeo je iz svoje štedionice nešto novca i bacio ga u škrabicu za siromahe, jer nije znao iz čijeg je vinograda bilo grožđe.

Jednog dana podigao je u školskom dvorištu napola pogaženu mahunu povijuše. Htio ju je zasaditi u svom

vrtu. Kod kuće je pitao bojažljivo majku, je li to bio grijeh. Dobra majka raspršila je s nekoliko riječi njego-v nemir.

XX. O S M A Z A P O V I J E D

1. Istina. 2. Zašto govoriti istinu. 3. Nepromišljen govor. 4. Zašto ne lagati. 5. Osma zapovijed. 6. Zabuna nije laž. (Prevariti se, ne znači lagati).

Dodatak: Guido od Fontgalland-a. Ljudevit Manoka. Lažljivac.

1. I s t i n a :

Ponavljanje: Kajn ubija svoga brata Abela.

Bog pita Kajna: "Gdje ti je brat Abel?" Kajn odgovara: "Zar, sam ja čuvar svoga brata?" To znači, ja ne znam, gdje je moj brat. Znade li Kajn gdje je Abel? A što kaže? Jer se boji kazne Božje, ne odgovara ispravno. Da li možda zato nije bio kažnjen? Bio je kažnjen. Kako je bio kažnjen? Bog mu je rekao: " Zemlja ti ne će dati ploda, proklet da si i nigdje ne ćeš imati mira."

Božja zapovijed: Ne laži, t.j. govori uvijek istinu. Kada nešto kažete, onda neka to bude rečeno onako, kako je uistinu bilo. Kada vas nešto pita majka ili netko od pretpostavljenih, onda morate uvijek govoriti istinu.

2. Z a š t o g o v o r i t i i s t i n u ?

1. Bog znade sve. Primjeri: Adam i Eva, Kajn i Abel. 2. Jezik, na kojem će ležati sveta Hostija, ne smije biti okaljan lažima. 3. Promislite, Dragan je u razredu razbio prozor. G. učitelj ga zapita: "Je si li ti to učinio?" Šta treba da kaže? Ako kaže da je on to učinio, bit će kažnjen. A ako kaže, da on nije razbio, izbjeći će kazni, j-er ga nitko nije vidio, kada je razbio prozor. Šta treba dakle, da odgovori gospodinu učitelju? Treba da kaže, da je on to učinio. Zašto? Što čini, ako ne kaže da je on to učinio? Govori neistinu, on laže, on je neiskren. Ako Drago kaže: "Ja to nisam učinio", ne će dobiti kaznu od gospodina učitelja, ali dragi Bog ne voli djecu, koja ne govore istinu. Dragi Bog će ih zato kazniti. Ako Drago kaže: "Ja sam razbio prozor", ondad će ga gospodin učitelj uistinu kazniti, ali dragi Bog će Dragana on -da voliti i nagradit će ga. Šta više vrijedi? Drago će biti mnogo veseliji i sretniji, ako bude govorio istinu.

Pam -ti: Mirna savjest bit će nagrada onomu, koj-i govori istinu.

Odluka: Uvijek ću govoriti istinu. /Primjeri o savjesnoj djeci. Vidi dodatak./

3. Nepromišljen govor :

Sva djeca nisu tako dobra. Neka se djeca izgovaraju na drugo dijete, kako su to,radili i Adam i Eva, kad su sagriješili. Neka djeca odgovaraju zaobilazno, jer da kažu istinu, osramotili bi se. Neka djeca uopće ne misle, da govore neistinu, osobito onda, kad bi se radi svojih riječi osramotili, ili kad bi htjeli svojim riječima pokriti svoju sramotu ili grijeh, ili ako će od laži imati koristi. U takvim slučajevima djeca će lakše pronaći laž, nego miš rupu. Osobito treba da djevojčice na to paze. Imađe djevojčica koje lažu,a onda vjeruju svojoj izmišljenoj laži. Zato treba uvijek promišljati . Postoji samo jedan lijek: uvijek se pitati :"Je li to istina? Je li uistinu tako bilo?"

Pamti: Najprije promisli, a onda govori! Naš narod lijepo veli: Ispeci, pa onda reci. Nepromišljeno ne smijemo govoriti. Ako netko promišljeno i namjerno govori neistinu, onda je to laž.

Zapovijed: Ne laži!
Ne budi neiskren, ne govori ono, što nije istina.

4. Zašto ne lagati ?

1. Bog zna sve.
2. Bog mrzi laž.
3. Koga se jedamput uhvati u laži, njemu se ne vjeruje ni onda kad govori istinu. Tko laže, taj i krade.- U laži su kratke noge: kod prvih ljudi, kod Kajna i Abela. Da pokrijemo jednu laž, treba nam sto drugih žaži. Lažljivca preziru.
4. Savjest ga opominje i ne da mu mira.

5. Osma zapovijed :

Kako glasi osma zapovijed? Šta znači krivo svjedočiti, to ću vam sad protumačiti. Svake godine dobijete u školi svjedodžbu. Na pr. Ivica dobro uči i ima iz svega 5. Mišo teško uči, a usto je i jako lijen i zato ima skoro sve 2. Kad učitelj piše svjedodžbe zabuni se i u Ivičinu svjedodžbu napiše sve 2, a u Mišinu 5. To su lažne svjedodžbe. Te svjedodžbe lažu. Nisu istinite.One daju lažno svjedočanstvo o Ivici i o Miši. Na ploču: Lažno svjedočiti = laž. Bližnji su svi ljudi. Ne reci lažna svjedočanstva na bližnjega svoga. Ne laži na druge ljude!

6. Zabuna nije laž :

Gospodin učitelj nije hotimice upisao Ivici i Miši u svjedodžbe krive ocjene, on se je zabunio. Svaki se čovjek može zabuniti, a zabuniti se nije grijeh. Zabuna nije grijeh. Jedan auto pogazi na ulici nekog dječaka. Mira vidi to iz daleka i misli, da je Tomislav iz njezina razreda došao pod auto. Tako ona pripovijeda i gospodinu učitelju. Toga dana Tomislav uistinu nije u

školi, ali on je zdrav. Taj dan je on u svatovima svoje sestre i nije ga pregazio auto. Mira se prevarila, zabunila. Mira nije lagala. Uzmimo: Mira je bila posve blizu mjesta nesreće i vidjela da nije Tomislava auto pregazio, nego nekog drugog dječaka. Da je onda gospođinu učitelju pripovijedala, da je Tomislava pregazio auto, onda bi Mira lagala. Ona bi u tom slučaju znala istinu, a ipak bi namjrno usprkos tome govorila neistinu, a to je laž. Ona bi tada dala krivo svjedočanstvo.

I kod djece se može dogoditi, da o drugom dadu krivo svjedočanstvo. Na pr.: Drago je u školi bacao u prozor. Nitko nije vidio. Mišo je također već bio u školi, ali je taj čas bio na bunaru da donese vode. Kad je gospodin učitelj pitao:"Tko je razbio prozor?", reče Drago:"Gospodine učitelju, ja sam vidio, to je učinio Mišo." Drago je lagao, on je optužio Mišu, dao je krivo svjedočanstvo o Miši. Gospodin učitelj vjeruje Draganu i kazni Mišu. No, dragi Bog zna točno, da Mišo nije kriv, i dragi će Bog Dragu kazniti strože, nego što je gospodin učitelj kaznio Mišu.

Odluka: ne ću širiti laži o drugima. Ne ću reći lažna svjedočanstva o svome bližnjemu.

D O D A T A K k XX.

Q u i d o o d F o n t g a l l a n d a :

Quidi je najveća bol bila zubobolja, a najodvratniji grijeh:laž. Zato je odlučno izjavio:"Radije ću trpjeti, nego li lažju uvrijediti Isusa." Iskrenost je bila najizrazitije svojstvo njegova značaja. Bilo mu je upravo nemoguće tajiti nešto svojoj majci.

Sa svojim bracom htio se je u rtu igrati kantama za zalijevanje. Bilo im je to zabranjeno, ali je tako veselo bilo polijevati jedan drugoga, i zato nisu smatrali ničim strašnim, da budu neposlušni. Kante su na jakom suncu postale tako vruće, da ih nisu mogli uzeti u ruke. Navečer je odgojiteljica hvalila djecu, da su bila dobra. No, Quidina iskrenost se protivila:" Gospođice, to nije istina, mi smo bili neposlušni," reče iskreno. Htjeli smo igrati s kantama, ali one su bile tako vruće, da ih nismo mogli prihvatiti."

Quido je imao mnogo sposobnosti za tehniku. Izradio je upravo majstorski mnoge male stvarčice. Najradije j-e gradio strojeve. Sanjao je o pronalasku aviona, kojim će kružiti po zraku. Jednog su dana djaca opet gradila strojeve. Majka nije bila kod kuće. Kada se vratila,reče:" Vidim, da su moji mališani bili jako dobri i to me veseli". "Majko, "reče Quido, "mi nismo bili dobri, gradili smo veliki sat i da naš sat može ići, uzeli smo iz sata u tvojoj sobi [illegible] naš sat je išao jako dobro, ali jer sam se bojao, da ćeš biti nezadovoljna vratio

sam utege."

L j u đ e v i t M a n o k a :

"Idući u školu morali su brat i seka ići kroz mračnu šumu. Margareta se bojala i bila bi radije išla po široku putu, koji je obljubljivao šumu. Ali im je majka zabranila, da ne smiju ići cestom. Nije htjela, da njezina djeca dođu u dodir s drugom djecom iz sela, jer se je bojala da bi mogla naučiti zlo. Jednog dana reče majka:"Ako danas navečer dođete brzo kući, onda ću vam pripraviti dobru užinu. Taj put djeca nisu slušala i trčala su što su bolje mogla po širokom putu."Gledaj, mama, mi smo već tu. Išli smo ravno kroz šumu. "Dobili su obećanu nagradu. Ljudevit ipak nije mogao dugo skrivati svoju pogrešku. Konačno je priznao:" Mama, mama, mi smo lagali. Išli smo oko šume, dugim putem, jako smo žurili, da brzo dođemo. Oprosti majko, ne ćemo više lagati."

L a ž l j i v a c :

"Halo! Koliko je sati," nagovoreni dobro odjeveni čovjek stao je i ispitujući promatrao je mladog derana, koji mu je zakrčio put. "Moj mladiću, to bih ti mogao reći, ali zar ti ne znaš, kako se na ulici nagovori nepoznatog čovjeka [illegible] i, kad se odnjega želi uslugu."

" Molim lijepo, gospodine, budite tako dobri i recite mi, koliko je sati?"

"E, to zvuči drugačije! Sada je točno za pet minuta sedam."

"Najljepša hvala!"

Smješeći se nastavi gospodin svoju šetnju. Ali Erihu postalo je vruće i hladno, kada je razabrao, d-a je i opet zakasnio. Točno u sedam sati morao je biti kod kuće. Za pet minuta, koliko je manjkalo do sedam sati nije mogao stići kući. Od parka, kamo se došao igrati, pa do kuće trebalo je najmanje 2o minuta. "Oh", uzdisao je dječak"bit će opet neprilike.Još nije roditeljima bilo sve u redu od zadnje varke, kada je prije nekoliko dana htio majci dokazati, d-a na njegovim hlačama pukao šav, mjesto da je otvoreno priznao, da je hlače poderao, kada se je verao preko ograde. Ne, danas nije smio ponovo razljutiti roditelje. Ne, to ne smije za cijeli svijet! Ali, kako da se ispriča? Šta da kaže? Šta da učini? Razmišljao je dječak i počeo trčatil Trčao je nekoliko metara, a onda ne mareći na blato, padne namjerno na ulicu. Napola se podigne, podupre se na lakat i gledao je niz ulicu u pravcu kojim je došao.Odandle se je dosta polako približavao jedan auto, bio je otvoren, a za volanom je sjedila jedna gospođa. U trenu, pređe njegovim licem obješenjački podsmjeh, ali odmah iskrivi svoje lice i namještao se kao da će plakati. Pri tom je kada je auto došao do njega, mahao rukom po zraku i vi-

kao;" Halo," gospođa zaustavi svoj auto, "No, što ti je?" pitala je gospođa iz auta.

"Teškom mukom digne se Erih. Plačućim se glasom tužio: "Tako sam si jako ozlijedio nogu, molim vas povezite me."

"O, dođi, dođi! gdje stanuješ?"

Erih označi ulicu i kućni broj jednog njegova prijatelja, koji je stanovao blizu njega. Tamo roditelji ne će vidjeti da je izašao iz auta. Izračunao je, da će tako stići kući s malim zakašnjenjem, a za takvu će malenkost malo otac i majka zažmiriti na jedno oko. Toliko se je veselio svojoj dosjetljivosti i nadu.. uspjelom varkom, da se je za vrijeme vožnje morao jako truditi, da mu uspije pokazati se ozbiljan i kojiput zajaukati, pretvarati se, da ga boli.

Kad su se približavali naznačenoj kući usporila je gospođa vožnju i pitala:"Jesi li ovdje?"

Mjesto odgovora, provali Erih naglo vrata i na njeno zaprepaštenje iskoči glasno vičući, iz auta, iako auto još nije stao.

"Takav.." povikala je gospođa i htjela dati oduška svom zaprepaštenju, ali jaka vika zagluši joj glas.

"pomoć, moja noga!" Pomoć, vikao je i zavijao Erih, ali sada nije lagao. Radi svoga nepromišljena skoka iz auta, na ravni pločnik poskliznuo je pao i pri tom je slomio nogu u zglobu. Mladog su grešnika otpremili njegovoj kući ispravili nogu i metnuli u šinju. Dok se sve to uredilo, imao je Erih velike boli. Nitko mu ih nije mogao uštedjeti, jer mu se morala pružiti prva pomoć. Nisu to bile jedine i posljednje boli. Boljelo ga je svaki put kad se je nešto na nozi radilo.Tjednima je tako bilo. Erih je imao vremena i prilike da razmišlja: da se vozi bolje, kad se kaže istina ,pa i onda kada prijeti kazna; koju je konačno sam zaslužio. Tako je bio izliječen - davno prije- nego li je zarasla noga i prije nego je mogao bodati, trčati i skakati- od svoje podmukle mane.

Nikada više nije Erih lagao.

XXI. C R K V E N E Z A P O V I J E D I

1. Zapovijedi Božje. 2. Crkva. 3. Zapovijedi crkvene. 4. Najvažnije crkvene zapovijedi. 5. Petak. 6. Drugi dani nemrsa. 7. Primjeri. 8. Djeca neka čine druge žrtve.
Dodatak: Post muslimana.Zapovijed posta. Hrabri dječak.

1. B o ž j e z a p o v i j e d i :

Mi već poznamo 10 zapovijedi Božjih. Zašto se zovu Božje zapovijedi? Jer ih je dao Bog. Kome ih je dao? Moj-

siji na brdu Sinaju. Jesu li te zapovijedi vrijedile samo za Mojsija i za Izraelce? Za sve ljude na zemlji; za sva vremena. Isus je izričito rekao, da te zapovijedi vrijede i za nas.- Pripovijedaj kratko zgodu, kako je jedan mladić došao k Isusu i pitao ga: Šta mora činiti da dođe u nebo? Isus je rekao;" Idi i drži zapovijedi."

2. C r k v a :

Prije, nego je Isus uzašao na nebo, dao nam je muževe, koji će nas poučavati, kako ćemo doći u nebo. To su bili, apostoli. Tko nas sada uči, šta moramo činiti? Svećenici. Svećenike postavlja i šalje ili Papa ili biskup. Svećenici izvršuju ono, što zapovijedaju biskupi ili Papa. Papa i biskupi postavljeni su od Boga i što oni kažu, ne govore kao obični ljudi, nego u ime Božje. Bog im daje misli, šta da zapovijedaju drugima. Papu i biskupe možemo jednim imenom nazvati: Crkva.(Da se tu razumijeva samo učeća i zakonodavna Crkva, ne treba tumačiti.)

Pamti: (Na ploču): Papu i biskupe nazivamo Crkva.

3. C r k v e n e z a p o v i j e d i :

Kad Papa i biskupi nešto zapovijedaju, onda se također kaže:Crkva zapovijeda ili zabranjuje. Ono, što zapovijeda, to je crkvena zapovijed. Kako ima Božjih zapovijedi, tako ima i crkvenih zapovijedi. Jer su t-e zapovijed i dane u ime Božje, moramo ih držati kao i zapovijedi Božje.

Pamti: Moramo držati i crkvene zapovijedi. Držat ćemo sve crkvene zapovijedi.

Ima više crkvenih zapovijedi. Dvije već znate. Čuli ste ih kod treće zapovijedi Božje. Kako glasi ta zapovijed? Spomeni se da svetkuješ dan Gospodnji. Koji su dani Gospodnji? Samo nedjelje? I blagdani. Druga crkvena zapovijed glasi:Slušaj pobožno svetu Misu u nedjelju i ostale zapovjedne blagdane. A prva: Svetkuj zapovjedne blagdane.

4. N a j v a ž n i j e C r k v e n e zapovijedi:

Ima 5 drugih zapovijedi crkvenih. Najvažnije ćemo naučiti napamet. Treća glasi: Posti zapovjedne poste. Odmah ću vam to rastumačiti. Četvrta vrijedi za vas tek od slijedeće godine: Svake se godine najmanje jedamput ispovijedi i o Uskrsu pričesti.(Petu zapovijed neka djeca uče u trećem odjeljenju.)

5. P e t a k :

Koji dan se ne smije mrsiti, to jest koji je dan nemrsa? Svaki petak. To znadu skoro sva djeca. Šta kuha maj-

ka u petak? Šta se u petak ne kuha i ne jede ? Pamti: petkom se ne smije jesti meso.- Kada se ne smije jesti mesa, to se onda zove nemrs. (Na ploču:ne jesti meso=ne mrsiti.) Zašto baš u petak ne smijemo jesti meso? Zašto moramo upravo u petak obdržavati nemrs? Šta se je dogodilo jednog petka? Jednog petka umro je Isus na križu za nas ljude. Jer je Isus toga dana za nas učinio tako veliku žrtvu, treba da i mi tog dana učinimo iz ljubavi prema Isusu jednu malu žrtvu. Ova se mala žrtva sastoji u tom, da u petak ne jedemo mesa. Je li ta zapovijed teška? Dakako, da nije. Drugi narodi, koji nisu kršćani moraju pridonositi još veće žrtve. (Vidi dodatak: Post muslimana.) Osobito zamdjecu nije žrtva, ako u petak ne dobiju mesa. (Vidi dodatak Quido od Fontgalland-a). Djeca se vesele,kad u petak dobiju slatka jela. (Savijaču od maka ili jabuka ili čak nabujak) Zato treba da djeca strogo drže petke i ne prekrše ih. Kada budete jednom veliki, onda će vam često biti i teško, ne jesti u petak mesa. Zato već sada odlučite: nikada ne ću u petak jesti mesa.- Pamti: Ne ću nikada u petak jesti mesa! (Crtež br.6).

6. D r u g i d a n i n e m r s a :

Osim,petka ima još četiri druga dana u godini, kada ne smijemo jesti mesa: Pepelnica, Velika Subota, Badnjak i dan prije Bezgriješnog Začeća.- Pamti: Na sve petke, na pepelnicu, na Veliku Subotu, na Badnjak i dan prije Bezgrešnog Začeća ne smijemo jesti mesa.

Tko na te dane jede mesa, prestupa zapovijed i čini grijeh.

7. P r i m j e r i :

Jeste li do sada obdržavali ovu zapovijed? Promislite, jeste li u petke jeli mesa? Nekoliko primjera. Čujte jedan događaj iz života sv.Klementa Marije Hofbauera (Vidi dodatak). Drago nije u petak jeo mesa. Imao je pravo, Promislite, djeco, da li bi Drago učinio grijeh: da je u petak jeo mesa? Dragi Bog mu je dao majku, majka mora znati što će kuhati i zašto baš u petak kuha meso. Ne bi bio grijeh da je Drago u petak jeo meso. Žrtva koju je Drago pridonio, bila je posebno velika žrtva i dragi je Bog tu žrtvu i posebno nagradio. Dakle, kada vi u petak dođete iz škole i majka metne za ručak na stol mesa, možete jesti i time ne griješite.

Drugačije stoji stvar kod Hilde. Ona je u petak išla u mesnicu, da kupi mesa i mesar joj je poklonio malu kobasicu. Ona zna, da je petak, ali , jer već dugo nije jela kobasice, pa ju jako želi, jede ju. Hilda nije učinila žrtvu, ona je sagriješila. Mirko dođe poslije podne iz škole. Nema nikoga kod kuće, a on je jako gladan. U smočnici nađe komadić mesa. Kad je bio sit,onda se sje-

tio da je Pepelnica.

Ružici je majka u školu za užinu spremila žemičku sa kobasicom. Kada je Ružica pola pojela, rekla su joj djeca: "Danas je petak." Ružica smije sada onaj zalogaj što ga ima u ustima, mirno pojesti. Zatim neka kobasicu zamota u papir i spremi za sutradan i neka pojede samo žemičku, onda je učinila žrtvu.

8. D j e c a n e k a č i n e d r u g e žrtve:

Vidite, kako je mali Quido od Fontgalllanda volio Isusa! (Vidi Dodatak). Jer njemu nije bila žrtva ne jesti mesa, zato je činio druge žrtve. Tako treba da čine djeca, kojima nije žrtva ne jesti mesa. Isusu za ljubav neka doprinesu kakvu drugu žrtvu. Na pr. kada majka u petak napravi kolače s trešnjama, onda je Pavlu najveći blagdan. Kada majka donese na stol zdjelu s kolačima, Pavao prvi uzima. On hoće da dobije najveće komade i pojede četiri do pet komada. I Pavle treba i može iz ljubavi prema dragom Isusu učiniti žrtvu. Neka ne uzima prvi; neka ne posiže za najvećim komadima; mjesto pet komada neka pojede samo tri, jer i sa toliko će biti dovoljno nahranjem.

Hinko je od ujaka dobio tablu čokolade. On bi je najradije odmah i to sam pojeo. Ali ne, on čini žrtvu i da-de jedan dio svome bratu Perici, drugi dio spremi i uzme svaki dan samo komadić. Hinko je Bogu za ljubav učinio žrtvu i Bog će ga zato nagraditi.

Pamti: <u>Bogu za ljubav treba da činimo žrtve</u>. Ja ću Bogu za ljubav činiti žrtve.

Neka su djeca izbirljiva. Ona hoće samo ono jesti, što im se sviđa, svoje omiljelo jelo. To nije u redu. Bolesna djeca često ne osjećaju potrebu za jelom. Zato je u redu, da im se kuha ono što žele, ali ako je dijete zdravo, onda treba da jede od svega, što se donese na stol. Ako majka skuha nešto, što vam se ne sviđa, onda ne smijete napraviti kiselo, lice, bez riječi, Bogu za ljubav treba učiniti malu žrtvu i jesti i od onoga što se ne voli. Nad takvim će se djetetom razveseliti dragi Bog.

Nikola je dobio batina od svoga brata Miše. Mišo je počeo. Nikola mu nije vratio. Izbjegavao je svađu. Učinio je žrtvu, svladao se. Nikica je dapače Miši poklonio krušku. Lijepo je to bilo od ~~xxx~~ Nikice. Dragi se je Bog tome radovao.

Današnji se ljudi boje žrtava; oni ne će da se svladaju; žele imati sve, što vide. Nije moguće, da čovjek sve ima, zato jer se ljudi ne znaju svladati ima danas tako mnogo mladenačkih razbojnika i nitkova.

Jedna od prvih zadaća vjeroučitelja jest odgajati u djeci smisao za žrtvu. U tom su pogledu nažalost i današnje majke potpuno slijepe. One ne će ništa da od-

biju svojoj djeci. Sve im daju i nabave. Prije godina rekla mi je jedna majka za svoju kćer: "Moje dijete mora imati sve." Kao da je princeza, a bila je obično radničko dijete. Kad je kasnije valjalo uzdržavati petero djece, nije joj se više moglo dati sve. Koliko je borbe bilo upravo s tim djetetom. Već sa 15 godina morala je ta djevojčica imati obožavatelja. Zato je danas tuberkulozna i liječnici su izgubili svaku nadu. Za završetak čitaju se crkvene zapovijedi.

D O D A T A K k XXI.

P o s t m u s l i m a n a :

Pred svoj glavni blagdan "Bajram" muslimani poste najstrože cijeli mjesec dana. Taj post zna pasti u vrijeme najveće ljetne žege. Kroz cijeli taj mjesec ne smiju muslimani uzeti u se ništa od ranog jutra do zalaza sunca. Ne smiju jesti, ne smiju piti ni običnu vodu, dapače ni pušiti.

Teška je ta zapovijed. Od tog posta osobito mnogo trpe siromaci i radnici, koji moraju teškim radom kruh zarađivati. Uza sve to muslimani jako savjesno obdržavaju tu zapovijed. Mi, katolici ne moramo tako strogo postiti, pa ipak mnogi ne drže ni taj laki post.

Z a p o v i j e d p o s t a :

Najveće mrtvenje bilo je Quidu od Pomtgallanda jesti meso. Samo uz veliko svaldadavanje mogao ga je jesti. Jednog dana vratio se sa šetnje tih i zamišljen. Nije to bilo kod njega običaj. Odgojiteljica primjeti da nešto nije u redu. Skine mu čarape. U cipeli je imao kamenčiće, noga je bila crvena i natekla, a čarapa poderana.

Quido nije ništa rekao, tek navečer priznao je sve majci: "Metnuo sam kamenčiće u cipelu, jer je danas petak. Ja danas nisam morao jesti mesa, ne bih imao nikakove žrtve da je prikažem dragom Isusu. Ali mama, nemoj to nikome pripovijedati.

H r a b r i d j e č a k :

Sv. Klement Hofbauer imao je velik upliv na dječja srca. Jednom reče on jednom malom dječaku, koji se zvao Drago, a bio je sin dvorskog savjetnika: " Drago, crkvene se zapovijedi moraju strogo držati, zato se u petak ne smije jesti meso. Tu malu žrtvu činimo iz ljubavi prema našem dragomSpasitelju Isusu, koji se je u petak žrtvovao za nas na križu." Drago pođe kući, a jer je opet u petak na stolu bilo meso reče odlučno: "Dragi oče, danas ne ću jesti mesa."

"Zašto?, pitao je otac.

Drago odgovori: " Jer je petak, a Crkva u taj dan, kad je Isus za nas na križu umro, zabranila je jesti

meso."

"Tko ti je to rekao?"srdito je pitao otac.

"Pater Hofbauer", odgovori dječak.

Otac mu zapovijedi da jede. Dječak je ustrajno molio, da mu dopusti odreći se danas mesa. Radi te molbe otac se razžesti i grubo otjera dijete od stola:"Gubi se odmah ispred mojih očiju, i danas ne smiješ ništa jesti!" Drago odmah ode od stola i pripovijedi majci što se dogodilo. "No, ja ću ti skuhati tjesteninu,"reče majka, jer joj jebilo žao djeteta. Drago odbije i to jelo i reče:" Ne, majko, otac je rekao, da ne smijem danas cijeli dan ništa jesti,a oca valja slušati, jer P. Hofbauer je rekao:"Djeco slušajte svoje roditelje!" Mogu izdržati i bez jela."

Plačući otrči majka svome mužu i predbacivala mu je šta to radiš? "Zar hoćeš, da Drago cijeli dan gladuje i da oboli, meso ne jede, a neće ni tjesteninem jer si ti rekao da ne smije ništa jesti cijeli dan.

Ova poslušnot toliko se svidjela ocu, da je pozvao Dragu i rekao mu:"Od sada u petak više ne ćeš dobiti mesa; ali sada jedi tjesteninu." Od tog dana nije više nikada petkom bilo na stolu meso.A od tada je otac toliko poštivao slugu Božjeg, da je sam vodio svog sina u crkvu, da kod svete Mise služi P. Hofbaueru.

XXII. G L A V N I G R I J E S I

1. Oholost.2.Škrtost. 3. Bludnost(kod šeste zapovijedi) 4. Zavist (kod V.zapovijedi) 5. Neumjerenost u jelu i pilu.(kod V.zapovijedi) 6. Srdito st (kod V.z) 7. lijenost.

Dodatak : Dijete Elizabeta. Nezasitnost. Igrao se rata i postaje junak.

Oholost,škrtost i zavist i srditost mogu se obraditi i kod pete zapovijedi, ali dobro je da ih vjeroučitelj posebno obradi. To je korjenje, iz kojega može izrasti šikarje grijeha. Ako se korijenje odmah na početku obrezuje, onda kasnije nema više toliko snage.

1. O h o l o s t :

Anđeli i pad anđela. Anđeli nisu htjeli služiti dragom Bogu. Smatrali su, d-a slušajući ponizuju sebe. Bili su umišljeni zbog svoje moći i jakosti.- I neka djeca su umišljena. Djevojčice da su lijepe, da imaju lijepe pletenice, lijepe haljine, cipele, da je njihov otac velik gospodin, da ima čak svoj auto i t.d. Dječaci si umišljaju zbog nožića, sata, kada su vješti u tjeranju dvokolice, u veranju po drveću, u nogometu i t.d.

Kako se kaže onome, koji si nešto umišlja? On je umišljen, samodopadan, ohol, nadut. A to nije u redu. To je grijeh. Nemamo razloga da budemo oholi, jer sve što imamo, sve je Božje. Dragi nam Bog može za kratko vrijeme sve uzeti. Paun (crtež) je radi svog nadutoh hoda slika oholosti. Primjeri o svetoj djeci, vidi dodatak.
Pamti: Zbog nečega ne ćemo sebi utvarati. Sve što imamo, dar je Božji.

Osobito ćemo dobri biti prema sirotinji (crtež br 7.)

2. Š k r t o s t :

Mnoga djeca ne će nikome ništa dati. Škrtost je ako se sirotinji ne će ništa da d -ade. Takvoj se djeci kaže da se tvrda srca. Gledajte, kakovi su bili sv. Martin i sv. Elizabeta. (Dodatak) crtež: davao na vreći novca.

Do čega dovodi škrtost. Primjer: Juda. Pamti: Od svoga vlasništva treba da i drugom (sirotinji) nešto poklonimo.

Odlika: Rado ću od svoga pokloniti nešto siromašnim ljudima.

3. B l u d n o s t k o d VI. z a p o v i j e d i:

4. Z a v i s t kod V. z a p o v i j e d i :

5. N e u m j e r e n o s t u j e l u i p i ću:

Nekoj djeci nije nikad dosta. Kažemo, da su nezasitna. Vidi Dodatak). Ima djece, kojoj nikada nije dosta jela. Ona grabe više, nego što mogu pojesti, Imaju veće oči nego želudac. Ne jedite previše! Jedite umjereno i znajući zašto.

Neumjerenost u jelu i pilu škodi duši. (crtež br. 8.)
Pamti: Ne ću previše jesti.

Neka djeca opet ne će ništa da jedu. Mora ih se moliti, da uopće dotaknu žlicu. I to je grijeh. Ako se ništa ne jede, bude se bolestan. Treba se svladati i jesti kod svakog obroka i čekati da vas se tjera da jedete.
Pamti: Kod svakog obroka ću jesti.

6. S r đ b a :

Šesti glavni grijeh je srditost. (Slika: Kajna. Abel nije ništa radio svome bratu Kajnu, a ipak se Kajn srdio na Abela. Kako stišće pesnicu na Abela? Kako pravi mrko lice?) Djeca su često jako srdita. Kada se ne udovolji njihovoj volji, onda viču i plaču i udaraju nogama o pod. Kako je to ružno! - Kad se neka djeca o nešto udare, zacrvene se kao puran i počnu vikati: Kako je to nezgodno. Ako se takvu djecu nehotice ozlijedi, onda odmah udaraju natrag. Tako su bedasta! Nije to uopće namjerno učinjeno. - Ne smijete postati srditi ni onda, ako vam drugi učine nešto usprkos, ako vam namjerno prouzroče bol

i viču na vas. Mislite na dragog Isusa! Šta su mu sve učinili Židovi i vojnici? Uhvatili su ga, bičevali, trnjem okrunili, razapeli, rugali su mu se i sramotili ga. Isus je kod svega ostao miran, nije rekao ni jedne riječi. On je molio za svoje neprijatelje. Tako treba da činite i vi. Pamti: Ja se ne ću ljutiti.

Odluka: Iz ljubavi k Isusu sve ću strpljivo podnositi, pa makar mi drugi učinili nešto na žao.

7. L i j e n o s t :

Dijete, koje ne će da moli, koje ne će da uči, i koje ne će da ide u crkvu, takvo je dijete lijeno. Hoće li lijena djeca doći u nebo? Ne. Slika lijenosti je puž, koji je uvijek na istom mjestu. Crtež br.9.)

Pamti: Ja ću rado činiti dobro. Rado ću vršiti svoje dužnosti ne čekajući opomenu. Pokajanje i odluka. Naučiti napamet glavne grijehe.

D O D A T A K k XXII.

M a l a E l i z a b e t a (oholost)

Kad su je doveli iz Mađarske, bila je još vrlo malena. Znala je da se mora jednom udati za Ljudevita, sina vojvode. Kada je na njemu otkrila nešto što joj se svidalo, onda ga je hvalila, ali nije se bojala, ako je to bilo potrebno i ukoriti ga.

Njezini ljubimci bili su siromasi, kojis u svaki dan dolazili na vrata dvora. Elizabeta je otkidala sebi hranu, sakrivala u pregaču, jer nisu svi na dvoru imali razumjevanja za njezina djela ljubavi i dijelila je sirotinji.

Ljudevit, sin grofa, bio je gotovo uvijek s njom. Rekla mu je: "Vidiš Ljudevite, Isus dolazi svim ljudima, bili oni odličnog ili niskog roda. Zato ni mi ne smijemo biti ponosniji od njega." Tako je polagano i L - judevit postao svet čovjek.

Tko je svet, preobražuje i druge u svece. Tako budi i ti uzor i poticaj svojim drugovima!

N e z a s i t n i k (škrtost)

Priča pripovijeda o jednom kralju. Bio je vrlo bogat, no nije mu to bilo dosta. Želio je, da sve, što dotakne postane zlato. Želja mu je bila ispunjena. Kralj se silno veselio mnogom zlatu. Cijeli su dan morale njegove sluge i vojnici donositi kamenje. Kralj bi se dotakao kamenja i ono bi u trenu postajalo zlato.

Cijeli dan nije kralj sebi priuštio vremena da se odmori ili da nešto jede. Konačno, kad je nastao mrak, imao je već dosta zlata i htio se odmoriti. Sluge prostru stol. Kralj ga dotakne, pa i on postane zlato.

Donijeli su tanjure. Kralj ih dotakne,pa su i tanjuri postali suho zlato. Sve se je sjalo i caklilo. Tako nešto krasno nije još nikada vidio. Donijeli su i jelo. Kako je fino mirisalo? Prinese prvi zalogaj ustima - strašno!- pretvorio se u suho zlato. I , sve što su sluge donijele, pretvorilo se u zlato. I tako je unatoč svoga bogatstva kralj morao umrijeti od gladi. Lakomost mu je donijela smrt.

I g r a o s e r a t a i p o s t a o j u n a k

(srditost)

Alojzije Gonzaga bio je kneževski sin i prestoljonasljednik. Sva posluga i vojnici na dvoru morali su ispunjavati njegove želje. Bio je zdrav, učio je lako, imao je oca i majku i braću, a ipak je tako često bio žalostan. Koji put ga je majka našla u kapelici. Pitala ga je:" Zašto se vani ne igraš?""Šta tražiš tu u kapelici?"

"Draga majko, ne mogu se sada igrati, tražim Isusa."

"Majka mu reče:" Izaberi si konja i uči jahati. Traži si prijatelja i jaši s njim u šumu!"

Alojzije je slušao. Učio je jahati i jahao je sa svojom braćom i drugovima u šumu. Ali ni to ga nije dugo veselilo.Naskoro su ga opet našli u kapelici. Tamo ga jednom opazi upravitelj dvora i reče mu:"Prijestoljonasljednik ne smije toliko moliti. Dođi, igrat će se rata!"

Alojzije se smješio:"Ja igram svaki dan rata, ali ne sa vojnicima. Ja ratujem sa svojom srdbom." Zašto ratuješ sa svojom srdbom? Hoćeš li da budeš kao janje?"

"Kapetane, Isus ne voli srdbu. Ja moram postati gospodar nad svojom srdbom. Od srdbe dolazi do psovke i do svađe."

Kapetan je šutio. Šutio je i Alojzije. Svi Gonzage bili su srditi. I on je to baštinio i mislio je:" Moram odložiti srdbu, inače ne ću naći put k Isusu. Svaki put ću kleknut pred križ i tužit ću se Isusu, koliko sam puta bio srdit."

Svi su vidjeli, kako se Alojzije morao boriti sa srdbom. Ali su vidjeli i to, kako je bio hrabar i kako je sve bliže dolazio Isusu.

XXIII. I S U S K R I S T S P A S I T E L J

Ova kateheza je ponavljanje iz lanjske godine. Ako vrijeme dopušta, neka se razdijeli na više jedinica: Navještenje, rođenje, pastiri, sv. Tri Kralja,it.d. Vidi svezak I str. 57- 79.

Tri godine hodao je Isus sa svojim apostolima po židovskoj zemlji. Pripovijedao je tako lijepo, kako ni

jedna čovjek ne može pripovijedati. Svuda je pomagao siromasima i bolesnicima, kako to i opet ni jedan čovjek ne može. On je i tako sveto živio, da su svi pametni i dobri ljudi mogli spoznati jasno, da je dragi Isus, svakako pravi čovjek, ali i pravi Bog. On je sam rekao ljudima, da je Sin Božji. Da mu to vjeruju, činio je mnoga čudesa. Kad su ljudi vidjeli čudesa, onda su mnogi i vjerovali, da je On Sin Božji, ali ne svi. Zašto ne? Onda je bilo među ljudima i zločestih, kojima je Isus predbacivao njihove grijehe. Ali oni se nisu htjeli popraviti. Isus im je često rekao, da će radi svojih grijeha doći u pakao. Drugi su opet bili zavidni Isusu, jer su ga ljudi mnogo voljeli i za njim išli. Ovi zli ljudi lagali su na Isusa, grdili su ga i radili o njegovu životu. Djeco, kako zločesti su bili ti ljudi. Htjeli su ubiti dobrog nevinog Isusa, koji je svakome samo pomagao i nikome nije ništa na žao učinio.

Isus je sveto znao. Kad je opet jedamput došao židovski blagdan, važam, rekao je svojim učenicima:" Evo idemo u Jeruzalem, i sve će se ispuniti, što su proroci pisali za Sina čovječjega. On će biti predan neznabošcima ismijan, zlostavljan i popljuvan. Bičevat će ga i ubiti. Ali treći dan će uskrsnuti." (Lk.18,31-33.)

I z g u b l j e n i n o v č i ć :

Prije 14 dana davao se za djecu jedan lijepi film. Hinko je dobio od svoje majke novac, da ide u kino. Od velikog veselja igrao se Hinko na putu u školu s novcem kao s kakvom loptom. No jedamput mu je pao; ali jao, pao je kroz željezne rešetke u kanal. Veći dječaci čeprkali su šibom po kanalu, ali novac se nije pokazao. Hinko je plakao, jer nije mogao u kino. Slučajno je prolazio ujak Franjo; on je utješio dječaka i dao mu novac za kino. Tako je Hinko mogao na lijepi film, iako je izgubio novac.

I ljudi su izgubili pravo na nebo, i nisu više mogli doći u nebo. Ali našao se netko, tko je za ljude isplatio cijenu, da nam se nebo opet može otvoriti. Tko je to bio? Isus Krist. Čime je platio? Dao je svu svoju krv, sav svoj život, da se mi spasimo. I po smrti Isusovoj na križu nama je nebo opet otvoreno.

Pamti: Isus je htio trpjeti i umrijeti, da nas oslobodi od grijeha. Zato nazivamo Isusa Spasitelj ili Otkupitelj.

D O D A T A K k XXIII.

V o d i č :

Prije godina pripovijedalo se nešta čudnovato o vodiču jedne karavane.

Nestalo su zalihe vode, a pustinjsko sunce je palilo. Ljudi su postali [illegible] i uznujani. Ali najednom ug-

ledaju u daljini palme. Pozdravljala ih je jedna oaza. Htjeli su skrenuti s puta, kojim ih je vodio vodič, ali on ih je suzdržavao.

" To je samo igra zraka" , reče on. Najprije mu nisu vjerovali, ali onda su se sami osvjedočili. Nisu dugo išli, kad im se i opet, ali jasnije nego prije, učinilo da vide palme i zelenilo i čuju žuboriti izvor.

I opet su htjeli napustiti vodiča. Silom je morao nestrpljive putnike zadržati uza se. Ali jedan od najuzrujanijih povuče revolver i ubije vodiča. Već padajući označio im je rukom pravi put:"Ljudi, ovuda idite, inače ste izgubljeni."

Isus je kao vodič i nama pokazao put.

XXIV. I S U S O P R A Š T A G R I J E H E

1. Isus ozdravlja uzetog.2. Isus čini čudo.3. Grijehe oprašta Bog. 4. Isus je često opraštao grijehe.5.Isus ima vlast opraštati grijehe.

1. I s u s o z d r a v i u z e t o g :

Da nam Isus može oprostiti grijehe i da nas od njih može osloboditi, pokazao nam je, dok je živio na zemlji.

Jednom je Isus naučavao u jednom gradu. U tom je gradu živio teško bolestan čovjek. Nije mogao micati svoje noge, bile su ukočene. Zato nije mogao ni stajati ni hodati.

Svi poznajete gospodina B...., kojega za lijepa vremena njegova žena i kćerka u kolicima voze na šetnju.Kako kažemo takovu čovjeku, koji ne može stajati i hodati? On je uzet (napisati).

Ovaj uzeti i njegova rodbina doznali su za Isusa,da je jako dobar, da rado pomaže i da može ozdraviti.Zato su ga njegovi prijatelji položili na nosila i ponijeli Isusu. (Napisati i nacrtati.)

Isus ovaj put nije pripovijedao vani, u prirodi, nego u jednoj kući, po svoj prilici u jednoj većoj sobi. Bilo je jako mnogo slušatelja, jer svi su htjeli Isusa vidjeti i čuti.Postala je soba premalene i ljudi su se gurali pred vratima. I kada su ljudi došli s uzetim,nitko im nije htio napraviti mjesta. Što da učine? Palo im je nešto na pamet. Na istoku ne pada kiša tako često kao kod nas. Imaju malo drva i zato ne mogu graditi krovove kao mi. Tamo se kuća gradi ovako:nazidaju se 4 zida, gore se polože poprijeko grede, preko greda unakrst daske(sve nacrtati,) a na daske nabije se blato,ilovača. To je cijeli krov, koji je otporan i prema najjačoj i najduljoj kiši i ne propušta vodu. Na taj krov vode iz vana stepenice.

Ovim stepenicama odnijeli su prijatelji uetog na krov, odgrnuli sloj zemlje, odstranili nekoliko dasaka i mogli su vidjeti u dvoranu u kojoj je dragi Isus propovijedao. Kroz ovu rupu spustili su na konopcima nosila sa uzetim i to ravno pred Isusa. Isus je presto propovijedati. Sve je utihnulo kao u mišjoj rupi, i svi su čekali, što će se sada dogoditi. Isus je ljubezno pogledao bolesnika i rekao je:"Opraštaju ti se tvoji grijesi." Jer su se svi začudili na ove susove riječi, reče Isus:" Da znate, da imam vlast na zemlji opraštati grijehe", a onda reče uzetone:"Ustani, uzmi svoj odar i idi kući." I bolesnik se digne. Mogao je stajati. Nitko ga nije morao držati, noge, koje već godinama nisu mi jedan korak učinile bile su tako jake, da je mogao podići nosila i pomijeti ih kući. Ozdravljeni je bio jako veseo. Smijao se i zahvaljivao Spasitelju. Ljudi su se čudili i pravili mu mjesto da može ići kući. + Pamti: Isus je ozdravio uzetoga samom svojom riječi.

2. I s u s j e u č i n i o č u d o ;

I liječnik može ozdraviti bolesnika, ali ne sve. Dragi je Isus mogao ozdraviti sve bolesnike, jer on je svemoguć. On je Bog. Kada liječnik hoće da ozdravi bolesnika, mora mu propisati lijek, koji se mora kupiti u ljekarni. Isus nije bolesniku prepisao lijek, on je samo rekao :" Ja hoću, budi zdrav",i odnah je bolesnik bio zdrav. Nijedan liječnik nitko tko je samo čovjek, to ne može učiniti, to može učiniti samo Bog. Ako je tko bolestan i liječnik mu prepiše lijek, onda treba još vremena, često tjedana i njeseci, dok bolesnik posve ozdravi. Kod mnogih bolesti lijek uopće ne ponaže i nijedan liječnik ne može pomoći. Isus je bolesnike u tren oka ozdravio.-

Pamti: 1. Liječnik ozdravlja bolesne, ali on ne može učiniti čudo.

2. Isus je ovim čudom potvrdio,da je On Bog.

Primjer: Morao sam jednom t- ri tjedna ležati u bolnici i nisam se smio micati, ni jednog koraka učiniti. Kada mi je liječnik dozvolio, da smijem ustati ustao sam iz kreveta i mislio, sam d - a ću odmah moće trčati. Prevario sam se. Noge ne nisu htjele nositi, ja sam morao iako sam imao samo male ozljede na nogama, učiti hodati sa 2 štapa.

Uzeti kod ovog čuda, ležao je skoro cijeli život; i nogao je na Isusovu riječ odmah ustati i hodati.

3. G r i j e h e B o g O p r a š t a :

Prijatelji i rođaci rado bi bili pomogli uzetomu, ali nisu mogli. Oni ga nisu mogli ozdraviti. Oni mu nijesu mogli oprostiti grijehe. Bolest uzetoga mogla je prestati ili po ozdravljenju ili po smrti.Ali grijesi ne mogu

nestati po sebi. Grijehe nora Bog oprostiti.
Panti: Samo Bog može oprostiti grijehe.

4. I s u s j e č e s t o o p r a š t a o g r i j e h e

Vidi XXVIII.pokajanje i Isus umire na križu.) Ponavljanje iz prve godine.)

5. I s u s i m a v l a s t o p r a š t a t i g r i j e h e :

Kad je Isus kazao:" Opraštaju ti se grijesi", tada to nije govorio obični čovjek. Tko je Isus? Sin Božji. Kad je Isus rekao:" Tvoji grijesi su ti oprošteni", oprostio je grijehe. Koliko je još grijeha imao, kad je otišao od Isusa.? Nijedan. Razbojnika na križu imao je još strašnijih grijeha i Isus mu ih je oprostio. Isus može oprostiti sve grijehe, jer je On Sin Božji. Panti: Isus može opraštati grijehe, jer je Sin Božji.

XXV. I S U S D A J E A P O S T O L I M A V l a s t o p r a š t a t i g r i j e h e :

1. Apostoli na uskrsnu nedjelju. 2. Ukazanje. 3. Isus daje apostolima vlast opraštati grijehe.

Isus je sada u nebu, ali prije nego je uzašao na nebo, mislio je na vas, i pobrinuo se, da i vama može netko oprostiti grijehe. Slušajte, što se dogodilo u onaj dan u koji je Isus uskrsnuo od mrtvih.

1. A p o s t o l i n a u s k r s n u n e d j e l j u

Na uskrsnu nedjelju rano ujutro uskrsnuo je Isus od mrtvih. Isus se je ukazao svojoj majci i drugim osobama. Tako su i apostoli brzo saznali, da je Isus opet živ. Usprkos tome oni su se jako bojali. Sve dane bili su sakriveni u dvorani Posljednje Večere, jer su se bojali da bi ih mogli prepoznati kao učenike Isusove, pa i s njima učiniti ono, što su učinili s Isusom. Neki od apostola bili su ujutro na grobu i našli ga prazna. Dakle, ipak je istina ono, što se pripovijedalo. Sigurno su se tada sjetili riječi Isusovih, kad im je jednom rekao, da će treći dan uskrsnuti. Radi zadnjih događaja bili su utučeni, a nožda i malodušni. Zacijelo su sebi predbacivali što su toliko toga zanemarili i što su se onako nezahvalno vladali prema Isusu u posljednjim časovima njegova života.

2. U k a z a n j e :

Bilo je Uskrsnu nedjelju na večer. Najednom je u sredini među njima, stajala svijetla prikaza. Svi su se uplašili, kao da im nije savjest u redu,(kao da imaju zlu savjest), i kako se uplašimo mi, kad ugledamo da pokraj,nas stoji netko, kome se nismo nadali. Ovaj strah pokazao se sigurno i nalicu apostola, jer im je Isus- On je bio ta svijetla prikaza- morao doviknuti:" Mir vama!" to znači, ja vas ne će uplašiti, ja vam ne ću ništa zla učiniti, ne bojte se! Apostoli se dugo nisu mogli snaći. Otvorenim očima i ustima gledali su svoga Učitelja, kao da pred sobom gledaju utvaru. Sumljaći su je li to uistinu Gospodin. Tada im je Isus još jednom rekao:"Ne bojte se! Ja sam.", I da ih uvjeri, da je to On, pokazuje im svoje rane i u znak,da nije duh, jede ribu pred svojim apostolima.

Pamti: Na uskrsno veče došao je Isus apostolima.

3. I s u s d a j e a p o s t o l i m a v l a s t o p r a š t a t i g r i j e h e :

Iza blagovanja učinio je Isus nešto posebno. Pristupio je apostolima, dahnuo je u njih (pokazati) i rekao:" "Kojima oprostite grijehe, bit će im oprošteni."(Ponoviti pojedinci i skupno). Grijehe odpustiti znači isto, što i grijehe oprostiti. Apostoli dakle smiju ljudima u ime Božje, namjesto Boga, opraštati grijehe. Apostoli su se tome jako čudili. Ali u to je Isus iznenada nestao, kao što je iznenada i došao.

I opet vidimo kako Isus voli ljude. Isus znade, da ne može više dugo biti kod apostola. A bit će mnogo ljudi, koji će počiniti teške grijehe, radi kojih bi morali doći u pakao. Po njegovoj smrti na križu nebo bi istina bilo otvoreno, ali mnogi od ljudi ne bi mogli doći u nebo,jer mnogi u svome životu počine bar po koji smrtni grijeh,za koji je kazna muka u paklu. Zato je Isus zapovijedio apostolima, da ljudima opraštaju grijehe. Isus je već jednom prije kazao, da može opraštati grijehe. Kome je oprostio grijehe. Onaj koji može opraštati grijehe i činiti tolika čudesa, taj može i drugima dati moć opraštati grijehe i od onda pa kroz cio svoj život apostoli su opraštali grijehe.

Velika grješnica nije morala Isusu reći svoje grijehe, jer Isus je znao sve. Ali apostoli nisu bili sve - znajući i zato nisu mogli znati grijehe, koje su drugi počinili i koje grijehe moraju drugima oprostiti. I zato su ljudi već apostolima morali kazivati svoje grijehe, i onad su im apostoli mogli oprostiti.

Pamti: Isus je rekao apostolima:Vi možete opraštati grijehe.Time je Isus dao moć,da mogu opraštati grijehe.

XXIV. S A K R A M E N A T P O K O R E.

1. Apostoli. 2. Svećenik. 3. Ispovijedaonica. 4. Što se događa kod ispovijedi. 5. Sakramenat pokore. 6. Dobra ispovijed.

1. A p o s t o l i:

Četrdeseti dan iza svog uskrsnuća uzašao je Isus na nebo. Kome su sada morali ići ljudi, da dobiju oprštenje grijeha? Išli su apostolima, i oni bi im opraštali grijehe. Ljudi su morali apostolima najprije svoje grijehe kazati. Zašto grješnici (uz-eti i razbojnik) nisu morali svoje grijehe reći Isusu? On je bio sveznajuć. Apostoli nisu bili sveznajući; zato su grješnici svoje grijehe morali kazati apostolima.. Mjesto koga su apostoli opraštali grijehe?Mjesto Isusa. Vrijedilo je isto tako, kao da im je sam Isus oprostio.

Pamti: Apostoli su opraštali grijehe mjesto Isusa.

2. S v e ć e n i k :

Može-te li i vi ići apostolima? da vam opraštaju grijehe? Apostoli su već umrli. Na mjestu apostola su sada drugi ljudi:biskupi i svećenici. Kad je Isus rekao apostolima "Kojima oprostite grijehe biti će im oprošteni", onda je mislio i na nasljednike apostola. Tko može danas na mjesto Isusa opraštati grijehe? Biskupi i svećenici, Gdje je naš biskup? Biskupu ne mogu svi ići. Gdje je još biskup osim našega? Zato mora većina ljudi ići običnom svećeniku, da im oprosti grijehe. Od koga imaju svećenici ovu vlast? Od Isusa. Kada vam dakle svećenik kaže: "Opraštaju ti se tvoji grijesi," onda to vrijedi upravo tako, kao da je to rekao sam Isus.

Pamti: Mjesto Isusa oprašta sada grijehe svećenik.

3. I s p o v i j e d a o n i c a:

Tko dakle u naše vrijeme sagriješi, može ići u crkvu. Tamo stoji mala drvena kućica sa troja vrata- ispovijedaonica.- Crtež: br. 10. Vi je sigurno znate; u našoj crkvi stoji....- Iza srednjih vratiju sjedi u određeno vrijeme jedan svećenik. Tko ima grijeh, taj ude desno ili lijevo na vratašca i kaže svećeniku svoje grijehe. Mi to kažemo: ispovijedati se. Ako netko kaže: Marija se ispovijedala, onda se misli: Marija je kazala svoje grijehe svećeniku i svećenik ih joj je opostio. (Dobro bi bilo kod pohoda crkve pokazati ispovijedaonicu.) Otvoriti sva troja vrata, pa

i vratašca na rešetki. Neka djeca naizmjence ulaze, jedno desno, jedno lijevo. Ali kateheta, neka ne sjedne u ispovijedaonicu.)

Pamti: Svećenik oprašta grijehe u ispovijedi. Pod ispovijedi razumjevamo oproštenje grijeha.

4. Š t a s e d o g a đ a k o đ i s p o v i j e d i:

Ono, što se događa u ispovijedi, možemo lako narisati. Prije ispovijedi je duša potpuno crna. (nacrtati!) Po ispovijedi oprašta se grijeh i duša postaje potpuno čista. Tko dolazi sada u dušu? (nacrtati!) Dragi Bog. Crteži: br. 11 i 12.

5. S a k r a m e n a t p o k o r e:

Kada nešto skrivite, onda majka često kaže: "Čekaj, platit ćeš ti to!" Ona hoće time reći: Zato moraš dobiti kaznu, moraš kaznu pretrpjeti, moraš činiti pokoru. Znamo, da dragi Bog kažnjava svaki grijeh. Vidjeli smo to kod prvih ljudi. Kako? Adam i Eva jeli su sa zabranjenog drveta i zato su morali uzeti na se mnoge kazne. Koje? I zločesti Kajn bio je od Boga kažnjen. Kako? Nikada više u svom životu nije imao ni časka mira; cijeli život bio je bez mira i bez doma. Ni danas dragi Bog ne zaboravlja na kaznu iako ne kažnjava grijeh odmah iza čina, kao što je to bilo kod Adama i Eve i kod Kajna. Ali, kao što je smrt sigurna tako je sigurno, da Bog kažnjava svaki grijeh. Mogao bih vam mnogo pripovijedati o tom, kako je dragi Bog često kaznio grijeh tek iza mnogo godina. Kako bi dragi Bog mogao kazniti vas djecu? Da padnete, da si porežete prst, da budete bolesni, gladom, bijedom, itd. Nitko se rado ne poreže, ne voli nitko biti bolestan. Kada bismo imali lake grijehe i s njima na duši umrli, došli bismo u čistilište. Zar bi to bilo ugodno? Ili kada bi čak sa smrtnim grijehom umrli pa došli u pakao? Što bismo sve morali pretrpjeti? To bi bila strašna pokora. Draga djeco, ispovijedati se, kazati svoje grijehe, također nije lako. I to je pokora, ali mnogo lakša pokora nego li čistilište i pakao. Zato često mjesto "ispovijed" kažemo: pokora. Zapamtimo, kad je govor o pokori onda se misli na ispovijed, kod koje se svećeniku kazuju grijesi.

Pamti: Mjesto ispovijed, kažemo i pokora. Sredstva, koja pomažu našoj duši, nazivamo sakramentima. Ispovijed ili pokora je jedno takvo sredstvo za ozdravljenje naše duše. Mi ga zovemo sakrament pokore.

Ponavljanje o krštenju.

6. D o b r a i s p o v i j e d:

Da se možemo dobro ispovijedati moramo: 1. ispitati savjest; 2. pokajati se; učiniti čvrstu odkuku; 4 grijehe iskreno ispovijediti i 5. obaviti porkoru. - Ovih nas 5 stvari čuva od vječnih muka.

XXVII. I S P I T I V A N J E S A V J E S T I

1. Gdje? 2. Ispitivanje savjesti. 3. Od kada? 4. O kojim grijesima?

Dodatak: Dobra priprava. Ponavljanje:Savjest:X kat.

1. G d j e ?

Kad smo mi djeca išli na prvu sv.Ispovijed, morali smo kod kuće ispitati savjest. Moja majka bila mi je pri tom dobra pomoćnica. Dala mi je jedan dječji molitvenik otvorila "ogledalo savjesti" i rekla:"Kod svakog pitanja promisli, pa ako se sjetiš, da si sagriješio, zapiši grijeh na ceduljicu!" - ali, kada je moja sestra išla na prvu sv.Ispovijed sigurno moja majka nije imala vremena,jer s - am ja dobio nalog da svojoj tek godinu dana mlađoj sestri ispitam savjest.,Dobro se sjćam:zaključali smo se u jednu sobu i mučili smo se da sve grijehe napišemo na jedan veliki arak papira. Tek pred nekoliko dana pripovijedala mi je jedna gospođa da su njih za ispit savjesti za prvu sv.Ispov ijed odveli u crkvu. Svećenik ih je ostavio same, a oni mjesto da ispituju savjest pravili su pod vodstvom ministranata procesiju sa zastovom i križem. - Hoću time reći, da nije dobro kod prvog ispitivanja savjesti pustiti, da se djeca sama nuče. Jer, hoće li svaka majka imati za to vremena? Ako će i imati vremena, hoćeli dobro obaviti ispit savjesti sa svojim djetetom? Zato je najbolje prvo ispitivanje savjesti, koliko je to moguće obaviti s djecom temeljito pod poukom.

2. I s p i t i v a n j e s a v j e s t i :

Šta je savjest, to smo učili. To je glas u našoj duši, koji nas op-ominje da dobro činimo, a zlo izbjegavamo. Taj glas nas hvali, kada nešto dobro učinimo, kori nas, kada smo nešto zlo učinili. Taj glas nam i nakon dugog vremena kaže, jesmo li kada što zlo učinili. Kazat će vam točno. Morate samo postaviti pitanje.Na pr: Jesam li svako jutro molio? I odmah će glas odgovoriti: Ti nisi uvijek molio. Ili: Ti uopće nisi molio.
Parti: Ispitati savjest znači promišljati, koje smo grijehe počinili.

3. O d k a d a ?

Vi ćete misliti na sve grijehe,kojih se uopće možete sjetiti.

4. O k o j i n g r i j e s i n a ?

Pamti: Ispitati se moramo barem o svim velikim grijesima. Kod velikih se grijeha moramo i pitati, kako često smo ih učinili. Dobro je ispitati se i o lakim grijesima. Kod lakih se grijeha ne moramo pitati, koliko smo ih puta učinili. Praktične upute za ispitivanje savjesti vidi kod XXXIV.

D O D A T A K k XXVII.

D o b r a p r i p r a v a :

Pobožna supruga cara Maksimilijana, Marija, imala je običaj, da se za svaku sv.Pričest pripravlja 2 dana. Jedan dan za ispovijed, a drugi za sv.Pričest. Često su pokušali da je odvrate od testrogosti. Ona je nedutim i dalje radila kako je navikla.

Jednom je njezin sin išao na veliko hodočašće u Kompostelu. Kad je to dalek put. Na povratku pošalje sin, koji se isto tako zvao Maksimilijan svojoj majci skoroteču, da javi svojoj majci, da će skoro doći i da se jako veseli, što će opet vidjeti svoju majku.

Majka je upravo počela pripravu za sv.Pričest. Dala je glasniku ovaj odgovor: Iston prekosutra mogu vidjeti svoga sina. Danas se moram pripraviti na sv.Ispovijed ; a sutra na sv, Pričest. Ova dva dana pripadaju samo Bogu. Iako svoga sina jako volim ipak zato ne smijem skratiti vrijeme priprave, vrijeme koje pripada Bogu." I pri tom je ostalo.

XXVIII. P O K A J A N J E

1. Isus je pozvan u goste. 2. Gozba. 3. Griješnica. 4. Isus i griješnica. 5. Pokajanje. 6. Potreba pokajanja.

Slika :Isus oprašta griješnici.

1. I s u s p o z v a n u g o s t e :

Jednom je Isusa pozvao neki čovjek na ručak. Isus je bio siromašan. Tri godine putovao je po svetoj zemlji. Obično ujutro nije znao, gdje će se navečer noći svratiti i odakle će nabaviti hrane za sebe i za svoje apostole. Bilo je mnogo dobrih ljudi, koji su ga rado primali i pogostili. Iz sarilosti i, da učine dobro djelo pogostili su siromašnog proroka. Mnogi su ga pozvali iz znatiželje, jer Isus je poradi svojih propovijedi i čudesa bio glasovit čovjek. Gdjekojisu se nadali, da će i nešto osobito doživjeti, dok im Isus bude gost. (Svadba u Kani.)

2. G o z b a :

Kad je na istoku gozba, onda su sva vrata otvorena, jer je tamo uvijek toplo. Vrata, kakva su kod nas, bila su samo na samom ulazu u kuću. U kući nije bilo vrata. Prostorije su se jedne od drugih dijelile zastorima, kao što je to još i sada u toplim krajevima. Ovi zastori su bili svučeni. Kroz ta vrata ulazilo je i svijetlo u prostorije, jer prozora onakovih, kao kod nas tamo nema.

Kada je svadba, onda se i kod nas skupljaju mnogi znatiželjni gledaoci. Tako je bilo i onda, jer su ljudi u ono doba imali vremena na pretek. Tako se je moglo lako dogoditi, da je mogao netko ući u dvoranu, a da to oni kod stola ne bi primjetili.

Djeci je nerazumljivo, kako je griješnica mogla doći do nogu Isusovih. Jer kod nas se smatra vrlo neuljudnim i često je to djeci već bilo zabranjeno- da pod stolom nešto traže ili čak se igraju, dok drugi sjede kod stola. I zato se ne smije zaboraviti slijedeće.

U ono vrijeme nije bilo stolica kao danas. Obično su na podu imali kakv prostirač ili niski stalak. Na njega su se isprižili i podbočili se na lakat. Kod nas bi se reklo, da su se vladali neuljudno, neotesano. Kruta jela jeli su s prstima obiju ruku. Tako ni ne jedemo. To bi se kod nas smatralo nepristojnim i zabranjenim.

3. G r i j e š n i c a:

Dok je Isus s ostalima ležao kod gozbe došla je kroz otvorena vrata u dvoranu jedna žena. Nitko je nije primijetio. Tko je ona? Ljudi su je sigurno poznavali. Bila je to ugledna, odlična žena iz grada. Bila je mlada i lijepa. Imala je duge kose, a obučena je bila u krasne haljine. Siromasi su gledali zavidno u nju. Bogatiji, koji su sjedili za stolom i primijetili je, gledali su na nju prezirno, jer je bila na zlu glasu. Jednog je dana toj ženi dosadio njezin dosadašnji način živ ota. Željela je da ga promjeni. Čula je, da Isus tako lijepo propovijeda i čini mnoga čudesa. Od onda je i ona često slušala Isusove propovijedi. Na tim propovijedima je shvatila kako je dobar dragi Bog ljudina, ali ljudi su prema Bogu jako nezahvalni. Svojim ga grijesima vrijeđaju i žalostc, pa će zato takvi griješnici doći u pakao. Te su propovijedi jako djelovale na griješnicu. Mislila je: Jest, tako je, kako Isus propovijeda. I ona je takva nezahvalna osoba. Dragi joj je Bog dao zdravlje, ljepotu, bogatsvo, a ona je za sva ta dobročinstva uzvraćala nezahvalnošću i grijesima. Zatim je opet mislila, kako će joj biti iza smrti. Postala je nezadovoljna sama sa sobom i sa svojim griješnim životom, ona ga je mrzila. Nije više rado išla ni prozoru, sve joj je bilo mrsko i

ogavno, kada je mislila na svoj dosadašnji griješni život i na svoje grijehe. Takvo je raspoloženje trajalo nekoliko tjedana. Dolazili su njezini prijatelji i prijateljice i htjeli je vidjeti opet veselu, ali ona nije marila za nikoga. Čeznula je samo za mirom. Još nije znala, šta da učini, ali kada je jednog dana čula, da je Isus u gradu, tada se sjetila što treba učiniti. Molit će Isusa da joj oprosti grijehe, i onda će postati dobra žena.

S tom nakanom ulazi u dvoranu. Pođe prema Isusu i klekne do njegovih nogu, ali Isus ne svraća na nju pažnju. U svojoj bezutješnosti počela je plakati, tako da su joj se suze kotrljale niz obraze. Isus je sigurno primijetio da velika griješnica plače do njegovih nogu, ali se on ne miče. On znade, da ta griješnica ima da okaje i oplače mnoge grijehe.

4. I s u s i g r i j e š n i c a :

Ostali gosti gledali su neprestano na griješnicu i očekivali, da će Isus učiniti ono, što bi i oni bili učinili. Uživali bi, da ju je Isus ukorio i rekao joj da je dosadna i nametljiva osoba, i neka gleda da odavle nestane. Ali Isus ne mršti lice i pušta griješnicu kod svojih nogu. Tek, kada se je Marija isplakala, okrene se prema njoj i reče glasno; da su mogli čuti svi u dvorani pa i oni, koji su stajali na vratima:" Oprošteni su ti tvoji grijesi, idi u miru!" Utješena i puna nutarnjeg veselja otišla je griješnica iz dvorane.

Pamti: Isus je oprostio grijehe, nekoj ženi.

5. P o k a j a n j e :

Šta je radila griješnica kod Isusa i, prije nego je došla k Isusu? Plakala je, kleknula je, pomazala je njegove noge i cjelivala ih. Zato joj Isus nije oprostio grijehe. Ljudi su samo vidjeli, što je griješnica radila. Isus je vidio dalje, On je gledao u njezino srce. Prije se griješnica veselila plesu, vinu, ljenčarenju, spavanju. Isus je vidio u njezino srce, da se ona više ne veseli plesu. Postala je bolja. Bilo joj je žao, što je toliko plesala i time odvraćala mnoge ljude od posla i mnoge muškarce udaljila od njihove obitelji (Ovo djeca dobro razumiju, jer je većina nešto slična proživjela.). Sada joj je bilo žao, što je griješila. Ovakvu bol, ovakvu žalost u duši radi zla, radi grijeha, nazivamo pokajanje.

Pamti: Pokajanje je bol u duši, žalost u duši, radi počinjenih grijeha. Mi se kajemo za svoje grijehe, ako nam je radi Boga žao što smo griješili.

6. P o t r e b a P o k a j a n j a :

Ovo pokajanje u duši grij-ešnice svidjelo se Isusu,

i samo zato joj je oprostio grijehe. Nije joj oprostio grijehe zato, što je klečala.Da se grješnici mogu oprostiti grijesi bilo je potrebno pokajanje. Vi ste već često vidjeli što rade odrasli ljudi kod ispovijedi. Kleknu, prekrižiše se, kažu grijehe. Radi ovih čina, ne bi im se oprostili grijesi. Šta još Mora biti? Pokajanje. Zato je pokajanje najvažnije, da nam se oproste grijesi.

Pamti: Najvažnije za oproštenje grijeha je- st pokajanje.

XXIX. M O L I T V A " P O K A J A N J E "

1. Pravedni Bog. 2. Milosrdni Bog. 3. Dragi Bog. 4. Spoznaja i priznanje. 5. Bol duše. 6. Moliti za oproštenje. 7. Odlika. Molitva za pomoć. 9.Molitva"Pokajanje.

Dodatak: Grijeh.

1.I vi biste sigurno htjeli imati takvo pokajanje kao grješnica, jer onda biste bili sigurni, da su vam svi grijesi oprošteni. Kako se možete i vi tako pokajati? Teško je to djeci, zato djeca uče napamet jednu molitvu, koju nazivamo pokajanje.

1. P r a v e d n i B o g :

Grješnica je često razabrala iz Isusovih propovijedi, da se Bog žalosti radi grijeha. Čula je, da Bog mora kazniti grijeh, ili ovdje na zemlji ili u vječnosti. (Primjeri:Adam i Eva, Kajn i Abel, Opći potop.)Na sudnjem danu znat će se svi grijsi cijelog svijeta. Kolika sramota! Bog će onda grješnike osuditi na vječne muke u paklu.

Pamti: Pravedni Bože, Ti kažnjavaš grijehe! (Na ploču).

2. M i l o s r d n i B o g :

Isus je pripovijedao da dragi Bog kažnjava svaki grijeh, ali On je pripovijedao i to, da dragi Bog oprašta svaki grijeh, samo ako grješnik moli za oproštenje. On je sam opraštao grijehe. (Primjeri:Marija Magdalena Uzeti, desni razbojnik).-

Pamti: Ti ih ipak rado opraštaš. (Na ploču)

3. D r a g i B o g :

Isus je propovijedao i to, kako je dobrohotan i dobar dragi Bog prema nama ljudima, da se za nas brine, kao najbolji otac. Dao nam je na krštenju milost posvetnu i po njoj možemo opet doći u nebo. Isusa Sina Božjeg, poslao je na zemlju Bog Otac. Za naše grijehe umro je Isus na križu i tako nam je zaslužio nebo.-

Pamti: Mnoga sam dobra primio od Tebe. (Na ploću!)
Ili: Na križu umro je tvoj sin za mene.

4. S p o z n a j a i p r i z n a n j e :

Grješnica je upoznala, da je zlo radila. Zato je išla Spasitelju i pred njegovim nogama oplakala svoje grijehe. Tim činom je priznala, da je zlo,učinila. I mi znademo, da smo zlo činili. Grijehe moramo priznati.
Pamti: Pa ipak sam s-agriješio!(Na ploču).

5. B o l d u š e :

Isus je vidio, da je grješnici u srcu žao za sve, što je do sada zla počinila. Premalo bi bilo, da je Isus primijetio, da ona uviđa svoje grijehe, ali da se za njih ne kaje. I mi moramo upoznati da je grijeh nepravda, koju nanosimo Bogu, i mora nam biti žao, što smo tu nepravdu nanijeli dragom Bogu.
Pamti: Sada mi je žao, što sam sagriješio.(Na ploču).

6. M o l i t i z a o p r o š t e n j e :

Kada nešto skrivite majci ili ocu, onda ih morate moliti za oproštenje. Tako isto moramo i dragog Boga moliti za oproštenje.
Pamti: Oprosti mi, milosrdni Oče!(Na ploču).

7. O d l u k a . M o l i t v a z a p o m o ć :

Nije lagano uvijek činiti dobrori ostati dobar.Da to možemo, pomaže nam Anđeo čuvar. (Mogli bismo zato i kazati:" Anđele Čuvaru,ponozi mi!") Lani ste čuli, da je apostolima pomogao Duh Sveti da nogu uvijek dobro činiti. Zato molimo i mi Duha Svetoga,da nam pomogne,ali mi ćemo i obećati Duhu Svetom, d-a ćemo postati bolji i da ćemo se čuvati grijeha.
Pamti: Duše Sveti, ponozi mi;ja hoću da odsada budem bolji! (Na ploču).

8. M o l i t v a " p o k a j a n j e "

Molitvu "pokajanje" morate polagano izgovarati i misliti kod svake riječei,što ona znači. Onda inate pravo kajanje za grijehe, i takvo se kajanje sviđa dragom Bogu.
Kajem se .....
Ovo pokajanje treba moliti svaki dan kod večernje molitve. Odmah danas počnite! Drugi puta ću pitati, tko je svaku večer molio pokajanje.

D O D A T A K k XXIX.

G r i j e h :

Bilo je to u svetoj noći, Božansko Dijete se rodilo.

Došli su pastiri i klanjeli mu se. Drugi dan, su htjela i druga djeca iz Betlehema pohoditi Božansko Dijete i vidjeti ga. Marija se veselila i rado je puštala djecu k jaslicama. Oni su se klanjli Božanskom Djetešcu i darivali ga jabukama, mlijekom i orasima.

Najednom izvuče jedno dijete ispod svoje pregačice šibu i udari Boženako Dijete po licu. Svi koji su bili prisutni preplašili su se. Jedan čovjek, koji je bio prisutan izbije djetetu iz ruke šibu i reče:"Kako možeš biti tako bezbožan i udariti Djetešce Isusa po licu!"

Majka Marija reče:" Isto čini onaj, koji griješi."Vi ne biste mogli biti tako zločesti i Dijete Isusa šibom udariti po licu, pa ipak vaša srdba, laž, svađa, brbljanje u crkvi, isto je kao udarac Djetetu Isusu.

Zato ćemo danas i ubuduće često moliti Dijete Isusa za oproštenje i reći mu:" Dobri Isuse, žao mi je, da sam tako često bio zločest prema Tebi, molim Te oprosti mi. Ne ću to više nikada učiniti.

XXX. O D L U K A :

Dodatak: Leopoldina i Ivica išli su loviti ribe. Postao drugi čovjek.

Grješnica se nije samo kajala za grijehe, ona je i odlučila, da će se popraviti.

1. P r i j e : ples, nije molila, nije išla u crkvu, novac je rasipala itd.
2. P o k a j a n j e
3. u b u d u ć e ne će plesati, radit će, moliti, drugima biti na pomoć itd.

Crtež broj 13.

Pokajanje je upravljeno na prošlost, na zlo. Odluka je upravljena prema budućnosti, biti dobar.

Ako dijete moli oca za oproštenje i kaže:"Oče, oprosti mi, ja ću to opet učiniti!", onda jao tome djetetu. Ako dijete čak kaže:"Oče, oprosti mi žao mi, ali ja ne mogu reći, da to više ne ću učiniti." Ni s tim ni s ovim djetetom ne će otac biti zadovoljan.

Otac će istom onda biti zadovoljan, kada dijete bude reklo:"Oprosti, ja to ne ću više učiniti."

Pamti: Odluka je čvrsta volja ne griješiti više.

Svaki grješnik mora doluciti, da će ubuduće biti bolji. Zato treba moliti pomoć Duha Svetoga.

P r i m j e r : Drago nije zadnje nedjelje bio u crkvi. Bio je lijen, da ustane. Prije ispovijedi mora Drago odlučiti: slijedeće nedjelje ustat ću tako, da mogu na vrijeme otići na sv. Misu. Sveti Juraj se je borio sa zmajem. Da je sv. Juraj stao mirno pred zmaja ili pokraj

zmaja i da ništa nije radio, zmaj bi ga progutao iako je imao mač i bojnu opremu. (Anđeo Čuvar, Duh Sveti.)

Bilo bi posve krivo, ako bi dijete, kada griješi mislilo, pa to mogu opet ispovijedati. Ovakvo dijete je slično onom djetetu, koje svoje hâljine poderę zato, što ih majka i tako opet mora krpati. Ili djetetu, koje si na glavi načini ranu, jer ta rana maže opet zacijeliti. Takvo dijete nema prave odluke.

Marija Magdalena se popravila. Drugi primjeri u Dodatku.

D O D A T A K k XXX.

L e o p o l d i n a i I v i c a i d u loviti ribe:

Dunav je duboko ležao u svone koritu. Dugi pješćani prudovi pružali su se skoro do sredine rijeke. Voda je tekla mirno i lijeno. Katkada se je sa svojih livada pojavila koja brza košuta ili plašljiv zečić, da se napiju svježe vode na obali rijeke.

Nekoliko je dječaka tapkalo po šljunku, tražili su riječne školjke, šarene kamenčiće i pljeosnati šljunak, koji se dade daleko u Dunav baciti , a onda još 6-7 puta skakuće po površini vode. Najednom su veselo kliknuli. Pokraj riječnog korita našli su malu baru. Nekoliko ribica je po njoj žalosno plivalo i tražilo izlaz. Nijesu slijedile svoje starije sestre, kada su one još na vrijeme u slabom vodenom rukavcu otplivale u veliku vodu. Iza toga se mali priliv vode osušio i pješčani nulj zatvorio je ribice u malo korito. Tu ih je čekala žalosna sudbina, jer su sa pijeska vrebale čaplje i u tre-nu bi ih oka uhvatile svojim brzim kljunovima.

Leopoldina i Ivica brzo su pronašli ta živa stvorenja, pokrivena srebrnim ljuskama, i rekli jedno - drugome: "Uhvatimo te ribice i bacimo ih u Dunav, da bijedno ne propadnu." Brzo su skinuli obuću i zagazili u plitku vodu. Za čas su uhvatili po koju ribicu za rep, ali tek što bi je prihvatili, iskliznula bi im se ta mala stvorenja iz ruke. Leopoldina i Ivica su se uzalud mučili, uvijek se je ponavljalo isto. Mogli su ih samo jedan čas držati, i skliznule iz ruke.

Crvena od napora reče Leopoldina: "Kad bi one samo znale, da ih mi hoćemo spasiti. Lako ih je prihvatiti, ali teško držati!"

"Sjećaš li se još ", reče Ivica, "Kako nas je velečasn i poučavo o ispovijedi i govorio o odluci. Leopoldina je stresla glavicom. "Zaboravila sam." "Pazi!" "Poviče Ivica", Lako je učiniti dobru odluku, ali teško ju je i držati. Jer nije dosta samo učiniti odluku, da ne će mo više griješiti, nego je treba i držati! Vidiš, kao što s odlukom, tako je i s ribama, kad ih se lovi s

s ru-kom. Uhvatiti ih se može, ali je teško držati ih. Moramo ići po staro sito, s kojim se igramo, onda ćemo ih već uloviti.!"

Uistinu, kada su za pola sata Ivica i Leopoldina došli sa starim sitom, brzo su uhvatili ribe i bacili ih u rijeku. U rijeci su se još jednom zahvalno prebacile i veselo ot-plivale. Kada Ivica i Leopoldina idu na sv. ispovijed, onda svaki put kod odluke misle na riječ "riba" a pa se tako sjete, da nije dosta dobru odluku samo prihvatiti, nego je treba i držati, i da je lako odluku učiniti, ali teško držati. Ako odluku ne držimo, ondd ide s našim popravkom upravo onako, kao sa ribicama u malom vodenom odvojku, kada Dunav leži duboko u svom koritu.

P o s t a o j e d r u g i č o v j e k :

Jedan stari župnik sjedio je još kasno kod svog pisaćeg stola. Župski je dvor ležao na osamljenu mjestu. Upravo je pisao jednu poštansku uputnicu. Na pisaćem stolul ležao je smotak novaca.

Jedna ruka uhvhti ga za rame. Jedan promukli glas je govorio: " Ovamo s nov-cima!" Ni pisnuti, in-ače ću vas ubiti!"

Svećenik se okrene. Divlji čovjek stajao je pre nj-im. "Ah," uzdahne svećnik, siromašna žena! Vi uzimate novac jednoj udovici.!"

Provalnik pročita adresu, padne na koljena. Jecao je: "Jao! Toga novca ne ću uzeti. To je adresa moje najke. Prije kratkog vremena izašao sam iz kaznione." Ustao je i htio otići.

"Siromašni čovječče, ostani ovdje!" re-če župnik, " Ti si sigurno gldan, najprije ćeš nešto pojesti, a onda ćemo dalje govoriti."

"Ne!", poviče čovjek, " Ne ću najprije j-esti, najprije ću se ispovijediti. Hoću da postanem drugi čovjek!"

Postao je uistinu drugi čovjek i dobar sin svojoj majci. A najljepše u ovoj priči jest to, da se je ova priča uistinu dogodila.

XXXI. I S P O V I J E D

1. I-spovijed je obvezatna. 2. Teški grijesi. 3. Zaboravljeni teški grijesi. 4. Laki grijesi. 5. Razloz-i z a iskrenost u ispovijedi.

Dodatak: Ivan neponuk. Strah od ispovijedi. Djeliteljica snage. Rijetka ispovijed.

1. I s p o v j e d j e o b v e z a t n a :

Griješnici, koji su živjeli u Isusovo vrijeme, mogli su ići Isusu, i on bi im oprostio grijehe. Sada griješnici vieš ne mogu ići Isusu, a niti apostolima. Mnogi ljudi počinjaju teške grijehe, a nijedan čovje k ne bi htio doći u pakao. Kako se mogu osloboditi svojih grijeha? Po ispovijedi. (Prerano bi bilo ovdje govoriti o savršenom pokajanju) Pamti: Na ispovijedi moramo kazati svoje grijehe.

Bog je tražio već od Adama i Eve, da kažu svoje grijehe. Bog ih je pitao:Zašto se skrivate, jeste li možda jeli s drveta u sredini vrta? Bog im je htio pokazati, da on za njihov grijeh znade; htio ihje tim pitanjem potaknuti da svoj grijeh kažu,priznaju i mole dragog Boga za oproštenje.

I od Kajna očekivao je dragi Bog, da prizna svoj grijeh. Bog ga je pitao:"Gdje je tvoj brat Abel?" Bog mu je htio olakšati odgovor, kad već sam nije htio doći pred Boga.

Istina, Isus nije izričito rekao:"Svaki, koji sagriješi, mora se ispovijediti." Isus je samo rekao:"Kome oprostite grijehe, bit će im oprošteni." Jesu li apostoli bili sveznajući kao Isus i znali koje grijehe moraju oprostiti? Oni nisu bili sveznajući. Zato su griješnici morali svoje grijehe kazati apostolima. Jer, ni svećenici nisu sveznajući, zato i danas griješnici moraju svoje grijehe kazati u ispovijedi.Moraju se ispovijedati. Isus je znao da apostoli i svećenici nisu sveznajući i zato je želio d a svi griješnici kažu svoje grijehe.

Pamti: Na ispovijedi moramo kazivati svoje grijehe zato jer je Isus tako naredio.

2. T a š k i g r i j e s i :

S kojim grijehom ne možemo doći u nebo? S teškim grijehom. K oje grijehe moramo ispovijedati? Sve teške.

Pamti: U ispovijedi moramo kazati sve svoje teške grijehe.

Na pr. Eva 2 nedjelje nije išla na sv,Misu iako ju je majka poslala. Svaki je put mjesto toga otišla Veroniki da se igra. Na ispovijedi kaže Eva samo: jedamput nisam bila u crkvi.Da li je ispovijedila sv-e teške grijehe? Ispovijedila je samo jedan t-eški grijeh. Da li bi Eva s ovim neispovijeđenim teškim grijehom doći u nebo? Ne. Eva morana ispovijedi kazati:"Dvije nedjelje nisam bila na sv.Misi." Pamti: Kod teških grijeha moramo dodati, koliko smo ih puta učinili.

3. Z a b o r a v l j e n i t e š k i g r i j e s i:

Greta je isto 2 nedjelje radije ostala ležati u krevetu, iako nije bila bolesna. To su 2 teška grijeha. Ali Gre-

ta misli, da je to bilo samo jedamput. Ide na ispovijed i kaže: "Jedamput u nedjelju nisam bila na sv.Misi." Djeco, ova ispovijed vrijedi, jer je Greta imala volju, da kaže sve grijehe.

Pamti: Ako netko misli, da je ispovijedio sve teške grijehe, onda ispovijed vrijedi.

Na prvom satu vjeronauka iza nedjelje, pita vjeroučitelj, tko je bio na sv,Misi.On u svojem katalogu svaki prvi sat vjeronauka u tjed nu bilježi tko je bio na sv. Misi, a tko nije. Opomenuo je Gretu. Ti Greta, već 2 nedjelje uzastopce nisi bila na sv.Misi. Sada se Greta istom sjetila da je na ispovijedi ispustila jedan teški grijeh. Greta mora na drugoj ispovijedi to kazati. Mora kazati: "Ja sam zadnji put zaboravila kazati, da i drugu nedjelju nisam bila na sv.Misi. (Vježbati!)

Pamti: Ako netko zaboravi na ispovijedi kazati koji teški grijeh, mora ga kazati na drugoj ispovijedi.

4. L a k i g r i j e s i :

Može li tko s lakim grijesima doći u nebo? Dakako. Moraju li se dakle ispovijedati? Ne. Kako se opraštaju? Po molitvi, dobrim djelima, trpljenjem, po sv. Pričesti itd. ili iza smrti u čistilištu. Puno je bolje, a i lakše ispovijediti lake grijehe, nego li za njih morati trpjeti, osobito u čistilištu.

Pamti: Dobro je i korisno i lake grijehe ispovijedati.

Budući, da nije potrebno ispovijedati lake grijehe, zato je i svejedno ako koji manje kažemo.Zato od lakih grijeha ne treba kazati broj.

Pamti: Kod lakih grijeha ne treba kazati, koliko smo ih puta učinili.

5. R a z l o z i, k o j i n a s p o t i č u n a i s k r e n o s t

a) Bog znade sve.

Mislite na Adama i Evu! Bog ih je vidio. Vidio je i zlo djelo Kajnovo. Bog vidi i zna sve. Božje oko uvijek gleda, sakrit mu se ništa ne da.

Svećenik je u ispovijdi mjesto Boga i ako lažeš, onda lažeš samom Bogu.

b) Neiskrena ispovijed ne vrijedi.Drago ide na ispovijed i prije ispovijedi ne misli što je sagriješio. Radi toga je izostavio kod ispovijedi jedan teški grijeh. Je li Drago kriv, da je ispustio jedan težak grijeh? Drago je sam kriv. Da je ozbiljno promislio svoje grijehe, sigurno bi se sjetio. Ako neko površno ispituje svoju savjest, pa se zato ne sjeti kojeg teškog grijeha i onda je ispovijed nevaljala.

Ili: Makso je otvorio gospodinu župniku ribnjak, ispustio vodu i sve su ribe uginule. Poslije ide na ispovijed i taj grijeh ne kaže. To je bio Maksu težak grijeh, i kad on taj grijeh na ispovijedi nije kazao, onda ga je hotimice ispustio, takva ispovijed ne valja.

Pamti: Ako netko na ispovijedi hotimice ne kaže koji težak grijeh, ispovijed ne valja.

Lagati dragom Bogu je težak grijeh, a onaj, koji na ispovijedi zataji koji težak grijeh, taj laže dragom Bogu. Ostalim svojim teškim grijesima dodao je još jedan.

Pamti: Ako netko hotimice, svojom krivnjom ne ispovijedi koji težak grijeh, onda čini još jedan novi težak grijeh. Crtež broj 14.

Ali nijedan grešnik ne želi doći u pakao. Šta mora činiti onaj, koji je hotimice, namjerno, svojom krivnjom u ispovijedi zatajio koji težak grijeh? On mora kod druge ispovijedi kazati, da je na ispovijedi hotimice ispustio jedan težak grijeh, i osim toga mora još jednom ispovijediti sve grijehe što ih je na posljednjoj neva-ljaloj ispovijed - i već ispovijedao.

Pamti: Tko se je nevaljalo ispovijedio, mora na slijedećoj ispovijedi kazati, da se je nevaljalo ispovijedio.

Pamti: Tko se je nevaljalo ispovijedio taj mora na slijedećoj ispovijedi ispovijedati sve teške grijehe, što ih je počinio od zadnje valjane ispovijedi.

Zato je mnogo bolje odmah kod svake ispovijedi točno kazati sve teške grijehe.

c) Svećenik ne smije iz ispovijedi ništa kazati.

Možda će koje dijete misliti, ja sam jednom ukrao. Ako to kažem svećeniku, on će to kazati ocu ili majci i ja ću dobiti kaznu. Ili: svećenik će to reći drugim ljudima, pa ću se morati jako stidjeti. Ili makso se boji, da će od gospodina župnika dobiti kaznu, što je pustio vodu što je pustio vodu iz njegova ribnjaka. Ne treba se bojati. Svećenik ne će nikome pripovijedati grijeh koji sto ispov -ijedili. On ne smije reći ni jedan jedini grijeh, jer bi zato došao u pakao. Ni vašem ocu, ni majci ne smije ništa reći. Kada bi dijete, koje je ispovijedilo mnogo teške grijehe, poslije toga srelo svećenika, svećenik še mora tako vladati, kao da o tim grijesima ništa ne zna. Vidi primjere u Dodatku.

Pamti: Svećenik ne smije iz ispovijedi ništa pripovijedati.

d) Bog i svećenik vesele se radi iskrene ispovijedi. Priča o izgubljenom sinu. Isus pripovijeda o Dobrom pastiru. Ovim pričama pokazuje dragi Isus, kako se dragi Bog veseli, kada tko ispovijeda svoje grijehe i kada hoće da se popravi. Zar da onda svećenik grdi, kad se dragi Bog veseli? I svećenik će se veseliti što ste bili iskreni i

dobro se ispovijedili. Dakako, ne će vas hvaliti. Kazat će: toga nemoj više činiti. Dragi Bog se ne veseli grijehu, ali svećenik će s vama dobrostivo i mirno govoriti, kao otac koji ljubi svoju djecu i želi, da njegova djeca čine samo dobro. Zato nazivamo svećenika, kojemu kazujemo svoje grijehe: Oče. Pamti: Bog i svećenik vesele se iskrenoj ispovijedi.

e) mislite na Sudnji dan! Jednom su apostoli pitali Isusa za svršetak svijeta. Isus je pripovijedao: "U one dane pomrčat će sunce, Mjesec ne će dati svoje svjetlosti. Zvijezde će s neba popadati. Ljudi će drhtati od straha. Tada će se na nebu pokazati znak Sina čovječjega. Ljudi će jaukati. Ugledat će Sina čovječjega, kako dolazi na oblacima nebeskim s velikom silom i slavom. Poslat će svoje anđele, da sakupe narode cijele zemlje. Dobre će postavit sebi s desne, a zle sebi s lijeve. Onda će Božanski Sudac reći onima s desne:" Dođite, blagoslovljeni Oca mojega. Primite kraljevstvo, koje vam je pripravljeno od postanka svijeta." Onima s lijeve strane reći će: "Odlazite od mene prokleti, u oganj vječni, koji je pripravljen đavlu i anđelima njegovim. I zli će ući u vječne muke. A dobri će ući u život vječni."

Na kojoj biste strani vi htjeli jednom stajati, na lijevoj ili na desnoj? Svakako na desnoj! Onda treba na svakoj ispovijedi kazati sve teške grijehe. Šta je bolje: sada svoje grijehe tajno reći svećeniku, ili ih poslije morati javno priznati pred svim ljudima i anđelima i radi njih se stidjeti? Šta je bolje? Sada ispovijedati grijehe ili kasnije doći u pakao? Zato se ispovijedajte uvijek iskreno!

Pamti: Priznati ili gorjeti!

f) Dobra ispovijed olakšava savjest.

Iskrena ispovijed je olakšanje. Nevaljala ispovijed otešćava savjest.

D O D A T A K k XXXI.

I v a n N e p o m u k

Prag je lijep grad u Češkoj. Kroz sredinu Praga teče rijeka Vltava. U tom lijepom gradu živio je prije mnogo godina neki kralj. Zvao se je Vjenceslav. Bio je zao čovjek, ali je imao jaku dobru i pobožnu ženu. Ona je mnogo plakala radi zločestog života i mnogih zlodjela kraljevih. U svojoj boli našla je utjehu, jer se je mnogo molila dragom Bogu.

Često je išla na ispovijed jednom pobožnom svećeniku, koji se je zvao Ivan Nepomuk. Njemu je ispovijedila svoje grijehe, ali kazala mu je i to kako je zabrinuta za kralja.

Jednog dana pozove kralj Vjenceslav svećenika sebi i reče mu:"Reci mi, što moja žena ispovijeda!"

Ivan Nepomuk problijedi na tu zapovijed. "Kralju", odgovori on, "to ti ne mogu kazati."

"Zašto ne?", plane kralj, jer je bio navikao, da ljudi rade sve,što on zahtijeva.

Svećenik odgovori odlučno:"Jer mi je to zabranio moj Bog i Spasitelj. Ja ne smijem pripovijedati ni jednom čovjeku,što mi ljudi povjere u ispovijedi. Kada bih to učinio, onda bih povrijedio ispovijednu tajnu. Kralj se Vjenceslav zlobno nasmije."Ja ti zapovijedam, i ti imaš slušati svpga kralja.Hoćeš li govoriti?"

Ivan Nepomuk metne prst na usta i rekne:"Ja više slušam svoga nebeskog Kralja,nego li tebe, a On mi je zapovijedio da šutim."

Kad je kralj vidio, da se svećenik ne da zastrašiti skoči srdito i poviče:" Ili ćeš kazati, što kraljica je ispovijedala, ili ćeš umrijeti!"

Svećenik odgovori mirno:"Ti možeš moje tijelo ubiti, ali ne možeš od mene tražiti, da počinim težak grijeh. Ne, ja ne ću nikada odati ispovijednu tajnu."

Kralj zapadne u bjesnilo i poviče:"Vojnici,svežite ga i bacite u tamnicu. Ivan Nepomuk bio je dugo u tamnici. Dobivao je samo malo hrane. Radi toga se razbolio. Ali Ivan nije ništa odao iz ispovijedi. Tada ga kralj dade svezati lancima i od vojnika baciti u Vltavu.

Tako je Ivan Nepomuk umro za ispovjednu tajnu. On je svetac. Na mnogim mostovima stoje njegovi spomenici.

Kao ovaj sveti svećenik,tako bi se dao svaki svećenik radije ubiti, nego li da oda samo jednu riječ iz sv. ispovijedi.

S t r a h o d i s p o v i j e d i :

Prije kratkog vremena posjetio sam svoju sestru.Bila je subota, dan, kojega mala djeca ne vole, jer se moraju kupati. Mala Terezija bila je najgora. Nije se htjela dati kupati. Plakala je i branila se.kao da se radi o životu. Ali nije ništa koristilo. Majka je zgrabila malu kričalicu i postavila u kadu. Najednom se je prestala derati i smješeći se praćkala se je po vodi. Bila je iza toga ponosna i presretna što se je mogla pokazati u čistoj haljinici. Vidite, slični su oni mali i veliki ljudi, koji se boje ispovijedi.

D j e l i t e l j i c a s n a g e :

Svetom Ivanu Bosko uspjelo je da od mnoge napuštene i zločeste djece učini dobre i vrijedne ljude. Jednog dana došao je u njegov zavod u Turinu jedan ministar iz Engleske. Čudio se dobrom duhu koji je našao među djecom.

Na odlasku rekao je don Bosko: "Sva su vaša djeca tako uljudna i čedna. Recit-e mi, koje tajno sredstvo upotrebljavate, da možete ove dječake, koji su prije bili tako zločesti držati u tolikoj disciplini?"

Don Bosko odgovori: " Ovo tajno sredstvo je ispovijed, a osobito česta sv. Pričest. Tjelesnih kazna u našem zavodu uopće nema.

R i j e t k a i s p o v i j e d :

Otac dječaka "sv. Ivan Bosko" morao je jednog dana pohoditi jednog bolesnika. Bolesnik je stanovao daleko od grada. Don Bosku su boljele noge. Nemoguće mu je bilo prevaliti taj put. Uzeo je kola.

Kočijaš, koji je sprijeda sjedio, kad ugleda, da neki svećenik hoće namučiti njegova kola, uplaši se, jer od kako je izašao iz škole nije više nikada govorio sa svećenikom. Don Bosko se je smješio radi tog straha kočijaševog. Nije sjeo otraga u kola, nego pokraj kočijaša.

"Dragi prijatelju, bojiš li se ti mene? Ja sam ti prouzrokovao strah?

"Ah, oče, ja sam se uistinu uplašio, jer od kako sami izašao iz škole nisam se ispovijedio.

"Dragi prijatelju, to ništa ne smeta. Ja idem upravo jednom bolesniku i imam štolu pod kaputom. Daj meni uzde. Ja znam dobro voziti, a ti se odmah ispovijedaj ja ću ti pomoći."

I tako se dogodilo. Svetac je upravljao uzdama, a kočijaš se počeo ispovijedati. Bila je duga ispovijed, ali je bila dobra.

Kad su došli k cilju htio je don Bosko platiti, ali kočijaš nije uzeo novca. Poljubio je svecu ruku i rekao: "Tako dobro nije me još nijedan platio."

XXXII Š T A T R E B A Č I N I T I K O D I S P O V I J E D I

1. Šta treba kazati, 2. Šta treba pri tom činiti?
Dodatak : Prva ispovijed.

Iz iskustva znamo, da se djeca boje ispovijedi. Ali ne zato, što ne bi htjeli kazati grijehe. To je za njih manje zlo. Mnogo više se djeca boje, da ne će moći svladati one " tehničke" stvari kod ispovijedi. I kad često odrasle pitamo zašto se tako dugo nisu ispovijedali, odgovaraju da ne znaju ispovijedne molitve. Kada djeca svladaju ovu tehničku stranu, onda se ne boje ispovijedi. Dapače idu rado na ispovijed.

1. Š t a t r e b a k a z a t i

Svako godine prije [illegible] se tumači način ispov-ijedanja

neka se napiše sat prije slijedeće na ploču. Sva djeca neka to upišu u svoje bilježnice za vjeronauk i do slijedećeg sata neka nauče napamet.

\+ + +

Saggriješio sam
Ja sam.....
Ja sam.....
Kajem se....

Hvala!

\+ + +

Uvijeke! Amen.

2. S t a t r e b a p r i t o m č i n i t i ?

Kada se vrataševa u ispovijedaonici otvore, onda dijete načini znak križa. U ime Oca.... kod riječi:ja sam .... treba kazati pojedine grijehe.

Riječi kajem se.....(dobro uvježbati)

Nizovi crta označuju, da tu svećenik nešto govori. Iza riječi:" Uvijeke.Amen.", izađe dijete.iz ispovijedaonice.

Kod pouke vjeronauka se onda vježba kako se ispovijeda. Vjeroučitelj sjedne na jednu stolicu u sredini podijuma. Stolica označuje ispovjedaonicu. Djeca se postave sa svake strane ispovijedaonice desno i lijevo po 3. Djeca neka sklopljene ruke polože na onaj obraz, koji im je okrenut prema djeci,što čekaju. Na to neka se zato nauče, da im nitko ne može gledati na usta i sa usta čitati koje grijehe kazuju.Djeca govore svoju ispovijed. Kod kazivanja grijeha moraju djeca bar neke grijehe bez pomaganja, sama kazati. Prvoj djeci stavlja svećenik u usta neke grijehe:" Nisam molio jutarnju molitvu.Bio sam lakom. Lagao sam." Djeca moraju govoriti glasno i jasno, da čuju sva djeca. Ako sam na ovaj način djecu pripravljao, pa makar ih i 60 bilo u razredu, nije nikada bilo nepažnje, a pogotovo ne galame.

Svećenik načini tiho znak križa nad prvim djetetom. Kod prvog niza crtica zada glasno pokoru. Na pr: za pokoru izmoli 3 Očenaša. Kod svakog djeteta neka se zada druga pokora i to po mogućnosti sve moguće vrste pokore. Među njima i posve teške pokore, d- a tako djeca upoznaju sve vrste pokore. Kada djeca dobiju pokoru u znak da su razumjeli neka kažu hvala!.Neka se to s djecom uvježba. Taj "hvala" može se i tako uzeti,da se dijete zhhvaljuje za pokoru koju je dobilo. Kod drugog niza crtica kaže vjeroučitelj kod uvježbavanja na vjeronauku:" Sada svećenik moli 3 latinske molitve. Kod drugog znaka križa načini svećenik križ,a da pri tom ništa ne govori.-Svećе-

nik kaže: "Hvaljen Isus!"

Za prvu ispovijed dosta je ovo. Svaki kateheta,koji djecu na ovaj način pripravi na prvu sv. ispovijed vidjet će da će djeca samostalno i sigurno pristupiti prvoj sv. ispovijedi kao da su se već često ispovijedala. Ne će biti straha ni zapinjanja.

Kod druge ispovijedi neka se djeca nauče kazati,kada su se zadnji put ispovijedila. Ispovijedio sam se prije.... Sagriješio sam.....

D O D A T A K k XXXII.

P r v a sv. I s p o v i j e d :

L8.veljače 1921 godine, primio je mali Quido prvi put sakramenat sv.pokore.

Mali dječak jako se radovao,što će svoje pogreške i grijehe moće reći u ispovijedi svećeniku .Ništa se nije bojao i tako se dobro ispovijedio ,kao da se već često ispovijedao. I njegov prijatelj drugi Isus, očistio je jednom kapljicom krvi iz svoga srca srce malog Quida . Kad su iz crkve išli kući bio je jako veseo. Počeo je na ulici skakati i trčati. Majka mu reče:"Šta ti pada na pamet. Ljudi gledaju u te i misle, da nisi više pri zdravoj pameti. Quido reče:"Mama, ja sam tako sretan!Htio bih da svi ljudi na svijetu posjeduju takav velik mir, kakav ja imam u svojem srcu. Idimo u slastičarnu,da kupimo slatkiša za brata Marka. Kupili su slatkiše, ali Quido je htio razveseliti mnogo ljudi.Zato je razdijelio svoj novac siromasima, koji su ga sretali.

Iza toga je Quido svake subote išao na sv.ispovijed. Na svakoj ispovijedi je isto tako točno kazao sve grijehe kao i na prvoj. Iza ispovijedi išao je uvijek u jednu kapelu i tamo je još dugo molio.

XXXIII. P O K O R A

1. Izgubljeni sin. 2. Pokora. 3. Pokora u stara vremena.

1. I z g u b l j e n i s i n :

Izgubljeni sin odlučio je u tuđini, da će reći svom ocu:"Primi me kao zadnjeg slugu u svojoj kući!" Dakle, radit će od ranog jutra do kasne večeri, a prije je sve to prezirao i ništa nije htio raditi. Prije se odijevao u fino sukno, a sada je htio biti zadovoljan sa grubom haljinom. Prije nije bio zadovoljan sa jelom na stolu svog oca, a sada je htio biti zadovoljan, sa hranom, koju prije nije htio ni pogledati. Zašto je sada htio sveto što mu je prije izgledalo kao ponižnje(sramota),što mu

je prije bilo loše i neugodno? Znao je, iako će mu otac oprostiti, da ipak za svoje grijehe mora podnijeti i kaznu. Drago je volje htio na sebe preuzeti kaznu. Drage je volje htio činiti pokoru.

Pamti: Kaznu za grijehe nazivamo pokora.

Velika griješnica je isto tako činila pokoru za svoje grijehe. Cijeli je svoj život oplakivala svoje grijehe, postila je i molila. Povukla se je u jednu spilju i živjela je samo za Boga. Zato je i nazivamo velikom pokornicom.

2. P o k o r a :

Kao što je otac oprostio izgubljenomsinu, tako i dragi Bog prašta griješniku grijehe. Ali kaznu mora ipak podnijeti. Nebeski otac ima za svoju neposlušnu djecu razne pokore:trpljenje, siromaštvo, nesreće. A, da nas dragi Bog ne mora previše kazniti daje nam svećenik na ispovijedi jednu pokoru,jednu kaznu. Najčešće je to kakva molitva, edan ili više Očenaša, Vjerovanje i sl. Ovu je molitvu najbolje izmoliti odmah kada izađete iz ispovijedaonice. Ovu molitvu nazivamo pokora.

Pamti: Kod svake ispovijedi zada svećenik pokoru.

Ako pokoru ne obavite, činite grijeh. Kada vam, napr., svećenik naloži, da nešto molite, onda to izmolite odmah, kad izađete iz ispovjedaonice ili pred glavnim olatarom, ili pred križem. Ako odgađate,lako ćete zaboraviti.

3. P o k o r a u s t a r a v r e m e n a :

U prijašnja vremena nalagali su svećenici mnogo teže pokore. Teko je na pr. u nedjelju teško radio, morao je 3 dana postiti o kruhu i vodi. Ako je netko nekoga tukao isto tako; tko je roditelje tukao 7 godina; neki grešnici morali su obavljati za svoje grijehe javne pokore pred svim ljudima. Neki su dragovoljno uzeli na se jednu kaznu, jednu pokoru. Tako bi na pp. neki išli pješke u Rim ili Jeruzalem, a na putu bi živjeli samo od onoga što bi im ljudi slučajno dali.

Sada se nalažu vrlo male pokore, jer mnogi ljudi ne bi uopće htjeli ići na ispovijed. Zato iza ove pokore ostaju još kazne. Pokora koje se kod ispovijedi nalaže, smanjuje jedan dio kazne za učinjene grijehe.

XXXIV P R A K T I Č N E U P U T E Z A I S P I T I V A N J E S A V J E S T I

A ko je moguće, neka djeca ne napišu svojih grijeha, jer kod djece to dobi prva je ispovijed većinom ispovijed lakih grijeha. A laki grijesi se ne moraju bezuvjet-

no ispovijedati. Djeca i onda ispuštaju grijehe kad ih napišu i nauče napamet. I kasnije je mnogo bolje, da djeca ne pišu svojih grijeha. Neka se nauče već kod prve ispovijedi, da grijehe govore napamet. Zato valja ispit savjesti vrlo dobro obaviti. Kateheta neka napiše na ploču ispovjedne molitve i grijehe.

Čuje se prigovor da je ispovijedanje grijeha kod današnjih katolika odviše apstraktno, odviše udešeno prema obrascima za ispitivanje savjesti. U obrascu za ispit savjesti nisu mnogi grijesi ni označeni. Kaže se, da se obrascem za ispit savjesti izobliči savjest, a k tome se može predusresti samo isprvnim odgojem savjesti za vrijeme pouke. Tko hoće da postigne subjektivnije, konkretnije ispovijedanje grijeha, taj neka po prilici kaže ovako: "Vi znate, šta dragi Bog od vas želi. Promislite dada, koji ste do sada najveći grijeh učinili, koji od svojih grijeha vi smatrate najvećim. Vjeroučitelj neka pusti da djeca neko vrijeme misle. Može na pr. po prilici i ovo na ploču napisati: uzeo sam jednom 500 dinara. Podigao sam ruku na majku. Da se pomogne pamćenje, neka se zatim prođu zapovijedi kako slijede. Na koncu neka se sva djeca potrude da u mislima prođu sve grijehe. Tko se služi obrascem za ispitivanje savjesti može ovako po prilici postupati:

Katcheta napiše na ploču:

++ + +

Ispovijedam slijedeće grijehe:

ponoviti prvu zapovijed. Kako glasi prva zapovijed? Gledajmo šta se pita kod prve zapovijedi? (Vidi Meine erste Beichte". Religions fibel. III Heft. Verlag Herold, Wien.)

(Obrazac za ispit savjesti u ovoj knjižici je za početnike dovoljan.) Tu stoji: Jesam li molio jutarnju molitvu? Sjedite sada mirno i malo nislite! Tko nije nikad molio jutarnju molitvu mora ovako kazati: nisam nikada molio jutarnju molitvu! (Napisati na ploču).

Druga će morati kazati: Rijetko sam molio jutarnju molitvu (na ploču).

Najbolje je pitati pojedinu djecu, kako će oni kazati ako.... Tako se upozore druga djeca kako ttreba kazati, i na taj se način kod djece uklanja plašljivost i strah od ispovijedi. Iza svakoga grijeha i nakon završenog ispitivanja savjesti pokajanje. U dva vjeronaučna sata može se lako proći ispitivanje savjesti. Na koncu napiše vjeroučitelj na ploču: Kajem se.....

Hvala!

+ + +

Uvijeke Amen.

Djeca dobiju za zadaću, da ispituju svoju savjest do drugog sata, i da to u mislima znadu dobro napamet.Na drugome satu neka se djeca pokusno ispovijede. Gdje to ne može biti, neka to bude poslije podne. Ako vjeroučitelj kaže:" Tko svojih grijeha čestito ne zna taj ne će smjeti ići na prvu sv. Ispovijed,onda zacijelo ne će biti ni jednog nepripravna djeteta.

XXXV. I S P O V I J E D

1. Pomoćne riječi za ispovijedanje grijeha. 2. Pred ispovijed. 3. Nagovor.

Prva ispovijed (pokusna) neka bude uvijek na koncu pouke za prvu sv. Ispovijed.N-eka djeca idu bez cedulji-ce. Grijehe i ostalo neka znadu napamet.

1. P o m o ć n a r i j e č z a i s p o v i j e d a n j e :

Neki vjeroučitelji traže, da djeca kod svake zapovijedi kažu jednu pomoćnu riječ. Ispovijedanje bi grijeha onda moglo izgledati ovako:"1.Molitva:rijetko sam molio jutarnju molitvu. 2. Psovka,ništa.3. Sv.Misa:ništa.4.Roditelji: nisam slušao mamu. 5. ostale itd..." Nepraktično je učiti ove pomoćne riječi i ponavljati ih u ispovjedaonici jer produljuju ispovijed i jer slabija djeca to teško nauče. Tko svakako hoće da upotrijebi te pomoćne riječi naći će ih u ispitu savjesti uz svaku zapovijed.

2. O i s p o v i j e d i :

Ako je crkva odnah uz školu i ako nema previše djece za prvu sv.ispovijed, onda je najbolje prije ispovijedi uzeti sat vjeronauka. Ako će sv.Ispovijed trajati cijeli s-at onda treba nekoga zamoliti da preuzme nadzor nad djecom. Također zvonar ili koja djevojka ili koji mladić preuzimaju rado tu dužnost. Gdje je moguće(mali broj djece) neka vjeroučitelj sam ispovijeda bez pomoćnika, da se može uvjeriti jesu li djeca sve razumjela i da li se znadu dobro iispovijedati. Gdje je velik broj djece, da to nije moguće, treba djecu upozoriti,da će i drugi ispovjednici ispovijedati. Neka se ne boje, svi su dobro pripravljeni i svećenik koji će pomoći ispovijedati, je jako dobar.To će umiriti bojažljivu djecu i djeca će imati povjerenja i u drugog svećenika. Najslabiju djecu, i onu koja su radi bolesti ili radi oporavka zaostali neka vjeroučitelj sam ispovijeda,jer ta slabija djeca kod stranog će se svećenika još više smesti.

Bilo bi dobro, da se svećenik poslije ispovijedi propita kod ispovjednika(salvo sigillo) , jesu li djeca sve dobro radila (misli se tehničku stranu), i što i u čemu su naročito kod ispovijedi griješila. Vjeroučitelj neka si to pribilježi i na slijedećem satu protumači. U crkvi, neposredno prije ispovijedi iza pozdrava Isusu u Svetohraništu treba još jednom tehnički proći ispovijed. Potrebno je to i radi toga, da prisutni ispovjednici čuju i znadu što smiju od djece tražiti. Odmah iza pozdrava Isusu u svetohraništu neka djeca još klečeći izmole Očenaš Duhu Svetom, da im pomogne dobro se ispovijediti.

3. N a g o v o r :

Kada djeca sjednu, onda neka im vjeroučitelj održi kratki nagovor,. Po prilici ovako:

Draga djeco,današ ćete se vi prvi put ispovijedati. Vi biste htjeli, da vam dragi Bog oprosti sve grijehe.Zato je potrebno da se dobro ispovijedite. Malo prije zazvali smo Duha Svetoga da vam pomogne. Vi ste dobro ispitali svoju savjest. Učili smo,što se mora raditi kod sv,Ispovijedi (dobro je, da vjeroučitelj jedamput prije ispovijedi uvježbava kako će ući i izaći iz ispovjedaonice.Svaka vrata na ispovjedaonici se ne otvaraju lako. Djeca neka kod ispovijedi stoje u ispovijedaonici. Manja djeca neka se popnu i stanu na klupčicu. Treba biti oprezan, jer neke klupčice nisu stabilen i lako se prevrnu. Treba uvježbati, da se djeca kod ispovijedaonice drže reda. Pred svakom ispovijedaonicom neka sa svake strane stoji po četvero djece, početiri dječaka i po četiri djevojčice. Kad je ondje samo troje, onda smije jedan iz klupe ići k ispovijedaonici.

Vi znate, što je najvažnije u sakramentu pokore, u ispovijedi: pokajanje, Znadete sada i sve svoje grijehe. Da vidite, kako je grijeh ružan i kako je to zlo, nešto ću vam pripovijedati.

Jedan dječak sanjaa je lijep san. On stoji na visokim zlatnim ljestvana i gleda s njih u nebo. Draga M-aj-ka Božja sjedi na zlatnom prijestolju i drži Božansko Djeka u naručju. Svuda okolo gore svijetla, a anđeli okružuju prijestolj-e. Oni pjevaju jednu vrlo lijepu pjesmu, kakvu još nije u svom životu čuo. Dj-eč-ak uzdiše: "Ah da mogu i ja biti tamo gore!" Tada mu se drago Božansko Djetešce milo nasmješi i m-ahne mu svojom malom-ručicom: "Do-đji, hoću, da ti poklonim nebesku sreću." A u to anđeli već dolaze k dječaku i hoće da ga une-su u tu blještavu ljepotu.

Naj-e-đnok je nastala strašna galama. Dječak s e od to probudi i čuje prestrašeno vikanje: "Vatra, v-atra!"

Soba je bila puna dima, i kada je skočio i htio iz sobe vidi, da mu je to nemoguće, jer druge su sobe već u plamenu. Dječak viče za pomoć, ali nitko ne dolazi. U smrtnom strahu klekne i moli Majci Božjoj i Anđelu čuvaru. Već gori u njegovoj sobi i već se je onesvijestio. U posljednji čas uleti vatrogasac zgrabi dječaka pod ruku i odnese ga majci, Majka veselo poviče:"Hvala Bogu, da je moje dijete spašeno." Zar ne, kad čujete ovo pripovijedati strah vam ulazi u kosti, jer strašno je sa svih strana biti opkoljen vatrom i ne moć izaći. Prosmislite, nisteli možda i vi u istoj opasnosti kao i ovaj dječak. Znate li, tko će jednom morati gorjeti a možda i vječmo? Griješnici. Kad bi koje dijete od vas sada moralo umrijeti, a imalo bi na duši samo jedan laki grijeh, moralo bi u čistilište.Tamo bi njegova siromašna duša tako dugo gorjela dok ne bi bila očišćena od najmanje prljavštine. A možda je koje od vas počinilo i jedna smrtni grijeh. Kad bi s tim grijehom moralo umrijeti, došlo bi njegova duša u pakao.Onđje bi bila opkoljena od vatre; gorjela bi, a nikada ne bi izgorjela. To vi sigurno ne ćete. Zato molimo dragog Boga, da ne dopusti, da umremo u grijesima, nego da nam ih oprosti. (Mjesto ovoga može se prikazati i Sudnji dan , kako Isus kaže prokletnicima:"Odlazite od mene....itd).

Ako hoćete još bolje razumjeti kako je strašan grijeh,onda pogledajte Isusa na križu. Ruke su mu i noge probijene čavlima,bez odijela je, bez smrtne postelje.Od glave do nogu pun rana i boli. Na glavi mu je strašna kruna. S dugim i šiljtim trnjem.

Tko je to učinio? Židovi. To je istina. Ali Isus kaže tebi:"Dijete, i tvoji grijesi su to skrivili.Na Maslinskoj gori osjećao sam tvoje grijehe,kod bičevanja, na križnom putu. Osjećam ih još i u svojim probijenim rukama, na svojem izbodenu čelu. Što sam ti učinio? Zašto si griješio, ali usprkos toga ja te ipak volim. Moli me za oprošt enje i sve ću ti oprostiti.

Dat ću vam nekoliko misli, koje treba da imatę kad molite pokajanje: Mnogi grijeh sam već počinio,sad uviđam, da je to bilo nepravedno, jer ti si dao zapovijedi,a ja ih nisam držao.Ti bi ne mnogao za to kazniti; za svaki laki grijeh zaslužio sam čistilište, a za svaki težak pakao. No, Ti si dobar, pa mi rado opraštaš grijehe,ako te molim za oproštenje. Dao si da tvoj najdraži sin Isus Krist umre na križu, da nas oslobodi od pakla i grijeha. Sad mi je žao. što sam griješio.Oprosti mi moje grijehe! Ne ću da se još ikada dogodi, da prekršim tvoje zapovijedi. Anđele Čuvaru, sveta Marijo, Majko Božja i ti Duše Sveti, ponozite mi!Amen.

Kratka opomena da budu iskreni. Vidi pripovijest u Dodatku.

Ja sam molio dragog Boga da se vi danas svi dobro ispovijedite. Ako koje dijete zapne, svećenik će mu pomoći dalje, ako koji grijeh zaboravite, onda znate, da je ispovijed ipak dobra.

Dakle, ne bojte se!

Dok čekate na ispovijed molite iz molitvenika ili mislite kako ćete postupati kod ispovijedi.

Iza ispovijedi idite pred glavni oltar i molite pokoru. Onda idite u svoju klupu i mirno čekajte, dok svi budu gotovi. Za to vrijeme možete opet moliti iz molitvenika, na pr, molitvu poslije ispovijedi na str...

Malu pokoru za grijehe možete sami učiniti već prije ispovijedi tako, da prije ispovijedi budete dobri tihi i da ne brbljate. I poslije ispovijedi možete istu pokoru dragovoljno na sebe i uzeti. I zato će vam dragi Bog oprostiti jedan dio zasluženе kazne.

Mislite, što vam je svećenik kaz-ao i šta ćete raditi da odmah opet ne sagriješite. Iza toga idit-e mirno i tiho kući! Što ste ispovijedili,to ne treba da drugima govorite i o onom ne treba da govorite što je ispovjednik vama govorio. Dakle u Ime Božje!

Ako je moguće neka se djeci iza ispovijedi dade s-ličica. Jedan od najljepših prizora bio bi Dobar pastir. Protumačiti iza ispovijedi sliku. Završetak mogao bi biti takav: Zahvalimo se Nebeskom Ocu! Molite za mnom! Dragi Bože! Ti si tako dobar.Oprostio si mi sve moje grijehe. Hvala TI! Ja više ne ću griješiti. Ja hoću da te uvijek ljubim.

I rado ću te slušati.

Zahvalimo se dragom Spasitelju!

Zahvaljujem Ti,dragi Isuse, što si za mene umro. Ne d-aj, da tvoje krv i tvoja muka budu za mene uzaluden, Isuse, Tebi živim.

Isuse Tebi umiren,

Isuse tvoj sam živ i mrtav.Amen.

Pomolimo se svojoj Nebeskoj Majci: Zdravo Marijo....

Pomolimo se svom Anđelu čuvaru:Anđele čuvaru .....

U ime Oca i Sina i Duha Svetoga Amen.

D O D A T A K k XXXV.

Đuro Vašington.

Prije 150 godina 1799., umro je u Americi jedan vrlo znamenit čovjek.Zvao se Georg Vašington. Napisali su njegov cijeli životopis,pa tako i jednu zgodicu iz njegova dječačkog doba. Jednom je od svog oca dobio malu sjekiricu. Da je iskuša, kakova je pošao je u voć-

njak i ogulio koru s nekih voćaka. Kad je iza toga otac došao u vrt i ugledao uništene mlade voćke,bilo mu je jako žao,jer se je mnogo mučio, dok ih je tako lijepo i tolike uredio, a sad će se osušiti prije nego što su i prvi rod dale. Kad je došao mali Đuro,upitao ga je otac:"Đuro, znaš li ti možda, tko je ta lijepa drvca tako strašno uništio?" Đuro se uplašio. Ali odmah se sabrao i rekao:"Oče, ne mogu da lažem.Ja sam to učinio." A šta je na to otac? Je li malog Đuru izgrdio? Ili čak natukao? Ne. Otac je zagrlio svoga sina Đuru i rekao:"Tvoja iskrenost mi je milija, nego tisuću takvih voćaka." I od tog vremena još je više volio svoga sina Đuru.

Može se ov-dje pripovijedati i događaj o Ananijii Safiri.

POUKA ZA PRVU PRIČEST

P r e d g o v o r

O pripravi za pr vu sv. Pričest vrijedi ono isto, što je rečeno u "Pouci za prvu sv.Ispovijed" na I-4.str. Najvažnije istine naše katoličke vjere podane su djetetu već u prvom odjeljenju, a u drugom odjeljenju treba to znanje ponavljati i produbljivati. Za too ponavljanje je najbolje upotrijebiti uz knjižice "Meine erste Beichte" i "Meine Erstkommunion" i I. Bibliju "Vom liebene Gott" i II. "Das Leben Jesu." Ako je škola s kombiniranim razredima, onda se članci, koji se odnose na prvo odjeljenje, i tako moraju obraditi, a djeca II. odjeljenja čitaju onda pojedina štiva s djecom I. odjeljenja iz knjige,koju još imaju od prošle godine. Dok su djeca I. odjeljenja zaposlena tihim radom (učenjem, crtanjem,pisanjem, precrtavanjem, bojanjem), uzima se s II. odejeljenjem učevno gradivo za prvu sv. Ispovijed i Pričest. U pričesnom odgoju djeće nije glavno vjersko znanje, nego pobožnost,srdačna, povjerljivast, čežnja i ljubav prema Božanskom Prijatelju u sveton Sakramentu.

Da se taj cilj postigne,ponažu mnoga sredstva: ljuhezni i dobri poticaji, pobožni razgovori, pripovijesti iz života i smrti Spasitelja priređene za djecu, a prije svega, u-zorni žigot, pobožnost i molitva samog vjeroučitelja. S njima se povezuje Duh Sveti, koji u dječja srca ulijeva čežnju za Euharistijskim Spasiteljem. Bez njega bi odgoj za sv.Pričest bio samo znanje koje zveči i obična dresura.

* Najnužnije priprava za sv. Pričest zahtjeva najmanje dwset sednica. Pričesnu pobožnost i drugo treba onda uvježbati izvan satova vjerske pouke. Često otpada u uskrsnoj sednici koji sat vjeronauka, a jedan sat se mora ostaviti za tumačenje Svete Sednice i Uskrsa. Zato treba najprije napraviti plan rada, da

---

* Obično se dan prve pričesti određuje tako, da prvopričesnici uzmognu obaviti svoju uskrsnu dužnost do konca školske godine.

vjeroučitelj u posljednjim sednicama ne bude u stisci.

Ako stoji na raspolaganju samo deset sati, onda se preporuča slijeća raspodjela: 1. Žrtve ljudi. Spasitelj. 2. Naše žrtve. 2. Čudesno umnoženje kruha. Isus hoda po vodi. Isus obećaje kruh za život vječni. 3. Zadnja večara. Činite ovo na moju usponenu! 4. Kada svećenici izvršavaju Isusov nalog? 5. Pretvorba. Što ti činiš kod pretvorbe? 6. Pričest (treći glavni dio sv. Mise). 7. Presveti Oltarski Sakramenat, Što čini dijete,kad pohodi Isusa? 8. Kraljevska svadba. 9. Isus izliječi satnikova slugu. Kada svećenik dijeli sv. Pričest? 10. Isus izliječi bolesnu ženu Milosti sv. Pričesti.- Ako bi se moralo još sažeti, može se to najlakše kod br.4,5 i 6.- "Pobožnost kod sv. Pričesti" i "vladanje kod svete Pričesti" mora se tada obraditi izvan vjeronaučnih satova u crkvi ili kod staleške pouke .

Od kolike je važnosti pouka za sv.Pričest vidi se iz toga, što su toj pouci podijeljeni i posebni oprosti:

a) Vjernicima, koji se barem pola sata posvete pouci djece, koja će se prvi puta pričestiti,podjeljuje se oprst od 5oo dana.

b) Posebni im se oprost od 5oo dana podjeljuje, ako još izmole slijedeću molitvu.

Isuse, Ti si nas neizmjerno ljubio. U svojoj neiskazano velikoj ljubavi ustanovio si Presveti Oltarski Sakramenat. Udijeli nam žarku revnost za tvoju čast, da dobro pripravimo dječu, koja smiju prvi puta pristupiti tvome svetom stolu. Srce Isisovo u presvetom Sakramentu, očuvaj ove nladenačke duše, da ih ne takne nikakvo zlo, jačaj njihovu vjeru, umnoži njihovu ljubav, ukrasi ih svim krepoestima, da postanu dostojni primiti Tebe. Amen.

Sveti Ivane Krstitelju, pretečo Spasiteljev, pripravi Isusu put u dječje duše!

Sveti Tarzije, čuvaj prvopričesnike!

Za čitanje djeci preporuča se: "Du bist mein Leben" I ako sam vjeroučitelj nema vremena čitati tu knjižicu za vrijeme pouke, to će ona ipak pripomoći, da prvopričesnička pouka bude zanimljivija i olakšana ne samo djeci, nego i vjeroučitelju.

Mnogi katehisti i vjeroučitelji izrazili su želju da ketcheze budu što opširnije izvedene; jer: "lakše je stegnuti i izabrati, nego proširiti."

Upotreba Biblije IV.,"Meine erstkommunion" (priručna knjižica za prvopričesnike), iz naklade Herold, Beč VIII.Strozzig asse, uštedjet će i vjeroučitelju i djeci mnogo vremena, koje se inače izgubi za crtanje i prepisivanje rečenica što ih treba upamtiti.

Pisac.

I. MILOST RANE PRIČESTI

Legenda o sv. Jurju pripovijeda, kako je svladao zmaja. Svako dijete treba također svladati zmaja. Noo ovaj zmaj ne živi u spiljama i močvarama, on stanuje u nutrini svakog djeteta, u njegovoj duši. Grčka mitologija pripovijeda o lerijskoj hidri, strašilu sa sedam glava. Svaki puta, kada je koji junak u borbi odrubio azdaji glave, one su opet narasle. I zmaj u duši djeteta ima sedam glava. Jedna za drugom dižu se te glave, a koji puta i ujedinjenim silama i hoće da nadvladaju dijete. Ako se koja glava ili zmija i nadvlada ili odsiječe, one opet nanastu iznova i počinju borbu ispočetka. U toj borbi ne noe že pomoći ni najka, ni otac; oni tu borbu ne vide i neę zapažaju. Oni mogu svone djetetu samo onda pomoći, ako ga rano, od prve do sedme godine, isprevno odgoje. Teško djeci, koja nisu za tu borbu dobila pomoći još u ranom djetinjstvu. Ona sada stoje pred nadnoćnim neprijateljem nezaštićena. Hoće li pobijediti? Teško.

Ali nije još sve izgubljeno. Najdivljiji nagoni obrezuju se dakako na vjeronaučnoj pouci i neprestano se djeci govori o napstima. Najbolji pomoćnik u toj borbi jest i uvijek će biti Isus, kao hrana duše pod priliko svete Hostije. Jer baš sveta Pričest može obuzdati izvore grijeha, naše neobuzdane nagone. Ovo je znao i veliki i sveti Papa Pijo X., kada je prema svojem uzvišenom geslu: "omnia instaurare in Cristo" ("Sve obnoviti u Kristu"), želio, da se djeca rano pričeste, i da vjernici najširih slojeva što češće primaju sv. Pričest.

Ovaj Dekret "Quam singulari" od 8.kolovoza 1910. bio je tako veliki pedagoški čin, da ni njegov potpun učinak još gotovo ni danas ne može prosuditi.

Spasiti mladež od moralne propasti i osvojiti je za ideale, nije toliko naš uspjeh, koliko je to zadaća Spasiteljeva. Ta djeca, Njegova djeca, buduće kamenje Njegove Crkve. Zadaća je vjerske pouke dovesti dječje duše, koje su sada u razvitku, u dodticaj s Isusom, upoznati ih s Isusom i naučiti ih ljubiti Ga.

Značenje česte dragovoljne pričesti djece jest u tome, da mlada duša iz osobnog nutarnjeg iskustva upozna, osjeti, iskusi "kako je sladak Gospodin". Samo onda, ako su u mladosti grijali idealizam svo-

je duše na vatri česte svete Pričesti, noći ćemo očekivati, da kao odrasli potpunim uvjerenjem pristanu uz nauku Kristovu.("Ascenciones in corde", Ps.83,6.)

Sveta je Pričest izvor svake duševne veličine i jakosti; u njoj govori duši veliki pedagog svih vremena. On što više prodire dušu i u časovima, koji slijede iza Pričesti, On u tajanstvenoj tišini uistinu odgaja dušu. U tim časovima punim žarke ljubavi sazrijeva volja za djelo, dobra odluka postaje stvarnost, a do sada neodlučna nakana učvršćuju se poput čelika.

Tako se u djeci ostvaruje onaj zorni prikaz sv. Pričesti, koji daje sv. Ćiril Jerazalenski: "Ako si nadut duhon oholosti, primi ovaj Sakramenat, i kruh poniznih učinit će i tebe poniznim. Ako si opsjednut škrtošću, uživaj nebeski kruh, i ovaj darežljivi kruh učinit će i tebe darežljivim. Ako te obavija škodljivi duh zavisti, uzmi Kruh anđeoski, i udijelit će ti pravu ljubav. Ako si se predao neumjerenosti u jelu i u piću, uživaj Tijelo i Krv Kristovu i Tijelo, koje se toliko zatajivalo učinit će i tebe umjerenim. Ako te napstuje lijenost i čini te hladnim za molitvu i svako dobro djelo, jačaj se Tijelom Kristovim i ispunit će te pobožnost i revnost. Konačno, ako te nami nečistoća, osobiti tada primaj ovaj uzvišeni Sakramenat, i savršeno čisto tijelo Kristovo učinit će te stidljivim i posve čistim."

Kada su sv. Karla Boromejskog pitali, kako je imao snage, da među svojim neobuzdanim drugovima, usred tisuću opasnosti sačuva neokaljanu čistoću, odgovorio je: "To je učinila sveta Gozba, kojoj sam pristupao svake nedjelje i blagdana."

Pričest, daje kršćanskom odgoju njegovu osebujnost: nadnaravnu ljepotu i snagu djelovanja. Pričest ima toliku pedagošku vrijednost, da se njom ne može usporediti ni jedan drugi uzgojni sistem. Po Pričesti dolazi ljudska osoba u najbliži odnos s božanskim Učiteljem, u stvarni dodir s Njim.

Ovo nam djelovanje crta najuzornije sam Gospodin, kada govori o jakosti životnog soka, koji kola u lozi. U nama se bude božanske snage, koje svesrade na duhovnom usavršavanju, i tako na nadnaravni način pripomažu da postajemo bolji.

P i s m o r o d i t e l j i m a
s molbom za njihovu suradnj-u:

Po mišljenju sv. Pija X. roditelji su odgovorni, da djeca na vrijeme pristupe sv. Pričesti, STo-ga može majka sama prije određene pouke za sv. Pričest pripraviti svoje dijete na sv. Pričest, i ako župnik odbri, može majka u jedan prikladni dan (blagdan) poći s djetetom na sv. Pričest. Velika je milost ta ne sv. Pričesti, jer djecu ništa vanjskoga ne smeta i ona su posve usmjerena na sv. Pričest. Dijete može dakako sudjelovati i kod zajedničke ssv. Pričesti. Time će se priključiti u zajednicu župske službe Božje..

D r a g i R o d i t e l j i!

Pouka z-a prvu sv. Ispovijed je završena. Počinjemo s poukom za prvu sv. Pričest, jer po prilici za tri (četiri) mjeseca, pristupit će vaša drago dijete prvoj sv. Pričesti.

"Pustite malene k meni!", rekao je dragi Isus. Na krštenju je vaše dijete postalo Božje dijete, ali sada hoće dragi Bog, da se nastani u duši vašeg dđe teta, pod prilikama male svete Hostije.

Ovaj je Isus u sv. Hostiji vašem djetetu osobito potreban u budućim godinama njegova života.- Mnogo ste se do dada mučili s odgojem svog djeteta. Dijete je bilo uvijek uz vas, pod vašim okriljem. Ali odsada će se vaša dijete sve više iznicati ispod vašeg okrilja, ne će više uvijek biti uz vas, da, vaše će dijete sve više i više biti izloženo različitim opasnostima z a tijelo, ali i za dušu, kojih vi u-z najbolju volju ne ćete moći otkloniti o-d njega. Vi svakakao želite, da vaše dijete bude jednon dobar i pošten čovjek. Postići ćete to, ako pognete u pr -ipravi svog djeteta na prvu sv. Pričest.

Ne recite: "To ja ne mogu". Ljubav, kojom ljubite svoje dijete, olakšat će v am to. Pokušajte samo!

Iza svakog sata vjeronaučne pouke pitajte svoje dijete (pouka je svaki... od ...do... sat), što je učilo, i dopustite da vam dijete pripovijeda, što je učilo. Ispitajte također prije sata vjeronaučne pouke, da li je naučilo zadaću. Pokušajte samo! Bit će to svaki puta za vas i za vaše drago dijete časovi odmora, veselja i blagoslova.

Razumije se, da vaše drago dijete treba, osobito ovaj mjesec, uvijek i rado moliti svoju jutarnju molitvu i večernju molitvu. Šaljite ga savjesno n-a sv. Misu (svake nedjelje i blagdana u...) i na sat staleške pouke za djecu u ... od ... do ...sati

Ne zaboravite svaki dan moliti za svoje dijetee

U ljubavi vas Kristovoj srdačno pozdravlja

Vjeroučitelj

Može se jednom o tome govoriti i s propovijedaonice i pozvati na suradnju i rodbinu prvopričesnika: bake, teteke, sestre, osobito tamo, gdje roditelji ili ne mogu ili zataje.

II. U V O D

1. Najznamenitiji dani u životu čovjeka. 2. Dobra priprava.

Dodatak: Isusovi dani.

Moji dragi prvopričesnici! Dragi vam je Bog već poklonio po koji dan, koji ja za vas bio od velike važnosti..

1. N a j z n a m e n i t i j i d a n i u ž i v o t u č o v j e k a:

Prvi je znameniti dan bio onaj dan, kada vam je dragi Bog dao tijelo i život. Vi znate, da život posjedujete samo po neumrloj duši. Prvi znameniti dan u vašen žovotu bio je dakle onaj, kada ste od Boga primili neumrlu dušu.

Najljepši i najvažniji dan za dušu bio je dan svetog Krštenja. Nakon rođenja bila je vaša duša pusta i prazha, nešto je nanjkalo: Dragi Bpg ili po svetna milost. Prije krštenja bio je na duši istočni grijeh. (Crtež). Iza Kršetnja bio je Bog u duši. Po Krštenju si postao dijete Božje i baštinik neba, primljen si u zajednicu katoličke Crkve, postao si kršćanin. A jer je na taj dan Duh Sveti na posebam ušao u tvoju dušu, postao si taj dan kuća, crkva, hram Božji.

Vidi: Kraljev krsni dan u "Prva vjerska pouka str. 50.

Pripovijedaj pripovijest o dvorkinji, koja je rekla oholoj kraljevoj kćeri: "Ja sam kćerka još većega Gospodara; ja sam kćerka Božja."

Treći milosni dan za tvoju dušu bio je, kada ti

je dragi Bog u Sakramentu Ispovijedi oprostio grijehe.

Slijeći veliki dan za tvoju dušu bit će dan prve sv. Pričesti. Tomu se danu osobito veseli dragi Isus, jer On je rekao: "Pustite nalene k meni". Tome se već veseli vaš Anđeo Čuvar, sveti u nebu; tome se vesele vaši roditelji, braća i sestre. Prošle godine bila je slučajno, baka jednog prvopričesnika u pohodima kod svoje kuće. Radi teških okolnosti morao se prenjestiti dan prve Pričesti. Brzojavom obavijestili su baku. Baka je žrtvovala cijelu noć, putovala cijelu noć, samo da neže biti na svečanosti prve sv. Pričesti svoga unuka. I vi treba da se veselite. Zašto? Radi novog odijela, radi dobrog zajutarka? Ne, ne. Ta sam će dragi Isus doći k vama. Vi se još sjećate kako su u svetoj noći dobri pastiri došli veselo i brzo k Isusu. A oni su samo li Isusa samo gladati. A vi ćete Sina Božjeg primiti u svoje srce.

Crtež br.: 1.

2. D O B R A P R I P R A V A:

Vi znate, što se radi kod kuće, kada dolazi gost: riba se, briše se prašina, uzima čista odijela, meću se ćilimi, cvijeće itd. Tako treba da bude i kod nas. Neki imaju u sobici svoje duše još mnogo mrtja i paučine, manje i veće grijehe. Ali vaša srce treba biti posve čisto. Osobito će se dragi Isus radovati, ako vašu dušu nađe uređenu mnogim lijepim cvijećem. Cvijeće su dobra djela: 1. Moli savjesno svako jutro i večer, da se ti i tvoji drugovi sveto i dobro pričestite. 2. Kad mošeš, idi u sedmici na sv. Misu. 3. Pohodi svaki dan Isusa u crkvi. 4. Moli u crkvi i inača jako pobožno. 5. Za ljubav Isusu učini svaki dan malu žrtvicu. 6. Budi pažljiv i marljiv na vjeronauku. 7. Odamah od početka uči marljivo. Ako ne ide odmah u glavu, ne daj se smesti, uči i dalje Isusu za ljubav. 8. Budi poslušan, snošljiv i daj drugima dobar primjer.

Odluka: Hoću postati dobar i valjan prvopričesnik.

Ako ima vremana, mogu se odluke napisati na ploču; djeca ih mogu prepisati.

Ako je crkva u blizini, onda bi se taj prvi sat mogao završiti i crkvi i moliti dragog Boga da pomogne, da djeca postanu dobri provopričesnici. I u učioni treba često kod molitve pobuditi dobru nakanu. Sada ćemo moliti na nakanu, da itd.

D O D A T A K

Isusov dan

Mnogo koristi, ako djeca svaki mjesec na vjeronauku dobiju "Isusove dane", (Dobiju se u Katehetskom dijecezanskom ure u u Đakovu). Potrebno je točno rastumačiti i češće djecu podsjetiti na revno ispunjavanje. Pri koncu mjeseca sakupe se ispunjeni listići i podijele novi. Tamo, gdje djeca imaju više puta sedmično vjeronauk, mogu se listići ispunjavati na početku ili svršetku sata. Vjeroučitelj piše s djecom na ploču. To je ujedno i kontrola za pohađanje Mise. Na prvi pogled izgleda, da je ovo vođenje kontrole o svakom danu samo igra. Uistinu je to vježba, koja ima veliko značenje. Isusovi dani ili kako ih god zvali, pružaju priliku, da se u drugom obliku ponove dobre odluke, a to osobito kod mlađe djece nije nikada previše, jer radi svoje nestašnosti i radi svestranog interesa lako zaborave i važne stvari. Osim toga djeca se navikavaju svaki dan polagati račun o danu, koji se primiče kraju, dakle dnevno ispituju savjest. Ispočetka će svi ispunjavati listić s velikim oduševljenjem. Ali će brzo kod mnogih ohladiti prva revnost. Zato treba da vjeručitelj tokom mjeseca listiće češće pregleda. Samo tako će djeca ustrajati i imati veliku korist.

III. Ž R T V E L J U D I

1. Ponavljanje. 2. Žrtve prvih ljudi. 3. Svećenici prije Krista i njihove žertve. 4. Nesavršene žrtve.

Slike: Žrtve Kajnova i Abelova. Žrtva Melhisedekova.

Da se nauka o Presv. Oltarskom Sakramentu može harmonički razvijati, i da se djeci može prikazati potreba sv. Pričesti, preporuče se; da se na početku nauke o prvoj Pričesti u pitanjima ponovi stvaranje svijeta, ađela i čovjeka, prvi grijeh i kaznu. U mjestima, gdje su djeca prvog i drugog odjeljenja zajedno, moraju se kateheze, koje su za prvo odjeljenje, posebno obraditi. Djeca drugog odjeljenja će pri tom ponavljati.

1. P o n a v l j a n j e:

Nebo i zemlja: Gdje ni živimo? Na zemlji. Što je oko zemlje? Nebo. Što vidimo za vedrih noći na nebu? Mjesec i zvijezde. Čega ima na zemlji? Ljudi,

životinja, biljaka, kamenja itd. Tko je to sve učinio? Dragi Bog.

Anđeli i pad anđela: Bog je stvorio i nevidljive duhove. Anđele. Što su anđeli morali učiniti, da zaslužе nebo? Trebali su slušati dragog Boga. Jesu li svi anđeli poslušali dragog Boga? Mnogi anđeli nisu poslušali. Što se dogodilo zlim anđelima? Bili su bačeni u pakao.

Ljudi: Je li dragi Bog najednom stvario svijet? Što je dragi Bog stvorio prvi dan? Što zadnji dan? Tko su bili prvi ljudi? Gdje su bili Adam i Eva? U raju zemaljskom. Kako im je bilo? Bili su sretni. Jesu li ostali uvijek u raju? Nee Zašto nisu tamo ostali? Jer ih je dragi Bog istjerao iz raja. Zašto ih je dragi Bog istjerao iz raja? Jer su jeli s drveta u sredini raja. Je li to bilo nešto tako strašno? Kada mi s jednog drveta nešto uzmemo, to nije tako strašno. Dragi Bog je prvim ljudima zabranio, da jedu s drveta u sredini raja. Jesu li Adam i Eva slušali? Nisu slušali. Što učini onaj, koji ne sluša dragog Boga? Tko ne sluša dragog Boga učini grijeh. Koju su kaznu zato morali pretrpjeti Adam i Eva? Bili su protjerani iz raja, morali su teško raditi, trpjeti bijedu i nevolju i na koncu umrijeti. Iza smrti nisu više mogli doći u nebo. Zar Adam i Eva uistinu nisu došli u nebo? Adam I Eva su sada u nebu. Zašto? Jer su se za svoj grijeh pokajali i činili pokoru. Zato im se Bog smilovao i obećao im Spasitelja, kojeg je poslao na svijet iza mnogo, mnogo godina. Ljudi su morali dugo na njega čekati.

2. Ž r t v e p r v i h l j u d i:

Ljudi su se htjeli sami svojim vlastitim djelima izmiriti s dragim Bogom, htjeli su sebi zaslužiti nebo. Kako rade djeca, kada su ražalostili drugo dijete, pa im je to žao? Dođu, poklone nešto tom djetetu. Što mu poklone? Ne poklone mu kakovu bezvrijednu stvar, nego nešto, čime će ga razveseliti. Tako su radili i prvi ljudi.

Pamti: Pokloniti Bogu, zanči žrtvovati.

Što jeljudima bilo vrijedno? U prvom redu hrana: poljski i vrtni plodovi i životinje. Što su radili s tim plodovima? Slušajte sada poviejst o Kajnu i Abelu.

Adam je često prinosio dragom Bogu razne žrtve. Sigurno, je sam dragi Bog rekao Adamu kako će to učiniti. Napravio je stol od kamenja, i to je bio prvi

oltar ili žrtvenik. Taj žrtvenik nije bio tako duga-čak kao naš oltar u crkvi, ali je bio širi. Na žrtvenik netnuo je Adam drva. A onda je zaklao jednu živo tinju i položio je na žrtvenik. Ili je stavio na žrtvenik poljske plodove i druge stveri, koje je htio žrtvovati dragom Bogu, i to je onda spalio. Od Adama naučili su Kain i Abel kako se Bogu žrtvuje. I oni su često žrtvovali. Jednom su zajedno prikazali Bogu žrtvu. Crtež br.2 .

Abel je položio na oltar janješce. Njegova nevina krv neka bude zadovljština za grijehe ljudi. Siromašni Abel sigurno nije ni slutio, da će se skoro njegova krv poniješati s krvlju janjeta. Ali sada se u nebu veseli, što je po žrtvi svoga života postao prva slika Spasiteljev koji je nevin umro za nas. Abel je izabrao najljepše janješce (na ploču: janješce = ovca), zaklao ga, položio na žrtvenik i spalio. Pri tom se Abel pobožno molio. Sigurno je moilo ovako: "Dragi Bože, ti si tako dobar. Poklonio si mi toliko lijepih ovaca i još toliko drugih lijepih stvari. Hvala Ti! U zahvalu htio bih Ti danas nešto dati. Zato Ti žrtvujem svoje najljepše janješce. Molim Te, prini ga. I tako ono pripada Tebi, ali ja bih htio pokazati da Te volim i da sam Ti zahvalan." Ova molitva svidjela se dragom Bogu. Ali Kainoj žrtvi nije se veselio dragi Bog. Kain je bio ratar i zato je žrtvovao od plodova zemlje, t.j. stvari koje su rasle iz zemlje, dakle u polju. Što je to bilo?... Crtež br. 3.
Kain nije tražio najbolje i najljepše žito, nego je uzeo najgore. Možda je i mislio: "Za vatru je dobro i loše, a osim toga, Bog to ne treba." A sigurno nije dobro molio; jer Kain je bio zao čovjek, a zli ljudi ne vole moliti.

Bog je pokazao, da mu je žrtva Abelova draga, a žrtva Kainova da mu nije draga. Kako je to dragi Bog pokazao, ne piše u svetim knjigama. Mi to crtamo tako, da se dim žrtve Abelove dizao k nebu , a dim žrtve Kainove je plazio po zemlji.
Crtež na ploču br. 4 .

Upamtite, što su ova dva brata žrtvovala:
Kain je žrtvovao plodove zemlje, a Abel najljepšu ovčicu.

Pamti: Bogu treba žrtvovati nešto dobro, vrijedno.

Pokazati zidnu sliku i ponoviti.

3. SVEĆENICI prije isusa i njihove žrtve:

Ljudi su brzo odredili dobre ljude, koji će nje sto njih žrtvovati Bogu, te su onda svoje darove donašali tim ljudima i oni su ih žrtvovali. Kralj, svećenik Melkisedek iz grada Mira (Salem = mir, Salem je kasniji Jeruzalem), nije uprljao svoje ruke krvlju. U čistim i dragocjenim posudama diže on prema nebu kruh i vino kao žrtvu veselje i zahvale. Razjašnjenje slike: Vidimo stol iz kamena, žrtvenik. Preko žrtvenika prebačeno je platno. Na žrtveniku nalaze se hljebovi, pred žrtvenikom je vrč s vinom i jedna košara s hljebovima. Lijevo stoji jedan čovjek, svećenik, koji drži u ruci posudu i diže je prema nebu, kao da to hoće dati, pokloniti dragom Bogu. On žrtvuje dragom Bogu kruh i vino. Na drugoj strani kleči jedan čovjek u ratnoj opremi, a u pozadini kleče još mnogi vojnici sa svojim kopljima i štitovima. Lijevo od svećenika izgara tamjan.

Što to znači? Pripovijedaj u kratkim potezima povijest Abrahama i Lota. Po prilici ovako: Jednog čovjeka napali su neprijatelji i zarobili ga zajedno s njegovim imanjem. Ali jedan njegov rođak, (vojnik, koji na slici naprijed kleči) čuo je o toj nesreći i navalio na neprijatelja sa svojim vojnicima i pobijedio ga. Oslobodio je svoga rođaka Lota i vratio mu sve njegovo imanje. U zahvalu za pobjedu kupio je pobjeditelj kruha i vina i predao svećeniku, koji je to mjesto njega darovao (žrtvovao) dragom Bogu.

Pamti: Svećenici u ime ljudi prinašaju Bogu žrtve. Oni su nekoć žrtvovali životinje, tamjan, kruh i vino.

4. Nesavršene žrtve:

Jesu li se te žrtve svidale dragom Bogu? Svaka ko Bog se dragi veselio tim žrtvama, jer je On vidio: ljudi bi htjeli, da im opet bude dobar. Ali je li dragi Bog radi tih žrtava pustio ljude u nebo? Ne. Zašto ne? Jer su sve te žrtve bile premalo vrijedne, da bi mogle dragog Boga potpuno zadovoljiti.

Jedan primjer. Neki čovjek ubio je grofovo dijete. Da opet umilostivi gospodina grofa, uhvati iz dvorskog ribnjaka jednu ribu i pokloni je grofu. (Jednu jabuku iz grofovog vrta, jednu ovcu iz grofova gospodarstva). Vi se tome smijete, zar ne? Ono, što mu je čovjek poklonio njegovo je i to mu ne treba

nitko pokloniti. Isto tako, sve što su ljudi poklonili dragon Bogu, pripada Njemu: životinje, plodovi, zlato i srebro, da, cijeli svijet. Stoga su žrtve, koje su ljudi prikazivali dragom Bogu, bile neznatne, bile su premalo vrijedne.

Pamti: Ako poklonimo Bogu i najbolje, nije previše, jer i tako sve pripada Njemu.

IV. S P A S I T E L J

1. Obećanje Spasitelja. 2. Rođenje Spasitelja, i Njegov život. 3. Spasenje.

Slike: Iz života Isusova.

1. O b e ć a n j e S p a s i t e l j a:

Zli su anđeli bili protjerani iz neba i morali su u pakao. Prvi su ljudi bili protjerani iz raja zemaljskoga i nisu više mogli doći u nebo. Đavao je prve ljude zaveo na grijeh. Lagao im je. Napravio je iz njih budalu i oni su to dobro platili. No Bog im je htio pomoći, jer ih je đavao čvrsto držao u svojoj vlasti i jer su nastojali, da se s dragim Bogom po žrtvama opet izmire. Za grijeh su svakako morali biti kažnjeni: na zemlji su dakako morali teško raditi i trpjeti, ali, ako budu na zemlji dobri, doći će ipak u nebo.

Sin Božji je isto tako dobar kao i Bog Otac. I Njemu je bilo žao ljudi, zato je iza prvog grijeha rekao Bogu Ocu: "Ja ću sići s neba na zemlju da pomognem ljudima i oslobodim ih od grijeha." Bogu Ocu bilo je pravo, što Sin hoće pomoći ljudima, zato je rekao Adamu i Evi: "Poslat ću vam Spasitelja." To znači poslat ću vam nekoga, tko će vam otvoriti nebo, koje ste grijehom zatvorili.

Pamti: Već prvim ljudima obećao je Bog Spasitelja.

2. S p a s i t e l j e v o r o đ e n j e i n j e g o v ž i v o t:

Spasitelj nije odmah došao. Ljudi su morali dugo, dugo na njega čekati. Tko je naš Spasitelj? Naš Spasitelj je Isus Krist.

Kako se zvao anđeo kojeg je Bog poslao na zemlju da navijesti Spasitelja? Arkanđeo Gabrijel. Kome ga je Bog poslao? Djevici Mariji. Gdje je živjela Djevica Marija? U Nazaretu. Tko je Isusov Otac? Tko je Isu

sovvothranitelj? Sv. Josip. Što je radio sv. Josip? Kada mislimo na rođenje Isusovo, koja nas svetkovina na to sjeća? Tko je bio kod rođenje Isusova? Tko je još poslije došao?

Kada je Isus došao na svijet, morao je odmah trpjeti, uzeti na se velike žrtve. Nije mu bilo tako lijepo kao današnjoj djeci kad dođu na svijet. Rodio se u staji, bio je položen u životinjske jasle na sijeno i slamu. Kralj Herod htio ga je ubiti. Marija i Josip morali su s Djetetom bježati, kroz noć i naglu, u tuđu zemlju, u Egipat. Tamo je Josip morao tražiti posao među nepoznatim ljudima, među ljudima, čiji govor nije razumio. Sigurno je tamo Mali Isus često i gladovao. Iza nekog vremena vratila se sv. Obitelj opet u Nazaret. J-esu li Marija i Josip bili bogati? Po našem shvaćanju i prema našim prilikama bili su jako siromašni. Možda su imali priprostu kućicu s vrtićem oko nje. Kućica je sigurno imala samo jednu izbu, s otvorenim ognjištem. Osim toga, u Nazaretu je postojao samo jedan bunar, koji je bdokuđe bio udaljen 10 minuta. U tako siromašnim prilikama živio je Isus. On je morao i raditi, svuda pomagati. Činio je to rado, i nikad mu nije bilo previše posla. Rado je slušao svoju majku i svoga hranitelja, kad su mu naložili kakav posao.. Od dvanaeste godine išao je tri put u godini na daleki put u Jeruzalem. Isus i njegovi roditelji morali su pješačiti, jer su bili siromašni i nisu imali nikakove životinje za jahanje. To putovanje je sigurno bilo vrlo tegotno, ali Isus je rado išao.

Kada je Josip, Isusov hranitelj umro, onda je Isus kao samostalni tesar, vršio narudžbe građana nalog Nazareta.

Vjeroučitelju za informaciju.

Vrlo su često takvi mali zanatlije posjedovali ili uzeli u zakup komadić zemlje u blizini mjesta. Tako na. pr, jedan egipatski ugovor govori o nekom Pavetisu , koji je kao i Isus bio tesar i uzeo u zakupp jednu njivu. Možemo to zaključiti i po prilikama u današnjoj Palestini. Iz ovog odsjeka Isusova života potječu i usporedbe, koje je davao u kasnijim godinama. Ne govori On uzalud tako često o građenju kuća, o životinjama, o ugaonom kamenu i temeljima, o jarmovima i plugovima, o sjetvi i žetvi. On je sam pomagao kod gradnje kuća, On je sam pravio jarmove i plugove i sigurno je sijao i žeo.

Iza krštenja započinje Isus svoj javni apostolski život, koji je bio pun žrtava.

Lk. 8,1-3. pripovijeda: "Poton je putovao od grada do grada, od sela do sela, propovijedao je i navješćivao radosnu vijest o kraljevstvu Božjemu. S nj njim su dvanaestorica. I neke žene, koje je On iscjel-io od zlih duhova i od bolesti: Marija po imenu Magdalena, iz koje je iašlo sedam đavola. I Ivana žena Huze, upravitelja Herodova, i Suzana i još mnoge druge, koje su služile njima imanjem svojim."

Sam je Isus jedamput rekao: "Ptice imaju svojaa gnijezda, lisice svoja duplja, a Sin čovječji nema kudd da nasloni glavu svoj-u". Iako nije ništa posjeđovao, nije bio bogat i ljudima je samo dobro činio i ponagao,ipak su ga progonili.

Panti: Isus je za ljude podnio mnogo žrtava.

3. O s p a s e n j u:

Najveću žrtvu prinesao je Isus na koncu svoga života. Tu žrtvu prikazao je On svojom mukom i smrti. Najveća Njegova žrtva je žertva na križu. Na križu je Isus žrtvovao svoj život. Zamislite, Isus je imao tek k33 godine kad je umro, nije bio starac, t,j, u dobbi kad čovjek želi umrijeti i moli za smrt, nego je umro kao mlad čovjek, u naponu snage, pun životne radosti, zdravlja i veselja za rad. Prije kratkog vremena bio sam kod smrtne postelje jednog mladog čovjeka. Kako se borio proti smrti! Nije htio umrijeti, Dozvao je sve moguće liječnike, i dao donijeti najskuplje lijekove. Usprkos svemu, morao jee umrijeti. Ali Isus je tu žrtvu uzeo na se drage volje. On je mogao odustati. Na Maslinskoj gori molio je: "Oče, ne moja volja, nego Tvoja volja neka bude!"

Jedan od njegovih apostola, koji je uvijek bio s njime i kojega je odlikovao, izdao Gaje. Kakve svee muke je Isus morao pretrpjeti, od smrtne borbe na Maslinskoj gori do zadnjeg daha. Uhvatili suga. Vukli od je-dnog suda do drugog, bičevevali, trnjem okrunili, pogrđivali Ga, rugali mu se i nedužnoga nepravedno osuddli na smrt. Usprkos izranjenog tijela i iscrpljenosti morao je sam nositi križ na njesto smrti. Odijelo su mu strgali s tijela, ruke i noge proboli su čavlima. Iza mukotrpnih sati konačno je umro na križu. More boli!

Zašto je Isus uzeo sve to na sebe? Sve za nas i radi nas ljudi. Htio nas je osloboditi od grijeha i otvoriti nam nebo, koje je radi grijeha bilo zatvoreno. Htio je da opet postanemo djeca Božja. Ivan Krstitelj je rekao: "Evo , Jaganjac Božji, koji uzima grijehe svijeta!" Isus je imao i najčistiju dušu, uzeo je

na sebe sve naše grijehe i umro je za nas. Bila je to najveća žrtva, kakvu nitko nije mogao prikazati, jer žrtvovan je Isus, Sin Božji.

Panti: Svojom smrću na križu otkupio nas je Isus od istočnog grijeha i od svih ostalih grijeha i zaslužio nam nebo.

Ali ipak, ljudi ne mogu doći badave u nebo. O-ni moraju sami raditi i sudjelovati. Kako ljudi mogu doći u nebo? Ako su bili dobri i ako nemaju teškoga grijeha. Je li to lako? Znamo, da je to često vrlo teško. Ako stojimo na obali velike rijeke, i ako želimo stići na drugu obalu, moramo plivati kroz vodu ili se prevesti lađom ili prijeći preko mos-ta. Ovo zadnje je najjednostavnije. Most nam pomaže, da noženo lakše prijeći preko rijeke, Mi smo ovdje na zemlji i trebali bismo stići u nebo. Isus znade, da nije lako odavle stići u nebo i zato je i nama sagradio takv-e mostove, da noženo lakše doći u nebo. Mostovi, koji nam ponažu, da noženo lakše stići u nebo, jesu Sakramenti. Koliko ima Sakramenata? Koje Sakramente ste već primili? Koji Sakramenat ćete priniti za nekoliko njeseci? Presveti Oltarski Sakramenat. Odsada ćemo govoriti o Presvetom Oltarskom Sakramentu. Crtež br.5.

Panti: Sakramenti nam pomažu, da dođemo u nebo.

Svoju snagu posjeduje Sakramenat po žrtvi na križu. Slikovito možemo to ovako prikazati: na vrhuncu brda nacrtano križ, iz podnožja križa izvire više izvora. Svi su ovi izvori Sakramenti. Koliko potočića ćemo narisati? Kako se zovu Sakramenti? Kod svakog potočića napisat ćemo ime jednog Sakramenta. C-rtež br.6.

V. N A Š E Ž R T V E

1. Predslike. 2. Dužnost djece. 3. Dužnost i žrtva. 5. Zaslužna žrtva. 6. Posebna žrtva prvopričesnika.

Crtež: Žrtva Isusova i naše žrtve.

Dodatak: Mala duša žrtve.

1. P r e d s l i k e:

Spasitelj je rekao: "Tko hoće da ide za mnom, neka zataji sebe, uzme križ svoj i slijedi mene". Time je Spasitelj htio reći: "Tko hoće biti moje dijete, ne smije biti strašljiv, ne smije najprije misliti na sebe i svoju udobnost. Mora imati odvažnosti da nosi

križ, to znači, da čini žrtve. Isus se žrtvovao iz ljubavi prema nama, i mi ćemo se žrtvovati iz ljubavi prema Njemu.

Pripovijedajo žrtvi Abelovoj, Noinoj, o prikazanju Marijinu (Svijećnici). Kad je Isusu bilo 4o da na morali su Marija i Josip učiniti žrtvu i pješačiti u Jeruzalem. Morali su tamo nositi Isusa i prikazati žrtveni dar.

Žrtva mora nešto stajati. Pronislite, koliko žrtava moraju pridonijeti ljudi, da steknu novca ili čast. Kolike žrtve čine športaši! Jesi li već pronašao športaša iza njegovih napora (na pr. iza utrke dvokolicom, iza boksanja ili nogometa)? Kolike žrtve pridonose vojnici ili ranjenici u ratu za svoju domovinu?

Kada je Bog za nas tolike žrtve prinesao, i sada nam još toliko daje, onda može i On od nas tražiti žrtve. Te ne bi smjele biti malene, nego velike, štoviše, treba da nas i bole. Ali ne smijete misliti, da je teško činiti žrtve, da djeca to uopće ne mogu. Ako tako mislite, onda ne ćete nikada nešto učiniti. Kad nešto nije lako, onda recite dragom Bogu: "Dragi Bože, teško mi je ovo činiti, ali ja ću to učiniti Tebi za ljubav."

2. D u ž n o s t i d j e c e:

Mora li i otac činiti žrtve? Jeste li ga već gledali kod posla? Kako se često mora već rano ujutro dići ili se navečer kasno vratiti kući itd. Mora li i majka činiti žrtve? Za vrućih dana mora stajati kod štednjaka, a u zimi mora ispirati rublje itd. Roditelji to čine iz ljubavi prema vama djeci. O-ni to čine, jer to Bog od njih traži, jer je to njihova dužnost.

Imaju li i djeca dužnnsti? Dužnosti u školi: paziti, učiti, lijepo pisati, pristojno odgovarati, slagati se s drugovima, pozdrvaljati učitelja itd. Dužnosti kod kuće: pisati i učiti zadaću, slušati, biti uljudan prema roditeljima, paziti na stvari, pomoći ocu i majci, ne drsko već čedno odgovarati. Dužnosti na ulici: paziti na vozila i opasnosti, koje prijete na ulici, ne prebrzo trčati, ne biti presmion, uljudno pozdravljati.

3. D u ž n o s t i ž r t v a:

Ove su žrtve kojiputa užitak i veselje. Kojip puta se dijete veseli, kada može poslužiti svoje roditelje. Drugi puta razvuče usta i ne će da ide.

Zapamtite: Najprije dužnost i posao, a onda igra! Najprije ono, što je dobro, a onda ono, što je ugodno. Koji puta dijete nema volje ni veselja da donese vode, piše zadaću, teško mu je. Ako tu nevoljkost nadvlada i usprkos neraspoloženju učini svoju dužnost, onda je to žrtva. Koji puta djeca žele, da što prije svrše svoje zadaće i samo je nadrljaju. Ako usprkos nevoljkosti svoju zadaću napišu lijepo i uredno, onda je to žrtva.

4. S v o j e v o l j n e ž r t v e:

Imade i takvih žrtava, koje možemo dragovoljno činiti. Vidi prinjere u dodatku. Osobito one žrtve treba dragovoljno učiniti s kojima ćemo druge razveseliti. Žrtve, kojima noženo razveseliti svoje roditelje bile bi: donijeti vode, naložiti vatru, a da nam to nitko ne kaže itd. Žrtve, kojima noženo razveseliti svoje učitelje, bile bi: ne brbljati, marljivo učiti i pisati svoje zadaće. biti pažljiv na satu vjeronauka itd. Žrtve, kojima bismo mogli razveseliti svoju braću i prijatelje, bile bi: odreći se bonbona u korist drugih, odreći se svijesno kod igre pobjede; ne provađati uvijek svoju volju, pokloniti male stvarčice, veselo sudjelovati kod igre, koju drugi rado igraju, a sami je ne volimo itd.

5. Z a s l u ž n a ž r t v a :

<u>je u tome, da se odričemo nečega iz ljubavi prema Bogu.</u> Iz ljubavi prema Isusu noženo se odreći mnogih stvari: ako jedan dječak iz ljubavi prema Isusu posudi svoju loptu, iako sam ne može sudjelovati u igri. Iz ljubavi prema Isusu noženo se odreći slatkiša. Iz ljubavi prema Isusu noženo svladati lijenost, srditost, samovolju, brbljavost, laž, svadljivost i drskost. To stoji žrtava. Ako činite te žrtve, onad ste vi Isusovi borci, koji rade na proširenju kraljevstva Kristova. Uzori su nam aveci, a osobiti mučenici. Tarzicije je dao svoj život iz ljubavi prema Kristu.

6. P o s e b n a ž r t v a p r v o p r i č e s n i k a :

Vi, prvopričesnici trebate pridonijeti posebnu jednu žrtvu. Postavit ćemo ovdje nalu štedionicu. Svako od vas, kad mu to bude moguće, neka ubaci unutra koji novčić. To neka bude vaša žrtva. Za taj novac ćemo najsiromašnijem djetetu kupiti pričesnu

sviječu.- Može se izvjesiti i lista, na koju neka djeca bilježe svoje žrtve. Osobito se to nože učini ti tano, gdje bi bilo opasno postaviti štedionicu. Štedionica bi nogla djeci postati zavodnik. Crtež br.7.

Potrebno je odgajati djecu za žrtve. Roditelji nažalost nemaju više nikakvog smisla, da odgajaju djecu za žrtvu, Ljubav, koja od djeteta ne nože tra žiti žrtvu, nije prava ljubav. Do čega će dovesti odgoj bez žrtve? Takvi ljudi stradavaju u životu. Postaju pesimisti ili fatalisti. Samo skromni i radini ljudi postići će nešto u životu.

D o d a t a k

Ana Gigné, nala duša žrtve 1911.-1922.

Kao i sva druga djeca, tako je i nala Anica vo ljela vesele igre. Jedna vesela četa djece sprenila se na iulet. Svi su se veselili i klicali. No tada se razbolio Jakov, i norao je ostati kod kuće. Jedna nala djevojčica ponudila se, da će ostati uz nje ga i zabavljati ga. U duši Anice odigrala se nala borba. Smijeh veselog društva nanio ju je u prirodu, ali dužnost ljubavi bližnjega oponinjala ju je, da učini žrtvu. Anica je poslušala nutarnji glas, koji ju je opininajo...

... J ednon su sašili tri noćne košulje za uzprak. Njezina braća htjela su se u tin dugačkin košuljana igrati klokana. Zavukli su se u duge košulje. No, bile su sano tri košulje, a četvero djece. Jedno se noralo odreći igre. Žrtvu je učinila Anica.

...Jednon je sa svojon najkon i braton Jakovon išla na sv. Misu. Prolazili su kroz cvjetne i rosne livade. Svaka trevka nosila je kapljicu rose, u ko joj se zrcalilo sunce. Zrak je bio svjež i čist. Ne brojene laste sjedile su na telegrafskim žicama i veselo cvrkutale. Bilo je prekrasno jutro. Jakov je bio oduševljen ovom prirodnom ljepotom. Smijao se i skakutao kao pravo dijete. Njegovoj ozbiljnoj sestri ci nije se to sviđalo. Anicu ništa nije noglo rastre stii. Htjela je obratiti svog nalog brata. Metne prst na usta i reče: "Jakove, ti noraš nisliti na sv. Pričest." Jakov se nije obazirao na oponenu. Kada su se vratili kući, priznala je najci: "Mama, i ja bih rado bila klicala kao i Jakov, ali htjela sam Isusu prikazati jednu žrtvu."

VI. ČUDO U KANI

Sveto Pismo izvješćuje:

Iv. 2,1-11: Treći dan bila je svadba u Kani Galilejskoj. Mati Isusova bila je ondje. Isus i učenici Njegovi bili su pozvani na svadbu. Kad jee nestalo vina, reče Mati Isusova Njemu: "Nemaju više vina". Isus joj odvrati: "Što ja inam s tobom ženo? Moj čas još nije došao". Tada reče Mati Njegova slagama: "Učinite što vam kaže!" A bilo je on djde šest kamenih posuda, kako je to tražio običaj židovskog čišćenja. Svaka od njih obuhvatala je dvije do tri mjere. Isus im zapovjedi: "Napunite posude vodom!" Napuniše ih do vrha. Tada im reče: "Zagrabite sad od toga i nosite ravnatelju stoka!" Oni odnesoše. I ravnatelj stola okusi vodu, što je bila postala vino. A nije znao otkuda je bilo vino. Samo su to znale sluge, koje su zagrabile vodu. Ta da zovnu upravitelj stola mladoženju. I reče mu: "Svatko iznosi najprije dobro vino, a istom kad se ponapiju gosti, rđavije. Ti si čuvao dobro vino do sada."

Crtež br.8.

Kratko ponavljanje "Čuda u Kani" iz "Prva vjerska pouka, kateheze o temeljnim istinama vjere". Str.86.

VII. ČUDESNO UMNOŽENJE KRUHA

1. Vožnja preko jezera. 2.Pustinja. 3.odakle toliki ljudi. 4. Što su htjeli. 5.Mjesto, gdje se dogodilo čudo. 6.Gladni narod. 7. Kruh u ono vrijeme. 8. Čudesna hrana.

Crtež: Na ploči velika skica Genezaretskog jezera. Košara s pet kruščića, s jedne i druge strane riba.

Izvještaj o tome veli: Mat.14,13-22; Mar.6, 31-46; Luk.9,10-17; Iv.6,1-16.

Danas ću vam pripovijedati o jednom velikom čudu, koje je načinio Isus.

1. V o ž n j a p r e k o j e z e r a:

Jednom u proljeće pred vazan, bio je Isus opet u Kafarnaumu. Tamo je propovijedao i ozdravljao bolesne. Jednog dana htio je Isus biti sam sa svojim apostolima. Ušao je u malu ladicu - sigurno Petrovu - i vozio se s njima na drugu obalu. Da stigne na

na drugu obalu trebalo je veslati dva ili tri sata. Sigurno su apostoli za vrijene vožnje lovili ribu, ali nisu mogli uloviti. Samo dvije ribe, jer su po danu ribe duboko u vodi.

2. P u s t i n j a :

Na drugoj obali nije bilo ni jednog grada, pa ni kuće. Svuda je bilo kamenito tlo, koje se nije moglo obrađivati. Takav kraj zove se pustinja. U proljeće, kada po nekoliko dana kiši, onda i na tom kamenitom tlu nikne trava, dapače i nešto cvijeća. No, ta se trava ne može ni za što upotrijebiti, jer čim prestane kiša, i samo nekoliko dana pripali sunce, osuši se cvijeće i trava. Cijelu godinu ne vidi se zatim ništa više do kamen i pijesak. Isus je odabrao sigurno jedan dan iza kiše.

3. O d a k l e t o l i k o l j u d i?

Kad su u Kafarnaumu Isus i apostoli ušli u lađu, bili su tamo i drugi ljudi, koji su vidjeli, a možda li čuli, kako je Isus izdao zapovijed, u kojem pravcu da veslaju.

U ono doba imali su ljudi mnogo više vremena nego danas, jer su bili zadovoljni s malim. Spilja im je služila kao stan. Kruh i vino kao hrana, a jedna jedina velika marama služila im je za odijelo. No i danas imadu ljudi vremena kad hoće nešto vidjeti i čuti. Vi ste vidjeli, kad se nedugo dogodila ona velika nesreće, više stotina ljudi prostajalo je nekoliko sati da je promatra. I ljudi onog vremena voljeli su novosti. Da ih mogu vidjeti i čuti žrtvovali su čitave dane i nisu se plašili nikakvih žrtava. A tamo gdje je bio Isus, moglo se uvijek nešto vidjeti i čuti. Što su izgubili kad su za njim išli?

One, koji su prvi pošli za Isusom, slijedilo je veliko mnoštvo. Jer nisu imali lađice, morali su pješačiti dugi put oko jezera. Najprije su se uspinjali do Jordana; tamo je bio prelaz, preko kojega su prešli i došli u mali grad (Betsaidu). U tom gradu stajalo je po ulici mnogo ljudi. Kada su vidjeli veliku skupinu ljudi, bili su znatiželjni i pitali: "Kamo idete?" Ljudi iz Kafarnauma su odgovorili: "Čudotvorcu, Isusu iz Nazareta. On je jednom lađicom pošao preko u pustinju". Naravno i ljudi iz Betsaide htjeli su biti tamo. Mnogi su odmah, takvi kakvi su bili pošli s njima. Svi ti ljudi prolazili su još kroz mjesta, i svuda im se priključilo još ljudi, tako, da je nastala ogromna povorka.

Ti ljudi stigli su u pustinju prije Isusa. Tamo su ga dočekali i pozdravili, kad je izašao iz lađice. Mnogo ih je već bilo tamo, a mnogi ih je još pridolazilo. (Za poredbu navesti u gradu veliku crkvu ili kakovu prostoriju, u kojoj se sakuplaju ljudi. Na selu usporediti broj s posjetiocima crkve na dan klanjanja; u malim župama navesti broj stanovnika susjednog gradića.) Većinom su to bili muškarci, ali je bilo i žena, pa i djece. Za djecu je taj put bio svakako predalek, ali oni su Isusa voljeli i zato su rado išli. Mnogi su išli samo iz zanatiželje. Što sve ne podnesu djeca kad ih nešto zanima?

4. Š t o s u h t j e l i :

Što su ti ljudi htjeli od dragog Isusa? Mnogi su ga htjeli čuti propovijedati. Neki su bili bolesni, pa su ga htjeli moliti, da ih ozdravi. Isus je sigurno zato išao u pustinju, da se odmori ili da može sam moliti ili da bude sam sa svojim apostolima, da im može tumačiti različite stvari. Isus se nije srdio na ljude. On se veselio, što ga tako rado slušaju i što su iz ljubavi prema Njemu uzeli na se tako velike tegobe. Zato je Isus bio dobar prema njima i ispunio je njihove želje. Najprije je ozdravio njihove bolesnike, a onda je propovijedao. Crtež br.9.

5. M j e s t o n a k o j e m s e d o g o d i l o č u d o:

Sada ćemo malo bolje promotriti mjesto, na kojem je Isus propovijedao. Nedaleko od jezera, uporedo s obalom, diže se jedno blago gorsko bilo. Vrlo se blago uspinje od obale i postaje sve strmije. Na toj kosini nalazi se korotance, slično kazalištu u prirodi. Na većini slika, koje prikazuju ovaj događaj sjedi dragi Isus na povišenom mjestu, a slušaoci su se smjestili do Njegovih nogu. U ovakvom položaju bilo je vrlo teško govoriti ljudima. Isus je sigurno iskoristio akustiku, koju su već tadanji ljudi poznavali iz kazališta. Po svoj prilici Isus je sjedio dolje u uvali, a ljudi su posjedali u polukrug uz kosinu.

U sv. Pismu piše, da je na tom mjestu bilo dosta trave, tako da ljudi nisu morali sjesti na prašno kamenje. Pobožno i dirnuto slušali su svi Njegove snažne i utješne riječi, i nisu se umorili, slušajući riječ Božju.

KNJIŽNICA DOMINIKANSKOG SAMOSTANA ZAGREB

6. G l a d n i n a r o d :

Sve dublje i dublje zapadalo je sunce, spuštala se noć, a narod je još uvijek bio uz Isusa. Neprestano su tražili kod Njega utjehe i pomoći u svojim tjelesnim i duševnim potrebama. Apostoli su postali zabrinuti. Primjetili su, da su ljudi gladni i da mnogi od ranog jutra nisu ništa jeli. Neki nisu ni mislili, da trebaju ponijeti hrane, kada su čuli, da Isus iz Nazareta prolazi kroz njihov kraj, nego su samo žurili za Isusom. Drugi su opet brzo potrošili ono, što su u brzini ponijeli. Torbe i košare bile su prazne. Učenici su molili Isusa, da otpusti narod, da sebi kupi kruha u okolnim mjestima. No Isus im odgovori mirno: "Dajte im vi jesti!"

Isus je namjerno tako dugo propovijedao i zadržao narod do večeri. Htio je, da osjete glad, pa da onda što jače uoče čudo. Što bi takvo čudo koristilo pred sitom množinom svijeta, ili u gradu, gdje su svi izlozi natrpani hranom? Isus je učinio čudo u okolini, u kojoj je kruh nešto vrijedio. Ima djece, koja ne cijene kruh. Oni žele jesti samo žemičke i pune svoj želudac bombonima i slatkišima. Zato će sto bacaju kruh po zemlji. Covjek cijeni kruh tek onda, kad ga nužno t: /ba, kad osjeti glad. Zar bi bilo čudo, kada bi dragi Bog kojiputa poslao rat samo zato, da se ljudi nauče cijeniti kruh? Spomeni priču o kamenim hljebovima. I ta žena morala je sama iskusiti glad i bijedu, da uvidi vrijednost kruha, i da se nauči biti milosrdna. Pripovijedaj o ratnim vremenima, kad je bilo vrlo malo kruha, i kad se kruh dobivao na karte. Nitko nije mogao umno žiti kruh. Ali Bog može uvijek pomoći. Njega moramo svaki dan moliti: "Kruh naš svagdanji daj nam danas."

Na Isusovu zapovijed apostoli su se sigurno nasmješili, ali nisu shvatili kao šalu. Shvatili su je posve ozbiljno i rekli: "Gospodine, imamo samo pet hljebova i dvije ribe. Teško, da će to biti dosta za tebe i za nas davanaestoricu."

7. K r u h u o n o v r i j e m e :

U ono vrijeme kruh nije imao izgled kao današnji kruh. Nisu to bili veliki hljebovi, nego tanke pogače, velike po prilici kao mali tanjur, a debele kao prst; oko dvadeset centimetara u promjeru, i jedan i pol centimetara debljine, a teške kao tri žemičke. Te su pogače imale samo koru i bile su jako tvrde; nisu se mogle rezati nožem, nego lomiti.-

Pomislimo pet takvih pogača za dvanaest muškaraca: Malo dopadne svakoga, upravo toliko, da utaži najveću glad. I to je trebalo biti dosta za tolike ljude. Bilo je oko pet tisuća muškaraca, a k tomu i dosta žena.

8. Č u d e s n a h r a n a:

Ali ljudi nisu smjeli gladovati. Isus je htio da osjete dobročinstvo, kada gladni neočekivanno dobiju konad kruha. Zato reče apostolima: "Donesite kruh i ribe!" Apostoli tada zovnu dječaka, koji je nosio kruh i ribe. Isus zapovjedi, da ljudi posjedaju. Apostoli reknu to ljudima, i svi su ih poslušali, i posjedali na zelenu travu. Čekajući gledali su, što će sada učiniti Isus. Isus uzme kruh, pogleda prema nebu, blagoslovi, preloni, dade apostolima i reče: "Razdijelite među narod!" Apostoli su išli od jednoga do drugoga i dali svakome koliko je htio. I kruha nije nestalo, dok i zadnji nije dobio svoj konad. Isto tako učinio je Isus i s ribama. Svaki od velikog mnoštva dobio je od riba, koliko je htio. Sada su svi sjedili i jeli i nasitili su se. Mnogi su uzeli previše i nisu mogli pojesti.

Kako je to bilo moguće? Kada je Isus blagoslovio kruh i ribe, mislio je u sebi: neka ne nestane, dok se svi ne nasite. Vi znate: Isus je Bog, i što Isus kaže, to se i dogodi. Ali mnogi ljudi još nisu znali, da je Isus Sin Božji. Oni su se jako čudili i govorili: "Tko je taj Isus, da može takvo što učiniti? Drugi su rekli: "On nora, da je Spasitelj, kojega nam je Bog obećao". Svi su se veselili.
Crtež br. 11.

Panti: Isus je u pustinji s pet hljebova i dvi je ribe nahranio mnogo ljudi.

Neki su iza tog čudesnog umnoženja kruha bili tako oduševljeni, da su htjeli učiniti Isusa svojim kraljem. Nisu bili ludi! Mislili su: "Kada bude On naš kralj, onda će nam svaki dan dati kruha, i ne ćemo morati raditi". U ono vrijeme je glavna hrana, osobito za siromašniji svijet, bila kruh i vino. Isus je znao, da ga hoće učiniti kraljem. Te namjere nije imao kada je učinio čudo. Isus je htio ljude upoezoriti na nešto: potrebno je, da se čovjek brine za hranu svome tijelu. Isto tako je potrebna i hrana duši. Ovu hranu za dušu htio je dati ljudima.

Ovo gradivo treba ponoviti postavljajući pitanja, a onda neka djeca pripovijedaju, ili napi-

šu na ploču i u svoje bilježnice slijeće rečenice: Isus je blagoslovio kruh i rekao apostolima: "Podijelite!" S pet hljebova i dvije ribe nahranio je Isus mnogo naroda. To je bilo čudo. Mi to nazivamo: čudesno umnoženje kruha. Isus je rekao apostolima: " Sakupite preostale komadiće, da ne propadnu"& Sakupili su dvanaest košarica otpadaka. Crtež: pet hljebova u kpšari i sa svake strane riba, može se zadati i kao domaća zadaća. Neka djeca precrtaju skicu Genezaretskog jezera.

VIII. I S U S I D E P O M O R U

1. Evanđelje pripovijeda. 2. Isus ide po vodi. 3. Čudo. 4. Zašto je Isus načinio ovo čudo?
Skica na ploči kao u prijašnjoj katehezi.
Slika: Isus ide preko jezera.

1. E v a n đ e l j e p r i p o v i j e d a :

Mat.14,22-34. Odamah On natjera svoje učenike da uđu u lađicu i da naprijed idu na drugu obalu, dok on otpusti narod. Kad je bio otpustio narod, popne se sam na goru, da se moli. Već je bila nastala večer, a on je još ondje bio sam. Lađica je još bila nasred mora i bila je od valova bacana tamo i amo; jer je bio protivan vjetar. U četvrtu stražu noći dođe On k njima idući po moru. Kad ga tako uče - nici vidješe, gdje ide po moru, povikaše uplašeni: "Sablast!" i vapili su od straha. A Isus im progovori odmah: "Utješite se! Ja sam. Ne bojte se!" Petar mu odvrati: "Gospodine, ako si Ti, reci mi, da dođem k Tebi po vodi!" On reče: "Dođi!" Petar izađe iz lađe i išao je po vodi, da dođe k Isusu. A kad je vidio jaki vjetar, uplaši se. Poče se topiti i povika: "Gospodine, spasi me!" Odmah pruži Isus ruku svoju, uhvati ga i reče mu: "Malovjerniče, zašto si posumnjao?" Tada uđoše u lađicu i presta vjetar. Koji su bili u lađici, bačiše se pred njega ničice i rekoše: "Ti si zaista Sin Božji!"
Dalje vidi izvještaje kod Marka 6,45-53; Iv. 6,16-22.

2. I s u s i d e p o v o d i :

Nakon što je Isus na gori mnoge ljude čudom nahranio, htio ga je narod, koji se nasitio, učiniti kraljem. Isus se htio ukloniti, jer nije kruh umnožio radi sebe, niti zato da se proslavi. Zato je sam otišao u goru, da se u tišini nesmetano moli. Aposto

lima je zapovjedio, da uđu u lađicu, i da se prevee zu natrag u Kafarnaum... Na tom njestu bilo je jeze ro po prilici 12 km široko (vidi skicu), to je kao odavde do ...

Isus nije bio među apostolima. Bila je skoro noć, kad su se otisnuli od obale i povezli se na more. Polagano se mračilo; i jaki vjetar duvao je prema njima. Sigurno su s-e apostoli za vrijeme ove vožnje latili svog starog zanata - ribarenja. Osim toga bili su unorni od napornog slušanja, pa su se slabo ponicali naprijed.

Ponoć je već davno prošla, - moglo je biti oko dva ili tri sata pred zoru, a oni su bili na sredini jezera,- kada najednom jedan od apostola opazi s one strane odakle su dolazili, i prema kojoj su pri veslanju bili licem okrenuti, nešto svijetlo, sjajno na vodi. Možda je nislio u sebi, da je to oblak nagle, koja se po noći često spusti na jezero, a ... kada je njesec obasja izgleda kao sablast. Ali čudna novata! Ovo je svijetlo išlo za njima, brže nego što su veslali. Da je bio oblak nagle, morao bi ga vjetar goniti od njih. Upozorio je na to druge apostole. I oni su vidjeli isto, ali ni jedan nije mogao rastumačiti, što bi to moglo biti. Bilo je to nešto neobično, strašno za Isusove učenike, jer nešto slično nisu još nikada doživjeli, iako su se cijeli svoj život od mladosti bavili ribarenjem, i to većinom po noći.

Međutim ih je svijetlo obasjalo i približilo se lađici. Tada su opazili, da obrisi svijetla imaju oblik čovjeka. Nije bilo čudo, što je jedan od apostola došao na misao, da bi to mogao biti duh. I kada je uistinu i povikao: "Duh, sablast!", od straha i užasa zavikali su ti ljudi, koji se inače nisu ničega bojali. Ali u isti čas, čuli su poznati glas, koji im je doviknuo: "Ja sam! Ne bojte se!" Uhom su zamijetili poznati glas Isusov, ali očima su gledali lik, koji nije izgledao onako, kako su ga ni poznavali Isusa. Jer je On lebdio nad vodom i ... sjao je nadzemaljskim sjajem. Više su vjerovali svojim očima nego ušima. Nisu bili sigurni, da je to Isus, i zato su nagovorili Petra, da pita Isusa. Po svoj prilici su tako rekli: "Petre, ti si najstariji, ti mnogo vrijediš kod Isusa, pitaj, je li to naš učitelj". Petar se nije strašio i upitao je: Gospodine, ako si ti, reci, da po vodi dođem k tebi". I opet su čuli njima tako poznati glas, koji je govorio: "Dođi!" I Petar stane jednom nogom iz lađice, da iskuša, (pokazati), hoće li ga voda držati. I, uistinu noga nije tonula. Ostali su se apostoli toliko čudili,

da su zaboravili veslati, jer još nikad nisu vidjeli, da voda može nositi ljude. I Petar ide po vodi, usu-sret Isusu. (Da je Petar posumnjao, i zato počeo to-nuti, ne treba spomenuti, da se djeca ne zbune natr-pavanjem građe.) Isus uhvati tada Petra za ruku i po vede ga u lađicu. Tada se stiša vjetar i posve lako plovili su naprijed, i pred zoru stigli su na obalu u Kafarnaum.

Pamti: Isus je išao po vodi.

3. Č u d o :

Vi svi poznajete vodu i njezina svojstva. Kada se u vodu baci kamen, on potone. Drvo može na vodi plivati, jer je lakše od vode. Kad se čovjek hoćekku pati i ide u vodu, on tone u dubinu, ako se ne bori, jer je ljudsko tijelo teže od vode. Ali, kada se čo-vjek u vodi baca rukama i nogama, ili čini u vodi stalne kretnje kod plivanja, onda ne će potonuti, os stat će mu barem glava izvan vode, i nos će biti slo bodan da može disati. Kod Isusa nije samo glava bila izvan vode, kao kod plivača, nego cijelo tijelo lebdjelo je nad vodom, On je išao po vodi kao po čvrstom ogledalu. Mi ljudi to svojom snagom ne možemo i ne ćemo nikada moći. Ono, što može učiniti samo Bog, to nazivamo čudo. Da netko može ići po vodi, to može u-činiti samo Bog.

Pamti: Isus je išao po vodi, i to je čudo.

4. Z a š t o j e Is u s u č i n i o o v o č u d o ?

Isus se ovdje nije pokazao kao čovjek, jer kao čovjek morao bi u vodi potonuti. On se ovdje pokazu-je kao nadzemaljsko, nadnaravno biće, za koje ne vri jede i ne postoje zakoni prirode. On pokazuje, da je kod njegova tijela i s njegovim tijelom moguće ono, što kod drugih ljudi ne možemo ni zamisliti. I zato su u lađici apostoli pred Njega kleknuli i u strahopočitanju govorili: "Zaista, Ti si Sin Božji!"

Pamti: Isus je išao po vodi, da pokaže svojim apostolimada su za njegovo tijelo moguće stvari, ko-je mi ne razumijemo.

Pokazati sliku, ispitati i pustiti da djeca is-pripovijedaju svojim riječima. Čitati dotični odlo - nak iz Biblije. Ako ima vremena, napisati u kratkim rečenicama u bilježnice.

IX. I S U S O B E Ć A J E K R U H Z A Ž I V O T V J E Č N I

1. Evanđelje pripovijeda. 2. Prepričavanje. 3. Mi pričesnici.

Slika o tome: Moja prva sv. Pričest.

1. E v a n đ e l j e p r i p o v i j e d a :

Iv. 6,24 - 73.

Kad vidje narod, da ondje nema više Isusa ni njegovih učenika, uđoše u lađe idođoše u Kafarnaum, da traže Isusa. Nađoše ga preko mora i upitaše ga: "Učitelju, kad si došao ovamo?" Isus im odgovori: "Zaista, zaista vam kažem ne tražite me, što čuđo vidjeste, nego što jedoste kruha i nasitiste se. Starajte se ne za jelo što prolazi, nego za jelo, što ostaje za život vječni, koje će vam dati Sin čovječji".

Tada mu rekoše: "Gospodine, daj nam svagda taj kruh!"

Isus im odvrati: "Ja sam kruh života, tko dolazi k meni, ne će ogladnjeti, i tko vjeruje u mene, ne će nikada ožednjeti..."

Isus reče dalje: "Ja sam kruh života. Oci su vaši jeli manu u pustinji i pomriješe. Ovovje krukh koji silazi s neba, tko jede od njega ne će umrijeti. Ja sam kruh živi, koji siđoh s neba, tko jede od ovoga kruha, živjet će dovijeka. Kruh, koji ću ja dati, tijelo je moje za život svijeta". Tada su se prepirali Židovi među sobom i rekoše: "Kako nam može ovaj dati tijelo svoje da jedemo?"

Isus im odvrati: "Zaista, zaista vam kažem: ako ne jedete tijela Sina čovječjega i ne pijete krvi njegove, nemate života u sebi. Tko jede tijelo moje i pije krv moju, ima život vječni, i ja ću ga uskrisiti u posljednji dan, jer je tijelo moje pravo jelo i krv moja pravo piće. Tko jede moje tijelo i pije moj-u krv, ostaje u meni i ja u njemu. Kao što mene posla živi Otac, i ja živim radi Oca, tako će i onaj, koji jede mene, živjeti radi mene. Ovo je kruh, koji siđe s neba, ne kao što vaši oci jedoše manu i pomriješe. Tko jede ovaj kruh živjet će dovijeka."

Tako je on učio u Sinagogi u Kafarnaumu. Mnogi od njegovih učenika koji su to čuli, rekoše: "ovo je tvrd govor! Tko ga može slušati"...

Od tpg vremana ostavili su ga mnogi učenici i nisu više išli s Njime. Tada upita Isus dvanaestoricu: "Hoćete li i vi otići?" Šimun Petar Mu odgovori: "Gospodine, kamo ćemo ići? Ti imaš riječi vječnoga života. I mi vjerovasmo i spoznasmo, da si ti svetac Božji..."

2. P r e p r i č a v a n j e:

Iza čudesnog umnoženja kruha i iza hodanjappo vodi došao je Isus drugi dan rano ujutro s apostolima u Kafarnaum. Tada je s njima pošao u zbornicu i propovijedao je. Sigurno je bila subota. I ljudi, koje je Isus čudom nahranio, došli su u Kafarnaum. Mnogi su bili tamo kod kuće. Sigurno su mislili: "Možda će nam Isus opet dati čudesni kruh". Zato su tražili Isusa. Kad su čuli, da je u zbornici, došli su za njim.

Isus je znao, zašto su ljudi došli. Zato im je rekao: "Vi me tražite, jer ste jeli kruha i nasitili se. Sparajte se za jelo, što ne prolazi. Sin čovječji dat će vam hranu, koja ostaje za život vječni".

Sin čovječji je Isus. Htio im je reći: "Vibbiste htjeli opet kruha, kao što ste ga jučer dobili. T-akva hrana ne traje dugo; ona prolazi kao i tijelo. Ja ću vam dati drugu hranu, hranu za dušu, ona će vam i u nebu koristiti." Židovi nisu Isusa razumjeli. Mislili su, Isus im hoće dati hranu, koja će uvijek trajati, tako, da više ne će morati nikada raditi. Zato rekoše pohlepno: "Gospodine, daj nam taj kruh!" Nato im je Isus rekao posve jasno, da im hoće dati hranu za dušu. Reče: "Kruh, koji ću vam ja dati, tijelo je moje. Tko jede moje tijelo i pije krv moju, ima život vječni, (to znači: doći će u nebo.) Moje je tijelo prava hrana, i moja je krv pravo piće, ali ne za tijelo, nego za dušu".

Isus je obećao ljudima, da će im dati svoje tijelo i svoj-u krv, i tako će im pomoći da dođu u nebo. To je vrlo velika stvar, što Isus hoće svim ljudima i svima nama dati svoje tijelo i svoju krv. Po kazao je time, da nas jako voli. Ali ljudi su bili nezahvalni. To, što je Isus rekao, nisu htjeli razumjeti. Svi su oni vidjeli, kako je činio čudesa: ozdravljaa bolesne, štoviše i mrtve uskrisivao, kako je svima činio sama dobro; najviše sažaljenja imao je sa siromasima; grešnicima opraštao i propovijedao veliku mudrost i istinu. Ali ovu novu istinu nisu oni mogli i htjeli vjerovati. Zato su zauvijek kstavili Isusa. Možda je gdjekoji još izdaleka promatrao, što je Isus dalje radio. Možda je gdjekoji od njih kad je čuo za sramotnu smrt Isusovu, ponislio: "To se moralo tako svršiti".

A ipak, svi su imali krivo. Pravo su imali oni, koji su Isusu vjerovali, i ostali vjerni do smrti, da, i preko njegove smrti. Oni, koji su nu ostali vjerni, doživjeli su njegova najveća čudesa:

ustanaovljenje Presv. Oltarskog Sakramenta, njegovu gorku muku, koju je podnio za naše grijehe, uskrsnuće od mrtvih, uzašašće na nebo, poslanje Duha Svetoga. Pomislite, koliki i danas kažu ono isto, što su reklivjernici onog vremena. "Kako nam ovaj može dati svoje tijelo za hranu?" Tako pitaju. A što ti možeš odgovoriti? Kod Boga nije ništa nemoguće!

Isus je bio žalostan, što su ga svi učenici ostavili, ali nije ih zvao natrag. Takve učenike nije Isus mogao upotrijebiti. Tko hoće ostati uz dragog Isusa, taj mora vjerovati sve, što On kaže. Zato je pitao apostole: "Hoćete li i vi otići?" To znači: "Ako ne ćete vjerovati, što sam sada rekao, onda ne smijete više ostati kod mene". Ali Apostoli su Isusa razveselili. I oni nisu, kao i ostali ljudi, razumjeli, na koji način im Isus može dati svoje tijelo i svoju krv, ali su sve čvrsto vjerovali: "Isus je Sin Božji; i zato, što je Sin Božji, može činiti sve što hoće, i zato je sigurno istina i sve, što on kaže, iako mi to ne razumijemo". To je Petar rekao dragom Isusu.

3. M i p r i č e s n i c i:

Hoćemo li pripadati ovim ljudima, koji su mrljali i nisu htjeli vjerovati? Ilićemo pripadati onim učenicima, koji su rekli, da je to teško, i otišli? Ne! Mi ćemo slijediti sv. Petra. S njime recimo veselo: "Isuse, mi ti vjerujemo. Mi znamo, da nam Ti hoćeš podijeliti život vječni. Ti si nam taj život najprije podijelio kod sv. Krštenja. Sada nam hoćeš u sv. Pričesti, u sv. Kruhu dati svoje tijelo. Mi se veselimo, da ćemo skoro u sv. Kruku smjeti primiti svetu božansku hranu. Mi Ti zahvaljujemo za najveći dar Tvoje ljubavi. Mi čvrsto vjerujemo, da ćeš nam pod prilikama kruha, dati svoje tijelo".

Ispitati, pustiti da pripovijedaju, pokazati sliku, čitati iz Biblije.

Ako ima vremena, napisati slijdeće na ploču, a djeca neka napišu u svoju bilježnicu: Kruh, koji ću vam dati je moje tijelo.- Tko jede moje Tijelo i pije moju Krv, taj ima život vječni. Moje Tijelo je prava hrana, i moja Krv je pravo piće.

Gospodine, kamo da ideno? Mi znamo, da si Ti Sin Božji. (Naučiti napamet).

X. Z A D N J A V E Č E R A

1. Vazmeno janje. 2. Ljubav Isusova prema njegovim učenicima i prema nama ljudima. 3. Isus pretvara kruh. 4. Isus pretvara vino.

Slika: Zadnja večera.
Crtež: kalež

S v e č a n i p o č e t a k: Danas ujutro kod sv. Mise molio sam jako usrdno dragog Isusa, da nam pomogne danas na vjeronauku. Slušajte pažljivo, da, sveton pobožnošću, što ću vam danas reći. Pripovijedat ću vam, kako su apostoli slavili svoju prvu sv. Pričest. Oni su bili prvi ljudi, kojima se Isus dao za hranu. Isus je to učinio onu večer, prije nego je za nas na križu trpio i umro.- Dragi Isuse, blagoslovi moje riječi, i pomozi ovoj djeci, da razumiju sve, što im Ti hoćeš preko mene kazati, i da to sebi usade duboko u srce. (Može biti i sadržaj vjeroučiteljeve molitve prije vjerske pouke.)

1. V a z m e n o j a n j e:

U četvrtak prije vazma, (Židovi su slavili vazam, kad mi Uskrs) svaki je židovski domaćin zaklao janje, ispekao ga i blagavao navečer sa svojim ukućanima. Bio je to običaj, koji su poprimili od svojih otaca, kao što je kod nas običaj, da se za Božić peče "Božićni kolač" ili na Uskrs jede šunka. Taj četvrtak pred vazam bio je kod Židova blagdan. U taj dan nisu ništa radili, a navečer su se sakupili u najljepšoj prostoriji u kući, i jeli i pili.- Uz pečeno janje (vazmeno janje) jeli su ih kruh. (Na ploču: kruh.) Vino su pili iz posebne čaše, sa stalkom: iz kaleža. Vi svi znate, što je kalež. Na podnožku je udađen držak sa čašom. Izgleda ovako: (crtež). U ono vrijeme taj kalež nije bio od stakla, nego iz kovine.

Dragi Isus dao je također pripraviti vazmeno janje i došao je sa svojim apostolima u jednu veliku dvoranu u Jeruzalemu, da tamo zajedno s njima jede vazmeno janje.

Današnja je dvorana zadnje večere od istoka prema zapadu 18 m dužine, a od juga prema sjeveru 10m. U sredini stropa je zaštitni luk u visini od šest metara. Odmah s ulaza vidi se u jugozapadnom uglu dvorane kameni baldahin

Dvorana je bila lijepo uređena i stol prostrt.

Jer je Isus sa svojim apostolima te večeri zadnji puta jeo, zove se ta večera zadnja večera (na

ploču: Zadnja večera.)

Panti: U četvrtak pred vazan blagovao je Isus s apostolima zadnju večeru.
Zadnja večera zove se zato, što je Isus kod te večere zadnji puta prije svoje smrti, jeo sa svojim apostolima.

Svake godine u četvrtak pred Uskrs sjećamo se zadnje večere. Taj četvrtak pred Uskrs nazivamo Veliki Četvrtak. (Na ploču).

2. Ljubav Isusova prema njegovim učenicima i prema nama ljudima:

Isus je znao, da ne će više dugo biti među svojim apostolima. Apostoli su bili obični ljudi, koje je Isus često morao opominjati. Isus je znao, kako težak nalog je dao apostolima. Isus je znao i to, da će neprijatelj, đavao, apostole napstovati, da ih navede na grijeh, da tako dođu u pakao. Isu su bi to bilo jako žao. Jer je Isus svoje učenike volio i uvijek im pomagao, htio je, da im i nadalje bude u pomoći. Isus je htio učiniti nešto, da može uvijek biti s apostolima i da ih neprestano može jačati u njihovim poslovima.

Isus je i dalje vidio, On je gledao u budućnost. Vidio je mnoge, mnoge milijune ljudi, i vas, svako pojedino dijete. Isus je znao, kako mnogi ljudi griješe i nisu dosta jaki, da se bore proti napasti i zlom neprijatelju. Isus je morao ljudima pomoći, inače bi zauvijek propali.

3. Isus pretvara kruh:

Isus i apostoli blagovali su vazmeno janje. Ostatke su odstranili. Na stolu stajo je kruh i vino. Bio je to svečani trenutak. Ni jedan se apostol nije usudio glasno govoriti. Posebno raspoloženje vladalo je među njima. Svi su bili potišteni.

Nije potrebno ovdje pripovijedatii nešto o Judi; iako mnoga djeca već znadu njegovu povijest. Kada se kasnije bude govorilo o nedostojnoj pričesti, i ako ima vremena, može se to naknadno pripovijedati.

Svi apostoli gledali su puni očekivanja u svoga Gospodina i Učitelja. Tada Isus uze u svoje ruke kruh, pogleda gore, sigurno prema svome Ocu u nebu - i blagoslovi kruh. Tada preloni kruh, i dade svakom apostolu i reče: "Uznite i jedite ovo je tijelo moje!" Ove riječi morate dobro upantiti. Kako je rekao Isus? Neka govore pojedinci i svi zajedno.

Što se dogodilo? Prije nego je Isus sa stola uzeo kruh u svoje ruke, bio je to još kruh; ali iza kako je Isus rekao: "Ovo je tijelo moje", to više nije bio kruh. Kruh je postao Tijelo našeg Gospodina Isusa. Isus je dakle kruh pretvorio u svoje tijelo.

(To je izraz, koji djeca posve sigurno razumiju).

Tijelo Isusovo, koje im je dao, izgledalo je još još uvijek točno kao kruh. Isus je ovaj pretvoreni kruh dao apostolima. Oni su ga uzeli u svoje ruke, i apostoli su znali, to nije kruh, nego tijelo Gospodina Isusa Krista. Oni to nisu razumjeli, ali Isus je već često učinio nešto, što oni nisu razumjeli. To je bilo i opet jedno čudo Isusovo, kakvih je već mnogo učinio. Tiho, puni pobožnosti, jeli su učenici Isusovi ono, što im je Isus dao u ruke: Njegovo sveto tijelo.

Pamti: Na zadnjoj večeri pretvorio je Isus kruh u svoje sveto tijelo.- Kad je Isus rekao: "Ovo je tijelo moje", pretvorio je kruh u svoje tijelo.

4. I s u s p r e t v a r a v i n o :

U sredini pred Isusom stajala je jedna čaša, kalež. Kalež je u ono vrijeme bilo nešto dragocjeno. I nije svaki dobio svoju čašu, kako je to na pr. kod nas običaj, nego su svi pili iz iste čaše, kako je to još i danas na selu... Ovaj kalež uzeo je Isus u ruke. Bio je napunjen vinom. Isus sada učini ono isto, što je učinio s kruhom: pogleda prema nebu blagoslovi kalež i pruži ga apostolima rekavši: "Uzmite i pijte svi, ovo je krv moja". I ove riječi morate upamtiti. Govorimo ih zajedno: "Uzmite...". Prije nego što je Isus uzeo kalež u svoje ruke, bilo je još u njemu vino. Ali iza kako je izgovorio: "Ovo je krv moja", nije više u kaležu bilo vino. Iz vina postalo je nešto drugo: presveta Krv Isusova. Crtež br. 12.

Isus je, dakle, vino pretvorio u svoju presvetu Krv.- Apostoli su uzeli kalež u svoje ruke i čudili se, nisu znali, što bi na to rekli. Što je bilo u kaležu, izgledalo je još uvijek kao vino, i imalo je okus vina, ali Isusovi učenici su znali, da to više nije bilo vino, nego presveta Krv Isusova. Zato je svaki apostol sa strahopočitanjem uzeo kalež u svoje ruke, i šuteći i pobožno je iz njega pio, i pružio ga drugome. Tako su apostoli pili prvi puta Krv dragog Isusa.

Pamti: Isus je na zadnjoj večeri vino pretvorio u svoju presvetu Krv. K-ada je Isus rekao: "Ovo je

moja krv, pretvorio je vino u svoju krv. Napisati na ploču: Zadnja večera bila je u četvrtak pred vazam. Isus je rekao: "Ovo je tijelo moje. Ovo je krv moja". Nacrtati kalež. Isus je kod zadnje večere pretvorio kruh u svoje tijelo, a vino u svoju krv.

XI. Č I N I T E O V O N A M O J U U S P O M E N U

1. Mudri izbor prilika. 2. Apostoli neka također pretvaraju kruh i vino. 3. Sada svećenici pretvaraju kruh i vino. 4. Što se događa kod pretvorbe?

1. M u d r i i z b o r p r i l i k a :

Mi znamo, Isus je premudar. On je Bog. Uvijek znade zašto je nešto učinio, dok ljudi to često ne znaju. Oni ne promišljaju. Ali Isus Krist je točno znao, zašto je pretvorio kruh i vino, a ostavio im je njihov vanjski izgled. Zamislite, da je Isus dao ljudima piti svoju krvkakva jest; tko bi je mogao piti? Mnogi ljudi ne mogu uopće gledati, kada iz rane teče krv. A ako dulje gledaju, onda im pozli. Kada mi samo pomislimo na rane, koje krvare, odmah nam se gadi.

Isus je htio svojim apostolima i nama ljudima dati svoje tijelo i svoju krv za hranu, kao sredstvo za jačanje, i zato je morao učiniti ovo čudo i pretvoriti vino u svoju krv, a ipak ostaviti okus i izgled vina.

2. A p o s t o l i n e k a p r e t v a r a j u k r u h i v i n o :

U prošlom ratu bio je jedan otac pozvan u rat. Postao je vojnik. Došao je u kasarnu u X, i tamo se više tjedana s ostalim vojnicima izobražavao za vojnika. A onda su morali u rat. Prije toga dao se slikati i poslao svojima kući sliku. Dolje je napisao: " Za sjećanje na vašeg oca". Za vrijeme rata su često njegovi uzimali sliku u ruke, i pronatrali je; pritom su mislili na njega.

I dragi je Isus ostavio apostolima jednu uspomenu. Onnim nije dao svoju sliku, nego mnogo više: samoga sebe pod prilikama kruha i vina. Kojim riječima je to Isus rekao? Nakon pretvorbe kruha i vina rekao je: "Činite to na moju uspomenu!" Činite to! Što je Isus učinio? Isto neka čine i apostoli i

pritom neka na njega misle. Neka uzmu kruh, blagoslove i kažu: "Ovo je moje tijelo!" Dao im je zadaću, vlast i moć pretvarati kruh i vino u njegovo presveto tijelo i krv. Kogu vlast je Isus dao apostolima? Kojim riječima?

Pripovijedao sam vam, da je Isus htio biti među apostolima, da ne klonu, kada im bude teško. Je li Isus htio pomoći samo apostolima? Ne. Htio je pomoći i drugim ljudima, koji su onda živjeli, da poslije svoje smrti mogu doći u nebo. Zato je Isus zapovjedio apostolima, da i oni pretvaraju kruh u tijelo njegovo i vino u krv njegovu, i da to daju za hranu i piće svim ljudima. Dan iza toga umro je Isus na križu, a kada je zatim iza svoga uskrsnuća uzašao na nebo, mislili su apostoli na ovaj nalog Isusov, i činili su ono isto, što je činio dragi Isus kod zadnje večere.

Pamti: Isus je rekao apostolima: "Činite to na moju uspomenu", dao je apostolima vlast pretvarati kruh u njegovo tijelo, vino u nejgovu krv.

3. S a d a s v e ć e n i c i p r e t v a r a j u k r u h i v i n o :

I apostoli su znali, da ne će uvijek živjeti i da moraju jednog dana umrijeti. Znali su, da će i ljudi poslije njih trebati dragog Isusa, da im pomogne, da budu dobri. Kada oni i njihovi pomagači budu umrli, onda ne će biti nikoga, koji će dalje izvršavati Isusov nalog: pretvarati kruh u Tijelo, a vino u Krv Kristovu. Osim toga, već su se za njihova života mnogi ljudi htjeli krstiti, kriznati i hraniti sv. Hostijom, i taj posao nisu apostoli mogli sami obaviti. Zato su se morali pobrinuti za ljude, koji će iza njih i uz njih u drugim zemljama raditi onako, kako oni rade. Radi toga su izabrali prikladne ljude i postavili ih za tu službu. Oni su opet postavili druge mlade ljude i tako je išlo dalje do današnjega dana. Tako je od vremena Isusova bilo uvijek ljudi, koji su izvršavali nalog Isusov. Vi znate to su biskupi. Biskupi su opet birali sebi pomoćnike, to su svećenici. Dakle, biskupi i svećenici mogu točno činiti ono isto, što je činio Isus. Svećenici mogu još i danas pretvarati kruh i vino, kako su pretvarali apostoli. Biskupi i svećenici mogu isto onako pretvarati kruh i vino, kako je pretvorio Isus na zadnjoj večeri. Zapamtite dobro: Sada pretvaraju kruh i vino biskupi i svećenici. Oni to čine u crkvi kod sv. Mise.

Pamti: Sada pretvaraju kruh i vino biskupi i svećenici.

Čitaj odgovarajući odlomak iz Biblije.

Nacrtaj tri stupa i upiši u njih: Isus, apostoli, biskupi, (kod svećenika na-crtati stup) i rastu naći crtež.

4. Što se događa kod pretvorbe:

Kada je Isus pretvorio kruh i vino u svoja sveto tijelo i krv, promijenio je samo bit. Vanjske prilike, (oblik, boja, okus, miris) ostale su nepromijenjene.

Iza pretvorbe vidimo samo prilike kruha, ako ga pipamo kruh je, ako kušamo i opet kruh, ako mirišemo, također kruh, a ipak u biti nije kruh. To je dragi Spasitelj, sam Isus Krist. Kada je Isus živio na zemlji imao je tijelo kao i mi ljudi. Imao je oblik čovjeka. U hostiji je prisutan isti Isus, ali ima oblik kruha i vina.

Pamti: Iza pretvorbe prisutan je u sv. Hostiji Isus tijelom i krvlju, kao Bog i čovjek.

Pretvoreni kruh izgledao je apostolima po boji i okusu još uvijek kao kruh. Isto tako i pretvoreno vino imalo je izgled i okus vina. A ipak, to više nije bio kruh i vino, to je bilo Tijelo i Krv Isusova, sakrivena pod prilikama kruha i vina. Apostoli su vidjeli prilike, a ipak su čvrsto i nepokolebivo vjerovali, da im Božanski Spasitelj ostavlja za uspomenu najdragocjenije što im nože ostaviti, daje im samoga sebe, svoje vlastito tijelo za hranu. Koji čuda! Jednom su doživjeli, kako je Isus na svadbi pretvorio vodu u vino, a sada su doživjeli mnogo veće čudo, kako je Isus kruh pretvorio u svoje vlastito tijelo, a vino u svoju vlastitu krv, i dao im za hranu.

XII. KAKO SVEĆENICI IZVODE ISUSOV NALOG: "OVO ČINITE NA MOJU USPOMENU!"

1. Priprava za sv. Misu. 2. Prednisa. 3. Misni kalež. 4. Hostija. 5. Žrtvovanje.

Slika: Žrtvovanje.

Č-rtež: Misno odijelo. Željezo za pečenje hostija.

Dodtak: Dragocjeno crkveno posuđe.

1. P r i p r a v a z a s v. M i s u :

Vi ste već bili na sv. Misi. Gdje je sv.Misa? U crkvi. Kada je sv. Misa? U našoj župskoj crkvi svake nedjelje u ... sati. Svaki dan u ... sati.

Nažalost našao sam već djece, koja nisu htjela vjerovati, da se i preko sednice nešto događa u crkvi.

Tko je od vas u nedjelju bio na sv. Misi? Što ste vidjeli kod sv. Mise?

Prije sv. Mise daje se velikim zvonom, koje visi u tornju, znak ljudima, da će za kratko vrijeme početi sv. Misa.

Nažalost, ima i odraslih ljudi, koji nemaju ni pojma, da četvrt ili pola sata pred Misom zvona zovu k svetoj Misi. Zato je potrebno, to djeci protumačiti.

Ljudi kažu: "Zvoni za znak". Neposredno prije sv. Mise zvoni više zvona zajedno. Kratko vrijeme prije toga pripravio je zvonar oltar i upalio svijeće. Kad svećenik izađe iz sakristije, zvone ministranti na zvono, koje visi kod sakristijskih vrata. Svi ljudi ustanu. Orgulje zasviraju, počinje Misa.

Tko služi sv. Misu? Svećenik. Odakle dolazi svećenik? Iz sakristije. /Na ploču). Što je sakristija? Soba, koja se nalazi posve sprijeda u crkvi. Zašto je sakristija? U njoj se oblači svećenik i ministranti. (Na ploču ministrant = poslužnik kod oltara.) Dakle svećenik i ministrant imaju kod sv. Mise drugo odijelo. U znak, da sv. Misa nije nešto obično, nego nešto uzvišeno i nebesko, nosi svećenik kod sv. Mise drugo, mnogo ljepše odijelo nego inače, misno odijelo. Koja odijela ste već vidjeli na svećeniku? Dugu bijelu haljinu, - neka djeca će kazati košulju, - misno odijelo i svećeničku kapu. (Nacrtaj sve predmete na ploču.) Crtež br.13. Što ima svećenik u ruci? Ne možemo vidjeti što je to, jer se nalazi pod jednim pokrivačem. Boja toga pokrivača nije uvijek jednaka. Tko zna, koje je boje bio taj pokrivač u nedjelju? Može biti crvene, zelene, bijele, ljubičaste i crne boje.

Kuda idu svećenik i ministranti, kada izađu iz sakristije? Pred oltar i poklone se pred Isusom u tabernakulu.

2. P r e d n i s a :

Svećenik daje kapu ministrantu, on je metne na stol sa strane oltara. Ministrant i svećenik idu stepenicama k oltaru. Svećenik položi na oltar ono, što je nosio, a ministrant metne knjigu na jedan stalak ili jastuk. Sada može početi Misa. Svećenik moli najprije pred stepenicama oltara, a onda gore kod oltara,

jedamput na desnoj, drugi put na lijevoj strani, a onda opet u sredini. Pritom čita iz jedne knjige. I ljudi mole. Ili tiho iz svojih molitvenika ili glasno zajedno ili pjevaju, a orgulje sviraju. Ove mollitve i čitanje, koje svećenik obavlja nazivamo: (na ploču) Predmisa.

Pamti: Kod prednise svećenik moli i čita.

3. M i s n i k a l e ž :

Iza kako je svećenik neko vrijeme molio, skine pokrivač, pod kojim je iz sakristije nešto donio. Poslužnik jedamput pozvoni malim zvoncem, da upozori ljude, na ono, što će se zbivati na oltaru, jer započinje prvi dio prave Mise - prikazanje. Sada vidimo što je bilo pod pokrivačem: misni kalež (na ploču), kakav je Isus kod zadnje večere upotrijebio. Posuda, koja će primiti krv Kristovu, treba da je, po mogućnosti, lijepo i dostojno ukrašena. Kalež mora biskup prije upotrebe pomazati sv. uljem (konsekrirati). (Nacrtati kalež na ploču). Na kaležu leži patena, plitica, zlatni tanjurić. (Na ploču: plitica = patena). Na nju se položi sveta Hostija, zato se i ona pomaže sv. uljem (krizmom). Budući da je to posuđe posvećeno, smije ga u ruke uzeti samo svećenik ili posvećena osoba. Što se tiče crkvenog posuđa iz srebra ili zlata vidi u dodatku. Na ton zlatnom tanjuriću leži kruh, koji ima posebno ime:
Crtež br. 14.

4. H o s t i j a :

To je okrugli kruh, potpuno bijel i tanak. Izgleda posve drugačije negoli naš kruh, koji ima debelu smeđu koru. To dakle nije papir, a niti karton, kako to neka djeca misle, nego pravi posvećeni kruh. Crtež br. 15.

Sada ću vam pripovijedati kako se pravi taj kruh: najprije se uzme najbolje pšenično brašno, bijelo brašno. Djevojčice će znati koje je to brašno. U jedan lonac metne se nekoliko žlica brašna i nalije vode, da postane rijetko tijesto, po prilici kao gusta mliječna juha. Osim brašna i vode ne uzme se ništa više, ni soli, ni masti, ni kvas, ni šećera. Tijesto se mora mutiti po prilici pola sata. Obični kruh peče se u krušnoj peći. Hostije se peku u jednom željezu. (Željezo za pečenje hostija ponesem svaki puta za taj sat sa sobom. Dobio sam jedno kod staretinara na poklon. Ako nema kalupa može se lako nacrtati na ploču.) Željezo za pečenje hostija izgleda kao kliješta, koja imaju sprijeda dvije široke ploče, koje se mogu stisnuti jedna uz drugu. To

se može lako protumačiti sa štapom za pokazivanje i metron. Ploće se metnu na užareni ugljen i ugriju. Zatim se brzo povuku u stranu, nalije se na otvorene ploče jedna žlica tijesta i nekoliko trenutaka čvrsto se stisne. I već su hostije pečene i gotove. Sada se još moraju izrezati, da dobiju svoju pravu veličinu.
Crtež br. 16.

Pamti: Hostija je pšenični kruh.

5. P r i k a z a n j e :

Kad je svećenik otkrio kalež, podigne zlatni tanjurić s kruhom, Bogu Oca prema nebu, (pokaži!) i moli Oca nebeskog, da to prini i da nam zato pokloni svoga Sina. Dragi Bog to rado prima, iako je to vrlo malo. Ali iz komadića kruha postat će tijelo Gospodina Isusa, a njega dragi Bog neizmjerno voli.

Pamti: Svećenik prikazuje dragom Bogu kruh.

U kaležu još nema ništa. Za to vrijeme donese ministrant sa stola na strani oltara dva staklena vrčića, stepenicama se popne do oltara i pruži ih svećeniku. Što je u vrčićima? U jednom vino, drugom voda. Svećenik ulijeva u kalež nešto vina i nekoliko kapi vode. Zatim ministrant opet siđe i metne vrčiće opet na stol.

Kao što je svećenik najprije poklonio nebeskom Ocu kruh, hostiju, tako isto podiže svećenik i kalež: prema dragom Bogu, da mu tim činom pokloni i vino. (Pokazati).

Pamti: Svećenik žrtvuje nebskom Ocu vino.

Ponoviti i sažeti. Svećenik prikazuje Ocu nebeskom kruh i vino. Zato se taj dio zove prikazanje.

Što radi svećenik kod prikazanja? Što se dakle na početku sv. Mise nalazi na oltaru? Kod sv. Mise nalazi se na oltaru kruh i vino. (Uvježbati).

Čitati i uvježbati prikaznu molitvu: Prni sveti Oče...

D o d a t a k

D r a g o c j e n o c r k v e n o p o s u đ e:

Jednog proljeća prije mnogo godina razbojnici su orobili crkvu u seoskoj župi. Mislili su, da će postati vrlo bogati, ako po njihovom nišljenju - oru tabernakul i donognu se tako dragocjenog zlatnog posuđa. I zaista, kad su provalili u svetohranište, našli su jedan pričesni kalež. Pokaznicu nosio je prečasni gospodin župnik svaku večer u žup-

ski dvor, što je bilo vrlo razborito. Provalnike nisu nikako nagli pronaći. Došlo je ljeto i započela je žetva. Tada su na jednoj oranici našli podnožak kaleža posve zgnječen, a na drugoj čašu, (pokazati). Zašto prvalnici nisu zadržali ove stvari? Jer nisu bile iz suhog zlata, kako su se to tatovi potajno nadali. Podnožak kaleža bio je iz njedi, a čaša iz srebra. Koliko bi vrijedila čaša, da je bila sva iz srebra? Koliko bi brijedio cijeli kalež, da je sav bio iz srebra? (Opet pokazati). Mogu se čti upravo neobične svote. Zašto su kradljivci bacili ovaj dio? Crkveni tatovi su ga vagnuli, i pitali koliko novca nogu dobiti. Saznali su, da nogu dobiti najviše 16.000 - 20.000 dinara. (vrijednost netala). Naravno, da je to veliko razočaranje i za djecu. K tomu nisu nogli čašu prodati u njezinu obliku, jer bi svaki kupac znao, da je taj konad ukraden u crkvi i kradljivci bi se pronašli. Da su je dali rastaliti, onda bi za talenje morali dati skoro cijelu svotu, i ostalo bi im sano nekoliko štotina dinara.

Kradljivci su sigurno dobro promišljali, hoće li opet provaliti u koju crkvu. Da li bi uistinu nestalo siromaštva, kada bi se prodalo sve crkveno posuđe? Ni u kojem slučaju. Pripovijedajte to kod kuće vašim roditeljima i onima, koji su tako nepametni i kažu, da u crkvi ima mnogo novaca. Pruži djeci neka pogledaju jedan stari kalež, s kojega se zlato izlizalo, jer svakako je mnogo bolje, da nedužne dječje ruke u djetinjstvu diraju posvećene predmete i tako se izliječe od svoje zablude, nego da se kasnije te iste ruke svetogrdno i zločonački ogriješe na tim tako (po materijalu) bezvrijednim stvarima.

Držim, da nije dobro upozoriti djecu, koliko bi crkva štetovala, kada bi izgubila misno posuđe. Osim na ovaj način: Što stoji konad drveta u veličini jednog poznatog kipa u crkvi? Djeca će to noći lako procijeniti. Ako klesar za četiri tjedna iz tog drveta izdjela lijepi kip, onda je drvo svakako vrijednije nego prije. Djeci se može vrlo lako rastumačiti, da je izrađba u srebru ili njedi mnogo teža, zato i skuplja. Ne smije se zaboraviti odnah i to reći, da je ovo crkveno posuđe potpuno bezvrijedno za svjetovnu upotrebu, i da se iz ovog crkvenog posuđa može napraviti vrlo malo stvari, koje se nogu upotrijebiti.

Ni jedan kateheta, koji svojoj djeci daje ovu pouku, ne će morati jednom sebi pred sudom Božjim predbacivati: bi ci na vjeronauku pouci nogao zapri-

ječiti, da od tvoje djece, koja su bila na ovoj vjerskoj pouci, ne postane razbojnik i pljačkaš crkava a nisi to učinio.

XIII. P R E T V O R B A

Slika: podizanje kaleža.

Iza prikazanja svećenik moli još neko vrijeme. Onda poslužnik pozvoni po drugi puta malim zvoncem. Na taj znak ljudi kleknu. Iza nekog vremena pozvoni ministrant treći puta. Tada u crkvi sve utihne: više se ne pjeva, orgulje zamuknu, ljudi prestanu moliti i gledaju na oltar, jer se sada događa nešto jako veliko. Svećenik čini ono isto, što je činio Isus kod zadnje večere.

Svećenik uzme u ruke hostiju, koja je još obični kruh, pogleda prema nebu, blagoslivlje kruh, sagiba se nad njim (pokazati kretnjama) i šapće ti ho mjesto Isusa: "Ovo je tijelo moje". Dok svećenik govori ove riječi, pretvara Bog kruh u sveto Tijelo Isusovo. I dogodilo se veliko čudo, isto čudo kao u dvorani u Jeruzalemu. Ono, što svećenik drži u ruci, izgleda još uvijek kao i prije: bijelo, okrugło kao hostija, ali to više nije kruh, nego tijelo Isusovo. Iz obične hostije, postala je sveta Hostija. Tiho izgovorene riječi svećenikove: "Ovo je tijelo moje", dozivaju uistinu Spasitelja s neba na oltar. Zato svećenik poklekne pred svetom Hostijom, jer je to tijelo Isusovo, dakle tijelo Božje. Onda podiže sveto Tijelo iznad svoje glave, da ljudi u crkvi mogu vidjeti Tijelo Isusovo i da mu se poklone. Zatim položi svetu Hostiju na oltar, i još jednom pred njom poklekne.

Pamti: Svećenik pretvara kruh u Tijelo Isusovo.

Sada uzme svećenik u ruke kalež. U kaležu je vino. Svećenik opet pogleda prema nebu. Tako! Sagiba se nad kaležem i kaže tiho mjesto Isusa: "Ovo je krv moja." I opet se dogodilo veliko čudo. Isto kao i ono u dvorani zadnje večere. Iz vina postalo je tijelo Isusovo. Ono, što svećenik vidi u kaležu, izgleda još uvijek kao i prije, naime kao vino, ali nije više vino, nego je krv Isusova. Obično vino pretvorilo se u Krv Isusovu. I jer se sada na oltaru nalazi Krv Sina Božjega, poklekne svećenik. Onda podiže kalež zajedno s presvetom Krvi Isusovom, iznad svoje glave, da i vjernici u crkvi vide kalež s presvetom Krvi Isusovom, i da se poklone Krvi, koja se žrtvuje.

Pamti: Svećenik pretvara vino u Krv Isusovu. Ponoviti i sažeti. Svećenik pretvara najprije kruh u Tijelo Isusovo, a zatim pretvara vino u Krv Isusovu. Zato se taj dio sv, Mise zove pretvorba.

Pamti: Kod pretvorbe pretvara svećenik kruh i vino u Tijelo i Krv Isusovu.

XIV. Š T A Ć E Š T I R A D I T I K O D P R E T V O R B E

1. Najsvetiji čas. 2. Bože moj i Gospodine moj! 3. Isuse, Tebi živim...

Dodata: Zvonjenje na podizanje.

1. Najsvetiji čas:

Kao što život u tvome tijelu struji iz srca, tako po pretvorbi dolazi živi Isus u našu sredinu. Pretvorba je prema tome središte sv. Mise. Tome dijelu sv. Mise treba se najviše veseliti, jer kod pretvorbe dolazi Isus s neba na oltar. Zamislite, da dragi Isus uđe sada na vrata. Koliko bi to bilo veselje! Svi bi pritrčali dragom Isusu, gledali bi ga, klekli i klanjali mu se. Sigurno ni jedno dijete ne bi nikuda dalje gledalo ili čak brbljalo. Isto tako morate raditi i u crkvi, kada kod svete pretvorbe Isus dolazi na oltar.

Ranije sam vam pripovijedao, da prije svete pretvorbe ministrant pozvoni malim, (misnim) zvoncem, u znak, da odsada u crkvi mora biti potpuna tišina. Kada je svećenik pretvorio kruh u Tijelo Isusovo, onda poklekne. Kod tog poklona počne ministrant opet zvoniti misnim zvoncem, i zvoni tako dugo, dok svećenik pokazuje ljudima presveto T-ijelo Isusovo, i dok ga opet položi na oltar i po drugi puta poklekne. Ako je ikako moguće, neka se za taj sat ponese misno zvonce, da se može pokazati, kako zvoni. U većini crkava zvoni se kod poklona dugo, a između poklona tri puta kratko. Nacrtaj to na ploču u dugim i kratkim potezima i rastumači znakove sa zvonom.

2. G o s p o d i n e m o j i B o ž e m o j!

Što dijete mora pri tom činiti? Što radi svećenik? On se klanja.- I dijete se kod podizanja (pretvorbe) mora klanjati. Kako će to dijete raditi? Dijete klekne u klupi, ili ako stoji izvan klupe, na oba koljena - (Pokaži!) I kada svećenik podiže sv. Hostiju, onda neka djeca gledaju u svetu

Hostiju, onda neka djeca gledaju u svetu Hostiju i pri tom govore: "Gospodine moj i Bože moj!" /Vidi dodatak!)

3. I s u s e, T e b i ž i v i m :

Onda dijete kaže: " Isuse, Tebi živim, Isuse, Tebi umirem, i Isuse, Tvoj sam živ i mrtav!" Rastumači riječi rečenicu.

Isus je u sv. Hostiji, dakle Bog. Tebi živim: ja želim raditi sve za Tebe i iz ljubavi prema Tebi; želim da samo Tebi pripadam itd. Ili: vi već tu molitvu poznate, molite je uvijek kod blagoslova. Sada je morate moliti i kod pretvorbe. Trebate je moliti osobiti srdačno i pobožno.

Kada je svećenik pretvorio vino, u kaležu se nalazi Krv Isusova. Svećenik opet poklekne i klanja se. Ministrant opet zvoni. Kada svećenik podigne kalež, onda gledajte u kalež. Što je u kaležu? Trebate se klanjati Krvi Kristovoj, koja je prisutna u kaležu, koju je Isus na križu prolio za opreštenje naših grijeha. Pri tom možete moliti ono isto, što i kod podizanja Tijela: "Gospodine moj i Bože moj!" "Moj Isuse, milosrđe, Isuse, budi mi milostiv, budi mi milosrdan, oprosti mi sve grijehe. Amen!"

Isuse, budi mi milostiv (daj mi milost, budi mi dobar); Isuse, budi mi milosrdan (imaj sažaljenja sa siromašnim djetetom), Isuse, Ti mi oprosti sve grijehe. Amen!" - U ovoj molitvi molimo tri puta za isto: da nam Bog oprosti grijehe. Kada se nešto u nekoga jako moli, onda se molitva uvijek ponavlja.

Iza pretvorbe je Isus Krist na oltaru. Zato i poslije pretvorbe gledajte na oltar i klanjate se Isusu Kristu. Iza pretvorbe ostani klečati tako dugo, dok je Isus na oltaru, naime do poslije svete Pričesti.

D o d a t a k

Z v o n j a v a n a p o d i z a n j e:

Gdje još postoje crkvena zvona, ili su ponovno nabavljena, postoji lijep običaj, da se onim ljudima, koji nisu mogli doći na sv. Misu, navijesti zvonjavom, da sad s neba dolazi na zemlju Sin Božji. Pobožni kršćani kleknu tad u svojim kućama ili čak u polju, i klanjaju se dragom Bogu istim riječima, kojima se klanjamo Bogu u crkvi, kad je podizanje. Možda ćeš noći pridonijeti, da se taj lijepi obi-

čaj uzdrži ili obnovi, jer u nekim krajevima se taj lijepi običaj zaboravio za ono vrijeme, dok nije bilo zvona.

Napomena: Vjernici, koji ovu strelovitu molitvu: (Gospodine moj i Bože moj!) s pouzdanjem, strahopočitanjem i ljubavlju izgovore, kada se u sv. Misi podiže sv. Hostija, ili kada je svečano izložena, dobivaju oprost od sedam godina; potpuni oprost jedamput u sedmici, ako to čine svaki dan i k tomu se ispovjede i pričeste i iza toga mole na naknu sv. Oca.

Djecu treba već sada na to naučiti, da to kasnije čine samostalno.

Ljudevit kod svete pretvorbe:

Kada je Ljudevit u crkvi molio, bio je tako pobožan, da je naličio anđelu. Već na putu u crkvu bio je pristojan i čedan. Opominjao je i svoje drugove da idu mirno "Crkva je kuća Božja", govorio je. "Da smo pozvani predsjedniku države, kako bismo se fino i pristojno ponašali. Prema tome, ne smije se ni na putu u crkvu skakati kao jare..." Njegova je žarka želja bila postati pjevač i ministrant. Bio je presretan, kada je postigao svoj cilj. Kada se podizao presveti Oltarski Sakramenat, pobožno je gledao u sv. Hostiju. Znaš, ja je često vidim okruženu vijencem svijetla. Misliš li ti, mama, da je dragi Bog manje čašćen, što se ja ne sagibam, da bolje mogu gledati sv. Hostiju?" Majka nije vjerovala, ali Ljudevit je tvrdio: "Mama, istina je, ti znaš da ja ne lažem, ja često vidim Hostiju okruženu svijetlim vijencem."

Ni ni nenojno kod svetog podizanja spustiti glavu, nego kod svetog podizanja gledajno gore i klanjajno se Isusu u sv. Hostiji.

XV. PRIČEST, TREĆI DIO SVETE MISE

1. Pričest svećenika. 2. Pričest vjernika. 3. Prva pričest. 4. Konac sv. Mise.

Slika: Pričest svećenika. Pričest vjernika.

1. Pričest svećenika:

Iza pretvorbe je Isus na oltaru. Tu su i mnogi anđeli, koji se klanjaju Isusu, i vesele se, što

smiju biti kod njega. Što radi Isus na oltaru? On moli nebeskog Oca za sve ljude, osobito za one, koji su prisutni kod sv. Mise, koji su pažljivi i zajedno mole. Svećenik moli također nebeskog Oca i moli onu molitvu, koju nas je On sam naučio: Očenaš.

Kad zadnje večere Isus je iza pretvorbe kruha u svje Tijelo, dao svoje tijelo apostolima. I apostoli su jeli. Iza pretvorbe vina u Krv Isusovu, apostoli su pili Krvr I ovdje u crkvi na oltaru, nora se iza pretvorbe zbivati isto što se zbilo i onda: Svećenik nora jesti Tijelo i piti Krv. Ministrant daje isti znak, kao kod priprave za pretvorbu i pred samu pretvorbu: pozvoni samo jedamput nisnim zvoncem. Tine i opet upozorava vjernike, koji su u crkvi, da dolazi opet nešto važno, i da noraju gledati na oltar. Prije nego se svećenik pričesti, moli po prilici ovako: "O Isuse, ja se ne usuđujem priniti Te u svoje srce; ali učini, da moje srce bude osobito lijepo i čisto, da Te nogu ipak priniti". I tada uzme svećenik svetu Hostiju, Tijelo Isusovo u rukei blaguje. Zatim uzme u ruke kalež i pije Krv Isusovu. To je sveto blagovanje u sv. Misi. Blagovati znači jesti. Blagovanje se može kazati i gozba. To je dakle sveta gozba. Mi kažemo pričestiti se, to znači sjediniti se. (Napisati, prepisati i ponavljati.) Kod Pričesti blaguje svećenik Tijelo Isusovo i pije Krv Isusovu. Tada Isus više nije prisutan na oltaru, nego je u srcu, u duši svećenikovoj. Ponislite, koliko je to veselje za svećenika. Svaki dan dolazi k njenu dragi Isus.

Pamti: Kod Pričesti prima svećenik Tijelo i Krv Isusovu.

2. P r i č e s t v j e r n i k a:

Vi sigurno mislitem kako je sretan svećenik, kada može svaki dan u svoju dušu priniti dragog Isusa. Ali Isus nije ovu svetu gozbu, svetu Pričest ustanovio samo za svećenike, nego i za sve ljude. Isus želi još i danas doći k svim ljudima u dušu, da im pomogne doći u nebo. Ne će Isus, da samo svećenici dođu u nebo, nego svi ljudi. Zato kod sv. Mise, iza pričesti svećenikove, zvoni poslužnik nisnim zvoncem, i tim znakom upozoruje vjernike u crkvi: "Tko od vas hoće da prini Tijelo Isusovo neka pristupi k oltaru, da svećenik znade da li i kome će podijeliti Tijelo Isusovo." I zaista, kod svake sv. Mise pristupe mnogi vjernici. Njihova je duša posve čista od velikih grijeha, oni kleknu na pričesnu klupu, a svećenik pruži svakome jednu Hostiju. Tako prinaju i vjernici Tijelo Isusovo. Mi također kažemo: Vjernici su

bili na sv. Pričesti. U sv. Pričesti došlo je Tijelo Isusovo u dušu vjernika (ljudi) i zato ih Otac nebeski mnogo više voli.

Panti: I djeca i veliki ljudi treba da u svetoj Pričesti prime Tijelo Isusovo pod prilikama Hostije.

3. P r v a s v e t a P r i č e s t :

I vas dragi Bog u nebu jako voli. Osobito ako ste jako dobri. Ali k svetoj Pričesti još ne smijete ići... Morate još neko vrijeme čekati. Znam, da se vi već sada tome veselite. To je bio za djecu uvijek dan velikog veselja. Kadgod ste u crkvi, treba da to uvijek kažete dragom Isusu. Učit ćemo napamet jednu pjesmu, koju ćete i vi pjevati na dan svoje prve svete Pričesti. U toj pjesmi je osobito istaknuta čežnja za Isusom: "Isuse, nili pogledaj na nas, došo je za nas žuđeni čas..."

4. Z a v r š e t a k š v e t e M i s e :

Iza pričesti svećenika i vjernika pokrije svećenik kalež opet s onim lijepim pokrivačem. Onda još neko vrijeme moli i konačno uzme opet u ruke kalež. I poslužnik uzme veliku knjigu. Zatim se svećenik i poslužnik vrate u sakristiju, gdje svećenik odloži, skine lijepo odijelo. Iz sakristije izađe zvonar, ugasi svijeće i električno svijetlo i pokrije oltar jednim stolnjakom (pokrivalom), da se lijepi bijeli oltarnik ne upraši ili zaprlja. Svećenik, poslužnik i ljudi odu iz crkve. Zvonar zaključa sakristiju, ali crkva ostane cijeli dan otvorena.

XVI. S V E T A M I S A

1. Sastav sv. Mise. 2. Obnavljanje zadnje večere i žrtve na križu. 3. Sveta Misa kao žrtva. a) Nesavršena žrtva. b) Savršena žrtva. c) Sveta Misa kao žrtva.

Dodatak: Vrijednost svete žrtve - Mise. Vlađanje kod sv. Mise.

Ako djeca nisu sposobna za primanje, onda protumači 2. i 3. točku kratko na primjerima.

1. S a s t a v s v. M i s e :

Mi smo učili, da svećenik najprije na oltaru pripravi kruh i vino, i to onda pokloni dragom Bogu. To je prikazanje. Ovaj kruh i vino bivaju kod sv. Mise po riječima svećenika: "Ovo je tijelo moje, ovo

je krv moja", pretvoreni u Tijelo i Krv Isusovu. To je sveta pretvorba.
Crtež br.17.

Onda svećenik blaguje ovo Tijelo i pije Krv Isusovu. To je pričest.

Ova tri dijela zajedno: prikazanje, pretvorba i pričest nazivamo zajedničkim imenom, koje ste vi već često čuli: sveta Misa. (Na ploču:prikazanje, pretvorba i pričest = sveta Misa). Ova su tri dijela najvažnije, glavno kod svete Mise. Zato se ta tri djela zovu glavni dijelovi. Pamti: Prikazanje, pretvorba i pričest su glavni dijelovi sv. Mise.

Nacrtaj skicu, protumači je i neka djeca crtaju.

2. O b n a v l j a n j e z a đ n j e v e č e r e i ž r t v e n a k r i ž u :

Na Veliki Četvrtak ustanovio je Isus presveti Oltarski Sakramenat, i dao je apostolima vlast, da čine to isto. Kod sv. Mise činili su apostoli ono isto, što je Isus učinio prvi puta na zadnjoj večeri. Sveta Misa je ujedno i obnavljanje žrtve na križu.

U kakvoj su vezi velika žrtva na križu, zadnja večeđa i sveta Misa?

Na Veliki Petak žrtvovao se Isus vidljivo kao čovjek na križu. Njegovo je tijelo bilo mučeno,Njegova krv prolivena. Ova je žrtva na križu ujedno i veliko djelo otkupljenja svijeta, radi kojega je Isus došao na zemlju, i za to mu moramo biti neizmjerno zahvalni. Krv se prolijevala već na Veliki Četrvrtak, kako pišu sami apostoli. Oni kažu: "Krv, koja se za vas prolijeva". Ovaj oblik je sdašnji i znači: sada na Veliki Četrvrtak, kod zadnje večera, prolijeva Spasitelj već svoju Krv. Zadnja večera je uistinu žrtva Kristova,jer je On već sada unaprijed primio krvavi križ slijedećeg dana.

Zadnja večera i žrtva na križu u biti su isto. U oba slučaja Isus daje svoje tijelo i svoju krv. On se žrtvuje za nas. (napisat ćemo na ploču: zadnja večera = žrtva na križu).

Isus je dao apostolima nalog i vlast, da isto kao i On, pretvaraju kruh u njegovo presveto Tijelo i vino u njegovu presvetu Krv. To čine apostoli i svećenici kod sv. Mise. Kod svete Mise događa se dakle isto, što se dogodilo kod zadnje večere: Isus se žrtvuje za nas. Zato govorimo o <u>žrtvi svete Mise</u>. Možemo dakle i napisati: <u>Zadnja večera = žrtva svete Mise</u>.

Budući, da je sveta Misa tako velik događaj,

	Zadnja večera	= žrtva na križu	= žrtva sv. Mise
Svećenik	Isus	Isus	Isus preko svećenika zamjenika
Žrtva	Isus pod prilikama kruha i vina	Isus sam	Isus pod prilikama kruha i vina
Kruh i vino	nekrvna	krvno	nekrvno
	unaprijed		obnovljena u sadašnjosti
Koliko puta?	jedamput	jedamput	često, do konca svijeta

morate se svaki puta jakoveseliti, kada smijete biti kod žrtve sv. Mise. Dođi često i rado na sv. Misu! Ta, t ti smiješ biti s Isusom i s apostolima u dvorani zadnje večere i smiješ također stajati pod križem.

Dok se ovo tumači, može se razvijati i skica na ploči i prepisati u bilježnice.(Vidi str.148).

3. S v e t a M i s a k a o ž r t v a :

a) nesavršena žrtva: ponavljanje sa strane 113.

b) Savršene žrtve: Bog ne može umrijeti. Zato je Sin Božji uzeo čovječju narav. Sada je postojala žrtva, koja je mogla zadovoljiti za sve grijehe i krivice na najsavršeniji način. Kao čovjek mogao je umrijeti za grijehe, kao Bog mogao je dati dostojnu zadovoljštinu. Žrtva Kristova na križu potpuno je vrijedna i jedina žrtva zadovoljštine za sve grijehe ljudi.

Pamti: Najsavršenija žrtva, je žrtva na križu.

c) Sveta Misa kao žrtva:

Postoje veliki spomenici, koji nas sjećaju velikih bitaka, slavoluci na spomen velikih pobjeda. Kada je smrt na križu jedno tako veliko djelo u životu Isusovu, kada sve spasenje i sva milost od njega proizlazi, zar je onda Spasitelj mogao, a da ne ostavi jednu usponenu, koja će neprestano čuvati usppmenu i sjećati nas na njegovu smrt?

Žrtva na križu je događaj, koji se zbio prije 1900 godina. No Krist nam je dao jedno sredstvo, koje ovu jedinu i uzvišenu žrtvu prenosi u sadašnjst, i štoviše čini, da postaje našom žrtvom. Ovo je sredstvo žrtva sv. Mise.

Žrtva, koju je Krist, kao veliki svećenik, prinio za čovječanstvo na Golgoti, prikazao je unaprijed na zadnjoj večeri, i ta se ista žrtva obnavlja kod svake svete Mise.

Žrtve Isusove kod svete Mise.

Žrtvovati znači jako se poniziti. Takvom poniženju podlaže se po ljudskom svaćanju Krist time, što uzima ne se neznatne prilike kruha i vina. Koliko poniženje! Sin čovječji odriče se u našim očima tijela i upotrebe svojih sjetila, On dolazi iz neba na našu zemlju, i daje, da svećenik s njime po svojoj volji postupa i sluša na njegovu riječ. On nam služi kao hrana i uništava se kao hrana i izlaže se najvećim uvredama. Koliko nepoštivanja doživio je u ovom Sakramentu! Zar se ne može ogo smatrati kao nastavak nekrvne gorke muke i smrti?

Zato je sveta Misa uistinu žrtva, žrtva posebne vrtste.

Svaka sveta Misa traje po prilici pola sata. (Na ploču: Kod nas su Mise radnim danom u ..., nedjeljeom u ... sati). Sveta Misa prikazuje se svuda, gdje ima kršćana. Kršćana ima na cijelom svijetu. Dakle se sveta Misa prikazuje po cijelom svijetu, ali ne u isto vrijeme, a to je jako dobro.

U našim zemljama su svete Mise većinom prije podne, počam od ranog jutra do podne, tako da u našim krajevima nema ni jednog slobodnog časa, u kojem se ne bi čitala sv. Misa. Upozori i na večernju Misu u vlastitoj župi ili susjednoj župi.

Crtež brr 18.

Kada je kod nas večer u Americi je jutro. Kada mi spvamo, kod njih je dan. Tako se svaki sat negdje na zemlji služi sv. Misa. Budući, da se na svijetu neprekidno služi sv. Misa, zato je to neprekidna žrtva od jednog kraja zemlje do drugog.

Dobro prtumači sv. Misu kao žrtvu.

D O D A T A K

V r i j e d n o s t svv. M i s e

Kad je Isusovac Ogilvije, kratko vrijeme iza svoga dolaska u Škotsku (165a) bio uhvaćen i iza teške bolesti predveden pred sud, postavili su mu pitanje, kako se je usudio služiti sv. Misu u Škotskoj, kada je to škotski kralj strogo zabranio. Ogilvije odogovori: "Krist, Kralj neba i zemlje rekao je: "Činite to na moju usponenu." Kralj Škotske rekao je: "Ne činite to!" Sudite sami, koga treba više slušati: Ovog kralja ili onog". Ogilvije je umro kao mučenik.

Kako velika i uzvišena mora da je sveta Misa, kada je ovaj svećenik za nju svoj život žrtvovao.

O vrijednosti sv. Mise pripovijedaju nam lijepi izvještaji iz života svetaca: svetog brata Konrada, brata Klausa (Nikole), Milost sv. Mise.

V l a d a n j e k o d s v. M i s e

Da djeca dobiju duboko poštivanje sv. Mise, neka im se pripovijeda ili čita iz života svetaca, koji su rado pribivali sv. Misi.

Kada djeca treba da kleče, kad svećenik blagoslivlja, treba se prekrežiti, to djeca djelomično nauče iz vladanja veče djece. Ali treba da se o tome ipak govori i na pouci. Što se tiče klečanja u mnogim mjestima zahtjeva se od djece, da kleče od

Sanctusa do pozivaa za pričest. Jer je to za djecu naporno, osobito ako je još i blagoslov s Presvetim, i zato to djeca ne čine ni dolično, treba klečanje ograničiti: od znaka neposredno prije pretvorbe, pa do iza pretvorbe, od znaka za sv.Pričest do iza Pričesti, (kada ministrant ide gore na oltar) i kad svećenik daje blagoslov. I taka djeca kasnije više ne zadrže.

Što treba raditi izvan glavnih misnih dijelova, spada na misni odgoj u slijedećem odjeljenju.

Osim toga upozori djecu, kako će se ispravno pokloniti, i na ispravno držanje kad klečeće i sjede. Jeste li već kada vidjeli takav poklon, kakav ga vidite na lijevom crtežu? Ne čine takav poklon samo starci, kada prolaze ispred glavnog oltara, ili četirigodišnji dječaci, koji se još drže majki za suknju. Starci imaju već ukočene udove, a mala djeca još ne znaju kako se to ima učiniti. Vidio sam već i veću djecu, da su činila tako smiješne kretnje. Desna ruka ide pri tom kao munja u zavojima od čela na prsa. To bi trebalo biti ono, što kršćani nazivaju poklon.Poklon izgleda malo drugačije. Pogledajte desni crtež: desno koljeno - ne lijevo - dosеže do poda.Treba pokleknuti polagano i pobožno. Kada se poklonimo, onda se nikada ne čini znak križa. Crtež br.19.

I u crkvenim klupama treba pristojno sjediti. Ne tako, kako vidite na slici: napola sjediti, lakte nasloniti na klecalo i poduprti glavu, da ne padne. Neke male gospojice čine u crkvi prve vježbe, kako će sjediti prekriženim nogama, prebace mogu preko noge. One pokušavaju ono, što čine neki veliki ljudi, a njihove usnice pri tom mole iz otvorenog molitvenika: "Ti si za nas na križu umro..." Draga djevojčice, meni se čini, da nikako ne ide zajedno ono,što ti činiš, i moliš. Misliš li ti uopće, što govore tvoja usta?

Tamo kleči jedan dječak kod pričesne klupe.Mališ nije kriv,što nije veći. Ali mora li se zato držati kao da je starac od 80 godina? Starac se svaka ko može nasloniti na svoje lakte.

Meni se sviđa kod dječaka kad pokaže, da ni kod molitve nije udoban i nemaran, nego da se čvrsto drži i kod molitve. Zar se to ne sviđa i vama?A što mislite, kako bi trebale klečati djevojčice, da se drag gi Bog veseli? U velikom čučnju kao žabe?

Predlažem vam, kada budete drugi puta išli u crkvu, mislite na to i recite sami sebi: Pred velikim Bogom učinit ću sve kako treba. Samo ako vi hoćete,

onda će vaša klečanje istajanje u crkvi biti na veselje drągom Bogu i svim dobrim ljudima.
Crtež br. 20 i 21.

XVII. P R I Č E S N I K A L E Ž, S V E T O - H R A N I Š T E, V J E Č N O S V I - J E T L O I P O K A Z N I C A

1. Ponavljanje. 2. Pričesni kalež. 3. Svetohranište. 4. Vječno svijetlo. 5. Pokaznica. 6. Ljubav Isusova.

Crtež: Pričesni kalež, svetohranište, vječno svijetlo, pokaznica

Dodatak: Ja hoću biti tamo, gdje je Isus.

Najbilje bi bilo ovu katehezu obraditi u crkvi. Vjeroučitelj bi onda mogao pokazati svetohranište, pokaznicu, pričesni kalež, vječno svijetlo, a možda i unutrašnjost svetohraništa.

U školi se može pričesni kalež i pokaznica pozati u malom obliku. Te se stvari dobiju u trgovini paramenata.

1. P o n a v l j a n j e :

Zašto ostaju crkve preko dana ottorene? Zato, jer mnogi ljudi idu preko dana u crkvu, da tamo mole. Zašto idu upravo u crkvu, kada hoće moliti? Mi smo već čuli, gdje je dragi Bog. On je svuda, na nebu i na zemlji, ođdje kod nas u učioni, kod vas kod kuće itd. Ali gdje je dragi Bog na poseban način? Kako molimo na početku Očenaša? Oče na, koji jesi na nebesima. Dakle, gdje je Bog na poseban način? Dok su Adam i Eva još bili u raju zemaljskom, bio je dragi Bog na poseban način prisutan u njihovoj duši. Kako pokazujemo crtežem, da je dragi Bog na poseban način u duši?
Ponavljanje: Kada je duša bez teškoga grijeha, posve svijetla i čista, onda u njoj stanuje dragi Bog. I u crkvi je dragi Bog na poseban način prisutan. Mi smo o tom učili jednu lijepu izreku:

U seocu crkva mala — Tu u lijepoj Božjoj kući
Zvono zove na molitvu. — Čeka Otac Svenogući.

Jer je dragi Bog na poseban način u crkvi, zato sam vas pozivao, da se često - ili poslije škole ili kad inače prolazite pokraj crkve - svratite u crkvu i molite. Gdje i kako stanuje dragi Bog u crkvi, o tome ću vam danas ukratko pripovijedati.

Mi smo govorili , da je kod svete Mise Isus prisutan i da ostaje još neko vrijeme. Kod kojeg je dijela svete Mise prisutno Tijelo i Krv Isusova? Kod pretvorbe. Do kojeg dijela sv. Mise je prisutno Tijelo i Krv Isusova? Do Pričesti.

Ali, Isus nije samo to kratko vrijeme od pretvorbe do Pričesti prisutan. On nas toliko voli, da uvijek želi ostati kod nas. Zato je On to tako uredio, da u većini crkava i izvan sv. Mise ostaje na oltaru. Kako to biva, pripovijedat ću vam sada.

2. P r i č e s n i k a l e ž :

Što nosi svećnik u ruci, kada ide k oltaru služiti sv. Misu? Misni kalež. Što se kod sv. Mise ulije u kalež? Kod prikazanja ulije se u kalež vino. Često svećenik,prije nego što dođe k oltaru služiti sv. Misu, metne na oltar još jedan drugi kalež. Taj kalež izgleda nešto drugačije, nego misni kalež . Crtež br. 22. (Crtati).

Taj je kalež gore mnogo širi, ima mnogo veći stalak nego misni kalež. Osim toga ima i poklopac, a na poklopcu je križ (crtati).U taj se kalež ne lijeva vino. Svećenik je u taj kalež još prije sv. Mise metnuo mnogo malih hostija. U naš kalež stane 100...malih hostija. Te hostije još nisu pretvorene, one su još obični kruh. Ali kod svete Mise kaže svećenik i nad ovim malim hostijama: "Ovo je tijelo moje". Od tog časa prisutan je Isus i u malim hostijama. Kada su hostije pretvorene, onda se ne kaže više samo hostije, nego svete Hostije.

Zašto služe ove male svete Hostije? Svaki dan dođu ljudi i djeca u crkvu i kleknu naprijed pred oltar. Pred oltarom je ograda, a pred njom jedna ili više stepenica, na koje se klekne. Vi ste već više puta čuli, kako se ova ograda zove: pričesna klupa. Ljudi kleknu na pričesnu klupu, tako da svećenik vidi, da oni žele primiti Isusa. Svećenik tada dođe s kaležem i položi svakome od njih na jezik po jednu malu svetu Hostiju. Tako dolazi Isus k ljudima. Kako to kažemo? Oni se pričešćuju. Što dakle znači pričesti ti se?... Budući da su u tom kaležu mnoge male Hostije, koje služe kao hrana duše, zove se taj kalež pričesni kalež (čestičnjak, ciborij).

Pamti: Nepretvoreni hruh je hostija. Pretvoreni kruh je sveta Hostija.
U pričesnom kaležu su mnoge male svete Hostije.

3. S v e t o h r a n i š t e :

Kada se dijeli sveta Pričest, ne potroše se uvijek sve svete Hostije, nešto i ostane. Što bude s tim Hostijama? Da li ih svećenik pojede ili ih odnese u sakristiju? Ostavi ih na oltaru, ali ih ne ostavi vani ležati, nego pričesni kalež s malim svetim Hostijama metne u jedan ormarić, koji stoji na sredini oltara. Taj ormarić nazivamo i kućica. Kuća se na latinski kaže tabernakul. Zato tu kućicu nazivamo tabernakul. (Napisati i izgovarati.)

Pamti: Tabernakul znači: šator, koliba. To je stan Isusov.

Crtež br. 23.

Taberbakul (svetohraništa) je većinom pozlaćen i ima vrata, koja svećenik može otključati pozlaćenim ključićem. Židovi i strop u unutrašnjsti tabernakula pozlaćeni su ili presvućeni svilom, na kojoj često sjaju zlatne zvijezdice. Izvana i iznutra u svetohraništu nalazi se svileni zastor; tako bi bar trebalo biti. Svetohranište mora biti najljepše u crkvi, jer je to najsvetije mjesto. Tu stanuje i živi sam Isus, sakriven u svetoj Hostiji. Isus ostaje u tabernakulu danju i noću. Da ljudi, kada dođu u crkvu, znadu na kojem je oltaru dragi Isus, gori pred tim oltarom ili po strani.

4. V j e č n o s v i j e t l o :

Tamo gdje crveno svijetlo izgara, Isus u Sakramentu prebiva. Tako dugo dok Isus u crkvi, u svetohraništu prebiva, mora gorjeti i ovo svijetlo. Budući da je Isus u većini crkava dan i noć, dakle uvijek prisutan, mora i to svijetlo uvijek gorjeti. To svijetlo zato i nazivamo vječno svijetlo.

Pamti: Vječno svijetlo zove se zato, jer mora uvijek gorjeti, dan i noć.

Vidi pripovijest o vječnom svijetlu u dodatku.

5. P o k a z n i c a:

Koji puta uzme svećenik za svetu Misu još jednu veliku hostiju. Kod pretvorbe rekne zajedno nad obim velikim hostijama riječi našega Spasitelja: "Ovo je tijelo moje". Kod pričesti prima, blaguje svećenik samo jednu veliku svetu Hostiju. Drugi metne u jednu zlatnu posudu. Ona izgleda ovako. (Crtati).

Na sredini je mala okrugla kutija, koja je sprijeda i straga zatvorena staklom. Iz te kutije izlaze mnoge zlatne zrake. Sve sjaji u zlatu, i kada ne bi-

bismo znali, mislili bismo, da je ta zlatna kutija glavno. Ali nije tako. Mnogo je važnije ono, što se u toj kutiji nalazi. Straga su staklena vratašca, koja se mogu otvoriti da se stavi unutra velika sveta Hostija. Hostija stoji u zlatnom polumjesecu. (Crtati). Crtež br. 24.

Što radi svećenik s tom posudom, u koju je spremio veliku svetu Hpstiju? Kada je svećenik metnuo veliku svetu Hostiju u posudu, stavlja je u svetohranište. Zašto svećenik treba tu svetu posudu? Kod popodnevnih i večernjih pobožnosti (kod blagoslova) izvadi je svećenik iz svetohraništa i postavi na oltar. Tada metne tamjan na žar, koju je ministrant donio u kadionici. I onda kadi tu svetu posudu, da iskaže Bogu čast u svetoj Hostiji. U staro su doba na taj način iskazivali čast kraljevima i velikoj gospodi. Kao što se diže dim tamjana, tako neka se i naša molitva u znak štovanja diže prema nebu. Onda postavi svećenik tu svetu posudu s velikom svetom Hostijom gore na svetohranište. Zašto je svećenik postavlja tako visoko? Da nam pokaže Isusa i da ga možemo gledati u svetoj Hostiji. Pokazati se latinski kaže monstrare. Otuda se ova posuda u kojoj se pokazuje Isus, zove monstranca, hrvatski pokaznica.

Pamti: Monstranca (pokaznica) je posuda, u kojoj se pokazuje Isus pod prilikama Hostije.

Ljudi mogu u monstranci, pokazniči, gledati Isusa i klanajti Mu se. Iza toga svećenik opet skine pokaznicu i učini s njome, nad ljudima u crkvi, znak križa. Tako blagoslivlja svećenik s-vetom Hostijom sve ljude koji su u crkvi. Na kraju pobožnosti - blagoslova, svećenik zaključa pokaznicu opet u svetohranište.

Pamti: Pokaznicom daje svećenik blagoslov.

Kada su večernje pobožnosti u župi u nedjelju i radne dane? Neka se napiše na ploču. Djeca neka napišušu svoje bilježnice.

6. I s u s o v a l j u b a v :

Isus je u svetohraništu prisutan dan i noć. Zašto? On to ne bi morao. U nebu je tisuću puta Ljepše, nego kod nas na zemlji. Isus je u nebu sa svojim Ocem, s Duhom Svetim, sa svojom dragom Majkom i s mnogim anđelima i svecima tako sretan, da se to uopće ne može izreći. Neke crkve su i jako siromašne. I najljepši oltar ne može biti taka urešen, kako se dolikuje za najvišeg Gospodara. Usprkos svemu,

Isus ostaje i u siromašnim crkvama. On nas toliko vo li, da želi uvijek biti među nama.

Ovdje je zgodna prilika, da se djeca oduševe, d da i sama pridonesunešto za poljepšanje crkve, osobi to oltara. Djeca mogu pomoći kod brisanja prašine, k kod slaganja cvijeća, mogu donijeti cvijeća. Ova se časna služba može razdijeliti i po sednicama. Djevoj čice se mogu potaknuti, da nešto za crkvu sašiju ili zakrpaju za ministrante. Svakako su djeca za neke poslove još prenalena, ali neka već sada znadu, da te poslove mogu i moraju obavljati kada budu stariji.

D O D A T A K

H o ću b i t i t a m o g d j e j e :

I s u s

Neki anglikanski pastor i otac obitelji, kod kojega je milost već toliko djelovala, da je kolebao u svojoj vjeri i priklanjao se katolicizmu, došao je jednog dana sa svojom petgodišnjom kćerkom u London. Odvedo je dijete najprije u jednu katoličku crkvu, u kojoj je vječno svijetlo privuklo pažnju djevojčice.

"Oče, zašto je to svijetlo?"

"Da nas podsjeti, da je tu Isus iza ovih malih zlatnih vratašca."

" Oče, ja bih rado vidjela Isusa".

" Vrata su zaključana, a osim toga, On je sa - kriven pod jednom koprenom, tako da ga ne možemo vi- djeti."

" Oh", reče mala, "kako bih ja rado vidjela Isusa."

Odavle su pošli u jednu protestantsku crkvu. Tu nije bilo ni svetohraništa ni svijetiljke.

" Oče", reče dijete, "zašto nema ovdje svije- tiljke?"

" Jer Isus nije ovdje."

Ovaj odgovor duboko se dojmio djeteta, i od tog vremena govorilo je stalno o katoličkoj crkvi, a o protestantskom hramu nije ništa više htjelo znati.

Ovaj doživljaj potaknuo je oca, da je učinio odlučni korak. Iako se morao odreći godišnje plaće od 20.000 franaka, i tako postao siromašan, ipak je sa svojom obitelji prešao u katoličku Crkvu i govo- rio kao njihovo dijete: "Hoću biti tamo, gdje je Isus."

XVIII. P R E S V E T I O L T A R S K I S A K R A M E N A T I N J E G O V A I M E N A

Napiši imena na ploču i rastumači ih. Djeca neka imena napišu u bilježnice.

Sveta Hostija u svetohraništu je najsvetije, što na zemlji imamo. Najsvetije stvari, koje nam je Bog dao, jesu Sakramenti. Dva Sakramenta vi već poznajete. Koja? Krštenje i Sakramenat pokore. I sveta Hostija, u kojoj je Isus prisutan, jest Sakramenat. Ovaj se Sakramenat pripravlja i čuva na oltaru, zato se zove Sakramenat oltara. A jer je svetiji od svega što postoji na zemlji, i jer je sveta Hostija sam dragi Bog, koji je najsvetiji, zato se naziva Presveti Oltarski Sakramenat. Kaže se na pr.: kod blagoslova izloži se Presveto u pokaznici., da ga vidimo i da Mu se klanjamo.

Pamti: Presveti Oltarski Sakramenat ili Presveto je Isus, pod prilikama svete Hostije.

Nazivamo Ga najdostojnije Dobro, jer mu pripada najveća čast, jer jeto najveće blago, najveće dobro za kršćanina.

Zove se i Anđeoski kruh, jer moramo biti čisti kao anđeli, kada ga blagujemo.

Stol G o s p o d n j i: Isus nas zove k stolu, to znači, mi smijemo s njime biti kod jednog stola i Njega samoga blagovati.

E u h a r i s t i j a zahvala za dobra. Sveta Euharistija sadrži djelitelja svih dobrih darova.

P r i č e s t znači sjedinjenje, jer se Isus s nama najuže sjedinjuje.

P o p u d b i n a: hrana duši za put u nebo.

K r u h s n e b a: kruh, što ga kod prikazanja u obliku hostije prikazujemo dragom Bogu, jest zemaljski kruh. Pšenica je izrasla na zemaljskoj njivi. Ljudi su pšenicu posijali i poželi. Ljudi su pšenicu samljeli u brašno i ispekli kruh. Tako daju kruh, koji dobivamo iz zemlje, Bogu kao žrtvu. Ali tada se kod sv. Mise događa nešto čudesno. Sin Božji pretvara ovaj kruh u svoje tijelo, kako je to učinio kod zadnje večere. Od toga je časa dragi Spasitelj prisutan pod prilikama kruha. Tako kruh zemaljski postaje kruh nebeski. I zato molimo pred Oltarskim Sakramentom: "Kruh s neba dao si njima".

Da mi to možemo lakše vjerovati, dao je dragi Bog već svome narodu u Starom Zavjetu kruh s neba. To je bila mana. Ovu manu smatramo kao krasnu predsliku našeg Oltarskog Sakramenata.

Mana = manhu = nebeski kruh, kojim je dragi Bog kroz 40 godina na čudesan način hranio Izraelce.

XIX. P O H O D I S U S U

1. Primjer. 2. Nas čeka Isus. 3. Što mi molimo?

Preporuča se, da se odmah na početku prvopričesničke pouke nauči pjesma: "Isuse, mili pogledaj nas", jer na početku godine ima manje toga što se mora naučiti napamet.

1. P r i m j e r :

Slijeći istiniti događaj pripovijedao je jedan svećenik: Mexiko leži u Americi. U unutrašnjosti te zemlje su velike poljane, na kojima raste mnogo trave, ali su slabo naseljene. Jednog dana morao je ene ki činovnik, po nalogu meksičkog cara Maksimilijana, jahati u unutrašnjst zemlje... Pratilo ga je više ljudi, među njima i jedan svećenik. Put je trajao nekoliko tjedana i moglo se putovati samo na konjima. Jednog dana, iza teškog jahanja, stiglo je društvo u jedno indijsko selo, koje je bilo u žarkoj zoni. Sigurno ste već čuli o indijancima. Ovi ljudi imaju bakrenasto crvenu kožu i stanuju u šumama Amerike. Poglavica ih je prijazno primio u svoj šator. Majka poglavice bila je starica preko 80 godina. Ona se jako veselila, kad je čula, da je stigao jedan svećenik, ali još više se veselila, kad je čula, da ima sa sobom sveto posuđe, da može u prašumi služiti sv. Misu. "Prije", tako je rekla, "putovala sam nekoliko puta u godini daleko u grad, da mogu prisustvovati sv. Misi. Tri su godine, otkako više ne mogu poći na taj dalek put, jer put traje nekoliko dana i pretežak je za mene, staru ženu." Gosti su morali kod nje ostati tri dana i najbolje ih je podvorila. Tako je imala prilike, da tri puta prisustvuje sv. Misi, "za svaku godinu jedamput", tako je ona rekla.

Možete misliti, kako pobožno je ova starica prisustvovala sv. Misi u krugu svojih. Svoje oči upravljala je za vrijeme sv. Mise neprestano na oltar, a kada je svećenik izgovorio riječi pretvorbe, pala je časna Indijanka na koljena i klanajla se pu na strahopočitanja Sinu Božejmu, koji se skrivao pod prilikama kruha i vina. Onda se zahvalila za sreću, koju je proživjela kroz ta tri dana. Također je upravila Spasitelju i svoje molbe za svoju djecu i za svoju unučad, a konačno je molila za sebe, za dobru smrt. I kada joj je svećenik kod svete Pričesti, pružio Tijelo Gospodinovo, kako su sjale njezine oči

od sreće, kako se zahvaljivala Bogu za Njegovu dobrotu.

Koliko smo mi sretniji, ako se usporedimo s ovom Indijankom. Mi ne moramo na tako dalek put, kada hoćemo prisustvovati sv. Misi. Hoćete li se dati zastidjeti od te stare Indijanke? Zato obnovimo odluku: ja ću svake nedjelje doći na sv. Misu.

2. N a s č e k a I s u s :

Radi čega ste vi jo sretniji od ove žene? Tri godine nije bila u crkvi. A kada je svećenik bio kod nje, i onda je imala samo malo vremena svaki dan, da se klanja Gospodinu u Presvetom Sakramentu. Ali vi možete svaki dan klečati pred svetohtaništem: jer naša crkva je cijeli dan otvorena. Vi možete pohoditi Spapitelja kolikogod puta hoećete. Mnogi od vas prolaze koji puta pokraj kuće Božje. Treba iskoristiti priliku i ući u crkvu. Napisat ćemo danas jednu odluku: Ako je moguće, pohodit ću svaki dan dragog Isusa u Presvetom Sakramentu.

Uvijek i uvijek, dan i noć, čeka Bog u crkvi na ljude. On je znao, da je zemaljski život često gorak i težak. Zato je htio, da nam bude uvijek blizu. Ne samo po svojoj svudašnjosti. Ne, tako kako je bio kod svoje majke i apostola. Samo na drugi način: sakriven u malom, bijelom komadiću kruha, u svetoj Hostiji.

Mi ga možemo i moramo uvijek pohađati. On uvijek čeka na nas. On je rekao: " Dođite svi, k meni, ja ću vas usrećiti.!" To ćemo mi i činiti. Svaki puta kada moramo proći pokraj crkve, uđimo unutra samo na čas. Jedan je sveti biskup rekao: "Vrijeme, koje pobožno sprovedeš pred Presvetim Sakramentom, je najbolje upotrijebljeno i na smrtnom času i u vječnosti bit će ti veliko veselje."

3. Š t o ć e m o m o l i t i?

U crkvi idite do stepenica kod pričesne klupe i tamo kleknite. Iako su vrata svetohraništa zatvorena, Isus vas vidi i znade da ste kod njega. Ti ne možeš moliti glasno, kako su to činila već mnoga djeca. Isus znade i vaše misli. Što ćete reći Isusu, to vas uči stara Indijanka. Što je ona najprije činila kod svetog podizanja? Klanjala se. (Napisati na ploču.) Kako ćete vi reći, kada se hoćete pokloniti Isusu? "Dragi Isuse, Ti si ovdje prisutan, Ti si ovdje u tabernakulu pod prilikama kruha. Ja klečim pred Tobom i klanajm Ti se". Neka

nekoliko djece ponovi. Reci Isusu, kako ga voliš, što te veseli i što te tišti. Njemu možemo mnogo lakše reći, nego majci i ocu. On čuje sve, On razumije sve. Što je zatim radila Indijanka? Ona mu se zahvaljivala. (Napisati na ploču). Mi se zahvaljujemo. Za što se možemo Isusu zahvaliti? Njegov Otac nas je stvorio, Isus nas je otkupio, On stanuje među nama, On nam je dao dobre roditelje, zdravlje, milost da smo katolici itd. Što je još radila Indijanka? (Napisati: Mi molimo.)Za mnogo toga možete moliti. Navedi različite primjere: u napasti, za zdravlje, za roditelje, učitelje, braću i sestre itd.

Pomaže li nam Isus kada ga u crkvi pohodimo? Idi jedamput i pokušaj! Veseo i lagan ostavit ćeš crkvu. Tko te je učinio tako lakim? Od čega si onda tako veseo? To je odgovor Spasiteljev, Njegova pomoć, Njegova milost. Ne proði nikada pokraj otvorene crkve! Pozdravi svoga Boga, govori s njim! Samo jedan čas!

Ovi mali pohodi su priznanje vjere, oni daju dobar primjer.

XX. Š T O R A D I D I J E T E K A D P O H O D I I S U S A ?

1. Pred crkvom. 2.Kod ulaza. 3. U crkvi. 4. Kad izlazi.

Ako je moguće neka se to uvježba u crkvi.

1. P r e d c r k v o m :

U predvorju ponoviti: Tko je crkvi? Vladanje u crkvi.

2. K a đ a u l a z i m o :

Uzmemo svete vode, načinimo znak križa i to kako treba, to jest desnom rukom i pri tome recimo: "Otac i Sin i Duh Sveti, neka očiste moje srce!" Uvježbati. Pri tom se ne treba pokloniti. Neka svako dijete samo uđe, i neka svako glasno moli ovu molitvu, dok čini znak križa.Pokaži najprije djeci.

3. U c r k v i :

čekaju da svi uđu. Zatim pokaži: idi do jedne od prvih klupa, poklekni i pri tom moli glasno kao pozdrav Isusu u svetohraništu: "Isuse, Tebi živim.." bez znaka svetog križa, uđi u klupu i sjedni. Bolji je drugi način, koji također treba pokazati:

pred klupom,u koju se hoće ući, treba pokleknuti bez znaka križa i šuteći. (Kod prvog načina mogao bi netko, kad dulje klečimo, potepsti se preko nogu). U klupi klekni i sada istom moli: " Isuse, Tebi živim..." bez znaka svetog križa, a onda sjedni. Neka to učine svi po redu.

U klupi, sjedeći ili klečeći, možete tada obaviti svoje molitve. Kada učinite kratki pohod, onda vam za te molitve nije potreban molitvenim. Ove molitve recite dragom Bogu iz srca. Kako vi to možete, uči vas stara Indijanka: klanajti se, zahvaljivati i moliti. /Kao primjer može svećenik moliti slijedeću molitvu): "Dragi Isuse, kada si bio na zemlji, tada si nadasve volio ljude i pomagao si im; štoviše činio si čudesa, da im pomogneš. Ali Ti nas i sada još voliš. Htio si uvijek biti kod nas ljudi, zato si ovdje u svetohraništu. Mi te ne vidimo, ali vjerujemo, da si ovdje u toj maloj kućici. Gledaj, mi smo došli u crkvu, da Te pohodimo i da Te pozdravimo. Mi klečimo pred Tbom i mi Ti se klanjamo."

I vi morate najprije moliti dragog Isusa za svoju dušu: "Dragi Isuse, Ti nisi nikada počinio ni jednu pogrešku. Tvoja duša bila je uvijek potpuno čista od svake krivice, ali znaš, svaki pojedini od nas djece ima svoje pogreške. Mi koji puta ne ćemo slušati; često puta nismo u školi mirni, često ne volimo izrađivati zadaće i učiti za sat vjeronauka; često kažemo neistinu. To su sve pogreške, koje na šu dušu nagrđuju. Ti se tome ne veseliš, da, to te štoviše i jako boli. Dragi Isuse, često nije lako sve dobro učiniti. Zato te molimo, pomozi nam, da u buduće budemo bolji i da Te veselimo. U buduće ćemo se sabrati i paziti, da činimo samo dobro, da, mi obećajemo, da ćemo činiti samo ono,što je pravo".

A onda molite Isusa za zdravlje i sreću. Ako ste bolesni ili ako vam je inače nešto teško; za oca i majku, da ostanu zdravi i da mogu raditi, za braću i sestre i saučenike, također i za bolesne.

Neka djeca sama kažu kratke melitve.

4. K a d s e i z l a z i :

Prije nego što izađeš iz crkve, oprosti se s Isusom. Klekne se u klupi ili na njestu, na kojem se stoji i moli: Isuse, budi mi milosrdan... bez znaka križa. Izvan klupe pokloni se na desno koljeno i idi do svete vode kod crkvenih vratiju. Svako dijete neka to samo vježba. Tamo uzmi svete vode i bez poklona reci: "Otac i Sin i Duh Sveti neka budu uvijek sa mnom i neka me štite". Uvježbati.

Ako na ulici sretneš svećenika, koji nosi popodbinu bolesniku ili umirućem onda klekni, udaraj se u prsa i moli: "Isuse, budi mi milosrdan".

XXI. K R A L J E V SKA S V A D B A

Do sada se obrađivala žrtva sv. Mise i Presveti Oltarski Sakrament. Odsada će se obrađivati primanje presvetog Sakramenta. Najbolji je tome uvod pripovijest o kraljevskoj gozbi. Zanimljivo je, da se ovaj klasični i lako razumljivi primjer ne može naći u prvopričesničkoj literaturi.

1. Evanđelje pripovijeda. 2 a. Pripovijedanje. 2 b. Ponavljanje, tumačenje. 3 a. Pripovijest. 3 b. Tumačenje

Slika: Kralj prima uzvanike i; Kralj tjera čovjeka bez svadbenog ruha s gozbe.

1. E v a n đ e l j e p r i p o v i j e d a :

Mat 22,1-14.

Isus uze opet da im govori u pričama. On reče: " Kraljevstvo je nebesko kao kralj, koji načini svadbu sinu svojemu. On posla sluge svoje, da zovnu zvanike na svadbu. Ali oni ne htjedoše doći. Opet posla druge sluge s nalogom: Kažite zvanicima: Ugotovio sam gozbu svoju, junci moji i hranjenici moji su poklani, i sve je gotovo. Dođite na svadbu! Ali oni nijesu marili za to, i otiđoše, jedan na imanje svoje, drugi k trgovini svojoj. A ostali na padoše na sluge njegove, zlostaviše ih i pobiše ih. Tada se razgnjevi kralj. Posla čete svoje, dade pogubiti ubojice i grad njihov zapaliti. Tada reče slugama svojim: Svadbe je doduše ugotovljena, ali uzvanici nijesu bili nje dostojni. Idite dakle na raskršća i pozovite na svadbu, koga samo nađete! Sluge uzađoše na putove i dovedoše sve, koje nađoše; dobre i zle. Tako se napuni svadbena dvorana gostiju. Tada uđe kralj da pogleda goste. Pogled njegov padne na jednoga, koji nije bio obučen u svadbeno ruho. Reče mu: "Prijatelju, kako si ušao amo bez svadbenog ruha? On je šutio. Tada zapovjedi kralj slugama: Svežite mu ruke i noge i bacite ga napolje u tamu! Ondje će biti jauk i škrgut zuba. Jer su mnogi zvani, ali malo odabrani."

Vidi i Luk.14,23 i 24.

2a. P r i p o v i j e d a n j e:

O pozivu bogatih i da su poziv odbili neka se ništa ne spominje.

Jednom je Isus pripovijedao slijeće: "Neki je kralj slavio svadbu svoga sina. Kao što je kod nas običaj, tako su i onda bili pozvani mnogi ljudi na svadbu. Kralj je zahtijevao, da svi, bez iznimke, pa i siromasi dođu. I tamo, u zemlji Isusovoj, bio je običaj, da je iza svadbe bila gozba. Na toj gozbi želi kralj vidjeti sve, pa i siromašne. Zato šalje svuda svoje sluge i poziva ih na svadbu. Mnogi dolaze i vesele se, da mogu uživati milost kod kraljevog stola. Ali kralj je odredio, da ne smiju sjesti za stol prašni i u svagdanjem odijelu. Svaki se mora prije toga oprati - kupelj je bila za svakoga badava pripravljena, - i svaki je dobio, iza kako se okupao na dar čisto, krasno svadbeno ruho. Kod stola je vladalo veliko veselje, i svi su hvalili dobroga kralja i činili su kako je zapovjedio.

2b. P o n a v l j a n j e, t u m a č e n j e:

Kada je Isus htio nešto narodu protumačiti, što nisu lako mogli razumjeti, onda im je pripovijedao jednu snažnu pripovijest, koju su svi rado slušali i koju su lako upamtili. Tako je bilo i onda, kada je tu priču pripovijedao. Što je Isus htio narodu razjasniti? Kako je htio da shvate priču?

Pod kraljem misli Isus Boga Oca u nebu. Taj Bog Otac ima jednog Sina. Tko je to? Isus Krist. Svadbena gozba kraljevskog Sina je sveta Pričest. K svetoj Pričesti treba da dođu svi ljudi bez iznimke veliki i mali, siromašni i bogati. Zato šalje Isus svoje sluge, da dovedu mnoge ljude k sv. Pričesti. Tko uvijek ponovo potiče na sv. Pričest? To su svećenici. Svećenici su sluge Božje. Ljudi su se prije gozbe morali najprije okupati i onda su dobili čisto bijelo svadbeno ruhh. Ako netko od nas hoće ići na sv. Pričest, onda on prima hranu za dušu, a duša mora zato obući čisto, bijelo odijelo. Što se misli pod tim bijelim odijelom? Duša mora biti čista od teških grijeha, da, ako je moguće treba biti čista i od lakih grijeha. Ako nije čista, onda se mora očistiti u kupelji s sv. Ispovijedi. Na Ispovijedi dobije duša bijelo odijelo nevinosti, odijelo posvetne milosti.

Za vrijeme tumačenje neka se slijedeće napiše na ploču. Djeca neka napišu u svoje bilježnice:

Kralj = Bog Otac
Sin kraljev = Sin Božji = Krist
Svadbena gozba = sveta Pričest
Sluge kraljeve = svećenici
Kupelj = sv. Ispovijed
Svadbeno ruho = čista duša = milost posvetna.

Odluka: Često ću slušati poziv Isusov i ići na sv. Pričest.

3a. P r i p o v i j e s t:

Ali jedan od gostiju, bio je prelijen da se oku pa i obuče novo odijelo. U svojem prljavom, podera nom svagdanjem odijelu sio je k svadbenom stolu. Tada stupi kralj u svadbenu dvoranu, da se s ljudi- ma veseli svadbi svoga sina. Njegovo se lice smrkne, odmah je uočio prljavog čovjeka, jer se u svojem o- dijelu previše isticao od drugih. Kralj pođe prema njemu i zapita ga: "Prijatelju, kako si se usudio ući bez svadbenog ruha?" Uzvanik nije znao, što bi odgovorio. U neprilici ja sagnuo glavu, kako to čini dijete, kada se stidi, što su ga ulovili u zlu. Ta- da se kralj razgnjevi, jer čovjek se ni jednom ri- ječi nije ispričao, i zapovjedi svojim slugama: " Svežite mu ruke i noge i bacite ga napolje u tamu". Neka djeca pripovijedaju.

3b. T u m a č e n j e :

Mnogi dolaze k sv. Pričesti, a svi znaju, da na najprije moraju ići na sv. Ispovijed, ako na duši imaju teški grijeh. Ali jedan je lijen da ide po bijelo odijelo za dušu, on nije htio ići na sv. Is- povijed, i s teškim grijehom, bez milosti posvetne išao je na sv. Pričest. Bog Otac ne može se tome ve selit̄i. On to mora koriti i mora grešnika za to ka- zniti. Kralj je dao tog nasilnog čovjeka baciti u mračnu tamnicu, ali Bog će takva čovjeka, koji se ne popravi, iza smrti baciti u pakao.

Slijedeće na ploču:
Prljava haljina = smrtni grijeh = teški grijeh
Tama = pakao

Pamti: Samo čistim srcem "bez teškog grijeha" smijemo primiti sv. Pričest.

Odluka: Uvijek ću čistim srcem pristupati sv. Pričesti.

XXII. P R I P R A V A N A S V E T U P R I Č E S T

I. Daljnja priprava. II. Bliža priprava.

1. Tijela: a) Čisto odijelo; b) Euharistijski post.
2. Priprava na duši: a) Čista od smrtnog grijeha; b) Mnogo ljubavi prema Bogu u svojoj duši.

Dodatak: Poziv dobrima. Opomena grešnicima.

I. D a l j n j a p r i p r a v a :

Većina se djece jako trudi kod priprave na prvu sv. Pričest. Ali, ima djece, na kojoj se vrlo malo pozna, da žele razveseliti Isusa. Oni imaju premalo veselja za dobro, oni slabo uče, mole i slušaju. Rijetko idu u crkvu, a kada su u crkvi, onda ne daju mira i ne mole.

Takvoj se pripravi ne može Isus veseliti. On bi htio prvopričesniku pokloniti mnogo milosti i veselja, ali ne može, jer dijete ne će. Takvo dijete čini, da je Isusu teško doći u njegovu dušu. Ono ni malo ne pokazuje Isusu, da se veseli njegovu dolasku.

Tko se mora među ovakvu djecu ubrojiti, taj neka odmah učini čvrstu odluku, i neka počne novom revnosti. Neka posve tiho kaže Isusu: "od sada bit će drugačije. Dragi Isuse, pomozi mi, da se jako dobro pripravim".

Pamti: Kod djeteta se i na njegovom vanjskom vladanju mora vidjeti, da hoće ići na sv. Pričest; ono se mora trsiti da bude bolje.

II. B l i ž a p r i p r a v a

1. Tijela:

a) Čisto odijelo.

Za kraljevsku svadbu morao se svaki okupati i obući novo odijelo. Kada bi k vama došao kakav viši ki posjet, recimo ministar ili inače kakav visoki gospodin, onda bi vas majka lijepo spremila. Dala bi vam čisto rublje i blagdansko odijelo. Kada idete na prvu sv. Pričest, onda dolazi k vama u posjete najviši gost, i zato mora odijelo biti pristojno i čisto.

Čisto odijelo i čiste cipele. Čiste ruke.

Crtež br.25.

Pamti: Kada se ide na sv. Pričest, mora odijelo biti pristojno i čisto.

Neka djeca dobiju za prvu sv. Pričest posve novo odijelo, rublje i cipele. To je pravo i lijepo, ali nije neophodno potrebno. Jer vi ćete kasnije još često ići na sv. Pričest i tada ne možete uvijek obući novo odijelo i nove cipele. Vi ste sigurno već vidjeli, da mnogi ljudi idu k sv. Pričesti u svojem uredno svagdanjem odijelu, i dragi Isus se upravo toliko veseli kao i svečanom odijelu. Bog ne gleda na odijelo, koje imamo na sebi, nego na odijelo duše. Neka se djeca vesele svečanosti prve Pričesti zato, što će dobiti novo odijelo. To nije u redu. Sva njihova težnja, sve njihove misli upravljene su samo na lijepu bijelu haljinu. To nije pravo. Sve njihove misli treba da pripadaju samo Isusu, koji dolazi k njima kao gost. Njemu treba da poklone svoju ljubav i svoje srce. Lijepo svečano odijelo neka bude znak vaše lijepe duše. Bijela haljina djevojčica treba da nas sjeća na jednu drugu bijelu haljinu, koju smo primili kod sv. Krštenja. Tada ste bili u bijelo lom odijelu i vaši kumovi su dali mjesto vas krsno obećanje, jer ste onda još bili premaleni. Na dan prve Pričesti doći ćete opet u bjelini u crkvu. Tada treba da sami položite krsni zavjet. Bijela haljina treba da vas sjeća, da uvijek u svetosti sačuvate odijelo milosti. Vi znate i sami, kako se mora paziti na bijelu haljinu, da ostane čista i lijepa. Znate, kako brzo može dobiti ružnu mrlju. I vaša se duša može brzo grijehom okaljati. Toga se morate jako čuvati.

Do-ručak, koji taj dan dobivate nije također glavna stvar, nego je glavno sveta Gozba u crkvi.

Za jedan dar morate već sada moliti svoje roditelje i braću: da na taj svečani dan i oni s vama pristupe sv. Pričesti. Već sada morate za to moliti, da na taj dan nitko od vaše obitelji ne manjka kod pričesne klupe.

b) E u h a r i s t i j s k i p o s t :

Još nešto spada na priprvau tijela: na dan svete Pričesti morate obdržavati euharistijski post (pričesni post). O tom postu izdao je sv. Otac Papa Pijo XII. dana 19. ožujka 1957. slijedeću odredbu:

" Vrijeme euharistijskog posta za svećenike prije svete Mise i za vjernike prije svete Pričesti, bilo to prije ili poslije podne, ograničuje se na tri sata obzirom na krutu hranu i alkoholna pića, a na jedan sat obzirom na nealkoholna pića. Vodom se ne krši euharistijski post".

Vidi cijeli tekst ovoga " Motu Proprio" u "Vjesniku đakovačke biskupije", 1957.,str.76-77.
Crtež br.26.

Pamti: Tko hoće ići na sv. Pričest, mora obdržavati pričesni post.

2. P r i p r a v a d u š e :

a) Čist od teškoga grijeha:

Kod kraljevske svadbene gozbe vidjeli smo,da se ne radi o manjštini, o odijelu, nego o duši. I prije zadnje večere uzeo je Isus umivaonik s vodom i oprao je svim apostolima noge. On je htio time kazati: svaki mora posve čist ići k svetoj gozbi. Pritom je Isus vidio u duše apostola. I On je opazio, da duša jednog apostola nije bila čista. Bila je to duša Jude. Zato je Isus rekao žalosno: "Vi ste čisti, ali ne svi".

Kod svečanosti vaše prve sv. Pričesti, nora Isus, kada vidi vaše srce reći: "Vi ste svi čisti". Naša je duša onda čista, ako na njoj nemamo teškoga grijeha. Prvopričesničko dijete valjda ne će počiniti teški grijeh. Ali, ako je bilo tako nesretno, da je počinilo teški grijeh, što nora učiniti, da se oslobodi teškog grijeha?

U srce, na kojem je teški grijeh, ne smijemo pozvati Isusa.Prije toga moramo na Ispovijedi očistiti dušu od teškoga grijeha.Tko ide na sv. Pričest s teškim grijehom, taj se nedostojno pričešćuje. To bi bio strašan grijeh. U dušu, u kojoj stanu je đavao, ne može ući Isus. Tko bi ipak s teškim grijehom išao na sv. Pričest, taj jako žalosti Isusa. Odlučit ćemo, da nikada ne ćemo u teškom grijehu primiti Isusa u svoje srce.
Crtež br. 27.

Pamti: Tko hoće ići na sv. Pričest,mora biti čist od teškoga grijeha.

Ali, kada idete na sv. Pričest, ne bi smio na duši biti ni laki grijeh. Vi se još sjećate kako smo nacrtali dušu s malim grijehom. Mali su grijesi mrlje na duši. Većina tih mrlja nestaje s duše po Ispovijedi, dan prije prve Pričesti. I kada bi netko na duši imao još posve male mrlje, onda se u prvopričesničkoj Misi još jednom prije sv. Pričesti pokaje. Po ovom pokajanju i po samoj sv. Pričesti nestaju i zadnje male mrlje. Vi ste onda posve čisti i Isus dolazi u posve čistu dušu.

Parti: S malim se grijesima smije ići na sv.Pri čest. Sv. Pričest briše sve male grijehe,za koje se kajemo.

b) Mnogo ljubavi prema dragom Bogu u svojoj duši .

Zašto treba da ideno k sv. Pričesti? Ne radi novog odijela, niti radi doručka. Svaki se puta tre baš pitati, zašto hoćeš ići k sv. Pričesti. Proni- ski: Isus dolazi! Ti ga možeš pozvati i reći Mu,ka- ko Mu se veseliš. Tako pokazuješ, da k svetoj Pri- česti ideš iz ljubavi prema Isusu.

Lijepo bi bilo i to,kada bi na sv. Pričest i- šao zato, da ti se lakše oproste grijesi ili da ti se lakše oproste kazne za grijehe. Sv. Pričest mo- žeš primiti i iz razloga, da lakše slušaš, da ne griješiš,ili da jednom dođeš u nebo. Kad bi iz ovih razloga išao k sv. Pričesti, onda bi imao jako ve- liku ljubav prema svojoj duši i Isus bi se veselio, kada bi iz tih razloga pristupao k svetoj Pričesti.

Odluka: Cijeli ću se svoj život često i pobo- žno pričesšćivati.
Ako ovu odluku budeš držao, onda ti je nebo osigu- rano.

D o d a t a k

P o z i v d o b r i m a. Þ p o m e n a g r e š n i m a.

U Arenbergu na Rajni je vrlo lijepa crkva,ko- ju posjećuju mnogi stranci. Na pričesnoj klupi na- desno stoji anđeo, koji prijazno poziva k sv. Pri- česti. Na lijevoj strani stoji anđeo vrlo ozbiljna lica s vatrenim mačem u ruci, kao da hoće nekoga protjerati.

Nedostojna Pričest donosi mnoga zla. Sv.Pavao apostol kaže: "Tko nedostojno jede ovaj kruh, taj sam sebi osudu jede"&

XXIII. P O B O Ž N O S T P R I J E S V. P R I Č E S T I

L. Isus kodZakeja. 2. Pričesna pobožnost. a) Vjera. b) Pokajanje. c)Poniznost. d)Ljubav. e) Čežnja. 3. Primjeri.

D o b r a p r i p r a v a.

Kateheze o pobožnosti prije i poslije sv. Pričesti ne moraju se - ako to vrijeme ne dopušta - nužno obraditi prije prve sv. Pričesti, i ako bi to bilo jako dobro, jer će se onda kod prve sv. Pričesti moliti s većim razunjevanjem nego inače. Ako se ne dospije prije Pričesti, onda se mora svakako obraditi poslije prve sv. Pričesti, jer dijete mora znati, da treba moliti i što treba moliti prije i poslije sv. Pričesti.

Ponavljanje prijašnje kateheze: Što je potrebno za primanje sv. Pričesti. Vi ćete kod sv. Pričesti imati u ruci molitvenik, iz kojega ćemo zajedno obaviti pobožnost i moliti prije i poslije sv. Pričesti. Ali, vi ipak morate znati, što mi molimo, a osim toga morate to znati, kada budete kasnije sami pristupali sv. Pričesti.

Skoro sve pobožnosti za sv. Pričest, bilo da se mole samo poslije pretvorbe ili prije i poslije pretvorbe, po prilici su jednako sastavljene i imaju isti sadržaj: vjera, ufanja, ljubav, pokajanje i želja; klanjanje, zahvala i prošnja.

Ja upotrebljavam uvijek jednu pričesničku pobožnost, koja obuhvaća cijelu sv. Misu, a nalazi se na kraju knjige.

1. I s u s k o d Z a k e j a :

Na svom putovanju kroz Svetu Zemlju došao je Isus jednom u Jerihon. U tom gradu živio je bogati carinik Zakej. Bio je činovnik rimskoga cara.

Zakej je bio jako bogat, ali njegovo srce tražilo je više nego novac i blago. Čuo je mnogo o Isusu i mislio: "Dao bih svoj život, kad bih jednom mogao s njime govoriti".

Ovu čežnja veselila je Isusa. Htio ju je utišati. Kađa je došao u Jerihon, pomislio je odmah na Zakeja.

Kao i uvijek, na putu je stajalo mnogo ljudi, da vide Isusa. Zakej žurio je ususret Isusu. Jer je bio jako malen, nije mogao vidjeti Isusa. Ali njegova želja za Isusom, bila je tako velika, da se jednostavno popeo na drvo

Ljudi su se smijali uglednom čovjeku, koji je sjedio na drvetu. Ali on je gledao samo Isusa i ništa nije čuo ni vidio. I što se dogodilo? Puk je klicao Isusu. A Isus je stao pred drvetom, na kojem je sjedio Zakej. Sve je ušutilo. Tada poviče Isus gore na drvo: "Zakeju, siđi brzo, jer danas ću se svratiti u tvoju kuću!"

I Zakej se požuri kući. Zapovjedio je svojim slugama, da ukrase kuću ćilimima i cvijećem i bogatim ukrasom. Dao je pripraviti krasnu gozbu. Pripravio je bogate darove za siromahe, jer je to Gospodin volio. Sam je htio Isusu oprati noge i pomazati glavu mirisnim uljem.

Isus se jako veselio ovom svečanom dočeku. Pohvalio je Zakeja pred cijelim narodom. A onda je bio s njim na gozbi i kod njega je noćio. Zakej je bio presretan. Njegovo je srce klicalo od veselja, jer Isus je bio kod njega.

Naskoro će se i vama dogoditi kao i Zakeju. Gospodin vas hoće posjetiti. On se želi svratiti u stan vaše duše.

Mjesto ovog događaja može se opisati kako se vlada malo dijete, kada očekuje svojeg oca, koji bi se imao vratiti s dugog putovanja ili iz ropstva. Dan prije toga pita, kada će doći otac. Govori, što će sve ocu pripovijedati i pokazati. Od uzrujanosti dijete ne može dočekati dolazak vlaka i nemirno naokolo skakuće. Veselje, koje se odrazuje u očima djeteta, kada ugleda oca. Dijete mu trči ususret, vješa mu se oko vrata, ljubi ga i ne udaljuje se od njega do u kasnu noć. Otac će se jako veseliti, jer vidi da ga dijete voli.

Za pouku ocrtaj suprotno od toga. Dijete, koje se ne bi veselilo svome ocu; ono se ne brine za oca, koji se vratio, ide za svojom igrom. To će oca žalostiti. Tako isto žalosti dragog Isusa ono dijete, koje kod sv. Pričesti misli na nešto drugo.

2. P r i č e s n a p o b o ž n o s t :

Kao što je Zakej ukrasio svoju kuću za Isusa, tako treba da i mi ukrasimo srce, našu dušu molitvom. Mala kruna za našu dušu je vjera, pokajanje nam daje bijelu kprenu nevinosti, ufanje nam daje goruću svijeću u ruku, ljubav je vjerenički prsten, a čežnja daje duši krila.

Da to lakše upamtimo, napravit ćemo na ploču jedan crtež; svi neka crtaju.

Prije svete Pričesti treba misliti, što će se veliko sada zbiti.

a) V j e r a i k l a n j a n j e:

Mi želimo Isusu reći, da smo čvrsto uvjereni, da je On prisutan u svetoj Hostiji, da u to ne dvojimo, nego da u to čvrsto vjerujemo.

Ove smo godine o Božiću učili, da su Isusu donijeli u hram u Jeruzalemu kada mu je bilo 40 dana. U hramu ga je starac Šimun uzeo na svoje ruke. Pro

matrajmo to malo dijete. Ono izgleda kao i sva druga djeca. Da, ono ima štoviše i haljinu kakvu nose djeca siromaha. Sve je tamo samo vanjsko i prividno, jer, to je uistinu mnogo više nego obično dijete: to je kraljevsko dijete, to je dapače Sin Božji. Kada se to Dijete rodilo u blizini Betlehema, došao je jedan glasnik obasjan svijetlom i rekao: "Danas vam se u gradu Davidovu rodio Spasitelj, koji je Krist Gospodin". To je Dijete dakle bilo više nego obično ljudsko dijete, to je svemogući Bog.

Ovdje u svetohraništu je isto Božje Dijete još manje, još siromašnije. Kako neznatan, (siromašan) leži ovdje pod prilikama kruha! To je isti Bog, koji je pred dvije tisuće godina kao slabo dijte počivao na Šimunovim rukama.

Neka jedno dijete sastavi odgovarajuću molitvu ili neka vjeroučitelj govori sam pred djecom slijedeću molitvu, a onda neka pojedino dijete ponovi svojim riječima: "Sine Božji, Ti si sakriven ovdje iza vratiju svetohraništa. Ja znam, da si Ti prisutan u malој bijeloj hostiji. Ja klečim pred Tobom i klanjam Ti se".

Radi produbljivanja neka djeca otvore molitvenike i čitaju molitvu.

b) P o k a j a n j e :

Još jednom ćemo promisliti, da li zaslužujemo, da li smo dostojni, da Isus dođe k nama. Zadnje male paučine (naše male pogreške) počistit ćemo krpom za prašinu, pokajanjem.

O svetom je proroku Šimunu napisano, da je bio pravedan i bogobojazan čovjek, svetac. Jesmo li i mi sveti? Svako dijete mora reći: "Ja ponešto učinim naopako, pa i zlo. Zadao sam Ti bol svim svojim svađama, oblizavošću, lažima, prkosom. Prorok Šimun smio Te je nositi na rukama, jer je on bio svet čovjek. Ja još nisam sveto dijete, a Ti ipak hoćeš doći u moje srce! Zato me moje pogreške žaloste. Dragi Isuse, ja Te ne ću nikada više žalostiti!"

Možete moliti i molitvu pokajanje.

Da možete lakše upamtiti, što trebate moliti prije svete Pričesti, nacrtajmo slijedeće:

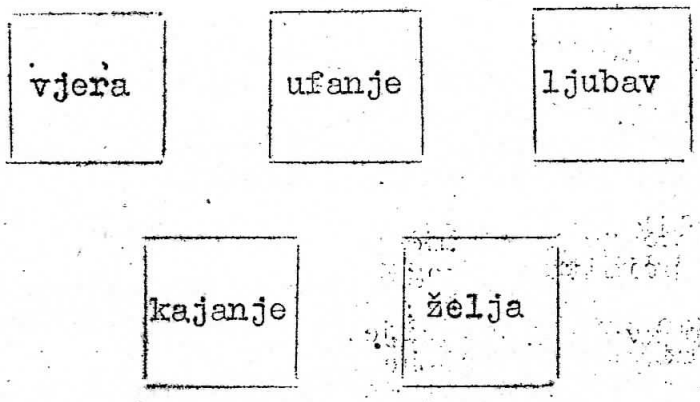

c) P o n i z n o s t :

Pritom ćemo promatrati Isusa u Njegovoj veličini kao Boga i kao našega Gospodara, a sebe ćemo gledati kako smo bijedni i maleni.

Isus je Sin Božji, kome pripada nebo i zemlja. Isus je tako velik, mi tako maleni, kao zrno prašine. Isus je tako moćam, a mi smo tako bespomoćni crvi. Isus je tako bogat, a mi tako siromašni. Najljepši... a mi? On je vječan, a naš vijek je tako kratak. Bog je naš Gospodar, što On po svojim zapovijedima želi, to treba da mi svojevoljno činimo, treba da ga slušamo s voljom i rado.

Neka neka djeca iz molitvenika čitaju odgovarajuću molitvu i onda je zajednički izgovaraju.

d) L j u b a v :

Tu, pokazujemo Isusu, kao ga volimo. Koliko Isus voli nas! On je došao s neba na zemlju. Na zemlji je morao toliko trpjeti, tolika trpljenja uzeti na se, i konačno križni put i smrt na križu. I sada još prodonosi mnoge žrtve: siromašan je u sv. Hostiji, osamljen i napušten u svetohraništu, svaki dan morasići s neba k nezahvalnim ljudima, a mnogi ga ljudi primaju nedostojno. Kako Mu možemo pokazati svoju ljubav? Da Mu kažemo: "Isuse, ja Te volim. Ja se veselim, da Ti k meni dolaziš. Ostani uvijek kod mene. Hoću uvijek ispunjavati svoje dužnosti: kao đak, svoje dužnosti prema roditeljima, prema učiteljima, svoje dužnosti prema braći i drugovima; ali najprije svoje dužnosti prema Tebi: rado ću moliti, rado ići u crkvu, biti dobar i slušati".

Isto možete reći Isusu i u pjesmi: "Isuse, Tebi živim..." To znači: Isuse, ja hoću za Tebe živjeti, ja živim da Tebe veselim, ja hoću rado umrijeti, da Te mogu u nebu slaviti. Bilo da živim ili umirem, uvijek pripadam Tebi.

e) Ž e l j a :

Pritom pripovijedajmo Isusu, kako mu se veselimo. Pogledajmo još jednom starca Šimuna. U naručju drži malog Isusa, a njegove oči pritom sjaju; pun je veselja, sreće, pun zahvalnosti. Mnogo je godina čeznuo za tim časom. Mnogo godina čekao je Spasitelja. Konačno je nadošao čas, u koji se ispunila njegova želja... Tako isto treba da se i djeca vesele dolasku Isusovu u sv. Pričesti.

3. P r i m j e r i :

Recimo i svojim riječima koliko se veselimo tome danu, onom satu, u koji ćemo primiti dragog Isusa.- Uvježbati molitvu!

Sveti se Alojzije pričešćivao svake nedjelje. Tri dana se pripravljao na sv. Pričest, a tri se dana zahvaljivao. Zato je postao tako anđeoski čist mladić i svetac pred Bogom. Što je srce bolje pripravljeno, to više milosti i blagoslova dobivamo, isto kao što i kiša mnogo više koristi dobro obrađenoj njivi, negoli zapuštenoj.

Vidi i u dodatku: Jedna majka nema vremena za svog carskog sina, jer se pripravljala na sv. Pričest.

Druga pričesna pobožnost, koju djeca mogu vrlo lako upamtiti, bila bi ova: Tko dolazi k meni u sv. Pričesti? Kome? Zašto? (Napisati na ploču).

Tko? Što sve radite, kada vam dolazi u pohode kakav veliki gospodin? K nama dolazi Isus, Kralj neba, pred kime se klanaju anđeli, svemogući Sudac na sudnji dan.

Kome? Slabom čovjeku, koji ima mnogo pogrešaka. Koje? Gospodine, nisam dostojan... Pokajanje.

Zašto? Iz ljubavi. Da tebe razveseli, tebi pomogne i da ti pokloni mnoge milosti. Zato Mu se zahvali.

D o d a t a k :

D o b r a p r i p r a v a

Marija, pobožna supruga cara Maksimilijana II., imala je običaj, da se uvijek dva dana pripravlja za sv. Pričest. Jedan dan na sv. Ispovijed, a jedan na sv. Pričest. Često su pokušavali, da je odvrate od te strogosti. Uzalud. Ona je ostala kod svoje navike.

Jednom je njezin sin išao na veliko hodočašće u Kompostelu. Bio je to dalek put. Na povratku poslao je sin, koji se također zvao Maksimilijan,

skoroteču, da javi svojoj majci, da će skoro doći i da se veseli, što će opet vidjeti svoju majku.

Majka je upravo započela svoju pripravu za Pričest. Odgovorila je glasniku: "Tek prekosutra mogu viđjeti svoga sina. Danas se moram pripraviti na sv. Ispovijed, a sutra na sv. Pričest. I ta dva dana pripadaju samo dragom Bogu. I ako svoga sina i te kako volim, ipak ne smijem skratiti vrijeme pripreve, vrijeme koje pripada Bogu". I kod toga je ostalo.

XXIV. P O B O Ž N O S T P O S L I J E S V. P R I Č E S T I

1. Potrebno je zahvaliti se. 2.Primjeri. 3.Pobožnost: a) Pozdrav i klanjanje. b) Zahvala i prikazanje. e) Prošnje. d) Oprosna molitva.

Dodatak: Moramo se trsiti, da djeca obave živu zahvalu.

1. P o t r e b n o j e z a h v a l i t i s e:

Neka djeca, kada dobiju kakav dar, onda su često tako u njega zadubljeni, da više ništa ne vide i ne čuju. Niti ne otvore svoja usta. Samo odlete, a da nisu mišta kazala. Što je to dijete zaboravilo? Da kaže riječ veselje, da se zahvali.

Iza sv. Pričesti treba da se djeca također zahvale dragom Isusu. Nije lijepo kako rade neka djeca iza sv. Pričesti. Kada dođu u klupu otvore molitvenik i mole iz njega. Zamislite ovaj slučaj. Kralj dolazi u posjete i jedno dijete treba da mu za pozdrav izgovori jednu pjesmicu. Ali dijete ne nauči pjesmicu napamet, nego čita iz knjige. Svi će se smijati tom djetetu. Dijete bi moralo tu pjesmicu naučiti napamet ili bi moralo svojim riječima kazati nešto milo i srdačno. Iza svete Pričesti ne smijete upotrijebiti molitvenik, nego iz svog srca razgovarajte s Isusom. To nije jako teško.

2. P r i m j e r:

Kada bi Isus sada ušao na vrata, što bi mi učinili? Kleknuli. Dobro, mi bismo kleknuli i klanjali se Isusu. Po prilici ovako: "O Isuse Bože moj i Gospodine moj, ja Ti se klanjam". Pomislite, Isus bi tada rekao: "Draga djeco, ja dolazim k vama, jer vas toliko volim, jer hoću da vas usrećim. Recite mi, što da vam dadem?" Što ćete moliti? Pomoć, da

možete činiti dobro i milosti, da dođete u nebo. A što će moliti bolježljivo dijete? Za što će se moliti dijete, koje ima bolesnu majku?... Što će Isusu kazati ono dijete, čiji otac nema posla? Što biste vi rado imali? Zar nije previše ako to molimo od dragog Isusa? Sigurno nije. Dijete, koje Mu točno i najpouzdanije kaže sve, što mu je na srcu, time jako razveseljuje dragog Isusa i dobiva najviše milosti. Kada Isus bude opet otišao, onda će se dijete, koje je s dragim Isusom povjerljivo, možda usuditi reći: "Hvala lijepa, dragi Isuse!" I to će se Isusu svidjeti. Možda će se neko dijete iza toga još kojčega sjetiti: "I za to sam još trebao moliti", i dijete bi onda bilo žalosno, što je to zaboravilo.

Draga djeco, vi znate, da će dobri dragi Isus skoro doći k vama. Već sada mislite, što ćete onda reći dragom Isusu.

3. P o b o ž n o s t :

Da znate, što ćete reći dragom Isusu iza sv. Pričesti, predmolit ću vam neke molitve i rastumačiti. Najprije treba dragog Isusa s nekoliko riječi pozdraviti i pokloniti Mu se, zatim zahvaliti Mu se i prikazati Mu sebe, i konačno iznesimo pred Isusa svoje molbe.

a) Pozdrav i poklon :

Za pozdrav i poklon treba po prilici ovako kazati: Dragi Isuse, Ti si sada kod mene, ja Te pozdravljam. Kako velika čast ni je pala u dio. Veselim se zato. Kako su se veselili pastiri, kada su te vidjeli u staji betlehemskoj! Ti si k meni došao čak u dušu! Klečim pred Tobom i klanjam Ti se.

Neka djeca ponove tu molitvu svojim riječima.

b) Z a h v a l a i p r i k a z a n j e :

Zahvaliti se možemo ovako: Isus je najveći Gospodar. Mnogi anđeli Njemu služe. Isuse, hvala Ti za to veliko veselje, za taj veliki posjet, za tu čast. Ja znam, da Te nisam sasvim vrijedan, zahvaljujem Ti tisuću puta, što si došao u moje srce. No sve bi riječi bile nedostatne. Svoju zahvalnost treba da pokaženo i u djelima i u radu. Treba da Isusu nešto i darujete. Darujte Mu svoj razum. Ali kako? Darujete Mu svoj razum onda, kada čvrsto vjerujete sve, što je Isus rekao. I ako na to rado nisli slite, onda darujete svoj razum Isusu. Obećajte to i držite. Kada Isusa volite od sveg srca, onda Mu darujete svoje srce. Možete Mu darovati i svoju volju, kad čvrsto odlučite: Ja ću činiti sve, što Isus

od mene traži. Darujte dragom Isusu i svoje tijelo. To činite onda, kada nastojite, da nikada ne počinite ni najmanji besramni grijeh. Tako nošemo dragom Isusu darovati i prikazati sva svoja sjetila i sve svoje sposobnosti. Možemo pri tome ovako kazati: Dragi Isuse, Ti si dao ruke i noge pribiti na križ i žrtvovao si na križu svoj život za mene. I ja hoću da Ti poklonim svoj život, ruke i sva uda, hoću da rade samo ono, što Tebe veseli.

a) P r o š n j a :

Kada ste se Isusu poklonili i zahvalili Mu, onda Ga možete i moliti. Ta On je najmoćniji i najbogatiji Gospodar. Sam je rekao: "Dođite svi k meni, kad vam je nešto teško, i ja ću vas razveseliti" i "Štogod u moje ime zamolite Oca, dobit ćete".

Naprije molite Isusa, da vas čuva od teškog grijeha. To je najvažnije. Da ne počinite teški grijeh, morate svladati zle sklonosti, to jest: želju, veselje za grijeh. Jedno dijete ima na pr. zlu sklonost, da uvijek hoće samo ono jesti, što mu ide u slast. Koji teški grijeh moglo bi to dijete učiniti u petak? Kod drugog djeteta je zla sklonost lijenost. Koji teški grijeh bi to dijete moglo počiniti u nedjelju? Najopasnije bi bilo, kada bi jedno dijete imalo zlu sklonost prema besramnosti. Molite dragog Isusa, da vas ojača, da možete svladati sve te zle sklonosti, i sve druge i da ostanete čisti od grijeha.

Koji puta treba da učinite nešto dobro, ali vam se čini, da je to jako teško i vi mislite: to ja ne mogu. Zato treba srčanosti i pomoći, da možemo dobro učiniti. Kada smo bolesni ili imamo inače nešto za trpjeti, onda postajemo malodušni. Onda treba utjehe. Molite Isusa za srčanost i utjehu! A jer vam Isus u svetoj Pričesti to sve donosi, zato molite Isusa, da često dođe k vama u svetoj Pričesti. Molite Isusa, da postanete jednom valjani, dobri ljudi, koji će u životu nešto postići i biti veselje svojih roditelja.

Najgorče i najstrašnije za većinu ljudi je naš zadnji čas, smrtni čas. Kada umiremo, onda idemo na veliko putovanje: putujemo u vječnost, gdje je nebo, čistilište i pakao. Kada se ide na put, onda se ponese popudbina, to jest nešto za jesti, da se možemo okrijepiti. Molite Isusa, da prije vaše smrti u svetoj Pričesti, dođe k vama. Kada Isus dođe k vama u svetoj Pričesti, onda imate najbolju popudbinu i sredstvo za jačanje na putu u vječnost. Onda ćete sigurno dobro onamo stići i na sudnji dan uskrsnuti s krasnim tijelom, i dušom i tijelom ostati vječno u nebu.

Iza svete Pričesti nenojte misliti samo na sebe i moliti samo za sebe, nego i za sve druge. Kod svete Pričesti daruje Isus rado sve, što Ga molite. Molite prije svega za oca i najku, koji vas toliko vole i čine vam toliko dobra. Molite za svoje rođake. Tko je to?... Molite za sve, koji vas poučavaju; mi se pri tom mnogo mučimo i činimo vam mnogo dobra. Molite uopće za sve dobročinitelje, to znači za sve, koji su vam činili dobro. Molite za sv. Oca Papu. On se velikom ljubavlju brine za sve kršćane, katolike i ima pritom mnogo briga, zato mu moramo pomoći svojom molitvom. Ne zaboravite moliti za duše u čistilištu. U svetoj Pričesti imate veliko veselje, što je Isus kod vas, duše u čistilištu bile bi također rado kod dragog Isusa, ali one još ne smiju biti, a to ih jako boli. Sjetite se, da među tim dušama ima vaših rođaka i dobročinitelja.

Da ne zaboravimo, što sve moramo Isusu reći iza svete Pričesti, napravimo crtež. Za natpis napišimo: Pobožnost poslije svete Pričesti. Ispod toga nacrtajmo tri četvorine ili tri kruga. U prvu napišemo riječ: klanjanje, u drugu: zahvala, u treću: molba.

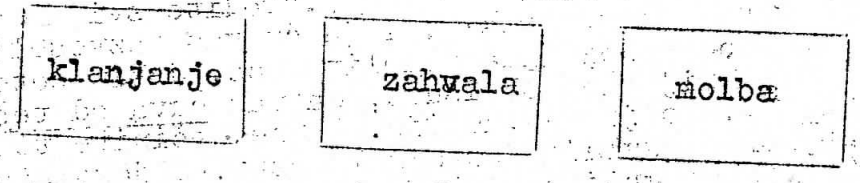

d) M o l i t v a z a o p r o s t :

Kod mnogih od vas ostat će iza svete Pričesti još kazne za grijehe. To znači, da morate za grijehe, koje ste počinili, još trpjeti kaznu, iako su grijesi već oprošteni. Ta će kazna doći bilo na ovome svijetu: to su bolesti ili kakvo trpljenje, bilo u čistilištu. Slušajte, i ovih kazni možete se osloboditi na pričesni dan. Može ih otpustiti sv. Otac Papa, a on ih otpušta svim prvopričesnicima, da njihovo veselje bude još veće. Ali vi morate zato nešto učiniti. Zato ćete vi iza svete Pričesti jedan Očenaš sa Zdravo Marijo. Ako to učinite, dobit ćete potpuni oprost, to znači sv. Otac oprašta vam sve kazne za grijehe.

Čitati molitvu i uvježbati. Ako je moguće, mnogu se napisati i još slijedeće molitve i uvježbati napamet:

Dušo Kristova, posveti me!
Tijelo Kristovo, spasi me!
Krvi Kristova napoji me!
Vodo iz prsi Kristovih, operi me!

Muko Kristova, okrijepi me!
O dobri Isuse, usliši me!
Među rane svoje sakrij me!
Ne daj, da se odijelim od Tebe!
Od neprijatelja zlobnoga, brani me!
Nančasu smrti moje, zovni me!
I zapovjedi mi da dađen k Tebi!
Da Te sa svetima Tvojim hvalim!
U nebu u sve vjeke. Amen.

D o d a t a k :

Moramo nastojati, da djeca obave živu zahvalu.

To ćemo postići, ako djeci za razgovor poslije Pričesti s Isusom, koji se k njima svratio, dademo dosta gradiva.

Ove misli najbolje se mogu povezati na pouku u ispovijedaonici. Kako znamo, pouka u ispovijedaonici postizava samo onda svoj cilj, ako se izdigne iz općenitosti i postane konkretna, jasna određena, individualna. Dobro prinanje svete Pričesti traži također, da s djecom govorimo ne samo da će "Isus" k njima doći, nego "Isus" ove ili pne scene iz Evanđelja, kojega duša, koja se bori, upravo najviše treba. U konkretnoj formi moramo prikazati, što znači Krist u Sakramentu, za đačku dušu, koja se razvija, bori i mora se lomiti s tisuću poteškoća.

Pouka, koju u Ispovijedi dajemo manjima, mogla bi po prilici glasiti ovako: "Sutra ćeš se pričestiti, zar ne?" - "Da". - "A znaš li ti tko dolazi k tebi u svetoj Pričest?" - "Da, dragi Isus." - " Voliš li Ga?" - "O da!" - "No vidiš, kako veliko veselje te sutra čeka. A znaš li ti i kako dugo će On ostati kod tebe?" - "Dok ne učinim veliki grijeh". " Dobro. Točno! Reci, : bi li ti mogao biti tako bez srca i Isusa istjerati iz svoje duše?" - "Neć Nikada!" "Vidiš, drago dijete, pazi jako, da dragi Isus ostane uvijek kod tebe. Kada napuštaš crkvu, dragi Isus ide s tobom i ostaje uvijek u tebi! I kada ideš na ulici: Gospodin je s tobom! Uzvišena misao! Isus je sa mnom! Kada danas navečer budeš išao u krevet, onda pitaj: Isuse, jesi li još tu? I ti ćeš čuti: Ja sam još s tobom, danas si pazio na sebe. Pitaj se i sutra navečer i prekosutra. Gledaj, kako će to biti lijepo, kad budeš mogao što dulje zadržati Isusa kod sebe. Hoćeš li to učiniti?" - "Pokušat ću!"

Večima možemo reći ove misli: "Dijete moje, gledaj, ti se moraš mnogo boriti sa svojom srditom naravi, ti ne dopuštaš, da ti se kaže jedna riječ. Znaš li ti, tko će k Tebi doći? Naš Gospodin Isus; onaj Isus, koji je molio za svoje neprijatelje, kada su mu se na križu rugali. Porazgovori se s trpećim Isusom i moli Ga za jakost proti svojim slabošćama.- Ti se tužiš, da te tako često ne shvaćaju. Znaš li ti tko k tebi dolazi? Onaj Isus, čije su se najsvetije namjere razbile na ljudskoj zloći.- Nešto ti ne uspjeva. Gledaj, je li Isusu uspijevalo? Onom Isusu, kojega ćeš sada priniti u se. Iza najplemenitijeg života, morao je za ruglo svijetu umrijeti raspet na križu. Izgledalo je kao da je sve izgubio, a ipak - po toj smrti sve je zadobio..."

Pomoću ovakvih misli može se učiniti, da sveta Pričest bude plodonosna. Svećenik, koji i sam često traži utjehe i jakosti, naći će lako u prizorima iz života Isusova pouke i za svoju djecu u Ispovijedi.

Postoji i drugi način, da se postigne svijesno primanje svete Pričesti. I taj načinmože sačuvati od jednoličnosti i od onoga, da sve ide kao po stroju. Porazgovoriti se s Isusom, koji je u nama prisutan, kako ćemo slijedećih dana prpvesti u djelo, konkretnu odluku, koju smo učinili na sv. Ispovijedi. Ja poznam opasne prilike, u kojima obično padnem u svoju glavnu pogrešku. Ovih dana mogao bih tu i tamo doći u takvu priliku. Vidiš, Isuse, onda ću tako raditi, to ću kazati, do tuda ići i ne dalje, i slično.

Također je dobro upraviti pažnju pričesnika na nešto izvan njihovih duhovnih potreba. Na spas duše bližnjega ili na koju sveopću potrebu Crkve. Tako mogu svoju Pričest prikazati za svoje roditelje, koji se već dugo nisu ispovjedili, za svoju bolesnu braću, kao zadovoljštinu za koju javnu sablazan, za žrtve rata, za rad misionara, za one, koji se danas bore sa smrću itd.

Ovaj "aktivni" način primanja svete Pričesti proširuje djeci ne samo sadržaj misli kod molitve, nego budi u njima i duh apostolata.

Djecu ćemo najbolje pripraviti na sv. Pričest, ako ih naučimo, da za svaku Pričest, za iskazanu ljubav Isusa koja se snizuje do nas u svetoj Pričesti, - prikažu prije ili poslije svete Pričesti - makar i najmanje, najneznatnije samosvladavanje.

Svaki nam dan pruža dosta prilika za takvo požrtvovno veselo zahvaljivanje, za nalo odricanje, samosvladavanje, a sjedinjenje duše s Kristom bit će neisporedivo srdačnije, ako Ga primi iza takve nalo žrtve.

XXV. KAKO SVEĆENIK DIJELI SVETU PRIČEST

Iza kako je svećenik blagovao sveto Tijelo i pio svetu Krv, mole ministranti mjesto vjernika, koji će ići k svetoj Pričesti, jednu latinsku molitvu, koja počinje s "Confiteor". Zato se ta molitva izove "Confiteor". Hrvatki glasi ovako: "Ispovijedam se Bogu svemogućemu, Bl. Mariji vazda Djevici, blaženom Mihovilu Arkanđelu, Blaženom Ivanu Krstitelju, svetim apostolima Petru i Pavlu, svima svetima i tebi oče, da sagriješih vrlo mnogo: mišlju, riječju i djelom. Moj grijeh, moj grijeh, moj preveliki grijeh. Zato molim Bl. Mariju vazda Djevicu, blaženoga Mihovila Arkanđela, blaženoga Ivana Krstitelja, sve te apostole Petra i Pavla, sve svete i tebe, oče, da se molite za ne kod Gospodina Boga našega".

S riječju "oče" misli se na svećenika. Ministranti mole sve svete i svećenika, da se za pričesnike mole kod Boga, da im oprosti grijehe. Svećenik to odmah čini i moli: "Misereatur, vestri omnipotens Deus et dimissis peccatis vestris perducat vos ad vitam aeternam!" To znači: "Smilovao vam se svemogući Bog, oprostio vam grijehe vaše i priveo vas u život vječni", Ministrant odgovara: " Amen!" , to znači: "Da, tako neka bude. Bog neka vam oprosti grijehe!" Onda moli svećenik: "Indulgentionem, absolutionem et remissionem peccatorum vestrum tribuat vobis omnipotens et misericors Dominus"; to znači: "Oproštenje, odrešenje, otpuštenje grijeha vaših podijelio vam svemogući i milosrdni Gospodin!" Pritom svećenik čini nad ljudima križ i daje im odrešenje. Ljudi se prekriže. /Tada uzme svećenik jednu svetu Hostiju (pokazati), pokaže je ljudima i pri tome govori: "Ecce Agnus Dei, ecce, qui tollit peccata mundi." To znači: "Evo, Jaganjac Božji, koji oduzima grijehe svijeta!" Ljudi pri tom gledaju na Isusa u svetoj Hostiji i vesele se, što ga smiju primiti. Ali prije toga moli svećenik s njima jo riječi stotnika: "Domine, nom sum dignus, ut intres sub tectum meum, sed tantum die verbo et sanabitur anima mea", To znači: "Gospodine, nisam dostojan, da uniđeš pod krov moj, nego samo reci riječ i ozdravit će duša moja". Onda ide svećenik k ljudima i daje svakom jednu svetu Hostiju. Pritom kaže: "Corpus Domini nostri Jesu Christi custodiat animam tuam in vitam aeternam". To znači: " Tijelo Gospodina našega Isusa Krista čuvalo dušu tvoju za život vječni!"

Dakle, što čine najprije oni ljudi, koji se žele pričestiti?...Zatim svećenik moli dva puta nad njima, zašto?... Što znači drugi puta?... Onda im pokaže jednu svetu Hostiju i govori: "Evo, Jaganjac Božji!" Što znači...To su riječi Ivana Krstitelja: Ivan Krstitelj imao je kao kasnije i Isus mnogo učenika. Jedan do njih zvao se također Ivan. Jedan drugi Andrija. Ivan Krstitelj stajao je jednom s tom dvojicom učenika na rijeci Jordanu. Upravo je onuda prolazio Isus, Ivan Krstitelj poklonio se Isusu i rekao svojim učenicima: " Evo Jaganjac Božji, koji oduzima grijehe svijeta!" To znači: "Vidite, to to je Otkupitelj!" Tada su oba učenika čeznutljivo poglodala na Isusa i pomislila: "Kada bi smjeli s njime govoriti!", i pošli su za njim. Isus je znao koliko čezne za njim i prijazno ih je pozvao, da pođu s njim i smjeli su taj cijeli dan ostati uz Njega. Što mislite, zašto svećenik kaže ljudima prije svete Pričesti: "Evo, Jaganajc Božji?" Da i oni, kao Ivan i Andrija, sa čežnjom gledaju na dragog Isusa. Onda mole svi sa svećenikom: "Domine, non sum..." Što to znači?...Konačno daje svećenik svakom sveto Tijelo. Što pritom želi ljudima?...

Ako ima vremena mogu se molitve: "Ispovijedam se se..." "Smilovao vam se svemogući Bog..." i "oproštenje, odrešenje..." napisati na ploču onako, kako se u biskupiji moli i neka ih djeca nauče napamet.

XXVI. I S U S I Z L I J E Č I S A T N I K O V O G S L U G U

Lijep primjer poštovanja i ljubavi daje satnik. Zato je ta pripovijest podesna, da se djeci pobudi poštovanje i ljubav kod primanja presvetog Oltarskog Sakramenta.

1. Evanđelje pripovijeda. 2. Pripovijest. 3. Kreposti satnikove.

Slika: Satnik iz Kafarnauma.

1. E v a n đ e l j e i z v j e š ć u j e :

Mat 8,5-13.

Kad dođe u Kafarnaum pristupi k njemu jedan satnik i zamoli: Gospodine, sluga moj leži kod kuće uzet i muči se vrlo." On mu reče: "Ja ću doći i ozdravit ću ga". Satnik odvrati: "Gospodine, nisam dostojan, da uđeš pod krov moj; nego samo reci riječ i ozdravit će sluga moj. I ja, prenda samo podložnik, rekoh jednome od vojnika, koji su poda mnom: Idi!

i on ide; drugome:Dođi i on dođe; i slugi svojemu: Učini to! i on učini".

Kad je to čuo Isus začudi se veoma i reče onima, koji su išli za njim: "Zaista vam kažem, tolike vjere ne nađoh u Izraelu. Ali vam kažem: Mnogi će doći od istoka i zapada i sjedit će za stolom s Abrahamom, Izakom i Jakovom u kraljevstvu nebeskom. A djeca kraljevstva izagnat će se napolje u tamu. Ondje će biti jauk i škrgut zuba."

2. D r a g i I s u s j e r a d o b o r a v i o u K a f a r n a u n u :

To je bio najživlji, a radi svoga položaja ma Genezaretskom jezeru i najljepši grad njegove domovine... Bila je tamo i vojarna za čuvanje zemlje i granica. Voda tih vojnika bio je jedan satnik. Taj kapetan imao je slugu, kućnog slugu, kojega je vrlo cijenio. Nažalost bio je uzet i nije mogao hodati, štoviše ležao je skoro u zadnjim časovima. Sigurno je satnik pozvao već više liječnika, da ozdrave njegova slugu, ili da mu barem olakšaju boli. Nažalost bilo je sve uzalud. I tada pošalje on Spasitelju starješine grada, svoje prijatelje, kojima je već često iskazao koje dobro djelo. On sam nije se usudio pred Njega. On nije iz istog naroda i ima posve drugu vjeru, negoli Isus. On je još poganin. Sigurno je već čuo o Isusovim čudesima. Taj je čudotvorac često pomogao, pa i onda, kada su otkazali liječnici. I on je htio iskušati ovo zadnje sredstvo. Predstojnici grada izložili su Isusu molbu. Rekli su, da je vrijedan, da mu Isus pomogne, iako je druge vjere, jer im je i zbornicu sagradio. Očito je, da je satnik vjerovao u nevidljivoga Boga Izraelaca, inače ne bi Židovima sagradio sinagogu. I Isus je odmah ispunio njihovu želju i rekao, da će odmah poći i ozdraviti slugu.

Satnik je vidio iz svoju kuće, da Isus dolazi. Tada ga zahvati sveti strah, žurio je Isusu ususret i rekao: "Gospodine, nisam dostojan, da buden s tobom pod jednim krovom. Nije ni potrebno, da Ti stupiš u moju kuću, nego samo reci jednu riječ (tamo ba da kažeš samo jednu riječ) i moj sluga će biti zdrav". Židovima je bilo zabranjeno ući u kuću nevjernika, poganina. Satnik je htio Isusa poštedjeti od svake neugodnosti. Isus je razumio satnika i rekao mu: "Idi, neka ti bude, kako si vjerovao!" I isti sat ozdravi sluga.

Pouka: Isus je ozdravio satnikovog slugu samo preko svojih riječi.

3. k r e p o s t i s a t n i k a :

Njegova sanilost tjerala ga je, da kod Isusa traži pomoći za svoga slugu. Radi svoga milosrđa dobio je milost vjere. On je čuo za čudesa, koja je Isus činio, i to je uz pomoć Božju proizvelo čvrsrtu vjeru, da je Isus Spasitelj, kojega su Židovi očekivali, i da On može ozdravitinjegova slugu i spasiti ga od sigurne smrti samo jednom riječi, a da ne mora doći u njegovu kuću. Vjera je šatnika učinila poniznim.

Kada ideš k svetoj Pričesti, uzmi sebi saatnika za uzor! Vjeruj u prisutnost Isusovu u svetoj Hostiji i Njegovu moć. Dobrostivost prema drugim ljudima, osobito prema školskim drugovima, ljubav prema roditeljima i učiteljima, lijepo ponašanje prema stranim ljudima, uslužnost prema starcima i nespretnim osobama, sve će te to učiniti dostojnim za visoki posjet dragog Isusa u tvoju dušu.

Djeca neka prepišu satnikove riječi i neka ih nauče napamet.

XXVII. VLADANJE KOD SVETE PRIČESTI

1. Kod prve svete pričesti. 2. Kod kasnijih Pričesti.

1. K o d p r v e s v. P r i č e s t i :

Hodanje, stajanje i kretanje kod prve svete Pričesti mora se prije toga nekoliko puta točno uvježbati, inače će biti velikog nereda. Djeca treba da budu okretna, inače će u uzrujanosti ponešto zaboraviti. Može se to uvježbati i u učionici. Preporuča se, da se barem dva puta sve na njestu točno provježba.

Većinom se djeca vode na sv. Pričest u četveroredu. Najprije dječaci, a onda djevojčice. Dobre majke i djevojke iz župe pomoći će priton svećeniku, koji je sam. Ali ide bez prigovora (više se to godina iskušavalo, a osim toga je i mnogo ljepše), i uz ponoć djevojčica u bjelini, koje su nekoliko godina starije. One stoje desno i lijevo uza svaki četverored. U nanjim župama dovoljno je i četiri pratilice. U većim njestima i kada je dulji put od pričesne klupe do njesta, potrebno je barem šestero djece za pratnju. U nekim župama stoje kod svakog četvererореda dvije pratilice. Dolaženje i odlaženje

pričesnoj klupi na dan prve Pričesti treba da daje dojam reda, ali ne dojam vježbanja na vojničkom vježbalištu. Nažalost ima i takvih primjera.

Najbolje je, da se postavi posebna pričesna klupa, jer stepenice oltara nekoj su djeci nezgodne, iako su više puta uvježbavali obred.

Djeca neka se po prilici ovako postave:

Pričesna klupa

Pr P P P P Pr.
Pr P P P P Pr
Pr P P P P Pr
P P P P

Pr = pratilica
P = prvopričesnik

Prvi red se zajedno pokloni i klekne na pričesnu klupu. Djeca neka podignu glavu, da svećenik vidi usta. Usta se moraju otvoriti i jezik položiti na donju usnicu. Neka se to uvježba u učioni i vjeroučitelj neka kod svakog djeteta pregleda, da li je dobro učinilo.

Kada su primili svetu Hostiju, digne se cijeli red i zajednički se pokloni. Iza toga idu jedni pod vodstvom pratilice na desno, a drugi na lijevo natrag iza svih pričesnika i postave se u zadnji red. Za to vrijeme prišao je pričesnoj klupi drugi red. Kad pratilice otprate jedan red natrag, onda se vrate opet naprijed i stanu uz onaj red, koji nema pratilice.

Pripovijedali su mi, da je jedno dijete, kad je primilo svetu Pričest, počelo strahovito vikati, kao da se nabolo na trn. Jedna redovnica požurilase, da mu pomogne i pitala ga je, što mu je. Dijete je vikalo u strahu: "Hostija mi se priljepila za nepce". Iz jedne su me druge župe izvjestili, da su djeca dok su odlazila od oltara, s kažiprstom čačkala po ustima, da s nepca odlijepe Hostiju. Svemu se tome može izbjeći, ako se djeci već kod pouke kaže: "Hostija će vam se prilijepiti za nepce. Zato se ne smijete uznemiriti ili čak s kažiprstom je odlijepiti. Isto tako ne može se hostija progutati odmah, čim smo je primili. Zato se, iza kako smo svetu Hostiju dobili, čeka još nekoliko trenutaka, dok se Hostija ovlaži. Onda se sama odlijepi s nepca i može se lako progutati. Ne smije se dopustiti, da se Hostija u ustima rastopi.".

Svakom svećeniku ostavlja se na volju hoće li

od djece tražiti, da iza kako su primili svetu Pričest učine samo naklon glavon ili koljenom. Kada se djeca vraćaju od pričesne klupe, onda neka ne gledaju okolo. Neka idu polako i sklope ruke. Ako kod pričesnika nema starijih osoba, koje prate, onda se savjetuje, da kod djece stoji učitelj ili koji svećenik, da djeca ne mogu biti nemirna.

2. K o d k a s n i j i h P r i č e s t i :

a) Kada dođe na tebe red, onda idi polako sklopljenih rukama pričesnoj klupi. Ne gledaj okolo i ne guraj se.

b) Kod pričesne se klupe pokloni i klekni na stepenicu.

c) Podigni glavu i otvori usta, da svećenik može vidjeti tvoja usta, jer u crkvama je obično nešto mračno.

d) Kada si primio sv. Pričest, onda učini kod pričesne klupe naklom glavom ili poklon koljenom.

e) Idi mirno i polako natrag na svoje mjesto.

XXVIII. I S U S I Z L I J E Č I B O L E S N U Ž E N U

1. Evanđelje pripovijeda. 2. Pripovijest. 3. Iskorišćivanje.

Slika: Isus izliječi bolesnu ženu.

1. E v a n đ e l j e p r i p o v i j e d a: Mat 5,24-34.

On, (predstojnik sinagoge) pođe s njim. Mnogi ga je narod pratio i tiskao se oko njega. Među njima je bila žena, koja je već dvanaest godina bolovala od tečenja krvi. Mnogo je bila podnijela kod mnogih liječnika, potrošila je sve, što je imala, a ipak nije našla pomoći ; samo joj je još gore bivalo. Kad je čula za Isusa, pritupi u mnoštvu naroda ostrag njemu i dotače se haljine njegove; jer je govorila u sebi: "Ako se i samo dotaknem haljine njegove ozdravit ću." Odmah prestade njezino tečenje krvi, i osjeti u svom tijelu, da je ozdravila od bolesti svoje. Isus osjeti, da je sila izašla iz njega, okrenu se odmah u mnoštvu i upita: "Tko se je dotakao moje haljine?" Učenici njegovi odgovoriše mu: "Ta vidiš, kako se narod tiska oko tebe ,i još pitaš: Tko se je dotakao mene?" Ali je on pogledao onu, koja je to učinila. Tada dođe žena uplašena i drhćući; jer

je znala, što se je dogodilo s njom. Pade pred njega ničice i pripovijedi mu sve kako je bilo. A on joj reče: "Kćeri, vjera ti je tvoja pomogla. Idi u miru i budi iscijeljena od bolesti svoje!"

Vidi i kod Mat 9,20-23 i Luk 8,43-49.

2. P r i p o v i j e s t :

Isus je opet jednom bio u Kafarnaumu. Oko njega skupilo se mnoštvo svijeta. Upravo je pred Isosom klečao jedan čovjek, predstojnik sinagoge, i molio ga je, da dođe i ozdravi njegovu kćerku. Isus je odmah bez okolišanja bio pripravan slijediti čovjeka u njegovu kuću i tamo ponoći. Među mnogim ljudima, koji su očekivali čudo i pratili Isusa u kuću prestojnika sinagoge, bila je i jedna žena, koja je već dvanaest godina bila bolesna. Od mnogih je liječnika već mnogo prepatila. Oni su na njoj iskušavali različita sredstva i zato tražili velike svote novaca. Cijelo je njezino bogatstvo nestalo, osiromašila je. Ali zdravlje nije ipak zadobila, dapače bila je još bijednija i slabija, išla je usustret skoroj smrti. Tada je čula o velikim čudesima Isusovim. Bila je čvrsto uvjerena, da Isus može i njoj pomoći. Tražila je zgodu, da mu se približi. Možda je radi toga došla iz daleka. Tiska mnogih ljudi oko Isusa na taj dan dobro joj je došla. Tako joj se mogla pružiti zgodna prilika, da se neprimjetno približi Isusu, i da ga se nezapaženo dotakne, kako joj je to jedan nutarnji glas već dugo svjetovao. I posrećilo joj se. U metežu došla je do Isusa i već se dotakla ruba njegove haljine. I u isti čas osjeti novu snagu i zdravlje u svojem do sada tako iznemoglom tijelu. Dušu joj obuzme veliko veselje i zahvalni smiješak. Ali, nije li bilo prerano? Jer, već se uplašila. Ona je namjeravala da to učini neopazice, ali nije bilo tako. Jer, tek što se dotakla ruba haljine Isusove, On se okrene, pogleda je i zapita: "Tko se dotakao moje haljine? Neki, koji su stajali u blizini, povikaše u neprilici s negodovanjem: "Ja nisam!" Jer je Isus neko vrijeme ispitujući gledao i apostole, izjavio je na koncu Petar: "Učitelju, vidiš, da te ljudi guraju, a ti pitaš: Tko me se dotakao?" Petar je htio Isusa uvjeriti, da ga nitko nije namjerice dotakao. Ali Isus je znao posve dobro i nije se dao smesti Petrovim riječima već reče: "Netko me se dotakao, jer snaga je izašla iz mene." Kad je žena vidjela, da je otkrivena, zadrhtala je od straha, da će je Isus ukoriti, ili da će opet izgubiti tako žuđeno zdravlje.

Žena se u metežu sakrila za leđa jednog čovjeka, ali sada se prokrčila naprijed, pala je pred Isusom na koljena i priznala glasno pred svima prisutnima, da ga se ona dotakla. Zatim je pripovijedala cijelu povijest svoje bolesti, i da je, kad se dotakla njegove haljine, uistinu osjetila, da je zdrava.

Isus nije ukorio ženu, On je, štoviše pohvalio njezinu vjeru. Ljupko ju je nazvao "kćeri" i prijazno, kao da je štiti i blagoslivlja, položio ruku na njezinu glavu i reče: "Kćeri, pomogla ti je tvoja vjera. Idi u miru!" Dok je Isus još govorio, dođe netko k Jairu, predstojniku sinagoge, i reče: "Tvoja kći je upravo umrla, ne umaraj Gospodina."

3. I s k o r i š ć i v a n j e :

Ženu je izliječilo od njezine duge bolesti samo to, što se dotakla haljine. Smijemo li mi kod svete Pričesti dotaći samo rub haljine dragog Isusa? Mnogo više. Sam Isus bit će nam pod prilikom male Hostije položen na jezik. I koliko više će nama ljudima koristiti duši i tijelu uživanje Tijela i Krvi Kristove!

Po legendi dala je ta izliječena žana iz zahvalnosti za zdravlje postaviti pred svoja kućna vrata spomenik od kovine. Prestavljao je Isusa i ženu, koja pred njim kleči. Kršćanski pisac Euzebije (270-340), vidio je još taj spomenik.

Pamti: Samo što se dotakla ruba njegove haljine, ozdravila je. Koliko više će uživanje Tijela i Krvi Kristove pomoći tvojoj duši.

XXIX. S V E T A P R I Č E S T D O N O S I N A M V E L I K U K O R I S T

1. Poklanja se drago kamenje. 2. Sveta Pričest sjedinjuje nas s dragim Isusom. 3. Ona nas čisti od lakih grijeha. 4. Ona umnaža posvetnu milost. 5. Čuva od zla. 6. Ponaže u dobru. 7. Vodi nas u vječno blaženstvo. 8. Nedostojna pričest. 9. Molitva za dostojnu Pričest.

Dodatak: Njegova jedina hrana. Don Boscova tajna. Izvor jakosti.

U ovom se poglavlju obrađuje djelovanje svete Pričesti samo po sebi, bez obzira na dostojnost ili na pripravu primatelja (ex opere operato).

1. P o k l a n j a s e d r a g o k a m e n j e t

Časni Baltazar Alvarez bio je revni štovatelj Oltarskog Sakramenta. Jednog dana molio je sam u crkvi. Tada zasja u tabernakulu nebesko svijetlo, i u njemu je stajao Isus kao betlehemsko djetešce. Ali nije bio siromašan i zamotan u pelene. Ruke su mu bile pune dragocjenosti, pune bisera, zlatnih lančića i dragog kamenja. Sve je blještalo, sjalo i svjetlucalo. Njegove su ruke bile pune tih stvari, da su ih jedva mogle držati.

Otac Baltazar vidio je do sada Dijete Isusa uvijek samo kao siromašno dijete. Što znače te dragocjenosti u njegovim rukama?

"Ah, kada bi baren netko došao, tko bi mi htio oduzeti moje dragocjenosti!" I tada je nestao.

Tada je otac Baltazar znao, što znači ovo prikazanje. Ove dragocjenosti bile su milosti i blagoslov, koje pritječu onima, koji štuju presveti Sakrament.

Od tog časa klečao je otac Baltazar još češće pred svetohraništem. Sve u samostanu poticao je na veću revnost u primanju svete Pričesti, i da se češće klanjaju Isusu u Presveton Oltarskom Sakramentu.

Djeco, te dragocjenosti su i za vas tu! Valjda ne ćete biti tako nepametni i prezreti ih. Dođite često k svetoj Pričesti!

2. P r i č e s t n a s s j e d i n j u j e s K r i s t o m :

a) Hrana duše.

Kada mi ljudi nešto radimo, onda to često nije dobro, i mi to moramo uraditi drugačije ili ispraviti. Kada Bog nešto radi, onda On to napravi dobro, da mi ne možemo zamisliti, da bi to moglo biti bolje. Tako je Isus izabrao oblik kruha, da uvijek može ostati među nama. Kruh je najvažnija hrana. Svi bez razlike moraju jesti kruha: bogati i siromašni, odrasli i djeca. Svaki dan trebamo kruha i jao nama, ako ga jednom ne budemo imali.

Tijelo treba hranu svaki dan. Tko ne jede, oslabi i ne može raditi. Tko i dalje ne će da uzima hranu, mora izgladnjeti, mora umrijeti. (Mana u pustinji).

I duša treba hranu. Duša je duh i zato treba duhovnu hranu. Naša duša je slična Bogu i zato treba božansku hranu. Zato Isus odabire za svoju skrovitost na zemlji oblik kruha. U obliku toga kruha htio je bi

ti hrana duše. Isus je rekao: "Ako ne jedete moje Tijelo i ne pijete moju Krv, onda ne ćete imati života u sebi". Dakle: Isus, Bog je život duše. Bog pod prilikama kruha krijepi i hrani dušu. To je sveta Pričest.

Vidi dodatak: Njegova jedina hrana.

b) Sreća duše.

Dok je Isus još boravio na zemlji, išli su mnogi ljudi na veliki put, samo da vide Isusa. Tko? Pastiri i tri mudraca s istoka. Sveta Pričest je najveća sreća pod nebom. Isus Krist dolazi u dušu. On je sveti, bogati Bog, koji može sve i posjeduje sve. On hoće da i nas obogati, jer nas toliko voli. Isus je i prijatelj naše duše. Toga najboljeg prijatelja svoje duše smijemo primiti u svetoj Pričesti.

c) Bogonosci.

Metni u jednu vruću posudicu dva komadića voska. Postat će jedno. Tako se događa i kod svete Pričesti. U svetoj Pričesti sjedinjujemo se s Bogom. Crtež br. 28.

Legenda o svetom Kristoforu pripovijeda:

On je htio služiti samo najmoćnijem i najvišem gospodaru. Jednog dana dođe k njemu Isus kao malo dijete, da ga prenese preko rijeke. Div, koji je sve terete prenio tako lako kao da se igra, osjetio je teret Božanskog Djeteta tako jako, da se to ne čudio. Tek, kada je čuo, da je nosio samog Spasitelja, razumio je. On je postao Kristonosac. U tjelovskoj procesiji nosi svećenik dragog Isusa pod prilikama kruha u pokaznici kroz gradske ulice. Pokaznica je lijepo ukrašena i presvučena srebrom ili zlatom. Isus je mnogo radije u našoj duši, nego li u najljepšoj pokaznici. On hoće, da u nama stanuje i da u nama ostane, a kod svete Pričesti On je kod nas+ni smo onda bogonosci. Koja čast, biti bogonosac!

3. S v e t a P r i č e s t č i s t i n a s o d l a k i h g r i j e h a :

Ovdje pristaje najbolje događaj o bolesnoj ženi, koju je Isus ozdravio, ako već prije nismo ispripovijedali.

Crtež br 29.

Vrtalar nakalami plemenitu grančicu na neplemenitu (divljaku) drvo. Cijelo drvo postaje od nje plemenito. Slično je djelovanje svete Pričesti.

Isus preobrazuje dušu, čini je boljom i čišćom. Protumači crtež.

4. Sv. Pričest umnaža posvtnu milost:

Milost posvetna = Bog u duši (napisati na ploču). Crtež br. 30.

V-idimo nacrtane dvije duše. Ova lijeva: prije svete Pričesti, druga desna: poslije svete Pričesti. Znak, kojim se označuje Bog, nije u obadvije duše jednako veliko nacrtan. To ne znači, da je u duši prije svete Pričesti manji Bog, a u duši poslije sv. Pričesti veći Bog. Bog je uvijek jednako velik. Različiti znakovi označuju, da je poslije svete Pričesti Bog u duši prisutan s mnogo više jakosti, milosti i blagoslova.

5. Sv. Pričest čuva od zla:

Čuli smo već o Mojsiji. Bog mu je dao deset zapovijedi. Taj Mojsije živio je prije toga u Egiptu, jednoj zemlji Afrike. Kralj, koji je onda vlado Egiptom, nije htio pustiti, da Mojsije i njegov narod odsele u svoju domovinu. Htio je, da za njega teško radi. Tada se Mojsije molio Bogu i Bog mu je dao čudnovat nalog: svaka obitelj neka zakolje i ispeče janje bez mane. Krv janjeta morali su zahvatiti i s njom poškropiti dovratnike. Jer, još istu noć poslat će Bog svoje anđele, koji će provaliti u kuće onih, čiji dovratnici ne budu poškrpljeni krvlju Tamo će pomoriti najstarije dijete i životinju. Tako je u Egiptu u jednoj noći pomoreno jako mnogo svijeta. Izraelci su sačuvani od smrti. Spasila ih je krv janjeta. Na spomen toga slavili su vazam, a janje, koje su pri tome jeli, zvali su vazmeno janje.

Tako i nas sveta Pričest često čuva od nesreće, a osobito od najveće nesreće, od teškog grijeha.

6. Sv. Pričest pomže u dobru:

Dugo vremena iza Mojsija živio je sveti čovjek po imenu Ilija. Pobjegao je iz zemlje u pustinju, jer ga je kraljica htjela ubiti. Bio je jako žalostan, jer se ljudi nisu htjeli klanajti Bogu i činili su mnoga zla. U svojoj žalosti i umoran sjedne i zaželi da umre. Zaspao je u sjeni smreke.

Najednom ga dotakne anđeo i reče mu: "Ustani i jedi, imaš još dugi put". Ilija pogleda oko sebe, i ugleda pokraj glave kruh i vrč vode. Ustane, pojede kruh, napi se iz vrča, i bio je tako okrepljen i

ohrabren, da je četrdeset dana i noći bez hrane mo gao putovati do svog cilja.

I mi ljudi putujemo na veliko putovanje. Kroz svoj život u nebo. Težak je to put. Već djeci nije lako uvijek slušati, uvijek biti dobar, uvijek i kad su umorna moliti, svake nedjelje - i po kiši - ići u crkvu itd. Sveta nam Pričest daje jakosti za te dužnosti. Ovaj nebeski Kruh ponaže, da je djetetu tu lako slušati, biti dobar , rado moliti itd.

Pamti: Sveta Pričest daje nam volje i snage za sve što je dobro.

7. Sv. Pričest vodi nas u vječno nebesko blaženstvo:

Pripovijedaj kao primjer smrt sv. kralja Ljudevita.

8. Nedostojna Pričest:

S teškim grijehom ne smije se nikada primiti sv. Pričest. Ja ću vam rastumačiti, zašto se to ne smije. Kako bi to bio strašan grijeh!

Vi ste sigurno već vidjeli jednu tamnu veliku jamu, u kojoj ima zmija, miševa i strašnih crvi. Zamislite, da vas netko baci u tu jamu. Ali, ona je tako duboka, da vi ne možete napolje. Kako bi to bilo strašno! Kako bi vam se gadilo. Još se više gadi dragom Isusu ono srce, u kojem je teški grijeh, a ipak ide na sv. Pričest, jer on sili Isusa, da dođe u to strašno srce.

Mogli biste misliti, da je nemoguće, da bi to mogao netko učiniti dobrom dragom Isusu. Đavao je već zaveo gdjekoje dijete na taj čin. Pokoje dijete je najprije zaveo, da učini nešto besramno, a onda kod ispovijedi zastraši dijete, da to ne ispovjedi, i konačno navede ga i na to, da u tom stanju primi sv. Pričest. No, kako će biti tom djetetu, kad umre? Tada će stajati pred dragim Isusom. Kako strašno će On to dijete pogledati i što će mu reći!?

Odlučite čvrsto: Nikada ne ću s teškim grijehom priniti sv. Pričest. A da to ne učinim, jako ću paziti, da ne učinim ni jedan teški grijeh, osobito da ne buden nikada besraman i da se uvijek lijepo ispovijedam. Recite mi još jedan drugi teški grijeh osim besramnosti. (Propustiti sv. Misu iu lijenosti. U petak jesti mesa.) Ako koje dijete znade, da ima teški grijeh, a ipak primi sv. Pričest, onda se ne-

dostojno pričešćuje. S lakim se grijehom možemo uvijek pričestiti. Ko

Kod svake sv. Pričesti oprašta se prema stupnju ljubavi jedan dio lakih grijeha.

Neka djeca misle, da se mogu nedostojno pričestiti, a da to ne znaju. To je nemoguće. Samo on da je nedostojna Pričest, ako ja znam, da imam teški grijeh, a ipak idem k svetoj Pričesti. To vi sigurno ne ćete učiniti.

9. M o l i t v a z a d o s t o j n u P r i č e s t:

Vi ste čuli, kako je velika sreća dobra sv. Pričest, ali i kako velik grijeh počinja onaj, koji se nedostojno pričešćuje. Odlučite: Dragi Isuse, ja ću sve činiti, kako najbolje znadem, da se Ti ne ni veseliš. I molite Isusa: Dragi Isuse, pomozi nam, da ni jedno od nas nikada nedostojno primi sv. Pričest. zato ćemo sada izmoliti jedan Očenaš. Osobito pobožno recite riječi: "Ne uvedi nas u napast." Nedostojna sv. Pričest je jedno od najvećih zala.

Kako često ću se pričešćivati:

1. Moram: Jedamput na godinu u uskrsnom vremenu.
2. Trebam: Svuke nedjelje i blagdana.
3. Smijem: Svaki dan.

D o d a t a k

N j e g o v a j e d i n a h r a n a

Sv. Nikola od Flüa bio je ugledan činovnik u Švicarskoj. Do svoje 5o godine kršćanski se brinuo za svoju općinu i obitelj. Svi su hvalili njegovu pravednost.

Tada reče: " Ja sam svoje opskrbio. Moja su djeca odrasla. Sada ću se brinuti za svoj završetak." Priton je mislio na svetu samoću, u kojoj će živjeti samo za Boga.

I Nikola ostavi svoje imanje i siromašan kao Job odā u Ranf. Ondje u skrovitom, zabitnom klanjcu, gdje je bučio divlji potok, sagradio je sebi pod omorikama kolibicu.

Dizao se već o ponoći. Onda se pripravljao za svetu Misu i primanje sv. Pričesti. Prema jutru išāo je natrag u Sachseln u crkvu. Kada se vratio, molio je do podne. Poslije podne došli su k njemu mnogi ljudi. Svakome je dao dobru riječ, utješio ga i savjetovao.

Tako je živio 20 godina. Njegova jedina hrana bila je kraz dugo vremena sano sveta Pričest. Osim ove nebeske hrane nije više ništa uzinao. Ona mu je davala čudesnu snagu. Ona je uzdržavala njegov život. Brat Nikola umro ja kao svetac.

D o n B o s c o v a t a j n a

U Turinu sakupljao je Don Bosco uličnjake, koji nisu imali ni doma ni roditelja. Dovodio ih je u kuću k svojim svećenicima. Od njih su tamo postali vrijedni ljudi.

Jedan državni činovnik posjetio je zavod. Promatrao je dječake kod igre i posla. U svem svom vladanju bili su pristojni i čedni.

" Don Bosco, vi morate imati jednu tajnu", reče gospodin "kako vam uspjeva iz podivljalih dječaka uzgojiti tako ugodne ljude?"

Don Bosco se smješio. "Tajna je prilično jednostavna. To je česta sv. Pričest i dobra Ispovijed".

I z v o r s n a g e

U jednom gradu nalazila se bolnica, u kojoj su bili neilječivi bolesnici. Ni jedan bolničar, ni jedna posluga nije mogla izdržati kod tih nestrpljivih teških bolesnika. Tada su pozvane milosrdne sestre.Preuzele su njegu i ustrajale su.

Jednog dana došla su u pohode neka visoka gospoda. O sestrama se nije dobro govorilo. Htjeli su se uvjeriti o istini.

Glavarica je vodila gospodu kroz sve sobe i dvorane. Gospoda su tražila, da im se pokaže svaka soba.

Kada su se rastajali,upita jedan od gospode: " Sestro nastojnice, kako dugo ste već u dvorbi bolesnika?" "Četrdeset godina",odgovori.- "Ali odakle vam snaga da možete izdržati kod bolesnika? A tek ovdje u toj kući?"

Glavarica se uozbilji: "Moja gospodo, tu jakost daje nam sveta Pričest. U dan,kada bi nam se oduzeo Presveti Sakramenat, ni jedna više ne bi imala snage dvoriti bolesnike."

Posjetioci su tiho otišli.

XXX. D U H O V N A S.V. P R I Č E S T

1. Duhovna sv. Pričest. 2. Vrijednost duhovne svete Pričesti. 3. Kada i kako se može duhovno pričestiti.

Dodatak: Zlatno i srebrno posuđe.

Ne će biti vremena, da se ovo poglavlje obradi prije svete Pričesti. Nije ni potrebno. Ali svakako se mora obraditi iza prve sv. Pričesti.

Kadgod možete, treba da odsada idete na sv. Pričest. Svaki puta je to najveći dar, što vam ga Bog može dati na zemlji.

Ali može se dogoditi, da vi jedamput ne možete ići k sv. Pričesti, iako biste to rado učinili. Na pr. u bolesti bi mogao biti slučaj, da čujete zvono s tornja, koje zove k sv. Misi, ali vi gd ne možete poslušati. Ili vi ste negdje na opravku, i crkva je tako daleko, da ne možete ići; ili vi ste u crkvi, ali ste prije nešto jeli. U tim i sličnim slučajevima ne možete uistinu ići na sv. Pričest. Ali u tim slučajevima se baren na duhovni način pričestite.

1. D u h o v n a s v. P r i č e s t :

Što je duhovna sv. Pričest? Kada Spasitelja ne primamo uistinu, nego u duhu (na duhovan način). Predstavimo sebi, kao da uistinu hoćemo ići na sv. Pričest. Kod sv. Pričesti primamo tijelo Gospodinovo u svoje tijelo. Pod prilikama kruha polaže nam se na jezik. U duhovnoj sv. Pričesti primamo ljubav Isusovu u duhu u svoju dušu. Priton primamo Isusa, jer smo u mislima posve kod Njega, jer želimo i čezneno za Isusom pod prilikama kruha. Kada tako srdačno za njim čezneno, onda se Isus snizuje do nas i poklanja nam svoju posebnu ljubav.

2. V r i j e d n o s t d u h o v n e s v e t e P r i č e s t i :

Duhovna sv. Pričest daje nam mnogo milosti. Mi s ljubavlju mislimo na Isusa i čezneno za njim, a Isus nagrađuje tu ljubav svojom ljubavlju i svojim blagoslovom. Isus nam tada taj dan posebno pomaže u dobru; On nas jača protiv zlu, i ako rado mislimo na Isusa i čezneno za njim, onda đavao ne će mnogo postići u našem srcu.

Duhovna sv. Pričest je i dobra priprava za stvarnu sv. Pričest. Isus dolazi najrađije onoj djeci, koja pokazuju, da za njim čeznu.

3. K a d a i k a k o s e m o ž e m o d u h o v n o p r i č e s t i t i :

Ono, što je lijepo kod duhovne sv. Pričesti, jest to, da je možemo upotrijebiti uvijek i u svako vrijeme - i češće u jednom danu. Moramo samo

sa čežnjom misliti na Isusa i od srca želiti, da se s njim sjedinimo. Osobito kod sv. Mise treba da se rado na duhovan način pričestimo. Ako nam nije moguće, da se stvarno pričestimo, sjedinimo se na duhovan način s Isusom. Također , kada preko dana dođemo u crkvu na kratki pohod, pričestimo se duhovno.

Što i kako ćemo raditi, kada se hoćemo duhovno pričestiti? To uopće nije teško. Pripravimo se kao za pravu sv. Pričest: najprije dobrim pokajanjem, da naše srce po pokajanju iz ljubavi postane posve čisto. Jer, u srce, koje je zamrljano teškim grijehom, ne smijemo pozvati Isusa. Samo, kada je naše srce čisto od grijeha, pozovimo Isusa, da dođe na duhovan način u našu dušu. Za to je dosta nekoliko jednostavnih riječi.

Jedno ne smijemo zaboraviti: iako je duhovna Pričest dobra, stvarna je Pričest mnogo vrednija, jer onda dolazi k nama cijeli živi Krist. Zato ćemo k stolu Gospodnjem pristupati kadgod možemo.

D O D A T A K

Z l a t n a i s r e b r n a p o s u d a

Jednom se dragi Isus pokazao jednoj svetici i pokazao joj je jednu zlatnu i jednu srebrnu posudu. Isus joj je rastumačio, da se u zlatnoj posudi nalaze njezine stvarne sv. Pričesti, a u srebrnoj posudi nalaze se njezine duhovne sv. Pričesti. - Zar ne, - drago dijete, srebro je tako vrijedna i plemenita kovina, da dolazi odmah iza zlata. Isus je time htio reći, kako je u Njegovim očima vrijedna duhovna sv. Pričest, i da ju često primamo s velikom revnosti.

Kada se sv. Angela jedno vrijeme nije mogla stvarno pričešćivati, nadomjestila je stvarnu sv. Pričest usrdnom duhovnom sv. Pričesti kod sv. Mise. Pri tom je osjetila, da joj je srce preplavljeno tolikim nebeskim milostima i milinom, kao da je stvarno primila dragog Isusa.

Kad su svetog mučenika Ignacija vukli na smrt, pričestio se on duhovno još u zadnjem času pred smrt. On je naime rekao: "Ja ne težim za radostima ovoga svijeta, nego kruh Božji ja hoću, nebeski kruh života, Tijelo Krista, Sina Božjeg, živoga Boga, i piće koje je njegova Krv, koja nam donosi neprolaznu ljubav i nebo." - Zar ne, to je bila lijepa smrt, jer je taj čovjek prije svoje smrti barem duhovno primio dragog Isusa u svoje srce.

XXXI. P O Z I V I R O D I T E L J I M A

U slijedećem odsjeku dajemo različite pozive roditeljima za prvopričesničku proslavu. U svakoj župi naći će se netko, tko će nesebično, za Božju nagradu, umnožiti ili, ako je manji broj, prepisati u kopijama na stroj potrebni broj pozivnica.

Cijenjeni, dragi roditelji!

Kako znate, vaše će dijete u nedjelju u našoj lijepoj i časnoj župnoj crkvi slaviti svoju prvu sv. Pričest.

Vaše je dijete već broji dane i sate, kada će smjeti pristupiti k stepenicama oltara, da u svoje srce primi Isusa, božanskog prijatelja djece.

Dragi roditelji, zar ne bi i vi pomogli, da se lijepo proslavi dan, u koji će vaše dijete primiti prvu svetu Pričest? Župnik i vjeroučitelj srdačno vas pozivaju. Prilika za Ispovijed bit će dan prije (subota) od. . .do ... sati i na sam dan svečanosti ujutro.

Na dan prve Pričesti sakupljaju se djeca i rodbina djece u ... sati u ... Odatle svečano ulaze u župsku crkvu. Iza svečane obnove krsnoga zavjeta pred krštionicom je svačani nagovor i prvopričesnička Misa. Iza Pričesti djece, dijelit će se sv. Pričest roditeljima djece. Iza crkvene svačanosti je izlaz u ..., gdje će se djeci iza zajedničkog zajutarka predati prvopričesničke uspomene.

Neka dan prve svete Pričesti vašeg dragog djeteta bude dan sreće i Božjeg blagoslova ne samo za vaše dijete, nego i za cijelu obitelj!

U ljubavi Kristovoj srdačno vas pozdravljaju

Vjeroučitelj: Župnik:

D r a g i r o d i t e l j i

Vaše drago dijte pristupit će slijedeće nedjelje ... prvoj svetoj Pričesti. Molim, dođite sa svojim djetetom nešto prije ... sati u župsku crkvu. Na desnoj strani kora rezervirana su mjesta za roditelje prvopričesnika.

Vaše bi se dijete sigurno jako veselilo, kada biste vi taj dan s njime zajedno primili sv. Pričest. (Prilika za Ispovijed bit će prije i za vrijeme sv. Mise ili dan prije u ...sati).

Iza toga dobit će djeca zajutark. Slikanje u... sati.

U ljubavi Kristovoj srdačno vas pozdravlja

Najkraći bi oblik bio ovaj: Na početku sedmice u kojoj će biti prva sv. Pričest, neka se slijedeće napiše na ploču, a djeca neka prepišu u svoje bilježnice.

Dragi roditelji!

Na dan prve sv. Pričesti treba da se djeca sakupe u ... sati u ... Razveselite svoje dijete i dođite s njim na sv. Pričest. Prilika za Ispovijed u subotu u ... sati i u nedjelju u ... sati

Srdačno pozdravlja

Vjeroučitelj:

XXXII. S V E Č A N O S T P R V E S V. P I Č E S T I

1.Priprava za dan prve sv. Pričesti. 2.Prvopričesnička proslava. 3. Pričesna Misa.

1. P r i p r a v a z a d a n p r v e P r i č e s t i :

1. Koliko točno ima djece? Možda ima u drugim odjeljenjima prvopričesnika, koji se radi bolesti ili radi drugih teških okolnosti nisu još pričesti li.

2. Izvjestiti g-ospodina župnika o datumu prve sv. Pričesti, da ne bi došlo do neprijatnih kolizija s ostalim svečanostima.

3. Hoće li se djeci dati doručak i gdje? Tko će ga pripraviti? Tko će imati glavnu brigu? Koliko će biti ministranata, djevojčica u bjelini itd. Koliko će ih biti kod zajutarka?

4. Četiri sedmice prije toga napisati datum u učionici na ploču i neka djeca prepišu, da javе svojim roditeljima. Navijestiti datum sa propovijedaonice.

5. Pripraviti i napisati prvopričesničke uspomene.

6. Dogovoriti se za slikanje: koji dan i u koji sat će se djeca slikati i gdje.

7. U crkvi neka se na ono njesto, gdje će djeca stajati, metne ćilim.

8. Pozvati gospodina župnika itd...

9. Vrijeme prve sv. Pričesti. Na Bijelu Nedjelju je obično još previše zima i prerano je radi priprave. U mnogim njestima uzima se dan prve Pričesti na blagdan Uzašašća Isusova.

Zadnji rok smio bi biti zadnji svibanj. Prva

pričest neka bude, ako je ikako moguće prije Tijelova, da djeca mogu svoje nove haljine upotrijebiti za tijelovsku proslavu. Ponavljamo još jednom ono, što smo rekli na početku knjige: Nije dobro, ako prvopričesnici ne mogu svoju uskrsnu dužnost izvršiti sve do kraja školske godine.

10. Dar prigodom prve Pričesti: Treba roditelje upozoriti, da ne poklone previše djetetu. Radije neka preko svoga prvopričesnika obdare jedno siromašno dijete. Ako ih već darivaju, onda neka to budu samo nabožni predmeti: krunica, križ, misal ili biskupijski molitvenik i pobožne knjige. Vjeroučitelj neka se pobrine za dobre uspomene na prvu Pričest (slike). Svake godine neka nijenja slike, da u pojedine obitelji dođu različite slike. Ne moraju uvijek biti euharistijske.

2. S v e č a n o s t p r v e P r i č e s t i

Kada djeca ulaze u crkvu, onda idu do krsnog zdenca ili do sredine crkve, tako daleko, da mogu vidjeti krsni zdenac, koji je za taj dan posebno okićen cvijećem i svijećama. Radi upaljenih prvopričesničkih svijeća, moraju djeca stajati razdaleko. U nekim je župama običaj, da djeca s upaljenim svijećama uđu u crkvu. Da se djeca ne pokapaju voskom, treba ih uputiti, kako će od čvrstog papira napraviti štitnik.- Na štitnik neka kod kuće napišu ime, da ne zamijene svijeće, kad se sakupe i opet podijele.

Djeca neka ne uzimaju sama svetu vodu, da se ne smoče - neka djeca imaju i rukavice - ili da ne zamoče svijeću ili svoju torbicu u sv. Vodu ili da im ne padne unutra. Svećenik neka poškropi djecu blagoslovljenom vodom ili na crkvenim vratima ili kod krstionice.

Kada su djeca stala na svoje mjesto, neka kleknu. Svećenik neka za to dade znak i neka kaže: "Pozdravimo Isusa u svetohraništu i molimo zajedno: U ime Oca... Dragi Isuse, Ti si ovdje...i jutarnju molitvu. Molim, da svi mole, i odrasli." Dok se moli jutarnja molitva, može svećenik poći na propovijedaonicu .

Prvopričesnički nagovor može biti sada ili pod sv. Misom - najbolje- sada. Iza jutarnje molitve djeca ustanu i ostanu stajati na svome mjestu. Obično sad stoje pod propovijedaonicom ili pred propovijedaonicom.

Obnovu krsnog zavjeta može svećenik najbolje voditi s propovijedaonice. Prije pričesničkog na-

govora ili uklopiti u nagovor. Crkva želi, da i odrasli obnove svake godine krsni zavjet. Dan prve Pričesti je prilika za to. Zato se pozovu bez iznimke svi prisutni u crkvi, da jasno i glasno zajedno s pričesnicima najprije tri puta kažu: "Odričem", zatim tri puta "Vjerujem". . . . .
I vjernici mogu upaliti svoje svijeće, ako ih se u nedjelju prije podsjetilo, da ponesu svoje krsne svijeće.- Svečanost prve svete Pričesti neka ne bude samo za djecu, nego i za cijelu župu; svi neka sudjeluju.

Prije propovijedi - iza navještaja - treba da svećenik upozori na ovo: Mi ćemo danas zajedno s pričesnicima moliti molitve, koje nalaze u našem molitveniku na strani ... Molim, otvorite odmah molitvenik, strana...

Sveti Otac podijelio je onima, koji pobožno sudjeluju u slavi prve svete Pričesti, potpun oprost uz obične uvjete. Ako danas pomognete moliti našim prvopričesnicima, onda možete lako dobiti taj oprost. Ne zaboravite, da još ne znaju tako brzo čitati kao vi, i zato ne smijete tako brzo moliti kao kad mole sami odrasli ljudi. Molim, izgovarajte svako slovo; na pr. ovako: ...Čitaj nekoliko redaka jedne molitve u onom tempu, kako si to uvježbao s djecom. Kod svake stanke stati tako dugo, da se može izgovoriti riječ "stanka", a onda dalje moliti. Prije svake kitice, koja se pjeva, dat će se znak orguljama.

Iza propovijedi moli se obično za dobročinitelje crkve ili za pokojne. Za to vrijeme idu prvopričesnici naprijed, pred oltar na svoja mjesta. Sada mogu svoje svijeće ili pokloniti crkvi ili predati i dobiju molitvenik. Svećenik se za to vrijeme može obući za sv. Misu.

Kod mene obično predmoljava jedan dječak petog razreda i to uzorno. Razumije se, da mu se mora prije sve protumačiti i da ga treba uvježbati. Ono, što je za njega označeno, mora glasno i jasno govoriti, tako, da ga svi razumiju i čuju. Ovaj dječak sjedi ili stoji u blizini oltara. Da misne molitve i čin Mise idu uporedo, mora svećenik predmolitelju dati znak, kada ne smije dalje moliti. Takav znak bi na pr. bio, da svećenik metne na rub oltara jedan prvopričesnički molitvenik, koji je ponio sa sobom. Predmolitelj mora svakako na to paziti i ne smije to pregladati. Kada svećenik metne molitvenik natrag, može se dalje moliti.

Blagoslov djece najbolje je, da se obavi kod posebne svečanosti poslije podne.

3. P r i č e s n a M i s a :

(Za ulaz:) U ime Oca i Sina I duha Svetoga. Amen. Hvaljen i slavljen budi Presveti Oltarski Sakramenat - sada i vazdá i u vijeke vjekova. Amen.
V-jera: Dragi Isuse, Ti si rekao: "Ovo je tijelo moje." - Ja znam, da si Ti u presv. Oltarkom Sakramentu zaista nazočan. Znam ito, da u svetoj Pričesti primam - Tvoje presveto Tijelo i Tvoju presvetu Krv - kao hranu duši.
pokajanje: Pravedni Bože! - Ti kažnjavaš grijeh -, ali Ti ga ipak rado opraštaš. - Mnogo dobra sam primio od Tebe -, a ipak sam griješio,- Sada mi je žao, što sam griješio.- Oprosti mi, milosrdni Oče! - Duše Sveti, pomozi mi! Hoću biti bolji! Amen.
Voda: Gospodine, smiluj se!
Gospodine, smiluj se!
Voda: Kriste, smiluj se!
Kriste, smiluj se!
Voda: Gospodine, smiluj se!
Gospodine, smiluj se!

Pjeva se jedna kitica pjesme.

(Na poslanicu:. Ufanje:) Dragi Isuse, Ti si na zemlji činio mnoga čudesa.- Ti si pomogao mnogim siromašnimljudima:- Ti si nas učio moliti: -Oprosti nam duge naše! - Zato se nadam,- da ćeš mi na zemlji oprostiti grijehe - i da ćeš mi pomoći, - da jednom dođen u nebo.- Ti si samrekao: - "Tko jede ovaj kruh, - živjet će uvijek!"
Od kruha i vina - ostaje samo - Prilika i sjena; - u toj slici - miloj i nježnoj - sakriven je Bog. - Zdravo Isuse, -prava Mano, - Isuse Kriste!- T-ebe, dragi Isuse, srdačno pozdravljam,- o slatki Isuse!
(Evanđelje):
(Na Vjerovanje: Apostolsko vjerovanje)
Vjerujem u Boga ...
(Ljubav:) Dobri Isuse! - Kako je velika Tvoja ljubav prama mani! - Radi mene postao si čovjek,- Radi mene umro si na križu. - Zato Ti obećajem, -Ljubit ću Te uz svega srca svoga.- Iz ljubavi prema Tebi hoću raditi i trpjeti, - biti pobožan i čist,- poslušan i marljiv;- Iz ljubavi prema Tebi hoću živjeti i umrijeti.
Isus je ovdje,- kojega je Golgota - jednom vidjela umrijeti,- čudesno kao janje predstavlja se na oltaru. Zdravo Isuse,-
(Na Prefaciju i Svet. Poniznost):
O Isuse, Ti si Sin Božji! - Pred Tobom se u ne

bu sagiblju anđeli i arkanđeli, - oni Ti se klanjaju, - ali ja sam malo dijete - k tomu i siromašni grešnik, - koji te tako često vrijeđa! - A ipak, Ti hoćeš doći k meni.- U poniznosti ću Te dočekati - i pozdraviti Te: - Svet, svet, svet si Ti; - nebo i zemlja puni su slave Tvoje, - Blagoslovljen, koji dolazi u ime Gospodnje.

(Na pretvorbu, kad se podižu prilike kruha): Gospodine moj, i Bože moj! -Zdravo Tijelo Isusovo,- koje se sada pod prilikama kruha žrtvuje nebeskom Ocu.- Ja Ti se klanjam.- Isuse, Tebi živim,- Isuse, Tebi umiren,- Isuse, Tvoj sam živ i mrtav. Amen!

(Kod podizanja kaleža): Gospodine moj i Bože moj! - Zdravo presveta Krvi Isusa Krista,-koju sada pod prilikama vina žrtvujem nebeskom Ocu.- Ja Ti se klanjam.- Isuse, budi mi milostiv; - Isuse, budi mi milosrdan; - Isuse, Ti mi oprosti sve grijehe. Amen.

(Iza podizanja: Molba): Nebeski Oče! - Pogledaj na svoj oltar! - Pogledaj na Janje Božje,- koje oduzima grijehe svijeta.- To je Tvoj ljubljeni sin, Kao jednom na križu,- tako Ti i sada kod svete Mise daruje svoj život.- Radi Isusa smiluj se meni.- Molim i za svoje roditelje i rođake,- za svećenike i učitelje,- za dobročinitelje i prijatelje,- za sve žive i mrtve - za cijelu svetu Crkvu.- Osobito molim za sv. Pričest.- Jer čvrsto vjerujem, što nam je Tvoj Sin, Božanski Sin obećao: - "Tko jede moje Tijelo i pije moju Krv,- taj ostaje u meni a ja u njemu,- i ja ću ga uskrsnuti na sudnji dan."

("Na Očenaš") Oče naš...

Pjesma.

(Čežnja): Dođi, dragi Isuse,- dođi k meni! - Već dugo Ti se veselim! -Uđi u moje srce - i donesi mi svoj blagoslov.- Dođi o Isuse, i ostani kod mene,- danas i kroz svu vječnost. Amen.

Pjesma.

(Kod svete Pričesti): Gosppdine, nisam dostojan...

(Za vrijeme svete Pričesti): tri kitice Tebe Boga hvalimo... Zatim:

(Klanjanje i zahvala): Najmiliji Isuse. Ti si sada kod mene - Tijelom i Krvlju,- dušom i tijelom,- kao Bog i čovjek.- Hvala Ti,- što si došao k meni,- Ti mi ponažeš u dobru - i čuvaš me od zla.- Molim Te ostani uvijek kod mene!

Dragi Isuse! - Iz ljubavi prema Tebi - bit ću uvijek poslušan,- čist i pobožan,- Darujem Ti svoje tijelo i dušu. Ponozi mi, da nikad ne sagriješim!

(Molbe): Isuse, udijeli mojim dragim roditeljima i braći - zdravlje, radosti i milosti! - Blagoslovi naše svećenike i učitelje! - Daruj svim ljudima svoj mir! Smiluj se grešnicima! Spasi siromašnu poganske djecu.

(Na zadnji blagoslov): Blagoslovio nas svemogući Bog, - Otac, Sin i Duh Sveti. Amen.

(Na zadnje Evanđelje): O Bože, ja vjerujem u Te, - jer Ti govoriš samo istinu, - O Bože, ja ufam se u Te, - jer Ti si neizmjerno dobrostiv i milosrdan. O Bože, ljubim Te iz svega srca, - jer si neizmjerno ljubezan

(Na blagoslov pjesmu): Isuse, Tebi živim ...

(Molitva za oprost): Evo, moj dobri i preslatki Isuse, pred licem tvojim bacam se na kolje na i sa najvećim žarom srca molim te i zaklinjem: daj mi u srce utisni živa čuvstva vjere, ufanja i ljubavi te pravu pokoru za grijehe moje i čvrstu odluku, da ih popravim. To molim promatrajući u sebi i gledajući u pameti tvoji pet rana i imajući pred očima ono, što prorok David reče o tebi, dobri Isuse: "Probadaju ruke moje i noge moje, broje sve kosti moje".

Očenaš, Zdravo Marijo, Slava Ocu. Sa Djetetom svojim svetim svaki čas, nek Marija Djeva blagoslovi nas! U ime Oca i Sina I Duha Svetoga. Amen.

XXXIII. N A G O V O R Z A P R V O P R I - Č E S N I Č K U P R O S L A V U

1. Riječ roditeljima i ostalim odraslima. 2. Riječ prvopričesnicima.

Cara Napoleona, koji je mnoga carstva osvojio, dapače i kraljeve postavljao i skidao, pitali su jednom, koji je najljepši dan u njegovu životu. Njegovi generali su pogadali. Jedan pomisli na dan pobjede kod Austerlitza, drugi na dan pobjde kod Wagrama. Ali car za te dane nije mario. Rekao je, da je najljepši dan u njegovu životu, dan njegove prve Pričesti.

1. R i j e č r o d i t e l j i m a i o s t a l i m o d r a s l i m a :

Crkva katolička je kao majka, koja se brine za svoju djecu, za kršćane. Za bolesne ima bolesničko Pomazanje, za nlađence Sakramenat Ženidbe, za svećenike Svećenički red, za djecu Krštenje; kada djeca počinju griješiti, poklanja im Sakramenat Pokore. Kada treba da priznaju svoje kršćanstvo, pokla

nja in Sakramenat Potvrde. Također i Oltarski Sakramenat ima u životu djeteta i svakog kršćanina veliko značenje.

Kratka usporedba: Usjevi su u polju uzrasli i pokazuje se već ponalo plod. Seljak je orao, zagnojio, sijao, zalijevao i koliko je bilo moguće pljevio korov. Jednom riječi: on je učinio svoju dužnost, i sada može zadovoljno čekati na uspjeh. Odsada on ne može više puno pomoći svojim usjevima, mora ih prepustiti samima sebi. On može najviše nadgledati i gdjegdje zapriječiti na svom polju kakvu manju štetu (poplavu, sušu, štetočinje u manjim vrtovima), ostalo mora prepustiti dragom Bogu. Ali još jedno može učiniti: Može moliti dragog Boga, da mu dade ono, što polje daje, da mu Bog dade žeti, što jeu nadi posijao.

Dragi roditelji, slično je i s vašom djecom, koja danas idu na prvu svetu Pričest. Vi ste se do sada mnogo trudili u uzgoju svoje djece. Neki roditelji misle: mala djeca još ništa ne razumiju, tek kasnije, kada budu starija, treba ih upozoriti na njihove pogreške. Veliki pedagozi kažu, da djeca najviše uče do druge i treće godine, da se u tim godinama polaže karakter djeteta. Nažalost ima takvih roditelja, koji puštaju - oprostite na izrazu - da im djeca rastu kao kupus i repa, i u sebi misle, kada budu išli u školu, onda će se odgojiti i naučiti sve potrebno. Nažalost posve krivo! Školi je glavno proširiti tehničko znanje djece. Stoji, da se u školi provode neke korekture u karakteru djeteta; ali nemoguće, da se karakter djeteta posve iznova oblikuje. Najbolji je prvi odgoj, koji vodi ruka oca ili majke, i taj odgoj utisne se za cio život. Dakle, je u to vrijeme, kada vaša djeca pristupaju sv. Pričesti, njihov je karakter već prilično oblikovan. Sada započinje za vaše dijete važno doba, možda čak i opasno doba.

Vi ste do sad znali, što su djeca cijeli dan radila i gdje su se zadržavala. Sada će to biti drugačije. Prvo, oni će se odsada kretati mnogo slobodnije. Vi ne ćete više moći s njima svakamo ići. Vaše zvanje ili način života djeteta ne će vam to više onogučiti. Drugo: do sada ste znali, što su vaša djeca mislila, i ona su barem donekle radila ono, što ste vi htjeli. Sada će biti drugačije. Također i na duhovnom području oni će vam izmicati, u nekim će područjima štoviše biti će nad vama. Odsada će volja djeteta biti istaknutija, očitija, oni će pokazati, da imaju svoju volju, i djeca ne više činiti

sve onako, kako vi želite. Treće: sada počinje i vrijeme, kada se bude strasti. Vi ne smijete sada stajati po strani i skrstiti ruke, nego morate odsada vaše dijete dobro promatrati i čuvati ga od zlog utjecaja: zlih drugova, zlih knjiga, zlih novina, zlih filmova ili zlih slika itd. Usprkos tome, mnoge opasnosti ne ćete zapaziti, a ako ih i budete zapazili, onda ih često ne ćete moći ukloniti, kao što ni seljak ne može ukloniti mnoge opasnosti od svoje njive.

Ali unatoč tome nemojte se bojati i nemojte biti malodušni! Jedan veliki Pomoćnik pripravan je, da vam pomogne. Katolička Crkva je velika Majka, koja tamo pomaže, gdje otkazuje ljudska pomoć. Pripovijedaj o Don Boscu, koji je rekao: "Najbolje sredstvo, da se postane dobar, je sveta Pričest." Don Bosco je to rekao za zločeste dječake, koliko to više vrijedi za djecu, koja sama žele da budu dobra. Zato, dragi roditelji, šaljite svoju djecu često k svetoj Pričesti, šaljite ih u crkvu, opominjite ih na molitvu. Ako svoje dijete tako odgajate, onda ćete od njega doživjeti veliko veselje. Poslovica kaže: "Reci mi, s kim se družiš i reći ću ti, kakav si!" U crkvi i po molitvi nitko ne će postati nitkov i zločinac.

2. R i j e č p r v o p r i č e s n i c i m a :

Sada još nekoliko riječi vama, dragi prvopričesnici. Kako ste upravo čuli, za vas sada nastupaju odlučne godine. Đavao će pokušavati zavesti vas na zla djela, slično kao što je to radio zločesti vuk sa sedam jarčića. Ne dajte se navesti na lijepak. Ocrtaj borbu sa zmajem, i što je učinio sveti Juraj, da ubije zmaja.

Vi znate put, koji vam je propisan. To je put deset zapovijedi. Ukraktko opiši pred djecom dužnosti. Netko će vam pomoći: Isus u svetoj Pričesti. Ne će vam uvijek biti lako nadvladati sedmoglavu aždaju. (Ako ima vremena pripovijedaj o lernejskoj hidri i o glavama, koje su uvijek narasle...) Isus, božanski prijatelj djece, pomoći će vam. Dođite rado i često, kako često vam bude moguće, k svetoj Pričestit On će vam pomoći.

Sada molimo svi, koji smo združeni kod ove lijepe svečanosti, da sva djeca, koja će danas primiti prvu svetu Pričest, postanu valjana i dobra djeca, veselje svojih roditelja i ponos svoje župe, i da se jednom svi nađemo i sjedinimo na svadbenoj gozbi u nebu.

XXXIV. Č E S T A S V. P R I Č E S T
D J E C E

Važno je vrijeme priprave na ranu svetu Pričest. No još je važnije uzdržati djecu i voditi ih u žaru i pobožnosti. " Po non iskustvu", piše biskup iz Mainza, "u svim slučajevima, gdje imamo loše iskustvo s ranom sv. Pričesti, uz površnu i brzu pripravu je i ta pogreška, što se zanemarilo učvršćivati i poticati djecu. S malom djecom, na čije se pamćenje još ne noženo osloniti, nenoženo ni postupati kao svećima, iako je i za većinu većih potrebno i korisno povremeno ponavljati pouku o sv. Pričesti".

Dijete ima pravo na čestu sv. Pričest, čim ne postoji nikakva zapreka. Za to se zalaže i Kanon 863: " Vjernike (dakle i djecu) treba poticati, da često i svaki dan primaju Euharistijski Kruh, prema propisima sadržanima u dekretima Svete Stolice. Tko prisustvuje sv. Misi, neka ne prini Euharistiju samo duhovno, nego i sakramentalno, ako je dobro pripravljen".

To je prastari poziv Crkve, koji je obnovljen u Dekretu o dječjoj Pričesti i na Tridentinskom saboru. Dekret ga obrazlaže time, da se "vjernici po Sakramentu sjedine s Bogom, primaju snage, svladavaju strasti, brišu svagdanje male pogreške, i predusreću teške grijehe."

Česta sv. Pričest sigurna je želja Srca Kristova i svete Crkve. Zato određuje Dekret o dječjoj Pričesti: "Oni, koji se brinu za djecu, neka ulože sav trud, da djeca iza prve sv. Pričesti, često pristupaju stolu Gospodnjem, po mogućnosti svaki dan, kako to želi Krist i to uvijek s onom pobožnosti, koja odgovara njihovoj dobi".

Kod česte svete Pričesti djece treba paziti na slijedeće:

1. Svrha česte sv. Pričesti nije "slava Božja", niti nagrada "za pobožan život", nego - kako kaže Pijo X. u Dekretu o čestoj svetoj Pričesti "Čišćenje od svagdanjih pogrešaka, svladavanje teških grijeha i obuzdavanje zlih nagona". Djelovanje česte sv. Pričesti nije ni na koji način isključivo nadnaravne vrste, ono također jača i naša prirođena dobra naravna svojstva, na koje nora uzgoj nadovezati, uzdiže ih iz čisto naravnog kruga i poljepšava neiscrpivom milinom time, što ih produhovljuje. Kada se čovjek najuže sjedini s Bogom, koji je neiscrpivi izvor svega dobra, onda i sam postaje bolji, duhovniji, lakše svladava strasti, ukratko: postaje

plemenit čovjek. A to je najviši i najzadnji cilj svake pedagogije.

2. Česta sv. Pričest postavlja samo jedan zahtjev: stanje milosti i pravu nakanu.

3. Česta sv. Pričest ima i takvih dobrih posljedica, koje ne proizlaze od samog Sakramenta, nego iz okolnosti, u kojima se prima. Uz Pričest su vezani i drugi pobožni čini (pribivanje sv. Misi, molitva, pokajanje, dobra odluka, male žrtve, nadvladavanje zapreka, koje smetaju) na čijem se izvršivanju također osjeća uzgojno djelovanje.

XXXV. KAKO MOŽEMO ODUŠEVITI DJECU ZA ČESTO PRIMANJE SV. PRIČESTI

1. Prvi i najvažniji uvjet, koji se ima postići, jest taj, da djeci budu jasni učinci svete Pričesti. U Pričesti se izvršuje preobrazba, po kojoj postaju slični Kristu. Svaku izvojevanu pobjedu nad sobom, treba da zahvale snazi svete Pričesti.

Govorimo često o onom uzvišenom trenutku, kada duša u razvitku prima u sebe Stvoritelja svijeta, najboljeg ljudskog Prijatelja i božanskog Učitelja. Kako neiscrpivi izvor snage, samosvijesti, pouzdanja i ozbiljnosti i novog poleta može biti sv. Pričest, po kojoj se mlada duša osjeća toliko počašćena, da je uzdignuta i preobražena u Božjeg Sina! Nikada mlada duša nije sklonija tome da odloži pogrešku, teži za svim, što je plemenito, da se vježba u samoodricanju, koje zahtijeva savršeniji život, kao onda, kad zna, da je u njoj Krist.

To je prvi uvjet. Mi čestu svetu Pričest ne možemo uspješno preporučiti tako dugo, dok djeca ne uvide, koliko blago oni po njoj primaju.

Ima ih, koji se iza česte sv. Pričesti tuže, da nema nikakvog ploda. Onda ih upozorimo na to, da bi još gore bilo, kada ne bi nikako pristupali sv. Pričesti. Tko zna, od kolikih ih napadaja oslobađa sv. Pričest, kako im je često dala i snage da svladavaju napasti! "Koliko su klica tajnih duhovnih bolesti uništile u tebi radiozrake sv. Pričesti, a da ti o tome ništa ni znao nisi! Ti i ne slutiš koliko borbe moraju drugi podnijeti, zato, što ne upotrebljavaju milosti sv. Pričesti, koje bi

ih jačale."

2. Kada nam je uspjelo pobuditi ljubav prema našem Gospodinu Isusu Kristu i osvjedočiti ih o uzgojnom djelovanju svete Pričesti, onda se smijemo više nadati, da ćemo uspjeti oduševiti djecu za sv. Pričest. Možemo o tom govoriti u svojim propovijedima mladeži, također i kod vjerske pouke, ali najuspješnije u razgovoru u četiri oka, kada djeca najlakše govore o svojim često sitnim zaprekama, zbog kojih ne mogu ići često na sv. Pričest. Ovdje često vrijedi mnogo više jedna dobro pogođena, pobudna, prijazna riječ: "Glegaj, to bi bilo lijepo od tebe; i druge ćeš svojim primjerom potaknuti; toliko si dobra primila već od Isusa, toliko od te be ipak nože očekivati" itd., nego cijela jedna propovijed.

Nastojmo dakle, da naša vjerska pouka bude prožeta euharistijskim duhom. To znači iskoristiti sve one prilike, koje se često pružaju i u satovima staleškog odgoja, da ih potičemo na čestu sv. Pričest. Vidjet ćemo, da će se za tu ideju jedan dio učenika mnogo lakše oduševiti, nego mi to mislimo. Prepustit ćemo to dapače iskustvu vjeroučitelja, da on nalo suspreže ono prvo oduševljnje učenika za sedmičnu, pa i za svagdanju sv.Pričest, te se u prvo vrijene zadovoljiti i s mjesečnom sv. Pričesti.

Priroda ne trpi skokova. U svemu je potreban razvitak, a ako učenici u času prvog oduševljenja, takoreći "uskoče" u sedmičnu ili još češće pričešćivanje, bez dulje vježbe, morali bi se bojati, da će to gibanje isto tako i brzo zaspati, kao što brzo umire cvijet, kada se pupoljak nasilno otvori. Ne smijemo zaboraviti, da je česta sv. Pričest, cvat vjerskog života, najveća vrijednost, kojoj se vjeroučitelj može nadati tek iza mnogo godina nukotrpnog rada.

Priton naglašujemo i to, da se radije zadovoljimo s mjesečnom sv. Pričesti, ako za nju možemo oduševiti više učenika, nego da tražimo, da djeca svake sednice ili svaki dan pristupaju Pričesti, ako se za to može odlučiti mali broj izabrane djece.

3. Ako vjeroučitelj želi djecu oduševiti za čestu sv. Pričest, onda mora tako raditi, da po mogućnosti ukloni zapreke, koje smetaju čestoj svetoj Pričesti.

a) Jedna od zapreka su često roditelji, koji se tome protive. Vrlo dobra prilika, da se ta za-

proka svlada, jest pohod vjeroučitelja roditeljima. Pohod vjeroučitelja ne smije nikada biti samo iz uljudnosti, već je to uvijek istodobno i pastoralni rad. U tim zgodama mogu se ukloniti i prigovori, ko je roditelji iznose proti čestoj sv. Pričesti svoje djece. Jedni bi htjeli svoje dijete očuvati od "bigoterije", drugi se tuže, da je to gubitak vremena, drugi opet ne znaju, "što bi djeci dali za zajutrak" i slično

Budući da uzroci ovakvog shvaćanja u većini nisu obično zlonamjerni, nego vjerski nenar i ne žele biti napadni ("kada sam ja bio učenik, ni ja se nisam češće pričešćivao"), moći će se često jednom duhovitom prinjedbon okreniti nišljenje roditelja, osobito ako budu uistinu mogli uvidjeti na vlastitoj djeci, kako je blagolsovno djelovanje česte svete Pričesti!

b) Ne smije se prijeći ni preko činjenice, da je u mnogim njestima zapreka ta, što je kasno sv. Misa. Upozori djecu, a osobito roditelje u propovijedi, a osobito u privatnon razgovoru, na nove odredbe pričesnog posta.

Crteži za pouku za sv. Ispovijed

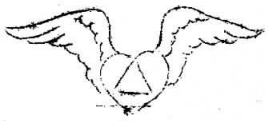

br.1

br.2

br.3

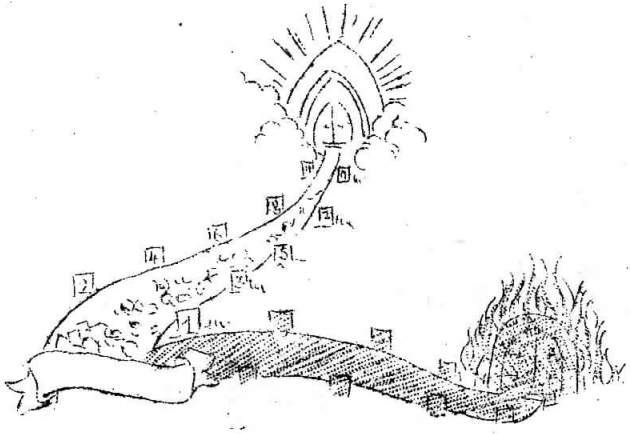

br.4

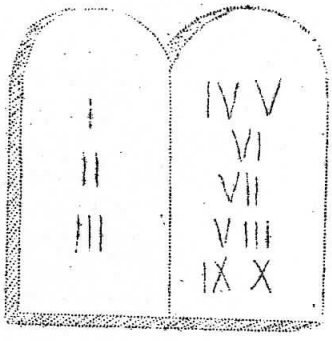

br.5

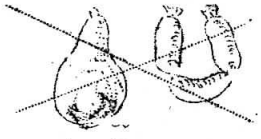

br.6

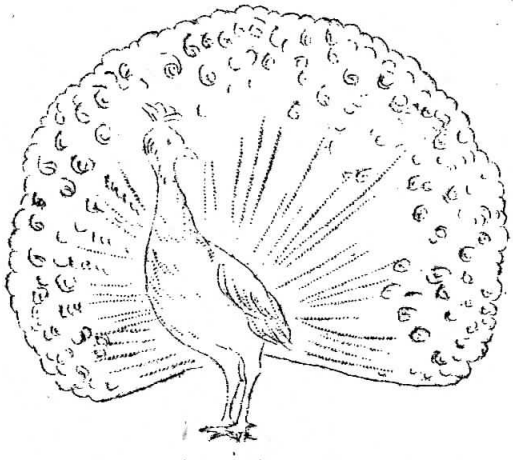

br.7

br.8

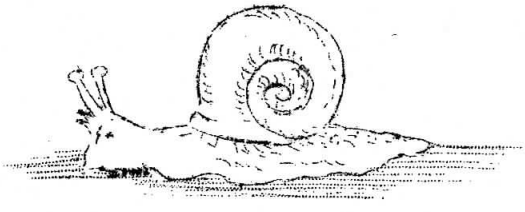

b r. 9

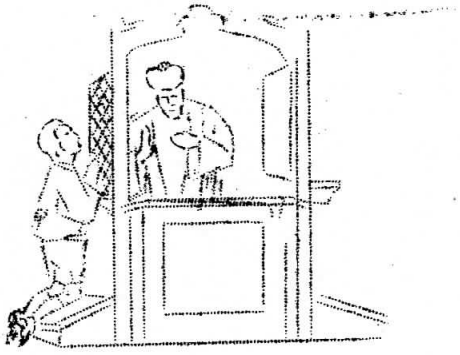

br. 10

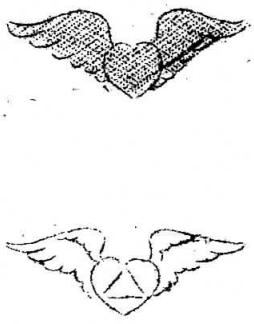

br.11

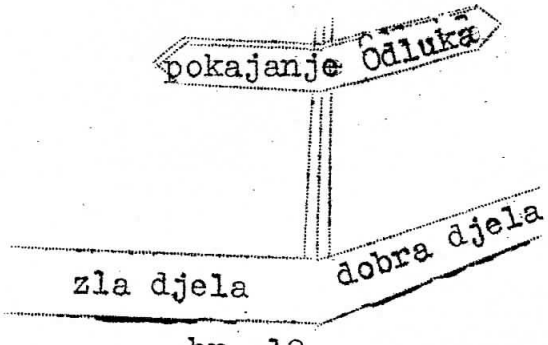

br. 12

Dobra ispovijed

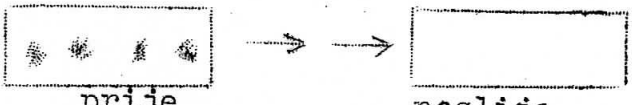

prije poslije

dobra ispovijed

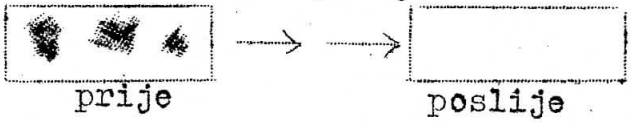

prije poslije

nevaljala ispovijed

prije poslije

br. 13

Crteži uz pouku za sv. Pričest.

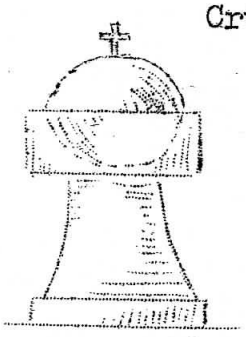

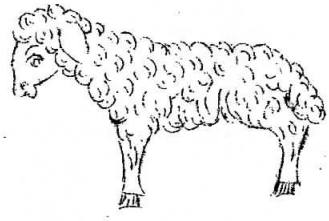

br.2

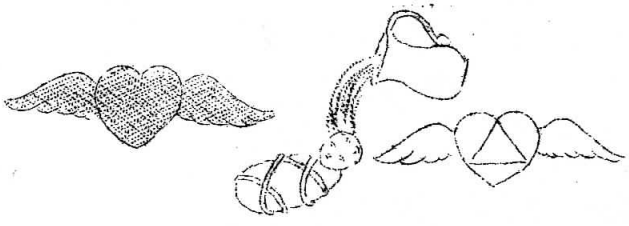

br.1

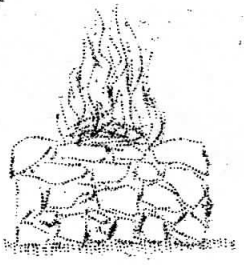

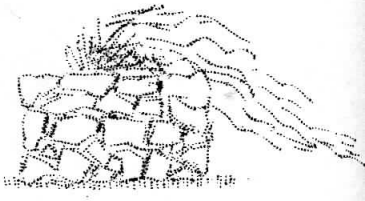

br.4

br.3

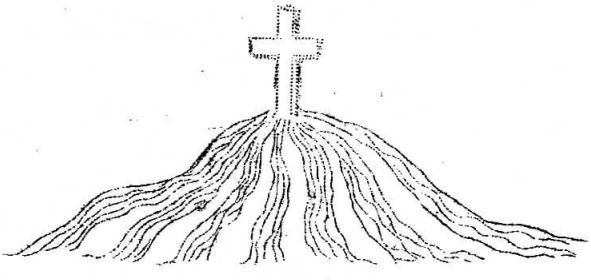

br.6

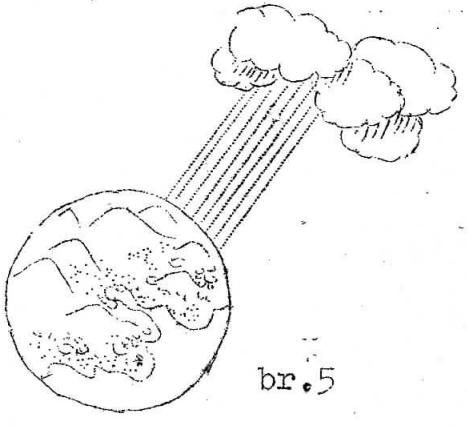

br.5

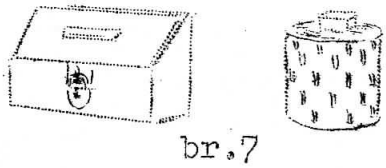

br.7

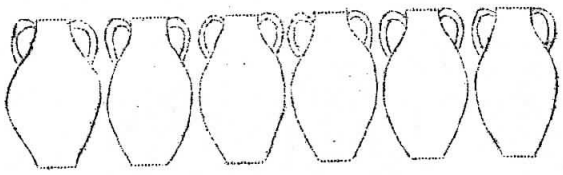

br.8

br.9.

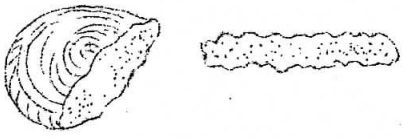

br.10

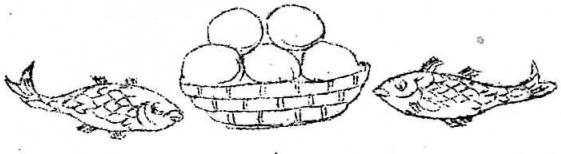

br.11

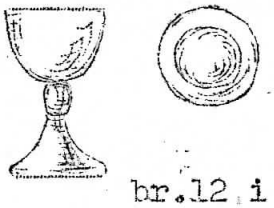

br.12 i 14

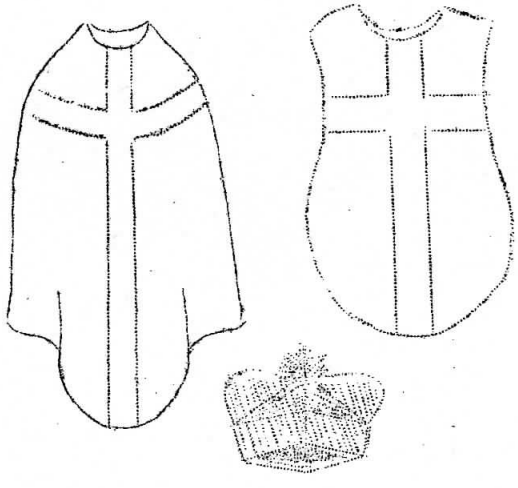

br.13

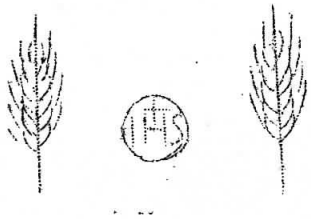

br.15

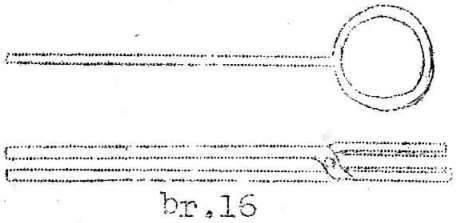

br.16

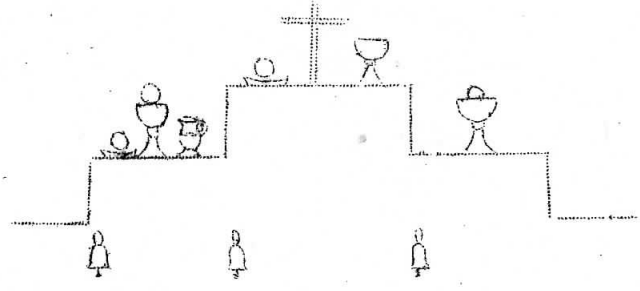

br.17

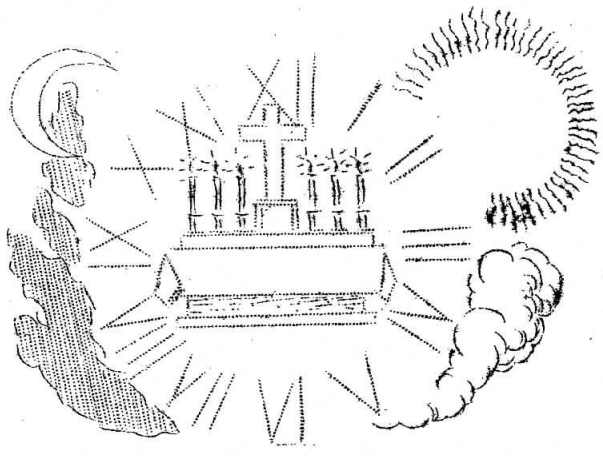

br. 18

br. 19

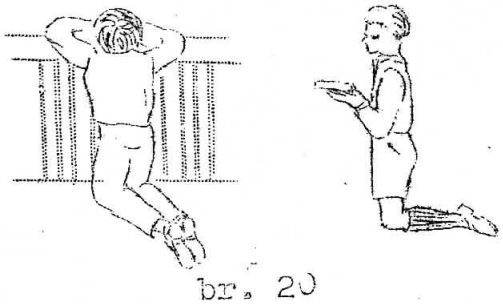

br. 20

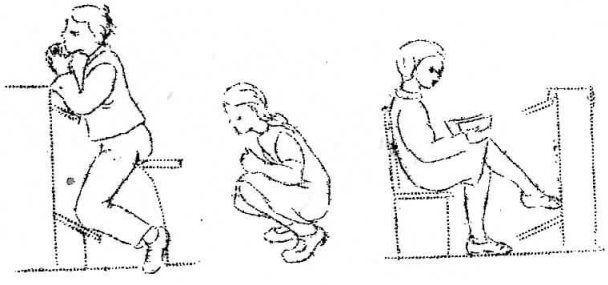

br.21

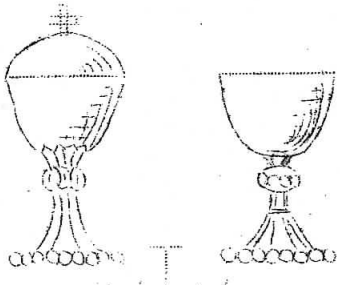

br.22.

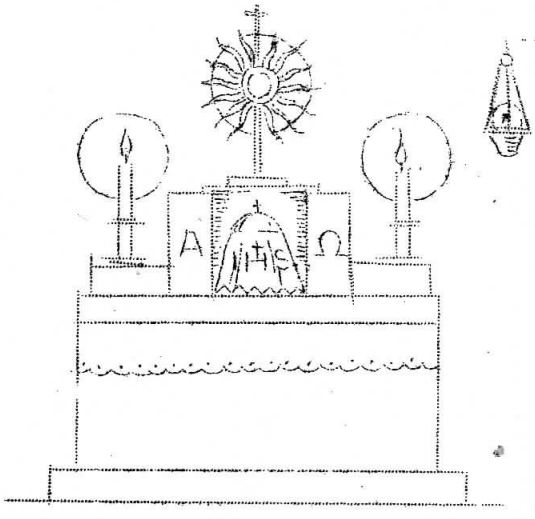

br.23

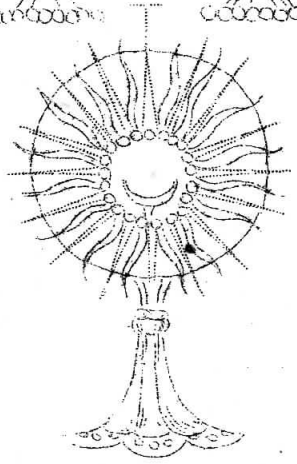

br.24.

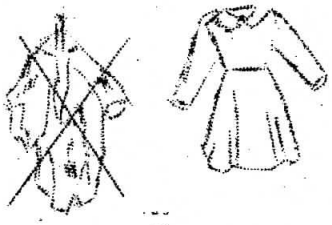

br.25

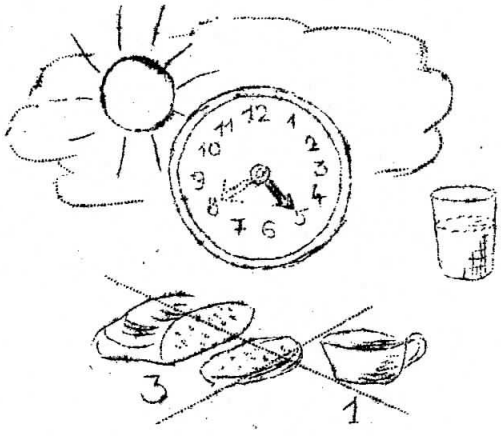

br.26

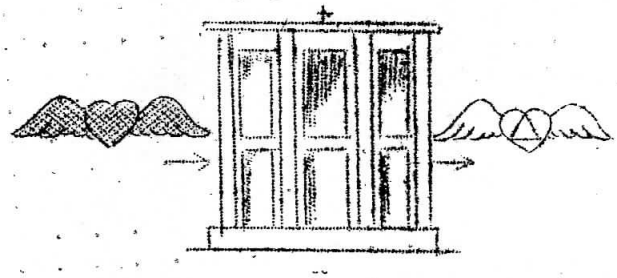

br.27

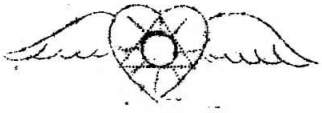

br.28

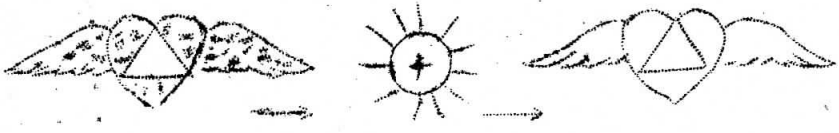

br.29

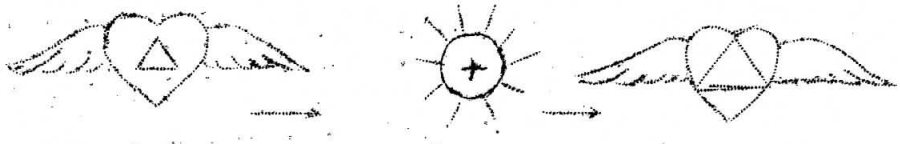

br.30

S A D R Ž A J

Stanovište Crkve glede prve sv. Ispovijedi i prve sv. Pričesti . . . . . 1 str.
Pismo roditeljima . . . . . 3 "
Navještaj godišnjeg cilja . . . . . .
Prva sveta Ispovijed . . . . . .
1. Bog. Stvaranje . . . . . 5 str.
2. Anđeli i njihova zaštita . . . . . 5 "
3. Tijelo i duša čovjekova . . . . . 7 "
4. Molitva. . . . . 10 "
5. Rad i kušnja u raju . . . . . 12 "
6. Napast . . . . . 14 "
7. Grijeh . . . . . 15 "
8. Svijest krivnje. . . . . 18 "
9. Kazna za grijeh . . . . . 22 "
10. Savjest . . . . . 23 "
11. Deset zapovijedi Božjih . . . . . 25 "
12. Prva zapovijed . . . . . 27 "
13. Druga zapovijed . . . . . 29 "
14. Treća zapovijed . . . . . 32 "
15. Crkva. Vladanje u crkvi . . . . . 34 "
16. Četvrta zapovijed . . . . . 36 "
17. Peta zapovijed . . . . . 39 "
18. Šesta zapovijed . . . . . 42 "
19. Sedma zapovijed . . . . . 47 "
20. Osma zapovijed . . . . . 54 "
21. Crkvene zapovijedi . . . . . 58 "
22. Glavni grijesi . . . . . 62 "
23. Isus Krist Spasitelj . . . . . 67 "
24. Isus oprašta grijehe . . . . . 70 "
25. Isus daje apostolima vlast opraštati grijehe . . . . . 72 "
26. Sakramenat pokore . . . . . 74 "
27. Ispitivanje savijesti . . . . . 76 "
28. Pokajanje . . . . . 78 "
29. Molitva "Pokajanje" . . . . . 79 "
30. Odluka . . . . . 82 "
31. Ispovijed . . . . . 84 "
32. Što treba činiti kod ispovijedi . . . 86 "
33. Pokora . . . . . 92 "
34. Praktične upute za ispitivanje savj. . 94 "
35. Ispovijed . . . . . 95 "
97 "

Pouka za prvu sv. Pričest

Predgovor . . . . . 102 "
1. Milost rane sv. Pričesti . . . . . 105 "
Pismo roditeljima . . . . . 107 "

2. Uvod . . . . . 108 str.
3. Žrtve ljudi . . . . . 110 "
4. Spasitelj . . . . . 114 "
5. Naše žrtve . . . . . 117 "
6. Čudo u Kani . . . . . 120 "
7. Čudesno umnoženje kruha . . . . . 12o "
8. Isus ide po moru . . . . . 125 "
9. Isus obećaje kruh za život vječni . . 128 "
10. Zadnja večera . . . . . 131 "
11. Činite ovo na moju uspomenu . . . . . 134 "
12. Kako svećenici izvode Isusov nalog: "Ovo činite na moju uspomenu!" . . . . 136 "
13. Pretvorba . . . . . 141 "
14. Šta ćeš raditi kod pretvorbe . . . . . 142 "
15. Pričest, treći dio sv. Mise . . . . . 144 "
16. Sveta Misa . . . . . 146 "
17. Pričesni kalež, svetohranište, vječno svijetlo, Pokaznica . . . . . 152 "
18. Presveti Oltarski Sakramenat i njegova imena . . . . . 157 "
19. Pohod Isusu . . . . . 158 "
20. Što radi dijete kad pohodi Isusa . . . 160 "
21. Kraljevska svadba . . . . . 162 "
22. Priprava na sv. Pričest . . . . . 165 "
23. Pobožnost prije sv. Pričesti . . . . . 168 "
24. Pobožnost poslije sv. Pričesti . . . . 174 "
25. Kako svećenik dijeli sv. Pričest . . . 180 "
26. Isus izliječi satnikovog slugu . . . . 181 "
27. Vladanje kod svete Pričesti . . . . . 183 "
28. Isus izliječi bolesnu ženu . . . . . 185 "
29. Sv. Pričest donosi nam veliku korist . 187 "
30. Duhovna sveta Pričest . . . . . 193 "
31. Pozivi roditeljima . . . . . 196 "
32. Svečanost prve sv. Pričesti . . . . . 197 "
33. Nagovor za prvopričesničku proslavu . 202 "
34. Česta sv. Pričest djece . . . . . 205 "
35. Kako možemo oduševiti djecu za često primanje sv. Pričesti . . . . . 206 "
Crteži uz pouku za sv. Ispovijed . . . 209 "
Crteži uz pouku zs sv. Pričest . . . 211 "

Umnoženo kod Biskupskog Ordinarijata u Đakovu za potrebe svećenika.
Đakovo, Strosmajerov trg 6.
